DIMITRIS **PSATHAS**

MADAM SOUSOU

DIMITRIS PSATHAS

MADAM SOUSOU

Coperta de : Andrei Alexandru

Δημήτρης Ψαθᾶς
ΜΑΝΤΑΜ ΣΟΥΣΟΥ
© Papyros Press-Ltd 1971
ΑΘΗΝΑΙ

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS

DIMITRIS PSATHAS

MADAM SOUSOU

Traducere de G. Popa Zisu

București, 1982
EDITURA UNIVERS

Note despre scriitorul DIMITRIS PSATHAS

Autorul romanului *Madam Sousou* s-a născut pe malurile Pontului Euxin, în orașul Trapezunt, în 1907 și încă din anii adolescenței s-a stabilit la Atena, unde își desăvîrșește studiile și se dedică publicisticii, literaturii umoristice și dramaturgiei.

Cariera sa de umorist și-o începe de timpuriu și curînd i se editează volumul *Temis are chef*, iar după un an apare *Temis are nervi*, lucrări inspirate din lumea tribunalelor.

Perioada ocupației Greciei de fasciști a descris-o într-un stil personal în trei cărți apărute între anii 1945—1946.

În decursul anilor 1950—1960 tipărește o serie de opt cărți, printre care figurează trei volume cu impresii din călătoriile făcute în Franța, Anglia, America, Turcia și Egipt, relatate într-un stil umoristic adecvat subtilului său spirit de observație precum și realităților și întîmplărilor trăite în acele locuri.

Paralel cu aceste activități, autorul s-a ocupat și cu scrierea de piese de teatru, realizînd peste douăzeci de comedii jucate cu mare succes, doborînd uneori recordul de reprezentații teatrale din Grecia. Unele din aceste piese au fost jucate și în țara noastră.

Autorul este considerat ca unul dintre cei mai inspirați comediografi și umoriști din Grecia contemporană, piesele sale fiind mereu pe afișele teatrelor și pe micile ecrane ale televiziunii grecești, iar ca publicist își continuă neîntrerupt prestigioasa activitate, fiind deosebit de apreciat și citit de un larg public, fidel scrierilor sale, pînă în noiembrie 1979, cînd a decedat.

Romanul *Madam Sousou* și piesa de teatru cu același titlu, sînt scrieri care au cunoscut un răsunător succes în cele mai largi pături de cititori și spectatori, consacrîndu-l pe Dimitris Psathas ca scriitor și dramaturg de o inspirație originală.

G.P.Z.

Prefața autorului

De ani și ani, Madam Sousou a devenit pentru mine un supliciu. Din clipa cînd a apărut, prima dată, în paginile unei reviste săptămînale sub forma de scrieri umoristice, independente, cu titlul generic de *Viața și comportamentul lui Madam Sousou*, eroina mea a evoluat într-o ipostază proprie de personalitate dinamică și originală scăpîndu-mi cu desăvîrșire din mînă.

În cele din urmă însă, m-am plictisit de ea și am ticluit în paginile revistei „moartea" sa, relatînd și amănunte despre înmormîntarea care i s-a făcut.

M-am îngrijit în plus, pentru o mai mare siguranță, să-i fac și epitaful :

Aici Sousou e înhumată,
Care a trăit în lux, aristocrată,
Ca o distinsă doamnă...
Trecătorule, stai locului smerit,
Căci lespedea mormîntului poate grăi pe loc
Spunîndu-ți cum că ești un dobitoc.

Crezusem și eu că aveam dreptul asupra vieții și morții eroinei mele, precum îl au toți scriitorii față de oricare din eroii operelor lor.

Da' de unde ! Cum s-a dovedit după aceea, un astfel de drept nu se putea exercita cînd era vorba de Madam Sousou. Protestele cititorilor revistei și revolta lor au fost atît de furtunoase, încît m-am văzut nevoit, sub presiunea și furia prietenilor eroinei mele, să consider moartea sa ca o greșeală a mea, mai bine zis ca o... informație mincinoasă.

Criticii revistei o socoteau pe Sousou atît de reală, încît riscam să fiu acuzat de omor cu premeditare. Astfel, am mărturisit public că fusesem greşit informat despre „aşa-zisa moarte" a eroinei mele şi am înviat-o din morţi ca să-şi continue viaţa şi triumfătoarea sa carieră.

Presupun că aceasta arată, destul de elocvent, că eroina mea, complet emancipată, dobîndise o personalitate atît de puternică încît îşi făcea de cap.

Autorul său nu avea nici o autoritate asupra ei.

Ca să mă descotorosesc de ea, totuşi, am însăilat, în 1940, o carte — prima ediţie — din peripeţiile sale, relatate anterior. Această ediţie, care s-a tras într-un tiraj de 4000 de exemplare, a coincis cu izbucnirea războiului — în octombrie 1940 — şi am presupus atunci că, în vîltoarea războiului, Sousou era să treacă neobservată.

Am greşit însă din nou socotelile. Toate exemplarele s-au vîndut într-o singură lună. În 1942, multe din teatrele noastre îmi cereau s-o transpun într-o piesă de teatru. Am realizat şi piesa de teatru, care s-a jucat cu actorii Katerina şi neuitatul artist Emil Veakis, la teatrul lor de vară.

Dar nici acum n-am terminat-o cu ea. Ani de-a rîndul, producătorii de filme mi-au cerut-o să facă un film. Cît priveşte cartea, sigur că după un asemenea succes nu putea să rămînă la prima ei formă, atît de rudimentară. Madam Sousou avea nevoie de o a doua ediţie, mai analitică şi mai bine scrisă. În anii ocupaţiei, am lucrat pe baza textului primei cărţi şi astfel cartea a apărut în forma sa definitivă, în două volume, sub titlurile : *Vuthula* şi *Kolonaki.*

În scurt timp s-au epuizat şi acestea şi, pe o perioadă de mai mulţi ani, cartea despre madam Sousou lipsea din librării. Se impunea deci o nouă ediţie într-un volum... definitiv şi irevocabil pe care l-a preluat editura „Viper".

Este vorba de volumul de faţă.

Autorul lui Madam Sousou nu are nici o răspundere, iar singurul lucru pe care îl cere de la nărăvaşa lui eroină este dorinţa sa de a-l lăsa, în sfîrşit, în pace.

D. PSATHAS

MĂREȚIE și MIZERIE

Înfățișare aparte. Aer care impune. Nasul, proiectat puțin în vînt. Poză. Pălăriuță pe vîrful capului cu pană roșie care țîșnește în sus ca o provocare a universului. Înaltă, uscățivă. Femeie ori fenomen ? Capul dat pe spate. Cu bărbia dusă în sus, nasul și mai în sus, privirea pierdută în depărtări. Cine-i iese în cale se simte ca o biată furnică. Privirea ei abia catadicsește să se îndrepte către lucrurile acestei sărmane lumi. Și atunci cînd o face, capătă o expresie de îngăduință binevoitoare. Sulemeneala feței, o minune. Pe obraji, două ștampile roșii ; pe buze, o dungă artistic arcuită, pictată în afara liniilor naturale. Sprîncenele, rase și făcute atent cu creion faber sau cu cărbune.

E săracă ? Trebuie s-o cercetezi de foarte aproape, ca să-ți dai seama de acest lucru. Tupeul ei, părînd să afirme un temperament dinamic, respinge și împrăștie impresia de sărăcie. Ținuta ei rigidă, mereu în atac contra sărăciei însăși, este în continuă luptă, în fiecare clipă — căutînd să biruiască și pînă la urmă iese triumfătoare. În mînă ține un *fasamen*[1] ruginit. Își ridică mîna cu un gest încetinit ; apoi, și mai lent, ridică sprîncenele, își dă capul pe spate și de la înălțimea unei neclintite autoconvingeri, se uită la bietele făpturi ale Domnului, ce se perindă întîmplător în jurul ei.

[1] *Face-à-main :* lornietă ; franceză stîlcită în original ca și în nenumăratele cazuri din paginile acestei cărți. *(Notele aparțin traducătorului.)*

Cochetă, nevoie mare. Poartă un taioraș lipit de corp. Din jacheta-i în carouri, după atîtea spălături, n-au mai rămas decît niște urme de linii încrucișate, șterse. Peste reverele taiorului răsare o bluză albă, care își întinde în jurul firavului gît un guleraș imaculat. Dar înțepăturile dese ale acului, vizibile pe pînza rărită a bluzei — urme ale luptei cu timpul, care o învechise — se recunosc pînă în vîrful gulerului. În schimb, fusta-i scurtă se oprește la genunchi, lăsînd cu îngăduință privirii obștești două gambe slabe — bun estetic comun al umanității. Iată-i și ciorapii, foarte întinși, remaiați cu atîta sîrg și răbdare gospodărească. Totuși, un ochi rebel scapă cu perfidie de la călcîi și urcă amenințător în sus.

Pantofii-i sînt negri. Dacă te-ai uita însă bine, ai putea constata că au fost cîndva albi — poate în primăvară — dar peste ei s-a abătut pensula artistică a lustragiului care i-a potrivit de circumstanță cu o culoare mai actuală. Dar pantofii ăștia, totuși, proaspăt lustruiți, cu tocurile lor roase puțin într-o parte, cu marginile pielii din partea de sus ușor revărsate și vîrfurile puțin întoarse, pe oricare alt picior ar fi arătat groaznic. În picioarele doamnei, însă, se potrivesc ansamblului, contribuind la impresia estetică generală. În mîini are mănuși albe împletite, cu picățele ici-colo, despre care ar fi greu să spui dacă sînt ornamentale sau rugină.

E pe stradă. Mai exact, doamna se află în stația de tramvai numită Kolonoù și pe fața ei se observă o enervare intensă. Din cînd în cînd bate cu *fasamen*-ul ruginit în poșetuță, îl ridică în sus, îl lipește pe nas și se uită spre capătul drumului, cu revoltă reținută, plină de demnitate. Face cîțiva pași, privește în depărtare. Apoi bate din nou cu *fasamen*-ul peste poșetuță și brusc își înalță sprîncenele și se întoarce către un domn bine îmbrăcat, ce așteaptă liniștit în aceeași stație, fumînd cu seninătate o țigară.

— E groaznic cu tramvaiele astea ! Și, continuînd cu cel mai natural ton din lume : Sîntem însă și noi de vină că nu ne sinchisim și continuăm să le folosim drept transport în comun. Și pe urmă îți spun că s-au înmulțit automobilele la Atena și că noi, bieții tramvaiști, sufe-

rim. La o adică, chestia e să-ţi iei sau să nu-ţi iei o maşină proprie ?

Omul din staţie căscă ochii mari şi o priveşte foarte surprins. Doamna însă i-a întors spatele, indiferentă, lăsîndu-l perplex. Şi pînă cînd să-şi revină, a sosit — din fericire — tramvaiul, urmînd ca el să completeze portretul femeii cu un episod care explică oarecum inteligenţa, caracterul şi comportamentul acestei femei ciudate.

Cum a oprit tramvaiul în staţie, gentlemenul nostru a făcut loc doamnei să urce. Cu aere de regină, dînsa a spus „mersi". Apoi a întins mîna-i înmănuşată şi a apucat aproape cu repulsie mînerul de la uşă. Şi-a ridicat acum piciorul şi după ce a că'cat pe scară, cu o săritură graţioasă, a pătruns pe platforma tramvaiului. Cînd s-a aflat însă printre călători — oameni de rînd — a închis pe jumătate pleoapele şi s-a uitat în jurul ei cu o indescriptibilă atitudine de compătimire şi scîrbă. Tremura de teamă ca nu cumva s-o atingă cineva din sărăcimea ce se afla lîngă dînsa.

Peste puţin, în apropierea ei, l-a observat din nou pe domnul dinainte şi a catadicsit iarăşi să-i comunice gîndurile sale :

— Ce lume !

— Aveţi dreptate, madam...

— Îngrozitor ! Îngrozitor !... Cum puteţi, domnule, dumneavoastră, care arătaţi puţintel cam acătării, să intraţi aci ? Ce ruşine ! Să te împingă unul şi altul în toate părţile... Dar, ce vrei, asta este : oameni din popor, necioplţi. Ieri m-a călcat cineva să-mi rupă astragalul, zău aşa ! şi mi-a sfîşiat ciorapul de preţ, ce să vă mai spun.

— Chiar aşa ?

— A, soţul meu este foarte mofturos. Şi preferă să meargă pe jos, decît să se amestece printre oameni cu poporul. Nu-i vorba de bani. Lucru de rîs ! Dar face ascensiuni în munţi, dacă aţi auzit, e nebun după marşuri.

În timp ce doamna povestea toate astea, iată că se apropie taxatorul. Şi-a deschis poşetuţa. A vîrt mîna în ea, a cotrobăit o vreme, s-a alarmat puţintel, şi-a scos cu oarecare nervozitate mănuşa, a băgat din nou mîna înăuntru, ca s-o scoată peste puţin cu o monedă de două drahme între degete. Timp de cîteva minute a ţinut-o

strîns între degetul gros și arătător, pe cînd celelalte degete și le flutura în vînt, în chip de evantai deschis pe jumătate. De trei-patru ori a întins o mînă către taxator, care între timp dădea bilete altor călători. În sfîrșit, acesta se întoarce acum către doamna, însă tocmai în clipa aceea critică un prost crescut o împinge, ea își pierde echilibrul, încearcă să se țină de scaun și moneda, vai, îi scapă din mînă, rostogolindu-se pe platformă. Doamna se străduiește să-și păstreze calmul și-l privește pe taxator cu tupeu :

— Strînge-o ! îi strigă.

Taxatorul însă nu prea a înțeles porunca.

— Ce-ai spus, kera-mu [1] ?

Doamna se înroșește toată.

— Kera-mu să-i spui soției dumitale ! Și să fii atent cum vorbești. Poftim, ca să vezi cum vorbește și se poartă un taxator !

Acesta rămîne nedumerit :

— Adică v-am insultat ?

— Desigur, m-ați insultat.

— Bine, s-avem pardon. Acum dă-ncoace, madam, două drahme, căci n-am timp de ceartă.

— Moneda a căzut jos. Adineaori o țineam în mînă, dar m-a împins un nerușinat și mi-a scăpat. Pentru că nu respectă măcar o doamnă cumsecade ce se află din întîmplare în tramvai. Caută s-o găsești...

Și doamna a întors capul spre stînga, tremurînd toată de supărare. Ceilalți călători, mirosind că e rost de ceva distracție, au început să zîmbească, dar unii s-au arătat chiar dispuși să toarne niscai gaz peste foc :

— Hai, încasatorule, caută, ce stai ?

— Să caut eu, doamnă ?

— Haide, haide ! Nu face atîta mizerie unei doamne cumsecade, care din întîmplare merge cu tramvaiul. Hai, apleacă-te puțin. Uite, colea trebuie să fie. Am văzut-o eu cum se rostogolea.

Dar încasatorul începu să se aprindă. Se încăpățînă și mai mult și se întoarse din nou spre doamnă, care privea pe geam indiferentă, ca și cînd scena din tramvai n-avea nici o legătură cu persoana sa.

[1] Cucoană.

— Madam, a insistat, biletul dumneavoastră.

Femeia se întoarse, scoasă din sărite :

— Ţi-am spus să cauţi, prostule !

— Te rog să nu mă ocărăşti, madam !

— Asta ne-a mai lipsit ! Să ne înveţe acuma şi buna purtare... De ai fi avut puţină educaţie, nu te-ai fi purtat aşa cu o doamnă cumsecade ! Nu-i în discuţie două drahme, însă pe motiv că nu ţin decît numai miare şi cincisutare la mine, fă bine şi găseşte ceea ce mi-a căzut.

Faţa doamnei devenise acum roşie ca para focului. Lumea începuse să rîdă. Cîţiva călători s-au aplecat să caute. Alţii mai dădeau sfaturi.

— Pe colo ! Pe dincolo ! Am văzut unde s-a rostogolit.

— Uite, încasatorule, pe aci. Na, mi se pare că luceşte...

Mînjat ca un animal sălbatic, încasatorul îngenunchiase şi căuta. Împreună cu dînsul mai căutau încă vreo zece călători, în timp ce doamna, plină de demnitate, stătea la locul ei, cu capul sus, nasul mai sus şi pana de la pălărie încă şi mai sus. Peste puţin, toată lumea din tramvai căuta moneda de două drahme. Însă aceasta, a naibii, parcă o înghiţise pămîntul. Pînă ce, spetit de atîta căutare, încasatorul s-a ridicat cu faţa congestionată ca o sfeclă roşie.

— Nu e nimica, kera-mu, aci.

— Şi totuşi !

— Ce totuşi şi netotuşi ! Plăteşti biletul acum, sau chem poliţaiul ? Tu ai pierdut-o, nu eu ! Gata, dă banii.

De data asta, onorabila doamnă s-a îngălbenit toată. A închis darăşi pe jumătate pleoapele şi a zis :

— Nu am alte mărunte.

— Dă încoace şi mari. Îţi schimb...

— Am o bancnotă de o mie...

— De o mie !... Poftim, o schimb pe loc !

Doamna era acum într-o situaţie fără ieşire. L-a fulgerat pe încasator cu o privire de flăcări şi a întors capul în altă parte. Încasatorul însă a înţeles care era realitatea şi insistă mai departe, în timp ce lumea îşi vedea de distracţie.

— Bine, dar nu o crezi pe doamna ? a zis cineva.

— Mă, n-are leţcaie !

— Hei, ia taci din gură, omule !

— Mă, ascultă ce-ți spun eu. Să-și deschidă poșeta și de-o avea unul de cincizeci în ea, îi plătesc eu de zece ori biletul.

Doamna primi această groaznică ofensă drept în față, cu toată demnitatea ce izvora din adîncurile sufletului ei aristocratic. S-a întors, l-a privit pe încasator stăruitor în ochi și apoi, săltînd puțin capul și închizînd cu dispreț ochii pe jumătate, a spus numai atît :

— Tîmpitule !

— Ia fă-mi plăcerea... a ripostat încasatorul.

— Necioplitule ! Analfabetule ! Să-mi spui mie că n-am un ban în poșetă ? Oprește, vatman ! Oprește să cobor. Eu sînt de vină că accept să intru în asemenea locuri de mizerie.

Tramvaiul s-a oprit într-adevăr și doamna a coborît cu același tupeu cu care se urcase. Și în timp ce călătorii o urmăreau îndepărtîndu-se cu nasul mereu avîntat spre înălțimi, unul din oamenii ce hohoteau s-a exprimat astfel :

— Bre, săraca de Sousou !

— Așa-i spune ?

— Păi sigur că da.

— Nu cumva e nebună ?

— Nu, bre. Însă e mai rău decît nebună. Este grandomană. N-o cunoașteți pe madam Sousou ? Viața ei e o poveste întreagă.

Această poveste a lui Sousou voi încerca, cititorule, să ți-o redau cît voi putea mai conștiincios, în ordinea în care au avut loc marile evenimente și peripeții din viața ei. Fii cu răbdare, și urmărește-l pe modestul ei biograf, care va încerca să-și îndeplinească greaua sarcină cu cît mai multă sinceritate și atenție.

*

— Unde stați, madam ?

— În Bythula. Nu cunoașteți Bythula ?

— Din păcate nu... Cam pe unde vine ?

— Academia Platanos [1].

[1] De la Platon, filozoful grec, la genitiv *Platonos*. *Platanos* = denumirea arborelui cunoscut la noi sub numele de platan.

Răposatul Platon devenea puțin... arbore în gura lui Sousou. Nu contează însă. Ofensa aceasta e o nimica toată față de cîte pătimește el de secole întregi, din partea atîtor filozofi și nefilozofi. Locul acesta, pe care l-a glorificat divinul nostru înaintaș cu academia sa, poartă acum numele de Vuthula. Acest nume necunoscut și neînsemnat era scris să fie slăvit în zilele noastre numai de Sousou.

Vuthula. Cuvîntul i se părea că sună tare urît la ureche. Două „u"-uri la rînd dădeau o rezonanță vulgară acestei denumiri ce atingea limitele scabrosului, cu acel barbar „v" la început. Un „b" i-ar sta mai bine. Ar fi mai șic. Avea cel puțin darul să-ți sugereze ceva din mult iubita patrie a lui Racine. Bythula ! Așa îl prefera Sousou. Prin această mică îndreptare a cuvîntului, avea impresia că mizeria mahalalei unde se născuse și trăia căpăta o înfățișare mai frumoasă. Pentru că Sousou era floarea scumpă a acestui loc istoric, unde cu mii de ani în urmă filozofau oameni grozavi, iar acum, din nefericire, era populat de *mitocani* și de *bulendre*.

Cultura ? A, toate ca toate, dar Sousou își avea mintea liberă de adaosuri inutile. Știa, desigur, că înainte de istoricul eveniment al nașterii sale au avut loc și alte cîteva evenimente importante în lume, dar nu simțea nici o curiozitate față de acestea și nici nu se gîndise vreodată să regrete cu adevărat că nu s-a străduit să le cunoască. Era sigură că lupta de la Maraton a avut loc la Maraton și că războiul naval de la Salamina s-a desfășurat probabil la Salamina, însă n-ar fi putut să jure dacă Alexandru cel Mare a participat la prima luptă sau dacă a ieșit învingător în cea de-a doua. A învățat totuși carte pînă într-a patra primară, și a reușit să prindă din zbor cîteva expresii în limba greacă așa-zisă katharevusa, pentru care avea o mare slăbiciune și înclinație. Încolo, din anii ei de școală nu mai păstra decît amintirea unei necontenite dureri de cap...

— Vreme pierdută !

— Nu aveți dreptate, doamnă Sousou.

— Fleacuri. Pentru o femeie, totul e numai pregătirea socială, cum s-ar zice, să știi, adică, să te porți, frantu-

zeşte, pian, primini şi de-alde-astea. Dar lucrul esenţial este să-ţi dai aere.

Madam Sousou acorda aerelor sale o importanţă aparte. Pentru o femeie, după părerea sa, aceste aere erau totul, şi vai de aceea care nu posedă această însuşire de bază. Dintr-o privire, dînsa cataloga pe fiecare drept „femeiuşcă", „buleandră", şi „bythuliotă". Ce erau însă aceste aere ? Nici ea nu putea preciza prea bine această noţiune : *Lucru pe care fitecare om îl are dinspre natură.* Dacă o întrebai, se mărginea la această destul de străvezie definiţie.

Care să fi fost trecutul ei ? Deloc întunecat. Era, cum susţinea, fată de medic. „Răposatul meu tată ? Doctor Efthyvulos cel renumit, poate aţi auzit". Nişte vecine însă din Vuthula spuneau că şi-l aminteau pe tatăl ei : un vraci, excentric, deştept, meşter la toate şi nepricopsit, om cu sticleţi la cap şi visuri mari, pe care toată mahalaua îl admira pentru că ştia precis în ce loc îşi ţinuse lecţiile Platon şi toată viaţa sa nu se gîndise decît să facă nişte săpături, ca să scoată la lumină comorile antice. Din toate acestea, Sousou îşi amintea cîte ceva şi i se fixase ideea că locul acela ascundea „grandoarea antică" şi, ca să fie descoperită, trebuia dărîmat în întregime Vuthula. Pe maică-sa puţini şi-o aminteau. Spuneau că a murit foarte tînără, din cauza mizeriei, neputînd să reziste la caracterul violent şi ideea fixă a soţului ei, care într-un timp ajunsese să creadă că Platon n-ar fi doar un vecin, ci aproape văr cu dînsul. Sousou mai avea şi un frate care, cu cincisprezece ani în urmă, plecase în America, lucru pe care această femeie atît de dîrză nu i l-a iertat niciodată, „deoarece în America nu pleacă decît oamenii săraci şi înfometaţi".

Sousou avea şi zestre. Era, adică, proprietara unei case în Vuthula. De aceea a şi luat-o Panaiotakis — spuneau cu totul greşit gurile rele. Avea însă vreo valoare această casă ? Pentru dînsa desigur era „moştenire părintească", „casa strămoşilor ei", lucru pe care nu numai că şi-l închipuia, dar îl şi spunea. De aceea, îi plăcuse porecla de „castelană", ce i-a dat-o „umoristul" bărbier al mahalalei, Jorj cel popular. În realitate însă, faimoasa casă a doamnei Sousou arăta cam aşa : demisol cu o

fereastră spre stradă. În stînga era poarta, cu cele trei trepte care dădeau spre interior. Coborîndu-le, te trezeai într-un mic coridor de peretele căruia atîrna o vechitură de cuier, cu diferite boarfe prețioase — capoade la îndemîna stăpînei. Pe coridor, la dreapta, o ușă dublă, atacată de cari, se deschidea către „salon". Castelana din Vuthula numea „salon" o cameră mare, amărîtă, al cărei mobilier de bază erau o masă ce sta să se prăbușească, niște scaune nesigure pe picioarele lor și un divan mizerabil, cu o gaură mare în colțul din dreapta. Deasupra divanului atîrna o scîndură, cam de o jumătate de metru lungime, cu două alte scîndurele pe la margini, biblioteca de primă necesitate. Acolo puteai vedea cea mai eteroclită colecție de cărți : romane, o anatomie, un dicționar grec-francez, trei-patru volume franțuzești, codul manierelor elegante, Sfînta Scriptură și, pe lîngă toate acestea, *Karaghioz doctor, Karaghioz bucătar, Greșeala fatală, Genoveva* și alte asemenea lucrări, ce alcătuiau hrana spirituală a bunului Panaiotakis. De tavan spînzura „plafoniera" cu abajur de hîrtie de culoarea untdelemnului, garnisită cu funde verzi, din acelea ce se vînd în cărucioare pe strada Eolu. Mai erau însă și alte ciudate mobile în „sala de primire" în care puteai să remarci „micul bar" — un fel de scară pentru ghivecele de flori — pe care Sousou îl dichisea cu mici prosoape, peste care își aranja sticluțe de lichior, de ouzo și alte băuturi. Bineînțeles că sticluțele erau goale, însă datorită iscusitei tehnici scenice a doamnei, ele puteau fi luate drept pline.

„Salonul" era despărțit de dormitor printr-o ușă scundă cu un singur canat. Trecînd prin aceasta, te trezeai în „încăperile de noapte". Un pat scund, acoperit cu o pătură militară. Alături, era „budoarul". O măsuță de bucătărie pe care se afla o oglindă crăpată în colț, din cristal de excelentă calitate, dar cam roș în lupta surdă ce o dăduse cu timpul. Pe măsuță erau piepteni, perii, vreo douăzeci de sticluțe goale de „odicolon", nenumărate cutii cu conținut necunoscut și pe perete fotografii decupate din copertele revistelor.

Din „încăperile de noapte" ieșeai în „hol". În stînga holului se aflau „locurile deosebitelor necesități" și în fund o ușă ce dădea în baie, o cameră întunecoasă, înzes-

tratã cu un bidon de tablă şi o albie, acolo unde în fiecare zi se închidea castelana să se spele şi în care, pentru a fi convins să intre Panaiotakis, se dădea o luptă adevărată.

În această parte a „castelului" şedea Sousou. I se spunea castel pentru că etajul — închiriat familiei Tsaruha — avea ferestrele înguste şi lunguiețe şi acoperişul puțin ţuguiat. Sousou prefera să folosească demisolul deoarece, precum afirma dînsa, aci se simţea mai comod. Adevărul, însă, este că această preferinţă se datora, în primul rînd, faptului că puţina lumină ce pătrundea prin fereastră dinspre stradă ascundea oarecum privirilor indiscrete etalarea boarfelor şi apoi acest mediu îi ajuta mult fantezia.

Cînd urma să iasă în oraş şi urca cele trei trepte ale demisolului, madam Sousou avea aerul unei marchize îngîmfate care iese pe poarta palatului de marmură. De cele mai multe ori nu saluta pe nimeni. Cîteodată însă, cînd avea chef, gratifica vecinele cu clipe de cordialitate :

— Bună ziua, doamnă Panorea [1].

— Bună ziua, doamna Sousou.

— Cum o duceţi cu sănătatea ?

— Mulţumesc. Dumneavoastră ?

— *Bién.* Mersi, doamnă Panorea.

Vizavi de „castelul Sousou" era casa doamnei Panorea. Culoarea pereţilor era portocalie, poarta neagră, de fier, care la deschidere avea un scîrţîit îngrozitor, ce-i punea la mare încercare nervii castelanei. Cu toate că înfăţişarea doamnei Panorea constituie o vie dezminţire a prenumelui dînsei, era totuşi o femeie cu mare prestigiu în mahala. Era înaltă, pătrată. Un puf uşor de mustaţă blondă înflorea pe sub nasu-i rotunjor. Afară de astea, avea şi un bărbat pe care îl puteai lua drept profesor universitar, carê nu era de fapt decît aprod la primărie. Kir-Antonakis, de cincisprezece ani îşi păstra neşifonată prestanţa de lefegiu şi cînd se întorcea acasă în timpul prînzului lăsa impresia că abia părăsise şedinţa Academiei.

Alături de casa doamnei Panorea era faimoasa curte, unde locuiau alte vecine şi vecini, pe care Sousou îi privea cu îngăduitoare simpatie de bogătană şi îi compătimea.

---

[1] Preafrumoasă.

„Azil" caracterizase Sousou această tumultuoasă curte, cu sărăcăcioase încăperi. Una dintre figurile interesante care locuiau acolo era kera-Marika, înzestrată cu un talent rar de oratorie, serviabilă, energică, bîrfitoare și guralivă. În fond, totuși, era numai bunătate. Săraca femeiușcă! Viața ei putea fi, desigur, alta, dacă bărbatusău, simpaticul kir-Aristidis, ar fi avut mai multă minte și puțintel noroc, pentru că împlinind deja cincizeci de ani de viață nu reușise să facă ceva carieră în nici o meserie. Ființă agitată, își schimba mereu ocupația, devenind cînd zarzavagiu, cînd zugrav, cizmar cîrpaci, tîmplar, și deoarece viața i se părea enigmatică, încerca să-i afle secretele în fundul paharelor, golite în fiecare seară la cîrciuma din mahala, la ceasul căutărilor filozofice. Din fericire, această exemplară pereche a mizeriei care nu era luată în serios, avea un alt sprijin, pe frizerul Gheorgakis, băiat cu bune sentimente, care s-a agățat de părul prietenilor și cunoscuților săi, ca să nu fie înghițit de valurile vieții, deschizînd o mică și cochetă prăvălie, cu această caracteristică firmă:

LA JORJ
FREZĂRIE „VUTHULAS"
MI — ZAN — PLI PERMANENT

Jorj era un tip vesel, spunea și făcea glume, era flecar, simpatizat, spiridușul mahalalei și totodată muncitor și sensibil în fond. În aceeași curte locuia și domnișoara Niță, fată bătrînă și fire romantică, care avea două mari cusururi: nasul mare și voce ondulată pe care o risipea în interpretarea patetică a unor cîntece, dintre care succesul ei era:

Bătrînul Dimos a murit
Bătrînul Dimos ne-a lăsat
Trialilali ra — li — ra — ra
Tria — lira — lara — li — tallom

În curtea acelui istoric „azil" locuiau, de asemenea, kera-Aspazia cu Pericle, chelnerul, pereche ce se afla în

„convieţuire ilegală", în a cărei coincidenţă de nume învăţaţii găseau o dovadă elocventă a continuităţii şi veşniciei rasei noastre. Numai că, atunci cînd Pericle o caftea pe Aspazia, cu siguranţă se răsuceau în mormînt oasele marelui tiz al său, împreună cu osemintele tuturor înaintaşilor noştri, care desigur că trosnesc foarte des din cauza metehnelor urmaşilor lor.

Atracţiile nu lipseau deloc din această pitorească curte. Bruftuielile aveau loc des — cele mici şi regulate odată pe săptămînă, iar cele mari şi neprevăzute, după împrejurări. De cele mai multe ori cauza şi originea lor se datorau kerei Marika. Temperament aprins, supărăcios şi agresiv, dădea frîu liber prisosului ei de vitalitate, folosindu-şi limbuţia în toate direcţiile, reuşind totuşi ca adversităţile ce le crea în relaţiile cu vecinele să nu se prelungească după apusul soarelui. Chiar te mirai de talentul ei de a se războ dimineaţa cu kera Aspazia, iar pe înserate să stea la taifas, liniştită cu ea despre : „ce vom mînca mîine". În ultimul timp, kera Marika şi-a lărgit activitatea şi în afara hotarelor „azilului", pînă la casa din colţ, unde locuia doamna Ana cu fetele sale, „domnişoara Matula", model de cumînţenie şi „domnişoara Katina", plimbăreaţă emancipată. Şi aceasta pentru că, cea de-a doua, după ce a perpelit una cîte una inimile tinerilor din Vuthula, începuse să meargă de trei ori pe săptămînă la „frezăria" lui Jorj, ca să-şi facă „mi-zan-pli", ceea ce a avut drept urmare ca frizerul să ofteze ziua, iar noaptea să-şi spargă laringele prin uliţele mahalalei, strunind cîntece de suferinţă.

— Jorj !

— O, madam Sousou...

— Ai ajuns de rîs !

— De ce, mă rog, madam ?

— Întîi, că nu pot s-aud pe maică-ta luîndu-se la harţă mereu cu kera Ana pe socoteala ta. Si la urma-urmei, dacă o vrei pe fată însoară-te cu ea şi linişteşte-te. Nu mai zdrăngăni în fiece noapte chitara ca să ne strici nouă somnurile.

Cu toate astea, Jorj nu-şi pierdea nici cheful şi nici umorul :

— Madam, pe onoarea mea, n-am să mai fac.

— Mersi...

— Mergi pe-aci !

Natural că lui Sousou i se făcea scîrba de astfel de glume. Dealtfel, foarte rar deschidea asemenea discuții. Nu se amesteca niciodată în certurile din mahala și ținea la distanță toate vecinele de la „azil". De multe ori, cînd auzea larma, deschidea fereastra să vadă ce e și murmura de la înălțimea demisolului, cu gestul unei imperceptibile dispreţuiri :

— Bulendre !

*

Nici o regină, în toată strălucirea ei, n-ar fi intrat cu atîta tupeu într-un salon ticsit de puhoiul admiratorilor — cum a intrat Sousou în pescăria lui Panaiotakis. Ce păcat însă ! Acolo nu se găseau sclavi care să-și plece capetele cu respect și nici alte glorii ale regatului său, care să-i sărute cu pietate delicatele degete. Un simpatic și tînerel șoarece de prăvălie — Sotirakis îl chema — era singur cuc în pescărie și se străduia să alunge muștele de pe pălămidă.

— Bună ziua, doamnă.

— Ce mai faci, amăritule ?

— Mulțumesc, doamnă.

— Nu-i aci domnul ?

„Domnul" nu era altul decît Panaiotakis, directorul pescăriei și soțul fericit al înaltei doamne. Pescăria era, desigur, acea gaură îngustă și lungă, situată pe o străduță în Piața Eroilor. Pescărie îi spunea lumea, și pescar, firește, îi spunea blîndului Panaiotakis. Pentru Sousou însă, kir Panaiotakis era „domnul Panaiotis Panaiotu", iar vizuina aceea lunguiață din cartierul Psyrri : „Magazin de lux pentru desfacerea produselor de mare, Piața Eroilor".

— A ieșit, doamnă.

— Și unde s-a dus ?

— Nu știu, doamnă.

— Nu știi ? Și de ce te ținem aci, prostule, și te plătim cu o groază de bani ? Ca să te întrebăm și să ne răspunzi : „nu știu" ?

Încîntătoarea doamnă s-a așezat pe un scaun, cu o mișcare lentă, printre pălămide și zargane. Și-a deschis

poşetuţa tot aşa de lent, a scos din ea *fasamenul* şi s-a uitat la pălămidă, apoi şi-a întors capul către Sotirakis, pe care îl prindea groaza şi se pierdea atunci cînd îl privea Sousou prin acel blestemat de *fasamen*.

— Cînd se va întoarce ?

— N... n... nu ştiu, doamnă.

— A plecat singur ?

— Nu, cu un domn.

— Îmbrăcat bine ?

Castelana din Vuthula şi-a coborît *fasamenul*. S-a liniştit. Era suficient că domnul cu care a plecat Panaiotakis era bine îmbrăcat. Pentru că i-a interzis categoric să stea de vorbă cu „oameni de jos", prost îmbrăcaţi, de prin prăvăliile din jur. Un negustor de soi trebuia să-şi respecte rangul. Încă şi în privinţa felurilor de peşti ce trebuia să se afle de vînzare în prăvălie Sousou a făcut mare zarvă ! Numai homari, barbuni, sinagridă şi — cel mult — ţipură [1] îi permitea să vîndă. Nici vorbă de pălămidă, sardele, stavrizi. Astfel de peşte vindeau pe drumurile din Vuthula numai „pescarii" săraci şi ar fi ruşine pentru un jupîn din Piaţa Eroilor, care se respectă, să se ocupe cu astfel de marfă inferioară. Asupra acestei chestiuni au avut loc scandaluri homerice, Sousou fiind convinsă să accepte introducerea în pescăria lui Panaiotakis a acestor soiuri de peşte, numai după ce a văzut un domn cu monoclu că cere sardele. Concesia aceasta, însă, s-a făcut condiţionat.

— Vei angaja vînzător în prăvălie, ca să vîndă peşte popular. Şi să nu te mai aud altă dată strigînd „măi... măi... măi... da' ce peşte am astăzi" !

Panaiotakis era un om cumsecade. Era un bărbat de înălţime mijlocie. Îşi pieptăna părul cu cărare la mijloc, avea mustaţa lăsată în jos, îşi îndoia genunchii cînd mergea şi purta veşnic un costum cafeniu ce te trăsnea cu mirosul de peşte, de la o poştă, cu toate spălăturile repetate pe care le făcuse nevastă-sa.

Răbdător fără pereche. Fiinţă neînsemnată, el dispărea sub prestanţa lui Sousou. E adevărat că de multe ori ridica tonul faţă de dînsa şi i le spunea verde, dar totdeauna se lovea de atitudinea nevesti-si, care, în astfel de situaţii,

[1] Peşti de preţ.

înălța capul cu atîta dispreț, încît bietul de el se pierdea cu totul. Era dealtfel un om din popor ca obîrșie și comportament. Iubea, bunăoară, pisicile pentru că și ele îl iubeau. Izul acela de pește, pe care îl emanau necontenit hainele sale, îmbăta cohortele de pisici din mahala și atunci cînd se întorcea acasă, felinele alcătuiau o gardă de onoare în urma sa, însoțindu-l cu mieunaturi pline de voie bună. Asta o scotea din sărite pe Sousou.

Cum își privea soața Panaiotakis ? Ca să înțelegi această chestiune, trebuia să pătrunzi pînă în ascunzișurile paradisului său sufletesc pentru a trage o concluzie. Simplitatea sa îl făcea să rămînă de multe ori perplex în fața acestui fenomen. Uneori o compătimea ca pe o suferindă. Alteori o admira, sau o lua cu binișorul ca pe un copil. Sau, își pierdea răbdarea și o înjura. Alteori ajungea la disperare și se lua de păr. Erau și momente cînd se mîndrea pentru poza și ifosele ei. Un lucru însă care îl ducea la disperare era cînd îi vedea pe alții rîzînd de ea. În astfel de situații rîdea și el, însă pe dinăuntru îl rodea ceva. Atunci se simțea ridicol și se rușina.

Acum îl așteptase, deci, destul de mult și începuse să bată nervoasă cu *fasamenul* în poșetuță cînd, în sfîrșit, apăru și Panaiotakis. Dintr-o privire, Sousou îi dădu de înțeles vînzătorului că locul său era afară, în stradă, de vreme ce marii lui stăpîni se aflau în prăvălie. Apoi se întoarse către soțul ei :

— Ai venit ?

— Am venit, precum vezi. Cu ce ocazie p-aici ?

— Te miri ?

— Nu, frate. Întreb numai.

— Vreau să aflu dacă ai găsit o servitoare pentru acasă. Deoarece, îți repet o dată pentru totdeauna, dacă și întrucît pînă săptămîna viitoare nu am servitoare, nu răspund de ce se va întîmpla.

— Stai, măi Sousou, n-o lua așa.

— Să aibă toate bulendrele servitoare și eu, o doamnă, să nu am ! Și cine-o să servească la *apre-midi*-ul meu din săptămîna viitoare ? Stăpîna ? Asta mai lipsea să ne facem de rîs în ochii Bythulei !

Chestiunea aceasta a servitoarei nu era de loc nouă. Sousou îi făcea viața amară de luni de zile. Voia servi-

toare cu tot dinadinsul. Pentru că, deh ! avea casă deschisă, catadicsea foarte des s-o invite pe doamna Panorea, pe kera Marika, guralîva, pe kera Ana cu fetele sale, pe frizerul Jorj, — cu tot dispreţul enorm pe care îl nutrea faţă de aceste „bulendre" — dintr-o nevoie mai profundă de a se remarca totuşi între acestea prin marea diferenţă a impunătoarei sale personalităţi. Of-ul ei era să-şi îmbogăţească „primirile" cu lume ceva mai bună, sau măcar de aceeaşi condiţie socială cu dînsa, dar îi lipsea esenţialul.

— Crezi că o doamnă cumsecade poate primi la infinit „bulendre" ? Oameni de societate sîntem. Şi astăzi totul este prezentarea şi relaţiile. Mă înţelegi ? Să invit pe doamna Xynou la mine şi să n-am un om care să-i servească un *lucúmi* [1] ?

Panaiotakis auzea toate astea pentru a suta oară. Mai întîi a rezistat cît a putut. Apoi a ajuns la un moment cînd nu i-au mai rămas puteri nici pentru ceartă, nici pentru contraziceri, nici pentru indiferenţă. Pentru că şi indiferenţa cere nervi şi Panaiotakis nu mai putea să îndure. Şi a spus :

— Am făcut ceva, mă zarganá [2].

— Da ? Şi de ce nu vorbeşti ?

— Ce, mă laşi tu să vorbesc ?

— Eu nu te-am oprit.

— Ce să mai vorbim. A venit astăzi un client care cunoaşte un birou de plasare. Şi ne-am dus împreună. Cum îţi spun, au servitoare dar, măi muiere, cer bani şi mîncare !

Sousou şi-a ridicat *fasamenul* şi l-a privit cu acel dispreţuitor aer de simpatie tolerantă :

— Săracul de tine !

— Lasă chestiile-astea. E cheltuială mare, nu înţelegi ?

— Şi ţi-e frică de cheltuieli ? Un patron bine aşezat, să-şi ţină nevasta să servească singură şi să mătură precum bulendrele şi să tîrguiască de la tipii de rînd ? Cu cinci sute pe lună e de rîs şi, slavă Domnului, avem bani. Afară dacă n-ai prefera cumva să ies pe la poartă, să mă

[1] Rahat.

[2] Specie de peşte. În batjocură : femeie grăsuţă.

amestec cu toate femeiuștile și, cînd trece gunoierul, să-i dau cu mîna mea gunoaiele.

Astfel de umilințe suportase pînă acum Sousou. E adevărat, cînd ieșea dimineața să dea gunoiul, făcea acest lucru cu tot prestigiul ce-l cerea poziția sa. Apuca lada de gunoi dintr-o margine, întorcea capul cu scîrbă și striga gunoierului :

— Ia-ți gunoaiele, prăpădituie !...

Treaba aceasta însă nu se putea repeta la infinit. Așa cum nu se putea, dealtfel, — pentru numele lui Dumnezeu ! — să continue cu măturatul. Cu toate că Sousou mătura cît se putea de aristocratic, lucrul devenea insuportabil.

— Cinci sute, ai spus ?

— Cinci sute, Sousou.

— Le vom plăti.

— E cam mult, mă nevastă.

— Nu te gîndi la bani, Panaiotakis. Tu ești un om neșlefuit și nu te pricepi la d-astea. Banii nu au valoare. Totul este omul !

Insistă atît de mult încît Panaiotakis nu mai putu să se opună. Dealtfel, știa ce-l așteaptă dacă mai încerca să-i schimbe părerea. Așa că i-a promis că va trece din nou pe la misit, să le trimită o servitoare de probă. Pe buzele lui Sousou apăru un imperceptibil surîs de adîncă bucurie. Îi salută pe Panaiotakis și cînd ieși din prăvălie se întoarse către Sotirakis :

— Băiatule ! Te poți întoarce în magazin. Stăpînii tăi au terminat convorbirea !

*

După-amiază, cînd Sousou pornea spre oraș, nu rămînea nici o vecină în bucătărie. Obloanele ferestrelor se deschideau, capetele se arătau și de la o fereastră la alta își făceau cu ochiul, cu subînțeles. Era un fel de defilare a castelanei din Vuthula, care trecea printre rîndurile gărzii de onoare, cu toată seriozitatea și prestanța ce le impunea rangul său.

— Încotro, doamna Sousou ?

— La Zonar's.

— Ce-o fi și asta ?

— Local, kera Marika. Local de lume bună. Da' natural, pardon, de unde să știți voi, acilea ? E greu să pricepeți. Este un local de mare lux, unde aristocrația obișnuiește să-și mănînce prăjitura — puțin cam scump. Dai însă ceva mai mult, doamnă Panorea, dar îți merge la inimă.

Cel puțin de două ori pe săptămînă Sousou făcea această excursie către „localul aristocrației" ca să răsufle, să-și ia prăjitura și chiar să-și ia avînt pentru mai departe. Nu putea altfel. Aerul aristocratic era ceva absolut necesar în viața ei.

Spre localul acela „Zonar's" Sousou urca *per pedes apostolorum*. Umbla kilometri întregi și aceasta, desigur, nu din lipsă de bani, precum spuneau limbile otrăvite ale mahalalei, ci din motive de siluetă. Astfel, ajungea la localul de lux frîntă de oboseală, însă fericită.

Și tocmai în acest local i se născuse nestăvilita dorință de a dobîndi un cîine. Cîteodată în jurul ei vedea unele doamne cumsecade, care țineau niște fox-terrieri frumoși, sau cîini-lupi lucioși și deștepți, ogari drăgălași, pekinezi ca păpușile, sau buldogi fioroși și era înnebunită. Această dorință îi devenise încet-încet o idee fixă. O femeie fără copii nu privește cu atîta dor copiii vecinei cu cîtă pasiune privea Sousou cîinii acelor doamne distinse. În acest timp, visul ei nu era altul decît acela de a avea un cîine frumos, „aristocratic", să-l țină de lanț și să-l scoată la plimbare pe stradă. Lucrul era însă cam dificil. Starea ei financiară nu era chiar așa de bună, iar Panaiotakis nu concepea să acorde credite pentru astfel de cheltuieli.

Costau pesemne cam scump aceste soiuri de cîini și de cîte ori se întîmpla să dea de un astfel de patruped și întreba de preț avea senzația că primește un duș rece.

— Bine. Am să revin pentru că nu țin mărunți la mine.

Dar de unde să se mai apropie ! De s-ar fi vîndut pe ea și cu Panaiotakis împreună, și tot n-ar fi putut scoate banii pentru un cîine din ăștia. De aceea s-a gîndit la altceva. Să renunțe de tot la această idee, era imposibil. S-a hotărît deci să-și procure, în mod provizoriu, un cîine de rasă inferioară, pe care să-l înlocuiască imediat ce mijloacele i-o vor permite.

Un cunoscut, care-i ştia această manie, i-a adus într-o zi un cîine excelent. Era un dulău foarte înalt, cu botul prelung, cu păr cafeniu şi o coadă enormă — în fine un cîine ce ar fi putut să păzească zece turme de oi. Sousou s-a entuziasmat de cum l-a văzut.

— Da, e grozav !

— Îţi place kera Sousou ?

— O, e sublim !

— Te aranjează ?

— E o minune ! Prima dată văd un cîine atît de frumos. Cum îi spune ?

— Karavanghelis.

— Aba-ba-ba.

— Nu-ţi place ?

— Karavan ! Karavan ! Aşa am să-l chem. Aşa cum îi cheamă lumea bună ! Vino Karavan ! *Vien ! Vien ! Voui ! Aport,* xi-xi-xi !

Dulăul însă, întins pe jos cu botul sprijinit de pămînt, cu picioarele aruncate înainte, era aşa de tembel încît abia îşi ridica ochii ca să privească în jurul său. Sousou a mai mulţumit încă o dată omului care i-a adus acest preţios patruped. Şi s-a apucat cu mult zel să-l îngrijească. L-a spălat. L-a hrănit. I-a cumpărat un lanţ gros. Bineînţeles că a avut loc o răfuială cu Panaiotakis, care nu suferea cîinii şi nu se dumirea ce dracu îi trebuia lui o astfel de huidumă în casă. Însă Sousou nu se sinchisea prea mult de părerile soţului său. În sfîrşit, după ce animalul s-a învăţat puţin cu oamenii — căci coborîse direct de la munte — doamna s-a hotărît să-l scoată în lume.

A ! ziua aceasta era cu totul deosebită pentru Sousou. Rar să-şi fi luat în tot trecutu-i grandios o astfel de poză. A ieşit din casă cu impunătorul mers al unei vechi domniţe. Într-o mînă îşi ţinea *fasamenul* şi în cealaltă lanţul gros cu care era purtat Karavan, care totuşi nu arăta vreun entuziasm pentru toate astea. Mahalaua i-a făcut iarăşi obişnuita gardă de onoare, dar de data aceasta Sousou abia catadicsi să salute cu o uşoară şi foarte fină înclinare a capului.

Din nefericire, sfîrşitul acestei istorii n-a fost tot atît de plăcut. În lunga-i preumblare pe jos, drăguţei castelane din Vuthula pare-se că i-a fost scris să dea de dracu

din cauza necioplitului patruped. Desigur, dînsa ţinea vîrtos de lanţ. Însă, aşa cum era el de mătăhălos, ciinele nu înţelegea să tolereze lanţuri. Era ca un ţărănoi căruia i s-a pus guler tare la gît şi simte că plesneşte. Rebel şi prost crescut, nu ţinea de loc cont că însoţea o doamnă atît de distinsă. Şi avînd dezvoltat prea adînc simţul de libertate, îşi făcea mereu de cap. Iată că, dintr-o dată, îi era lene să mai meargă şi atunci era nevoie să-l tîrască trăgînd cu nădejde, punîndu-şi la încercare toate puterile. Apoi, pe neaşteptate, se punea pe fugă. Şi atunci o tîra după el pe doamnă într-o ameţitoare goană care-i tăia acesteia respiraţia. Las-că nu exista coloană în faţa căreia să nu se oprească, ca să-şi ridice necuviincios piciorul. Şi nici nu mai pomenesc că n-a existat animal din soiul lui pe care să nu-l urmărească, ca să satisfacă curioasa pasiune pe care o au ciinii, de a se mirosi reciproc atunci cînd se întîlnesc. Şi biata Sousou era obligată, vai, să aştepte cu răbdare, de fiecare dată cînd animalul simţea nevoia rezolvării unor necesităţi urgente.

Pînă la urmă, oh, a ajuns la capătul călătoriei sale. Prăfuită, cu sufletul la gură, frîntă de oboseală, s-a aşezat la o măsuţă de pe trotuar şi a sunat să vină chelnerul, pe cînd Karavanghelis, neliniştit din cauza lumii şi a zgomotului, încerca s-o zbughească.

— Karavan ! *Vien ! Vien ! Aport !* Nu ţi-e ruşine ? Stai cuminte !...

Acest palpitant spectacol a atras atenţia lumii. Pe la mesele mai apropiate au început surîsurile şi comentariile. Oamenii priveau cînd spre uriaşul ciine, cînd spre Sousou, care păstra o atitudine demnă şi îşi mîngîia dulăul. Comentariile nu conteneau :

— Vai, dragă, ce ciine frumos !

— Ce nobilă înfăţişare...

— Ce rasă este, doamna mea ?

La această întrebare pe care i-a adresat-o un domn cu monoclu, în timp ce făcea cu ochiul grupului său, Sousou a răspuns :

— Rasă ? N-am idee, adică exact, dar mi l-a adus bărbatul meu de la Paris, căci adoră ciinii. În orice caz, cred că este *alevrié* [1].

[1] *Lévrier* : ogar.

— Da ? Alevrié ?

— Da, domnule.

— Şi cum îl cheamă ?

— Panaiotakis !

— Pe cîine ?

— Nu, dragă, pe soţul meu. Pe cîine îl cheamă Karavan. *Vien* Karavan ! *Aport.* Ridică-te sus, să te mîngîie domnul !

Atunci însă, cînd pe la toate mesuţele oamenii au presimţit distracţia şi toţi o priveau pe ciudata femeie cu cîinele, atunci cînd rîsetele se lăţeau de la o masă la alta, pe cînd Karavanghelis urmărea cu o indiferenţă olimpiană toate acestea, atunci, pe neaşteptate, s-a întîmplat tărăşenia. Un cîine obraznic, de condiţie aristocratică, s-a apropiat cu aere dispreţuitoare, ca să-l miroase pe Karavan. Se vede că dulăul a socotit asta ca o josnică ofensă. A ţîşnit în picioare, a tăbărît pe cîinele aristocrat, l-a înşfăcat de gît şi lumea a rămas buimăcită. Urlete, tămbălău, lătrături :

— *Mon dieu !*

— Ajutor !

— O să ne mănînce !

— Poliţia ! *Polismen !*

Iar Sousou :

— Karavan ! Karavan ! Vino-încoace. *Aport,* copil rău, nu ţi-e ruşine ? Ruşine ! Ruşine !

Dar ce s-audă Karavanghelis. Namilă de la munte, dacă a nimerit într-un astfel de anturaj de oameni şi cîini spilcuiţi, era normal s-o facă lată. A răsturnat mese, a muşcat chelneri, a sfîşiat fuste, a împrăştiat comeseni, a sfîrtecat şi pe alţi cîini care s-au băgat în învălmăşeală, pînă ce cu mari eforturi poliţia a reuşit să-l potolească. Dar împreună cu cîinele, poliţia a pus mîna şi pe Sousou, care tot protesta pe drum :

— Vă rog ! Lăsaţi-mă, domnule *polismen.* Sînt invitată într-o familie, în Kolonaki [1] şi-o să mă aştepte lumea !

[1] Cartier aristocratic din Atena.

Divanul pe care se așeza Sousou era într-o stare de plîns. Decolorat, pînă într-atît încît să nu-i mai poți ghici culorile inițiale. Găurit și cu arcurile sărite de la locul lor. Dar toate astea n-aveau însă nici o importanță ; în împrejurările solemne, marea castelană din Vuthula se așeza pe el cu un aer regesc. Să-l cîrpească ? N-ar fi chiar așa de necesar. Atunci cînd distinsa doamnă a lui Panaiotakis primea „lume" în casă, soțul avea rolul de petic. Îl obliga să stea permanent deasupra găurii, ca să nu se vadă umplutura de iarbă uscată, care răsărea printre arcuri.

Cînd a sosit, în fine, servitoarea pe care i-o trimisese misitul, Sousou era așezată pe acest divan istoric din salon. Picior peste picior. Ochii închiși pe jumătate. Alături, o măsuță pe care se afla o scrumieră crăpată. Întindea mereu mîna spre scrumieră și scutura cu arătătorul scrumul de țigară.

— Cum te cheamă ?

— Katina, doamnă.

— Nu-mi place numele tău. Fata de serviciu a unei doamne cumsecade nu poate avea numele unei „bulendre". De aceea am să te chem Mari...

— Mari ? De ce ?

— Să taci ! Servitoarele poartă anumite nume și nu poți să faci lucruri după cum te taie capul, să te numești cum vrei. Ai mai lucrat undeva în altă parte ?

— Nu, doamnă.

— Ai să lucrezi deci pentru prima oară. Noroc că ai nimerit într-o casă cum se cuvine, săraca de tine ! Ai să mături, să speli, să m-ajuți la spălatul rufelor, la aranjarea casei și altele. Mănînci mult ?

— Slavă Domnului !

— Adică ?

— Pot mînca și două și trei farfurii.

— Asta e lucru de rîs ! Acestea sînt obiceiuri proaste, pe care le vei uita. Auzi ?

Servitoarea a tresărit :

— Atunci n-am să mănînc ?

— Vei mînca, proasto. Dar nu se recomandă multă mîncare şi apoi te îngraşă. Precum văd, eşti cam grasă şi grăsimea este ceva scîrbos. O servitoare ca lumea n-are voie să fie grasă ca o vacă. Mă-nţelegi ?

Servitoarea să fi avut vreo paisprezece ani. Faţa rotundă. Ochi mici, cu sclipiri de şiretenie ţărănească. Păr blond, spălăcit, ca paiele uscate, pieptănat în sus şi din care se formau două mici codiţe. La gît avea o adîncă cicatrice, provenită din arsuri sau vreo operaţie. Purta o rochiţă cu un desen încurcat şi nişte pantofi cu mult mai mari decît picioarele. Avea pleoapa stîngă mai groasă ca cea din dreapta, cu un urcior mare.

Ultimele cuvinte ale viitoarei stăpîne se pare că nu prea au încîntat-o. De aceea şi-a schimonosit puţin faţa şi s-a mărginit să-şi scarpine cu nedumerire urechea. Sousou şi-a întins din nou mîna către scrumieră, a scuturat scrumul şi a continuat :

— Ce salariu ţi-a spus domnul misit ?

— Două sute cincizeci pe lună.

— Cînd te vor întreba vecinii din jur cît primeşti, îţi permit să spui cinci sute.

— Ah, vă mulţumesc.

— Bineînţeles că vei primi două sute cincizeci şi să n-aud c-o spui undeva, căci vei pleca imediat de aici. Şi nu vei avea multă vorbă cu vecinii.

— Da.

— Da, doamnă, să spui.

— Da, doamnă.

Aşa a dobîndit Sousou şi servitoare. Cam mică, dar ieftină. Prezentarea exterioară a fetei nu era desigur cea mai corespunzătoare cerinţelor unei case aristocratice, însă distinsa ei stăpînă a preluat soluţionarea, o dată cu atîtea altele şi a acestei foarte serioase prob'eme de „estetică a personalului". Întîi, a trimis-o la Jorj, să-i taie codiţele. Astfel, cu părul tuns scurt, cu cărare, acel cap atît de rotund a devenit o adevărată caricatură. Apoi i-a pus un şorţ lung pînă la glezne, ca să se vadă clar că este vorba de o servitoare. Dar ca să nu se întîmple cumva — cu toate acestea — vreo confuzie, i-a pus pe cap şi o bonetă albă — aşa că nenorocita a ajuns ca o arătare

jalnică. Mai departe, stăpîna i-a făcut o minuțioasă și precisă instruire asupra treburilor din casă.

De interiorul casei Sousou nu se prea sinchisea. Ceea ce o preocupa mai mult ca toate pe dînsa era trotuarul. Cel puțin o jumătate de oră în fiecare dimineață o punea pe fată să mături strada de colo pînă colo. Degeaba protesta Panaiotakis :

— Mă, zargană, ai înnebunit ?

— De ce, prostule ?

— Ia spune-mi, dacă măturăm noi drumurile apoi ce treabă mai are primăria ? D-aia ai vrut servitoare ? Ori că e ori nu e, eu tot singur îmi fac cafeaua dimineața.

— Și, adică, ce vrei ?

— Ești o femeie de neînțeles !...

Sousou însă nu era deloc de neînțeles. Știa foarte bine ce făcea. Punea să se mătură strada nu din cauza gunoaielor ci de ochii mahalalei. Mai ales pentru vecine. Despre aceasta i-a făcut o instrucție întreagă servitoarei. Să-și țină gura. Să fie atentă. Cînd va fi întrebată „despre masă și altele de asemenea", să dea informații ca : „Astăzi avem miel. Indiferent că vom avea fasole. Deoarece o doamnă gătește ce vrea și nu dă socoteală la nimeni." Servitoarea trebuie să răspundă : „ori carne, ori pescărie, scrumbie, limbă, ori crevete de la magazinul stăpînului". Cînd o vor întreba dacă doamna este acasă trebuia să răspundă : „Își face baia." Afară dacă este după-amiază, cînd doamna a ieșit să se plimbe în parc...

Servitoarea dădea cu plăcere aceste răspunsuri și vecinele, cărora nu le trebuiau prea multe amănunte ca să priceapă, au descoperit o nouă și inepuizabilă sursă de distracție. Așa încît, după cîteva zile, a început și fata să zîmbească cu înțeles atunci cînd spunea că stăpînă-sa făcea baie. Bineînțeles că Sousou nu bănuia nimic despre felul cum priveau vecinele noua achiziție. Dimpotrivă, s-a umflat mai mult în pene, și s-a pornit să pregătească o mare recepție, continuîndu-și febril lecțiile de bună purtare cu servitoarea.

— Cînd ți se spune ceva și n-ai auzit bine, să nu bleștești ochii, proasto ! Nici să nu faci „e ?". „E" se zice la măgari. Domnilor li se spune *bardon*. Mă-nțelegi ?

— Da.

— Doamnă !

— Da, doamnă.

— Nu așa sec. Te apleci puțin, zîmbești frumos și vei spune „*bardon*, nu v-am înțeles, repetați vă rog !“ Ai înțeles ?

— Da, doamnă.

— Fii atentă !

— Sînt atentă, doamnă.

— Dacă un musafir îți cere apă și l-ai servit ceva dulceață de chitră sau dintr-astea, ai să-i spui : „să vă fie de bine, *monsie*“. Și dacă îți răspunde *mersi* îi spui „pentru puțin, mă rog, digestie bună !“... Ai înțeles ?

— Pentru dulceață îi voi spune „digestie bună“ ?

— Da !

— Și dacă are să rîdă ?

— Nu va rîde, proasto ! Afară dacă ai să i-o spui uitîndu-te cu acest urcior de la ochi, care te face caraghioasă. Era nevoie tocmai acum să-ți iasă urciorul ăsta și să nu-ți treacă nici după cincisprezece zile !

A bătut puțin nervoasă din picior și apoi a continuat :

— Mîine avem primire.

— Da, doamnă.

— Deci. Fii cu băgare de seamă. Cum bate vreun invitat în ușă, ai să deschizi și-l vei întreba cum îl cheamă. Va fi, să zicem, domnul Xynos. Vei înainta către salon, întîi, și vei anunța cu voce tare : Domnul Xynos. Sau *musiu* Xynos. Să zicem, va fi domnul și doamna Kalliakudi. Vei merge în salon și ai să anunți : *Musiu* și madam Kalliakudi. M-ai înțeles ?

— Adică, doamnă...

— Fii atentă, proasto. Atenție !

Amărîta de fată a transpirat pînă să priceapă această ciudățenie a doamnei. Să strige numele invitaților, cum face telalul din insula unde s-a născut, era un lucru pe care îl auzea pentru prima dată ! Ce să facă, însă ? Învățase sistemul acesta de anunțare a „lumii bune“, după ce a făcut cincizeci de probe cu stăpîna sa.

Toate astea Sousou le făcea pentru că dorea să organizeze, în sfîrșit, o primire în casa ei, care să rămînă istorică în cronica mahalalei. În mod deosebit era entuziasmată

de acest din urmă tertip, ce avea să provoace, desigur, o adîncă impresie şi pe care l-a reţinut dintr-o piesă de teatru, la o scenă cînd servitorul anunţa sosirea invitaţilor.

„Primirea" a fost stabilită pentru ziua de joi după-amiază. A fost invitată, desigur, crema mahalalei. Sousou pregătise să servească fructe, lichior şi la urmă dulceaţă. Nu era nevoie de mai multe lucruri pentru că şi cu acestea putea să-şi atingă scopul de minune. Apoi rostul principal al „primirii" era să-şi etaleze servitoarea şi să facă un fel de deschidere oficială a saloanelor sale.

În după-amiaza aceea Sousou era fermecătoare. Şi-a îmbrăcat rochia de dantelă neagră, care-i dădea o înfăţişare regească, indiferent dacă în mai multe locuri era mîncată de molii. Şi-a pieptănat părul în sus, ceea ce îi dădea feţei un aer aristocratic — chiar dacă mătreaţa îi năpădise podoaba capilară. Apoi şi-a pus colierul de cincisprezece drahme care cădea atît de drăgălaş pe oasele mari ale gîtului. În mîna dreaptă ţinea cunoscutul *fasamen* ruginit şi în cea stîngă un evantai mereu închis, pentru că dacă îl deschidea căsca exact în vreo cinci locuri.

Cu această impunătoare costumaţie de seară, Sousou îşi plimba paşii prin salon, cînd a bubuit poarta — nu era sonerie — şi apoi s-a auzit, după o vorbire în şoapte, vocea ascuţită a servitoarei :

— Madam kera Marika Paţaúri !

Madam Marika, cu oarecare nedumerire, a păşit în salon, unde amfitrioana a primit-o cu efuziune, agitînd cu mişcări alese evantaiul închis. Peste puţin, s-a bătut din nou în uşă şi iarăşi s-a auzit vocea foarte ascuţită a servitoarei pe tonul de telal :

— Musiu kir Dimitris Hlembas şi madam kera Dimitrena [1] !

Trecură şi dînşii în salon nu cu mai puţină nedumerire pentru strigătul servitoarei. Primirea din partea stăpînei casei era în continuare delicată. Pentru a treia oară a bubuit poarta şi s-a auzit din nou vocea de telal :

— Madam doamna Panorea, singură !

A trecut şi „madam doamna" Panorea în salon, unde peste puţin era reprezentată crema mahalalei, cum am

[1] Soţia lui Dimitris.

spus, care a fost invitată la primire. Stăpîna s-a grăbit să înceapă tratațiile, în timp ce în salon se dezlănțuiră la început comentarii, apoi murmure și la urmă rîsete, stîrnite de această bizară servitoare, care țipa așa de tare. În salon a intrat din nou Sousou și s-a așezat pe divan. Văzînd că în fața ei toate gurile amuțiseră și nu se auzea nici un cuvînt de admirație pentru servitoare, o apucară nevricalele :

— Mari ! a strigat după o clipă.

— Imediat, doamnă.

— Servește dulceața.

— Da, doamnă.

— Repede.

Și întorcîndu-se către invitate :

— Vai ce pățesc cu acest personal. Mă costă atîția bani. Mănîncă o groază de mîncăruri, iar poftă de lucru — deloc. Învățată foarte prost. Pentru că a fost, să știți, la o doamnă în Koloñaki și am văzut-o, am tocmit-o cu un salariu mai mare și a venit la mine. Însă nu sînt deloc mulțumită. Nicidecum. Mare lucru să găsească azi cineva personal de procopseală.

Invitații și-au aruncat ochiade unul altuia. Între timp s-a servit dulceața de struguri și servitoarea nu uita să spună la cel pe care îl servea : „digestie bună". Pînă a început să vorbească „madam kera Marika" :

— Spune-mi, madam Sousou, parc-ar fi puțin cam țicnită servitoarea ta.

Sousou s-a scuturat :

— Ce vrei să spui, madam ?

— De ce țipă cînd intră cineva în casă ?

Doamna Panorea a completat :

— S-o duci la vreun doctor, draga mea.

S-a pornit acum și domnișoara Nița :

— Eu zic s-o duceți, săraca, la Sfînta Varvara [1]. Păcat, coșcogea fată. Și nu numai că țipă, dar de cîte ori o întreb unde ți-e stăpîna, îmi răspunde : la baie. Și alaltăieri, cînd ați ieșit cu cîinele, doamnă Sousou, am întrebat-o și mi-a răspuns iarăși : la baie.

---

[1] Azil de nebuni.

Sousou a tresărit ca de o muşcătură. Pînă să răspundă însă, a intrat în vorbă kir Dimitris Hlembas :

— Se vede că asta i se trage de acolo de la Kolonaki. Poate s-a stricat la cap, trăind în aristocraţie.

Sousou s-a aprins pînă la sufocare. A începu să-şi facă vînt cu nervozitate din evantaiul pe jumătate deschis declarînd solemn :

— Proastă glumă ! Servitoarea mea se află în perfectă stare de sănătate, măcar să fiţi şi voi la fel. Dacă n-aveţi idee de case mari, ce să vă fac ? Lumea îşi are fiecare purtarea sa. Aristocraţii cu aristocraţii şi săracii cu săracii !

Aci „musiu kir Dimitris Hlembas", un om irascibil, s-a simţit atins :

— Slăbeşte-ne kera Sousou cu aristocraţii tăi, zic eu. Ne-ai mîncat ficaţii. Ei, drăcie ! Nu înghit d-ald-astea !

Sousou a devenit atunci ca o fiară. S-a ridicat de la locul ei şi cu evantaiul în mînă a arătat uşa :

— Afară, împuţitule !

— Ia fi mai atentă cum vorbeşti, kera-mu.

— Afară, sărăcilă !

— Măsoară-ţi vorbele, kera Sousou.

— Afară, nesăratule ! Eu sînt de vină că ţi-am permis să treci pragul casei mele. Idiotule ! Caraghiosule ! Cerşetorule ! care îi datorezi bani soţului meu de trei luni pentru peşte şi nu-l poţi plăti !

Aşa a venit catastrofa. Scos din pepeni, kir Dimitris s-a ridicat în picioare, gata s-o lovească pe Sousou. Au sărit însă vecinele şi „primirea" s-a destrămat într-un cor de ţipete şi înjurături. Împreună cu kir Dimitris au plecat şi restul invitaţilor, în timp ce Sousou îşi desfăcea evantaiul ca să-şi facă vînt şi servitoarea, respectînd cu stricteţe ordinele doamnei, striga de la uşă :

— Digestie bună la dulceaţă !

La frizeria lui Jorj se rade kir Antonis. Capul dat pe spate. Ochii aţintiţi în sus. Doi obraji acoperiţi cu spumă de săpun. Se rade, e un fel de a spune, adică. Deasupra feţei sale, plana ca simplu pretext doar un brici, şi o limbă. Limba flecară a lui Jorj — care urmăreşte şi comentează totul — nu stă locului o clipă.

— L-a zvîrlit afară...
— Pe kir Dimitris ?
— Da, pe Dumnezeul meu.

Rîsete. Apoi dă un rînd cu briciul. Din nou, rîsete. Mai dă o dată cu briciul. Acum ia pămătuful şi paf-paf întinde clăbucul de săpun pe obrajii lui Antonis.

— Cum spuneam, deci...
— Bine, acum lasă palavrele !...
— Da' stai să vezi, kir Antonaki-mu. Îi invită cum spuneam : primire în toată regula. Cînd colo, în timp ce îşi serveau trataţia : „afară, pieriţi din faţa mea, bulendrelor ce sînteţi" ! Nici pînă acum nu poate mistui afrontul kir Dimitrakis.

De cinci zile ţineau discuţiile despre istorica „primire" şi Dumnezeu ştie cît ar fi putut să mai ţină, dacă nu s-ar fi întîmplat un alt eveniment, care a venit să eclipseze din cancanul Vuthulei faptele doamnei Sousou.

S-a auzit o voce :
— Jorj !
— Ce e, bre !
— Vino repede !

În faţa frizeriei zburda un ştrengar. S-a întîmplat o faptă de necrezut. Din acelea, ştiţi, care nu lipseau niciodată din Vuthula şi o făceau pe Sousou să simtă tot mai mult ruşinea pentru mizeria cartierului său. Această istorie era însă destul de originală şi merită a fi consemnată în cronica mahalalei.

Era primăvară. În acea dimineaţă, aprilie se trezise rîzînd. Cerul era un imens albastru şi soarele, ca o enormă monedă, încălzea Vuthula. Case şi oameni înotau într-o lumină de aur. Pe margini de ramuri, primăvara broda frunzuliţe crude. Nebune, primele rîndunele sorbeau soarele şi se îmbătau. Motanii leneşi stăteau tolăniţi şi impasibili pe olanele acoperişurilor, ca nişte rentieri. Oamenii se grăbeau la treburile lor cu bună dispoziţie, fetele rîdeau fără motiv, bătrînii se simţeau întineriţi şi feţele tuturor radiau numai bunătate. Toată omenirea strălucea ca nounouţă, de parc-ar fi fost ziua întîi a facerii. Credeai că mizeria Vuthulei a fost un nor, care s-a destrămat, pierzîndu-se prin infinitul de cristal. Zarzavagiii îşi strigau cu voci patetice marfurile şi din cînd în cînd se auzea zbieratul

sărbătoresc al vreunui măgar cuprins de primăvăratice neliniști. Proptit în ușa brutăriei sale, kir Dimitrakis Hlembas uitase, în sfîrșit, pățania cu „primirea" și privea visător la fețele durdulii ce treceau.

Rareori Vuthula avea astfel de dispoziții. Nița, lungana cît o perie de șters tavanul, a răsărit dis-de-dimineață la fereastră și scutura cearceafurile de fată-mare, adresînd către toate direcțiile „bună ziua".

— Bună dimineața, Nița-mu...

— Încotro, doamna Panorea ?

— Ei, mă duc spre populară [1]. Și tu, văz că te-ai apucat cu noaptea în cap de treburi.

— Deh, ce să fac, kera Panorea-mu ? Am tocmit astăzi pe Temistocle, să-mi lustruiască un pic mobila. N-au trecut trei luni de cînd le-am făcut oglindă și iarăși mi le-a mîncat praful.

A ieșit acum din „azil" și kera Marika și s-a întîlnit cu kera Panorea, ca să meargă împreună la „populară". Amîndouă străluceau în lumina soarelui, ca vedetele teatrului de revistă la lumina reflectoarelor.

— A plecat bărbatu-tău ?

— Cîntînd, kera Marika-mu. Vrăbiuță s-a făcut astăzi și a zburat. L-a zdruncinat iarna, vezi, anul ăsta, și azi cînd a văzut așa o binefacere a lui Dumnezeu, numai că n-a înnebunit, zău.

Și, pe cînd porniseră împreună, din odaia fetei bătrîne le-a însoțit vocea ei afectată :

Primăvara a venit iarăși,
Venit-au florile,
Trialari-la-ri-larom
Trialara-lari-ra

Dacă ar judeca cineva după indescriptibila necuviință ce o săvîrșea mai încolo măgarul lui kir Nicolas, starea erotică trebuia să se fi revărsat pretutindeni și, vai de cea care cînta fără grijă.

— Domnișoară Nița...

— Ce dorești, Temistocle ?

— Frumos cîntați !

[1] Piață.

— Da ? Rîde. Şi apoi : Mersi pentru *copliman !*

Temistocle Yovasis, flăcău de douăzeci şi doi de ani, robust, pătrat, ciupit de vărsat, era cel mai bun dintre lucrătorii pe care-i avea excelentul atelier de mobilă din Vuthula „Mode et Art", faimos şi dincolo de graniţa cartierului, primind comenzi încă şi de mai departe decît Metaxurghio [1]. Muncitor cum nu se putea mai bun. Tăcut cît nu trebuia. Puţin melancolic, foarte romantic, oarecum misterios, foarte bun meseriaş, dar şi foarte ghinionist în dragoste. Conştiinciozitatea lui era un lucru cu care nu s-ar fi putut lăuda un alt salariat şi avea o îndeminare nemaivăzută, mai ales în lustruirea mobilei. Era reţinut şi chibzuit. Nu fuma, nu bea, nu juca cărţi. Într-un cuvînt, era o enigmă şi totodată, mîndria lucrătorilor din magazinele de mobilă din toată Grecia.

— Domnişoară Niţa.

— Poftim, Temistocle.

— Un pahar cu apă.

Niţa rîde. Apoi :

— Aşa de dimineaţă ? Ai mîncat cumva sardele, Temistocle ?

Nedumerirea era justă. Însă nefericitul de Temistocle nu mîncase sardele. Simţea că i se întîmplă lucruri bizare în această dimineaţă. Foarte curioase erau cele ce i se arătau. Şi înainte de toate Niţa — mare greşeală — se tot învîrtea în jurul lui... în *négligé*. Purta o rochie transparentă, aşa că în timp ce mergea, zveltă şi veselă, apăreau tonalităţi ispititoare în liniile feciorelnice ale corpului său. Temistocle se uita şi se tot uita. Parcă era un mister ! Încet-încet, acel dezolant trup atît de sterp pînă atunci, începea să se umple de bunătăţile ţării Canaan. Ce dracu se petrecea ? Temistocle înghiţea în sec — în timp ce lustruia măsuţa şi îi era imposibil să priceapă cum de n-a luat-o în seamă atîta vreme pe acea Mătură-de-tavan. Sigur, poate că avea nasul cam mare, dar asta era un amănunt neînsemnat. Nu putea să-şi ia ochii de la dînsa. Îi urmărea toate mişcările şi cînd se apleca ceva mai mult, înghiţea în sec amărîtul, ca drumeţul în Sahara, care vede în juru-i, cu ochii deschişi, fantasme ale închipuirii sale.

[1] Cartier în Atena.

Ce însemnau toate astea ? De sub rochia puțin scurtă a fetei trecute, mizerele pulpe luceau în ochii săi ca o atrăgătoare și trandafirie carnație a unei tinere de optsprezece ani. Și, iată că avea chiar linii bine conturate, piept proiectat în vînt, buze aprinse ca bobocii și rontunjimi pline de seva aţîţătoare a feminității.

Sfinte Dumnezeule ! Precis că în acea dimineață peste Vuthula a căzut din albastrul cerului jucăușul spirit al lui Puck — sărmane Shakespeare ! — ca să joace palpitante farse într-o nouă piesă : *Visul unei dimineţi de primăvară.* Cu capul aplecat deasupra măsuței și ținînd în mînă o cîrpă îmbibată cu șerlac, Temistocle freca mobila cu gîndul aiurea în timp ce simțea într-însul niște melodii nedefinite, care se amplificau întruna, căutînd să țîșnească afară și să umple văzduhul.

— Temistocle...

— O ! Poftim, domnișoară.

— Cam lenevești astăzi.

Niţa rîde din nou.

— Nu, mă rog.

— Nu prea ai chef, bietul de tine. (Rîde iarăși.) Altă dată într-un minut făceai oglindă măsuța. (Și iarăși rîde.) Azi ţi-e greu să miști mîinile. De ce ?

Auzi colo, „de ce ?“ Pentru că, simplu de tot, nefericitul de Temistocle băuse din aceeași băutură primăvăratică din care au băut și rîndunelele și măgarul lui kir Nicokas, care din bariton devenea încet-încet tenor liric, cutremurînd cu disperatele lui fortissimo întregul Vuthula. I se părea că e beat și că vede lucruri din ce în ce mai de neînțeles. Și cu cît auzea în jurul lui foșnetul rochiței lunganei, cu atît simțea că inima îi sărea ca o minge în piept. Și, nici mai mult nici mai puțin, acum cînd se învîrtea în jurul său cu un mers eteric, goluță, i se părea ca o preafrumoasă zînă și toate din jur se transformau în peisaj exotic, într-un lac umbros și pustiu de unde, ca o Afroditâ, răsărea lungana executînd în jurul său dansuri aeriene.

Mistere !

Și totuși, drace, trandafirii puteau a șerlac în acest peisaj exotic. Cu toate acestea, continua să frece mobila, cu totul pierdut într-o stare bizară și neclară, dar cu un singur simțămînt limpede într-însul : dorința de a se

năpusti şi a strînge ceva în braţele lui vînjoase, ceva care să se topească în strînsoarea lui, fie şi măsuţa. Şi cînd această nestăvilită forţă izbucnea din lăuntrul său, gîdilindu-i braţele pînă în vîrful degetelor, şerlacul mirosea a trandafiri şi foşnetul rochiţei lunganei devenea melodie cosmică, ceva ca o simfonie de Beethoven, alcătuită din fîşîitul înăbuşit al desuurilor mătăsoase ale miilor de femei ce se dezbrăcau în jurul lui.

Cît timp să-l fi chinuit primăvăraticul fior ? Nu se ştie. Fapt este însă că la un moment dat l-a cuprins o pornire de nestăvilit.

— Domnişoară Niţa !

Dînsa s-a întors către el :

— Ai terminat ?

S-a apropiat de ea tulburat :

— Nu pot să lucrez.

Niţa a schiţat o nedumerire.

— De ce ?

Dar, deodată, nebun, ridicol, simpatic, vrednic de milă, s-a năpustit spre ea cu ochii tulburi.

— Ajutor !

— Stai, bre...

— Ajutor !

— Te iubesc. bre...

Ca să scape, ea îl lovea mînioasă în cap, în faţă, pe mîini.

El însă înainta prin furtună direct spre realizarea scopului şi cu cît lunganei i se ridica rochiţa în vîrtejul luptei, cu atît se împurpurau în ochii lui nespusele comori ale cărnii fragede, de nu se putea pricepe cum naiba le-a ascuns atîta vreme amărîta asta de găină bătrînă.

A răsunat întreaga Vuthulă. A alergat un zarzavagiu, au sărit doi pierde-vară, şi-a lăsat fetele şi a fugit kir Dimitris Hlembas, a alergat doamna Gheorghia, a intervenit poliţia, Jorj a lăsat bărbieritul şi a alergat — părăsindu-l cu spuma pe faţă pe kir Antonis, care începuse înjure.

— Ce s-a întîmplat, bre ?

— Zdruncinătură !...

— În toată legea ?

— Cît p-aci...

Între timp sosiră kera Marika cu Panorea și, văzîndu-l pe Temistocle tîrît de polițiști în huiduielile puștimii, după ce au aflat ce păţise Niţa, au rămas cu gura căscată, în timp ce marulele și cartofii le căzură din mîini :

— Măi, bătu-l-ar focul de criminal !

Auzise și madam Sousou zarva de pe stradă și ieșise în capotul de dimineaţă la poartă.

— Ce se întîmplă ?

— Madam, îi răspunse prompt Jorj, pe obișnuitul ton glumeț, domnișoara Niţa, căreia Vuthulioţii îi mai zice și Mătură-de-tavan, cît p-aci să-și piardă ce avea mai de preţ. Și nu le e rușine, madam, să facă asemenea măscări vizavi de casa dumneavoastră ?

Gluma lui Jorj a făcut puștimea să izbucnească în hohote de rîs pe cînd Sousou și-a ieșit din pepeni.

— Greţosule ! a rostit ea.

Frizerul însă se afla în plină efervescenţă umoristică :

— Cît de frumoasă pasăre e broasca și ce animal este omul !

Și după ce a spus această sibilică glumă a fugit la frizerie, ca să isprăvească bărbieritul lui kir Antonis, care aștepta în ușă cu obrazul pe jumătate ras, înjurînd de toţi sfinţii. Femeile intraseră în „azil", ca s-o îngrijească pe biata Mătură-de-tavan, care continua să plîngă și să se mire. Și toţi rîdeau.

Numai madam Sousou s-a cutremurat de această poveste, a trîntit cu putere poarta și s-a retras în casă, murmurînd :

— O, *mon dieu !* Viaţa a ajuns imposibilă în acest Bythula scîrbos !

— Mariii !...

— Imediat.

— Imediat, doamnă, ţi-am spus să răspunzi, idioato ! Adu-mi gustarea de dimineaţă.

— Imediat, doamnă.

— Și ziarul !

Sousou se scula totdeauna tîrziu. Oricum, însă, la opt și jumătate cel mai tîrziu era în picioare. Dar de cînd avea „personal" nu părăsea patul niciodată înainte de ora

nouă. Din cauza acestei aristocratice obişnuinţe de a rămîne în pat, se lua mereu la harţă cu Panaiotakis, care avea foarte prostul obicei să se culce cu găinile şi să se trezească ... cu cocoşii.

— Panaioti, eşti vîrcolac ? Te trezeşti cu noaptea-n-cap, cum se trezesc oamenii din popor şi sărăntocii ? Nu poţi să trăieşti în sfîrşit ca un domn şi ca un cumsecade proprietar de prăvălie ? Ai rămas ca şi altădată să te scoli mereu înaintea servitoarei.

— Mă trezeşte javra de cîine...

— Karavan ?

— Urlă de la ora cinci.

— Nu-i da atenţie.

— Mă deranjează, cum să nu-l aud ? Nu ne ajung toate celelalte necazuri, vezi, ne mai trebuie şi asta. Ce să-ţi fac însă ? Trebuia ca în ziua aceea cu hărmălaia cîinilor din local să te vîre la puşcărie, ca să-ţi vină minţile în cap. O pîine întreagă pe zi îi trebuie jigodiei !

Relaţiile dintre Panaiotakis şi Karavan erau extrem de încordate. Între stăpîn şi cîine exista o antipatie reciprocă, ce ajungea aproape pînă la ură. Sousou îşi aşeza cîinele într-un loc întunecos şi această izolare era cu greu suportată de firea liberă a lui Karavanghelis. Relaţiile cîinelui cu omul cumsecade, s-au înrăutăţit de tot cînd într-o seară Panaiotakis, neatent cum era, nu l-a văzut în întuneric şi l-a călcat pe coadă. Omul şi cîinele s-au luat la harţă şi din încăierare Panaiotakis a ieşit într-o stare de plîns, pe cînd Sousou păstra o atitudine neutră căutînd chiar să ia apărarea cîinelui.

— Cîinele e cîine, ce vrei ? !

— Da' ce ne trebuie cîinele ?

— Mie îmi trebuie.

— Măcar de te-ar muşca zdravăn şi pe tine, să mă liniştesc !

Cu toată protecţia ce i-o acorda Sousou, Karavanghelis se simţea, se înţelege, nefericit. De cum auzea o voce pe stradă, cît de scăzută, izbucnea în lătrături interminabile. În ziua cînd a avut loc scandalul cu Mătura-de-tavan, de exemplu, simţind mişcarea şi zarva de afară, se zbătea ca turbat, se ridica în două labe, muşca lanţul, lătra şi urla

căutînd să se dezlege, ca să năvălească afară şi să ia parte la cele ce se întîmplau. Avînd moştenite toate instinctele înaintaşilor săi patrupezi, se dădea în vînt după scandaluri şi răzmeriţă, după urmărire şi muşcături şi-ţi venea să-i plîngi de milă pentru lătratul lui plin de parapon. Cu toate astea Sousou, care stăruia să-l dreseze, s-a mulţumit să-i spună : „Fii cuminte Karavan, fii cuminte. Atunci cînd Bythula se face de rîs, oamenii cu bună creştere şi cîinii nu trebuie să ia în seamă asemenea josnicii."

Panaiotakis, care cunoştea slăbiciunea nevesti-si, n-a insistat mai mult. În sinea lui era convins că din această belea numai o pilulă de otravă ar fi putut să-l scape, dar îşi da şi mai bine seama că nu era capabil de astfel de fapte măreţe. De aceea se supunea răbdător vrerii soartei sale ! A clătinat, deci, din cap şi a ieşit din casă, făcîndu-şi de două-trei ori cruce ca un veritabil şi incorigibil om din popor ce era. Marea doamnă a rămas în încăperile ei întinsă aristocratic aşteptînd gustarea de dimineaţă. Peste puţin a sosit şi Mari aducîndu-i faimoasa gustare : o tavă mare de tinichea smălţuită, cu doi trandafiri pictaţi pe ea şi decoloraţi cam de mult. Într-un colţ al tăvii, o ceaşcă plină de cafea. În colţul celălalt, un codru de pîine. La mijloc, o ceaşcă mai mare, plină cu ceai. Mai erau, de asemenea, un pahar cu apă, încă un pahar gol şi o farfurie tot goală. La ce folosea toată această veselă, nu se ştie. Totuşi ca masă de dimineaţă făcea impresie şi îndreptăţea perfect denumirea de „ceai complet".

— Ascultă Mari. Astăzi avem ocupaţie în exterior. Vreau să merg ca să ofer haine, rufe şi alte articole din astea pentru săraci. Asta fiindcă preotul a vorbit duminică la biserică, chemînd pe toţi bogătaşii să dea pentru orfani ceea ce le prisoseşte din bogăţiile lor.

— Da, doamnă.

— Şi acum du-te.

— Nimic altceva, doamnă ?

— Nu. Să-mi iau întîi gustarea şi apoi vom merge la comisia care este formată din doamne cumsecade. Preşedinta îmi este prietenă intimă.

Servitoarea s-a înclinat cu mult respect — după educaţia primită de la stăpînă — şi a ieşit din camerele personale.

În fața patului, pe o măsuță șchioapă, avînd al patrulea picior înlocuit cu o cutie, era așezată tava cu gustarea. O, acest mic dejun era o adevărată ceremonie. În ultimul timp, după angajarea servitoarei, această ceremonie căpătase o și mai mare aureolă și grandoare. Acum, Sousou sorbea puțin ceai, bea din cafea, mesteca cîte un dumicat, toate acestea cu un ritm și cu mișcări atît de încete, încît uneori ritualul acestui mic dejun ținea aproape o oră.

În acea zi însă Sousou s-a grăbit puțin, pentru că avea „ocupații externe" încît n-a citit nici ziarul. S-a ridicat, și-a îmbrăcat roba de dimineață — un vechi tul — legată la mijloc cu o cravată uzată de a lui Panaiotakis, s-a spălat și apoi s-a ocupat mai mult timp cu strîngerea lucrurilor pe care vrea să le doneze săracilor și orfanilor. Apoi s-a îmbrăcat cît mai luxos. Și-a pus grațioasa pălăriuță cu pana verde, și-a pus voalul negru — două mici găuri, una pe obraz și alta la ochiul drept făceau tare simpatic și original acest voal — și-a pus mănușile albe — în trecut fuseseră albe, însă acum era greu să distingă cineva adevărata lor culoare — și-a încălțat pantofii și a luat cu dînsa tot ce trebuia ca să apară generoasă și filantroapă în fața comisiei de doamne.

Ieșirea ei în acea zi luase din nou un aspect sărbătoresc. Înainte mergea Sousou, cu *fasamenul* în mînă. In spate, la distanța de trei pași, venea Mari, cu un șorț pînă în vîrful unghiilor de la picioare și cu un balot în mînă. Au umblat destul timp cu pas solemn pînă ce au ajuns la birourile comisiei. Doamna Sousou a intrat cu tupeu.

— Bună ziua.

— Poftiți, doamnă.

— Mă rog, aci șade comisia pentru săraci și orfani din azil ?

— Da.

— Vă rog, vreau să văd pe doamna președintă, întrucît am adus niște lucruri, rufe și multe cărți din biblioteca soțului meu, negustor, Panaiotis Panaiotu.

Doamna care se afla la birou cu alte două, a înțeles că această ofertă avea ceva foarte amuzant, însă și-a păstrat seriozitatea și i-a răspuns că putea să predea orice dorea. Cît despre doamna președintă, aceasta lipsea. Fără alte formalități, Sousou s-a uitat prin *fasamen* la cele trei

doamne apoi a înaintat cu prestanță, a luat legăturica din mîinile fetei și a deschis-o încet-încet.

— Poftiți, vă rog.

— Da doamnă.

— Scrieți, vă rog.

— Scriu, doamnă.

— Sousou Panaiotu oferă...

Și a început să scoată : întîi, trei flanele ale lui Panaiotakis din care două cu cinci găuri și cincisprezece petice ficcare. Patru cămăși, două de culoarea vinetei — era culoarea preferată a lui Panaiotakis — și două de culoarea fisticului. Cele vinete aveau mîneci albe, iar cele fistichii erau verzi în spate — semne ale minunatului spirit gospodăresc al lui Sousou, care nu lăsa să se piardă nimic. Șapte perechi de ciorapi, patru fără călcîie, două fără talpă și ultima cu găuri enorme la degete.

— Sînt de lînă, doamnă.

— Frumos.

— Și scumpe, mă rog. Sigur, nu sînt noi de tot, însă săracii și cei întreținuți de azil, nu e nevoie să poarte lucruri noi-nouțe, asta ne-ar lipsi ! Aci sînt patru rufe *intestine.*

— Cum ?

— *Desour.* [1]

— A !...

Sousou a întins peste birou cîteva izmene lungi, albe cu șireturi cenușii în partea de jos.

— Sînt călduroase.

— Aveți dreptate.

— Și un *polover.*

— Acesta ?

— Da.

Era o flanea cenușie cu guler, care se asemăna cu haina uniformei de la azil și pe care o purta Panaiotakis în zilele de duminică, în casă. Apoi a scos cîteva cravate și o gioarsă.

— Aceasta ?...

— Este pătură.

— Pătură ?

---

[1] *Dessous.*

— Este lucrată în familia mea.

După toate astea, Sousou a început să scoată cărțile „din biblioteca" negustorului Panaiotis Panaiotu : *Genoveva, Secretul din Bosfor, Karaghioz doctor, Karaghioz bucătar, Tălmăcirea viselor, Șiretlicurile lui Bertoldo și ale fiului său Bertoldino, Nunta lui Karaghioz, Nastratin Hogea* și multe alte frumoase opere literare de acest fel, ce alcătuiau crema bibliotecii negustorului Panaiotis Panaiotu și dădeau un excelent prilej lui Sousou de-a scăpa de ele și de bătaia de cap pe care i-o provoca prezența lor.

— Vă plac !...

— Cum...

— Deci, vi le las pe toate.

— Vă mulțumim.

— Să le trimiteți, mai ales cărțile, la oamenii învățați, întreținuți de azil, deoarece unele sînt cam literare, înțelegeți doamnă, și de aceea trebuie cineva care să știe destulă carte ca să le poată citi.

— Da, doamnă.

Sousou plecă. Era sîmbătă și pe seară Panaiotakis ar fi vrut să se schimbe. Nu exista însă nici o flanea, nici ciorapi și nici vreo altă rufă de corp. Sertarele erau complet goale.

— Măi zarganã, unde mi-s rufele, mă ?

— Nu știu...

— Cum nu știi, mă ?

— Lasă-mă în pace, stupidule ! Ce, te-a apucat curățenia astăzi, de vrei să te schimbi ? Împuțitule !

Panaiotakis a rămas nedumerit și apoi a început să înjure. Însă n-a aflat niciodată ce s-a întîmplat cu rufele lui.

*

— Iar v-ați certat, kera Marika ?

— Eu sînt de vină, draga mea ?

— Da ? Cum ? Tu o înjuri...

— Să-și țină fata, pe plimbăreața aia, scumpa mea. Căci n-are să mi-l scoată ea din minți pe băiat. Auzi, drăguțo ? Și să-i iasă din cap cum că Jorj al meu se va însura cu Katinița 'mneaei.

Iar după aceea :

— Trăsni-o-ar...

Din nou :

— Trăsni-o-ar, s-o trăsnească !...

Toată ziua greierii ţîrîiau prin cei cîţiva pomi rîioşi din Vuthula, iar pe înserate vecinele ieşeau pe banchetele din faţa caselor ca să discute despre problemele arzătoare ale zilei. Subiectele erau totdeauna aceleaşi, stereotipe, monotone, ca şi viaţa acestor oameni buni la suflet. Cît despre răutăţile lor erau şi acestea simple, pentru că ceea ce-i despărţea era fără însemnătate şi foarte însemnat ceea ce îi unea : sărăcia.

Kera Marika tremura toată ! În starea ei, dacă în acel moment Dumnezeu ar fi trimis-o acolo pe kera Ana, ar fi tăiat-o în bucăţi. Şi iat-o, pe neaşteptate, pe kera Ana venind cu un mers ondulat.

— Bună seara.

Cealaltă :

— Bine ai venit.

Iar dînsa :

— Aţi aflat noutăţile ?

Celelalte, într-un glas :

— Care noutăţi ?

Jorj era singurul şi tare răsfăţatul copil al kerei Marika. Şi pentru că avea o părere foarte bună despre fiul ei, se lupta, înjura, se certa foarte des, declarînd în mod hotărît că orice se putea întîmpla pe acest pămînt în afară de căsătoria lui Jorj cu Katiniţa. Amorul însă nu se prea sinchiseşte de certificatele bunei purtări şi în timp ce mama făcea acele declaraţii, fiul dumneaei scormonea coardele acelui dovleac muzical, căruia i se spune chitară, ca să găsească cele mai patetice sunete, care să-i tălmăcească dorurile :

Katinaki-mu
Tu eşti pasiunea mea !
Katinaki-mu
Mamă, mămiţica mea !...

Femeile guralive rar se întîmplă să fie şi rele. Precum şi bărbaţii vorbăreţi. Răutatea este tăcută, plină de bunăpurtare şi, de multe ori, de măiestrie diplomatică. Apoi

era şi cald. Era şi scumpete. De altfel, calea vieţii nu era aşternută cu trandafiri în Vuthula. Poate că toate acestea au făcut în aşa fel încît kera Marika să nu mai creadă că era neeesar să agraveze lucrurile, punînd în aplicare ameninţările sale, de cum i-a apărut în faţă fără de veste kera Ana. Şi apoi, dacă era vorba ca în acea seară să aibă loc o întîlnire pentru o discuţie plăcută şi odihnitoare, pe banchetele lor, vecinele lăsau de o parte, cu dragă inimă, problemele serioase, ca să se delecteze cu acest fel de superficială şi măruntă conversaţie, care îi uneşte pe cei prezenţi şi îi priveşte pe cei absenţi şi pe care clasele de jos o numesc „bîrfa", cele de sus *causerie*, iar lumea intelectualilor „critică". Erau deci, noutăţi.

Despre Sousou.

Aspazia sare ca arsă :

— Ce-a făcut, iarăşi ?

Kera Marika :

— Pleacă, dragă.

Toate în cor :

— Pleacă ! Şi unde se duce iarăşi ?

Nu trebuie să se mai spună, desigur, că fiind vorba de Sousou interesul era de două ori mai mare. Şi cum activitatea castelanei se extindea şi dincolo de Vuthula, noutăţile nu lipseau niciodată. Acum, însă, vestea plecării castelanei le-a mîhnit. Pentru că, ciudat lucru, deşi o bîrfeau şi rîdeau de ea, o iubeau totuşi şi n-ar fi putut să-i suporte lipsa.

— Zice... da... că are să meargă în Portaria [1], unde se duc numai aristocratele. Nici n-are să-l ia pe Panaiotakis. Are ea un văr care mănîncă aristocraţie cu lingura şi petrece cu automobile.

— Cabareturi, nopţi pierdute şi alde-astea !

— Ţi le-a povestit şi ţie ?

— Povestit, spui ? Unul e Alex Ticlimytiras, renumit prin Kolonaki !

Kera Panorea a început s-o imite pe Sousou în gesturi şi la vorbă :

[1] Localitate de vilegiatură, lîngă oraşul Volos.

— Asta mașină, merge unde pofteşti, amărîto ! Vrei Glifades [1], Vuliagmenes [2], Lutrakia [3], vrei Kivises [4], acolo te duce. Totuşi, în cele din urmă am ales Portaria. Numai acolo obişnuieşte aristocraţia să meargă vara.

— Hi, hi, hi, hi...

— Ei, ce ziceţi ?

— U, hu, hu ! Stai tu, Panorea, bată-te norocu să te bată...

Acestea le declarase castelana. Trebuie însă menţionat că, pentru ca să se hotărască Panaiotakis s-o trimită cu văru-său, pe care Sousou îl aprecia în mod deosebit, mai ales din cauza maşinii, castelana îi mînca zilele. Îl pisălogea în fiecare seară. Insista, se tînguia, musai că vrea să plece. Era de neconceput : o doamnă ca ea să rămînă vara la Atena ! Problema aceasta o frămînta neîncetat şi suferea. Nu putea suporta căldura. O deranjau bulendrele. A ajuns pînă acolo încît făcea şi crize de nervi. Aşa că, de cum s-a întîmplat ca văru-său Alecu să-i spună că va pleca în vilegiatură pentru cincisprezece zile, l-a rugat s-o ia şi pe Sousou cu el. Acesta a acceptat şi cînd a aflat despre asta, femeia a înnebunit de bucurie.

În fine a sosit şi ziua plecării.

La ora zece dimineaţa s-a auzit zgomot de automobil şi un claxon plîngăreţ, ce a răsunat în afara castelului Sousou, a vestit sosirea maşinii. Vecinele s-au repezit la ferestre :

— Dragă, a venit aristocratul.

— Cu maşina.

— Ia uită-te, ce mutră !

— Îi vezi, ce maşină ?

— Unde dracu l-a găsit...

Şi de la o fereastră la alta, vecinele îşi făceau semne, comentau şi se uitau la vărul aristocrat şi la maşina lui, abia putînd să-şi reţină rîsetele. Erau într-adevăr, omul şi maşină, cum e sacul şi peticul. „Aristocratul" era un tînăr ca de treizeci şi cinci de ani. Greoi. Fante. O dungă de mustaţă se întindea deasupra buzei, sub un nas uşor

[1], [2], [3] Localităţi balneare lîngă Atena : Glifada, Vuliagmeni, Lutraki.

[4] Denumire corectă : Kifisia, cartier select în Atena.

coroiat. Păr unsuros, cărare pe o parte, favoriți. Avea un aer blazat și sta la volan cu zece tone de fandoseală.

Automobilul ? Curată dramă ! Era o mașină Ford, să-ți fie milă de ea. Cîndva gri de culoare. Geamul, crăpat. În partea dreaptă, întreaga caroserie avea o înclinație și poziția unui om șchiop. Cauciucurile roase de tot. Sunetul claxonului, adînc, antipatic, ca o voce de bas răgușit, de măgar bătrîn, sau așa ceva.

N-a trebuit să răsune mult acest teribil claxon, care a răscolit mahalaua, ca să iasă Sousou la poartă. Era îmbrăcată sport. Rochia albă, cu pete pitorești și de rugină pe ea, decolteul îndrăznеț îi da înfățișarea stafidită a unei americane turiste. Brațele goale. În loc de pălărie, o panglică bleu în jurul părului. Încălțase o pereche de pantofi vechi, albi, refăcuți cu un strat bogat de lac. Pe mîna dreaptă atîrnase un lanț nichelat, în chip de brățară. Picioarele goale. Oricît, aspectul picioarelor sale putea fi seducător, dacă le-ar fi lipsit zgîrieturile briciului. Cît despre aere ! O împărătească ieșind din palatele ei și pășind printre valurile supușilor nu și-ar fi ținut astfel capul și nasul în sus. Nici gînd să ridice măcar ochii, ca să privească vecinele, ce ieșiseră din casele lor formînd cerc lîngă mașină, în frunte cu doamna Panorea. Kera Marika s-a apropiat să-i spună ceva, însă atitudinea castelanei a înghețat-o. Așa cum a înghețat-o și pe kera Ana și pe toate celelalte femei, care au rămas cu gura căscată, în fața acestui spectacol de o grandoare comico-tragică.

Sousou privea numai mașina ; dezolanta rablă i-a insuflat o nouă mîndrie și apoi și-a salutat vărul cu o ușoară înclinare a capului.

— *Bonjur*, Alex.

— Bună ziua, Sousou.

— *Chel er eti ?*

— *Zece.*

— *Tré, tré biẽn.*

A ridicat piciorul călcînd pe scară și apoi, cu o mișcare cochetă, s-a aflat alături de aristocrat !... O întreagă procesiune. Servitoarea a adus o vechitură de valiză, așezînd-o în mașină. Aristocratul s-a apucat să dea drumul motorului. Acesta însă, bîrîia, mugea, nevrînd să se supună. Încercarea a fost reluată. Vuuuu... gemea motorul și din

nou, nimic. Pentru a treia oară, același lucru. Sousou a început să se neliniștească. „Aristocratul" a deschis portiera înfuriat, a sărit în stradă cu manivela în mînă, a potrivit-o în botul mașinii și a început s-o învîrte cu ciudă.

Scena era dramatică. Mai mult chiar, deoarece prinsese curaj după acest accident, mahalaua s-a apropiat de mașină. Nenorocirile fac să se spargă gheața ce desparte clasele și dau peste cap diferențierile. Golănimea se adunase și în timp ce Sousou se străduia să-și mențină poza în mașină, iar, jos, „aristocratul" se făcuse lac de sudoare de atîta învîrtit la manivelă, copiii îi dau curaj :

— Dă-i domnule !

— Haide, încă o învîrtitură...

— Nu cumva n-are benzină ?

— Ah, nenorocitul !

Înfuriat, „aristocratul" începu să lase deoparte aparențele. Într-un moment de nestăpînită supărare, făcu un gest nerespectuos, cu ambele mîini. la adresa automobilului.

— Na, rîșniță hodorogită, așa-mi faci totdeauna ! Dacă n-o înjuri cu cine a făcut-o, nu mișcă din loc, afurisita !

Sus, Sousou se făcuse roșie ca focul :

— Alex...

— Măi Sousou, lasă-mă și tu...

— O ! *Pasian !* [1]

— Așa îmi vine s-o azvîrl cît colo, rabla asta... Ce mă bați la cap cu *pasian* și *masian.*

Apoi „aristocratul" văr al castelanei din Vuthula, întorcîndu-se către copii :

— Duceți-vă la dracu de aci, mă, că pui mîna pe vreo piatră și vă sparg capul, bastarzilor !

A dat încă o dată cu tifla spre mașină. Motorul s-a pornit să duduie. Omul a respirat ușurat. Și-a scos batista, neagră de curată ce era, a șters nădușeala ce-i curgea gîrlă pe frunte și a sărit la volan. Sousou și-a regăsit tupeul. S-a întors numai, a aruncat o privire către vecinele sale și a spus încet :

— *Orvuarrr...*

— Adio doamna Sousou !

— Cu bine...

---

[1] ***Patience :*** răbdare, fii calm.

— Și să ne scrii de la Portaria.

Automobilul a pornit. Aruncînd o ultimă privire către vecine, Sousou a murmurat :

— Oameni săraci ! Cum pot să stea mereu în acest nenorocit de cartier ? !

ÎNTÎMPLĂRI DIN VILEGIATURĂ

De multă vreme proiectau excursia. De săptămîni întregi, bărbații familiilor din Vuthula alcătuiau în fiecare seară, la taverna „Divinul Platon", planurile lor de stat-major. Mereu însă își amînau hotărîrile pentru ziua următoare. Și aceasta, datorită faptului că, după primele pahărele, o dădeau în filozofie :

— Ce e viața, mă ?

— Zero.

— Să trăiești, măi Jorj...

— Să-mi trăiești, Antonaki-mu.

Paharele erau date pe gît și apoi discuția căpăta înălțime :

— Mă, există Dumnezeu ?

— Eu zic că există.

— Este drept, mă ?

— Este, mă, Niko. Este !

— În regulă. Este ! Și, deci, dacă Dumnezeu este drept — ține paharul Manthos ! — cum, adică, permite ca mie să-mi iasă limba de un cot, ca să-mi scot pîinea cea de toate zilele, iar altul s-o ducă ca un pașă ? Nu, s-avem pardon, răspunde ! Pentru că, dacă există și este drept, după cum spui, n-ar trebui să arunce și el o privire spre Vuthula ?

— La noi să se uite Dumnezeu ?

— Da' la cine să se uite, mă rog ?

— Kir Nikolaki-mu ai înnebunit ? Să-ţi fie într-un ceas bun, cu iertare, dar drept cine-l iei mata pe Dumnezeu ? Dumnezeu este în ceruri şi are de condus milioane de stele. Gîndeşte-te cîte sînt. Şi cîte mai sînt după acestea. Şi încă cîte se află după ele. Care va să zică nenumărate. Deci, toate astea trebuiesc dirijate. Înţelegi ? Să se mişte, să pornească de aci, să meargă dincolo, nu cumva să dea una peste cealaltă. Noroc !

— Să fii sănătos.

— Vezi soarele ?

— Îl văd.

— Vezi luna ?

— O văd.

— S-au ciocnit vreodată ?

— Nu.

— Cine le porunceşte ?

La al treilea păhărel, se evapora şi morga lui kir Antonakis, aprodul primăriei. Faţa-i radia bunătate, ochii îi căpătau o dulceaţă de filozof sadea, iar limba sa începea să planeze peste toate problemele ce frămîntau odinioară Academia marelui său înaintaş. După aceea, i se aprindeau călcîiele amorezatului Jorj. Punea mîna pe chitară şi încheia discuţia dacă există Dumnezeu sau nu, prin filozoficul şi clasicul cîntec :

Nu există,
pentru mine Dumnezeu nu există,
nu există pentru mine Dumnezeu !
Şi dacă există, fi-va criminal
sau, pentru mine,
sau pentru mine va fi nemilooos !

Apoi discuţia aluneca asupra problemei dragostei :

— Mă, o iubeşti tare ?

— Pe Dumnezeul meu că...

— Amorul este abur !

— De ce, kir Dimitraki-mu ?

— Căci toate sînt abur şi se evaporă... Şi eu o iubeam pe kera Dimitrena, la tinereţea mea, şi cît p-aci, adică, să fac crimă dacă nu mi-ar fi dat-o. Unde-i el, Amorul,

bre Jorj ? Astăzi kera Dimitrena s-a făcut cît un butoi şi eu mă uit la cele de optsprezece ani, de-mi lasă gura apă.

Kir Antonakis însă nu era de acord.

— Nu-l asculta, mă Jorj.

— În sănătatea ta, kir Dimitri.

— Maică-ta mai face încă gură ?

— Cîteodată.

— De ce n-o vrea pe Katina ?

— Spune că n-am s-o scot la capăt.

— De ce ? Tînăr eşti, îţi vezi de meserie ; slavă Domnului, frizeria merge singură, căci pe de o parte bărbiereşti, iar pe de alta barba creşte din nou. Este posibil să înceteze să crească barba omului ? Nu este. Prin urmare, cît timp vor exista oameni, vor exista şi bărbile. Şi cît timp există bărbi, kir Dimitri-mu, va exista şi amorul. Tu ţi-ai mîncat mălaiul. Ce vrei acuma ? Unii vin, alţii se duc. Aşa e lumea.

— Toate sînt nimic.

— Şi viaţa e un nimic. Însă amorul, Jorjică, e lucru mare. Ia-ţi-o pe Katiniţa şi n-asculta de nimeni.

La astfel de discuţii, pe melomanul frizer îl apucau din nou damblalele. Lua iarăşi chitara, uita de înclinaţiile sale umoristice — pentru alţii era spirit şugubăţ, pentru el sensibil — şi începea :

Katinaki-mu,
tu eşti pasiunea mea
din ziua cînd te-am cunoscut dintîi,
Katinaki-mu,
mamă, mămiţica mea...

Aceasta se întîmpla în fiecare seară. Discutînd acolo, în grădiniţa cîrciumii „Divinul Platon", toate problemele metafizice, era greu să ajungă la o hotărîre asupra excursiei de care aveau nevoie cu toţii. „Mă băieţi, să răsuflăm şi noi-un pic !" Astfel, au fost nevoite să ia iniţiativa femeile, care din ziua aceea istorică, cînd plecase Sousou la Portaria, nu mai găseau subiecte de discuţie, în lungile ceasuri de bîrfă nocturnă în pragul caselor. Bărbaţii au cedat cu plăcere la hotărîrea nevestelor, aşa că

într-o duminică, la ora șase dimineața, Vuthula era în mare fierbere.

Prima care a păşit poarta casei şi a dat semnalul de alarmă a fost familia lui kir Dimitrakis Hlembas. Tablou unic. Înainte, respectabilul volum al kerei Dimitrena, ale cărei planturoase braţe o modestă rochie de aţică le încredinţa admiraţiei publice. În urma ei, Eleniţa şi cu Vangheliţa, care nu-şi puteau stăpîni un drăgălaş căscat, frecîndu-se la ochi din cauza foarte matinalei treziri din somn. Pe extrema stîngă venea Mistos, fante tinerel cu veleităţi de amorez. Inter-dreapta era Lampis, zis şi mucosul-prîslea al venerabilei perechi, un fel de *enfant gâté* [1] cu capul tuns, pe care ceilalţi membri al familiei îl tratau cu mîngîieri şi scatoalce, după împrejurări. Ultimul a ieşit din casă kir Dimitrakis, încărcat cu coşuri şi saci.

Dar n-au întîrziat să apară şi celelalte părţi ale armatei. Împunătoare şi serioasă a ieşit doamna Panorea, lidera corului vecinelor, alături de kir Antonakis, care atunci cînd îl lăsa ameţeala vinului părăsea şi el aerele blîndului filozof şi îşi recăpăta cunoscuta atitudine inflexibilă.

Ieşiră apoi din „azil" kera Marika, pisălogindu-l pe visătorul kir Aristidakis, împreună cu scumpul şi unicul lor Jorj, pe care toată noaptea l-a frămîntat gîndul dacă pînă la urmă kera Ana se va hotărî să meargă în excursie însoţită de cele două comori ale sale. Un semn bun era că în ultima vreme au fost restabilite relaţiile văduvei cu kera Marika, iar obiecţiile acesteia din urmă asupra planurilor matrimoniale ale fiului său au devenit minime.

Norocul era mare.

Poarta kerei Ana s-a deschis şi a răsărit soarele pentru ochii sensibilului frizer. Domnişoara Katiniţa era cu siguranţă tot ce născuse mai frumos pînă în acea clipă Vuthula. Durdulie, înaltă. Păr bogat, năsuc în vînt, guriţă dulce, ochi negri ca tăciunele, puţin umflaţi de somn.

— Haide, Jorj !

— Te-ai învîrtit !

— Katinaki, e în regulă.

---

[1] Copil teribil, alintat.

Răcoarea cerului n-ar fi răcorit atîta sufletul biblicilor copii aflați în cuptor, cît potolise această seducătoare apariție inima înfocată a lui Jorj. Atît de mare îi era bucuria, încît din momentul acela mamă-sa și-a zis în sinea ei : „Fie ce-o fi, dar o femeie tot o să aibă și fiul meu“ și s-a simțit plină de bunăvoință.

N-a mai rămas nimeni de venit. Grupul se completase. Au pornit cu toții împreună, cu gălăgie, ca să ajungă la „trenul de excursie“ cu care urmau să călătorească spre Megalo Pefko [1]. Și cînd au ajuns la gară, Doamne-Dumnezeule ! Ce nenorocire era asta ? Ce de lume ? O adunare din apusele vremuri n-ar fi întrunit o mare de oameni așa de grozavă. Femei și copii, copii și bărbați. Bărbați mustăcioși și copii de țîță, oameni și coșuri, coșuri și domnișoare, domnișoare și patefoane, claie peste grămadă ființe și obiecte, desculți, cu brațe goale, un nedescris talmeș-balmeș de cochetărie și lipsă de maniere. Membrii sindrofiei din Vuthula riscau să piardă legătura între ei. Kir Antonakis, care și-a asumat sarcina de conducător, se străduia în zadar în acele momente dificile să-i strîngă pe toți laolaltă. Și cînd, în sfîrșit, trenul a apărut în gară, ce scene de nedescris !... Ofensiva contra zidurilor Ierihonului a fost o nimica toată pe lîngă acest spectacol.

— Dragă, nu împingeți.

— Hai, urcă !

— Piciorul meu !

— Ah, mînă !

— Ajutor !

— Eleniță, copiluul !

— Taci, capră !

— Ooooh, m-ai deșelat, criminalo !

Îmbulzeală, călcat în picioare, tras de păr, înjurături. Din cînd în cînd, cîte o scatoalcă în capul excursionistului necunoscut. Cine să dea socoteală ? Cînd este vorba să-și asigure un loc, grecul este nestăvilit. Se dezlănțuie ca taifunul și e gata să mătură totul, să răstoarne toată lumea. Inundațiile fluviului Galben sînt o bagatelă în comparație

[1] Loc de plajă, pe litoral, din apropierea Atenei

cu această revărsare demențială de oameni porniți către tren.

— Aci, Vangheliță !...

— Fugi !

— Locul este ocupat, domnule !

— Ce spui, mă...

— Ce auzi !

Omor de oameni. Scandaluri. Călătorie mai aventuroasă ca aceasta nu făcuse niciodată grupul lor, într-o excursie duminicală. Oamenii s-au împrăștiat și s-au izolat în două vagoane. Harababura din vagoane era de neînchipuit. Aici rîdeau, colo gemeau, încoace țipau, colo mîrîiau, bastonul unei femei cît p-aci să scoată ochiul unui domn, coșul cuiva a căzut în capul unei doamne, rotunjimile unei doamne turtiră mutra unui domn, mustața cuiva a pătruns în gura unei doamne, strănutul unei doamne a stropit ceafa unui călător :

— Fir-ai să fii !

— Bravos, ce politețe !

— Ba nu, politețea este a matale !

— Purtați și guler tare !

— Și dacă îl port, trebuie să dai drumul stropitoarei pe ceafa mea ? Ce obrăznicie !

Mult timp, în astfel de condiții, membrilor grupului le-a fost cu neputință să se adune în același loc. Doamna Panorea încremenise sub un colac ce-i atîrna deasupra capului, ca un soi de aureolă ; iar kir Antonakis, gînditorul, s-a trezit în strînsoarea maselor enorme de carne ale unei grăsane. Ca scoasă din minți, kera Marika s-a luat de un necunoscut :

— Adună-ți picioarele, omule !

— Da' unde să le pun ?

— Nu mă privește.

— Să le înghit ?

— Înghite-le !

— De ce nu le înghiți pe ale tale, kera-mu ? Auzi pretenție ! Să-mi înghit picioarele ca să-i fac ei plăcere !

Puțin a lipsit ca să iasă scandal. Kir Aristidis s-a gîndit să intervină, însă în ultimul moment s-a abținut. Băiețelul lui kir Dimitris, Lampis mucosul, s-a cățărat între

timp pe genunchii necunoscutului şi se străduia să-l apuce de nas :

— Tatăăăă !

— Nu sînt tat-tu, copile, s-a burzuluit omul, hai pleacă, dă-te jos.

Puştiul însă era tare obraznic :

— Ce năsoi mare ai !

Atunci domnul necunoscut s-a făcut roşu ca focul :

— Pleacă, mă, de-aici, ce dracu ! Prost crescut ce eşti !

Din fericire, atît kir Dimitris cît şi kera Dimitrena dovediră sînge rece şi au luat de pe genunchii omului copilul, care începu să plîngă pentru că nu l-au lăsat să se joace cu nasul domnului. Şi în timp ce aci se petrecea această încurcătură, în altă parte domnea liniştе şi fericire. Tînăra şi durdulia Katiniţa — o, ce noroc ! — s-a trezit aproape în braţele lui Jorj, care blagoslovea mulţimea pentru binefăcătoarea-i contribuţie la fericita întorsătură a treburilor sale sentimentale.

Abia cînd trenul a ajuns la Megalo Pefko şi au coborît cu toţii, grupul excursioniştilor s-a reunit. Conducătorul lor, kir Antonis, a făcut un apel sumar, s-au numărat, — erau toţi prezenţi — şi au pornit către litoral. Au mers — turmă impresionantă — vreo jumătate de oră, ca să descopere un loc potrivit să se aşeze cînd, uimit, kir Dimitris a observat ceva şi a ţipat :

— Bre !...

— Ce-ai păţit ?

— Iat-o pe Sousou !

Toţi într-un glas au întrebat :

— Sousou ?

Într-adevăr, lîngă un cort mizerabil era întinsă Sousou. Stătea sprijinită cu nonşalanţă în coate. Cu lente, aristocratice mişcări ale mîinii drepte îşi făcea vînt cu un carton. În faţa ei, la o mică distanţă, erau două doamne, cărora le vorbea cu ochii aţintiţi spre înălţimi. Văzînd-o, corul „bulendrelor" din Bythula a lăsat să i se exteriorizeze toată surprinderea, prin stupefiante exclamaţii :

— Sousou !

— În Megalo Pefko !

— Bre, bre, bre !

— Şi nouă ne-a spus că se duce, cică, la Portaria !

Cu coada ochiului, Sousou a văzut şi a înţeles furtuna ce venea. N-ar fi fost însă demnă de renumele ei, dacă castelana din Vuthula şi-ar fi pierdut chiar şi o miime din adorabilul său sînge rece.

De o săptămînă se aranjase minunat la Megalo Pefko. Evadarea dintre „bulendrele" din Vuthula o umplea de entuziasm şi aerul curat al mării îi dădea puteri noi. În primele zile, a fost găzduită în cortul familiei vărului său, domnul Alex Tiklimytiras. Deoarece se simţea însă incomodată acolo şi vrea să rămînă mai mult decît socotise la început, i-a scris lui Panaiotakis această scrisoare :

Dragă Panaioti,

Sînt foarte entuziastă din cauză că rămînerea mea loco aici în Megalo Pefko fără stenahorie şi mult repaus. Nici bulendre, nici Bythulănii, şi doamne alese, de familii mari şi-mi petrec apre-midi-urile promenant şi matinalele bain-mix şi de-alde-alea. Cercul meu e strîmt şi foarte cumsecade. De aceea luai hotărîrea să extind şederea dacă voi avea gust şi nu mă va apuca plictis să rămîn şi o lună.

Peste acestea îţi spun şi noutatea căci sora domnului Alex Ţiclimytiras, tipă mocofană şi n-o pot duce cu dînşii, căci numai vorba de stomacul ei şi ah şi vah şi „cînd Ianis nu poate, cînd ăla îl doare". Cu intenţie, deci, am cerut de există vreun cort aristocratic ce am plătit cu douăsute drahme şi l-a instalat Alex departe de soru-sa ca să n-aud certuri şi de-astea, căci mă cunoşti sînt om nevropatic şi vreau întîi de toate linişte, găsii şi mobilarea respectivă cu o sută de drahme şi m-am instalat foarte frumos şi trimite-mi bani.

Personal nu doresc să vii căci lîngă mine locuiesc doamne binecrescute şi nici una şi nici aialalta nu sînt vizitate de bărbaţii lor. Şi dacă vii, dragă, bagă de seamă căci am spus la doamne că eşti director de bancă şi nu mă dezminţi !

Te sărut a ta credincioasă
Madam Sousou

La modelul acesta de scrisoare, al cărei stil l-ar fi invidiat și doamna de Sévigné, blîndul Panaiotakis a răspuns imediat astfel :

Dragă Zargano,

Am primit scrisoarea ta și am aflat noutățile tale și sînt foarte mulțumit căci ai să rămîi acolo o lună, fă ce vrei. Ce-ai spus măi zarganâ la vecini, cică te duci la Portaria de mă-ntreabă dacă am primit scrisoare de la Portaria, că am ghicit și-am făcut pe prostu. Iar la doamne ai spus că sînt derector de bancă și haide acuma Panaiotaki să-l joci pe derector. Măi zarganâ n-ai să-ți bagi mințile în cap să nu spui așa minciuni, căci este lucru de rușine și are să rîdă de noi și curcile. Măi, nici nu viu și nici nu vreau să viu și bani ți-am trimis cu Alecu și cîinelui tău, lui Karavanghelis, i-am făcut vînt, nu ne trebuie.

Te sărut devotatul tău soț
Panaiotis.

Un lucru care a necăjit-o pe Sousou a fost izgonirea lui Karavan. Însă necazul acesta i-a trecut repede — atît de entuziasmată era de vilegiatură. Alături de cortul său erau alte două, mari, pătrate, în care își petreceau vacanța două doamne cumsecade. Cortul lui Sousou, pe care l-a închiriat de la un pescar, era mic și de formă conică. Abia încăpeau două persoane. Era garnisit cu cinci petece și mirosea a pește. Cîteodată, cînd vîntul bătea mai puternic, îl zguduia de la temelie, amenințînd să-l ia pe sus dintr-o clipă într-alta. Astea însă n-aveau importanță. Lîngă cort se afla un pin, de care Sousou atîrnase o oglindă crăpată, cu rama mîncată pe jumătate. Pusese în față o măsuță cu diverse sticle, de ulei, de gaz și una de colonie, goală. Un pieptene și o perie de pantofi, pe care la nevoie o folosea și pentru haine, îi completau toaleta. Acolo Sousou stătea ore întregi cu capul în sus și cu tupeu, cu țigara în gură și se dichisea vorbind în același timp cu doamnele :

— În vilegiatură, vedeți, nu poate să-și care cineva toate cele ! Și nu trebuie. Pot eu să transportez aci sus mobilă grea ?

— Just.

— Nu e mai bine așa ?

— Ba da, doamnă Sousou !

— Este, vedeți, și un năravul bărbatului meu. Panaiotakis este foarte cusurgiu. Îi spun : Da' băiatule, de ce nu vrei să ne luăm puțin *comvor* [1] ?

— Ce anume ?

— Comvor, madam. Mobilă pentru vilegiatură. Soțul meu, domnul Panaiotakis Panaiotu, le zice pe franțuzește, căci a fost comerciant *angro* și acum director de bancă. Deci, nu, îmi zice, *mon șeri* vilegiatură și *comvor* nu se potrivește. Da' măi băiete, zic eu, mă chinui. Comoara mea, îmi zice, — știți căci sîntem pereche de ne iubim, nu știu din partea voastră, însă cît despre mine Panaiotis se uită drept în ochii mei. Are această curiozitate. Cînd mergem în vacanță, Mikonos, Portaria, Kivisa [2], vrea să trăim simplu.

— Bravo lui !

— Da' este un tip, madam. Gentleman ! Șic ! Galanton și gelos peste măsură.

— La Atena unde stați, doamnă Sousou ?

— În Kolonaki.

— A, bun cartier.

— Ce să faci, dacă nu există ceva mai bun ? De nevoie stăm acolo unde este și biroul soțului aproape.

Acestea și altele la fel, le spunea Sousou zilnic. Doamnele se distrau de minune și-i căutau tovărășia, pentru că acolo în vilegiatură era singura lor distracție. Dimineața, îndeosebi, cînd ieșea din cort în pijama, ca să-și ia gustarea, răsturnată în șezlong, Sousou arăta ca o minune. Pijamaua era făcută dintr-un cupon de atică, cumpărat de la tarabele din strada Athinas la preț de ocazie, și, cum era cam insuficientă pînza, a scos din ea o „vestă" scurtă și strîmtă și un pantalon, lung cam de vreo cincișase centimetri sub genunchi. Șezlongul, cumpărat la o

[1] Confort.
[2] Kifisia.

licitație, cu cinci sau zece ani înainte, de familia Ticlimytiras, era în agonie și scotea un scîrțîit funebru cînd se așeza pe el. Cît despre gustarea ei de dimineață, aceasta consta dintr-o jumătate de ceașcă de lapte și o bucată de pîine uscată.

— Cum ți se deschide pofta de vacanță ! Vedeți, profesorul mi-a prescris pîine și nu pot, trebuie s-o mănînc.

Oferindu-le cu o mișcare drăgălașă și delicată, o bucată, le-a invitat :

— Luați, mă rog ?

— Mersi, doamnă Sousou.

— Vă rog ! Nu vă jenați.

— Mersi, doamnă Sousou. Abia am mîncat.

Pe acel șezlong era tolănită — cu cel mai impunător tupeu din lume — castelana, cînd, de vizavi, apăru norul sumbru al hoardei din Bythula. Cînd simte pericolul, tigroaica, lungită regește în vizuina ei sigură, își contractă tot corpul, gata să se apere : așa s-a cutremurat și Sousou, adunîndu-și forțele ca să dea lupta. După gălăgia îndepărtată, încă înainte de a se întoarce să vadă ce este, a simțit iz de Vuthula plutind în aer și s-a răsucit neliniștită. Înainte însă de-a apuca să se gîndească la un plan de apărare, s-a și văzut înconjurată de corul „bulendrelor" din Vuthula. Primele atacuri ale barbarei intimități le-a primit netulburată.

— Aici erai, doamnă Sousou ?

— Nu te-ai dus la Portaria ?

— Bre, bre, Sousou !

Era un moment critic. Cele două doamne vecine au căscat ochii mari și urmăreau cu deosebită curiozitate această scenă neașteptată. Și pentru că nu era nevoie de multă filozofie ca să înțeleagă ce se întîmplase, privirile lor erau pline de ironie. Se ridicase și Sousou de pe șezlong. Schițînd o mișcare, din instinct, corpul ei a căpătat o poziție maiestuoasă, aplecat puțin înapoi. A întins alene mîna și-a luat *fasamenul* de pe măsuța de alături, l-a ridicat înspre ochii ei închiși pe jumătate și a spus :

— Niște bieți oameni !

Era atît de îngăduitor și neasemuit de impunător tonul lui Sousou, încît el a acționat ca un duș rece peste

pornirea de intimitate a corului „bulendrelor". Din cauza acestei atitudini, doamna Panorea s-a simțit șifonată. Kir Dimitris s-a întors și a privit perplex grupul. Pentru a doua oară, castelana din Vuthula îl făcea mart și-i arăta că nu știe cum să se poarte. Kera Ana s-a întors spre fetele ei, pe care Jorj le ținea de braț, și le spunea tot felul de glume. Kera Marika, limbuta, a mormăit ceva. Și toți ceilalți le-au privit pe Sousou și apoi pe doamne, simțindu-se stînjeniți. S-o dea de gol față de niște doamne străine, considerau că era prea de tot. Răutatea lor nu mergea chiar pînă acolo.

Sousou sesizează impasul lor :

— Vă e foame ?

Kir Dimitris s-a făcut ca jarul :

— Cum ați spus, madam ?

Netulburată și olimpiană, Sousou :

— Dacă vă este foame, vă rog să luați loc. Eu am fost la Portaria, însă din cauză că doctorul mi-a recomandat mare, căci mi-a găsit ficat, m-am întors să petrec cîteva zile la Megalo Pefko. Dacă doriți, stați să vă servesc. Dealtfel, acolo vizavi, este un loc pentru nevoiași !

Doamna Panorea s-a făcut ca o fiară. A mulțumit cu răceală și i-a tras cu dînsa și pe ceilalți.

— Salutare, doamnă Sousou.

— Adio.

— Adio, madam.

— *Alé ! Alé, póvr !* [1]

Cîrdul a pornit-o în jos. Însă ecoul unor hohote puternice a umplut văzduhul. Atunci Sousou s-o întors către cele două doamne :

— Săracii, sînt niște oameni necăjiți pe care eu îi ajut, madam. Să nu luați în nume de rău proasta lor purtare. N-au idee ce înseamnă o îmbrăcăminte bună și rîd că au văzut ce purtați !

*

Soarele pîrjolea. Nisipul era cald. Unda albastră se stingea epuizată pe plajă, era gata să cadă pradă somnu-

[1] *Allez ! Allez, pauvres ! :* Plecați ! plecați, săracilor !

lui de amiază, gata să adoarmă. Căldură. Aproape de prînz. Multă lume își făcea baia la acea oră la Megalo Pefko. Într-un colț al plajei era o cafenea mică. De jur-împrejur, pini. Sub pini erau așezate niște măsuțe. În dreapta se aflau trei barăci, vopsite în albastru deschis, înclinate una peste cealaltă ca niște oameni beți, care se sprijină unul de altul ca să-și mențină echilibrul. O firmă: VESTIARE. La stînga, casieria centrului, unde servea un bătrîn cu mustățile răsucite, ceva între Buda și Kolocotrons [1]. Altă inscripție: PREDAȚI OBIECTELE DE VALOARE.

Pe la măsuțe era așezată puțină lume. Pe plajă, grupuri de tineri și tinere își prăjeau spatele la soare. Maiouri policrome accentuau fermecătoarele rotunjimi ale fetelor, către care se îndreptau visătoare privirile trecătorilor. Pînă în momentul acela, locul nu prezenta nimic deosebit.

Pe neașteptate, cineva din anturajul fetelor s-a ridicat puțin, plin de curiozitate. Privirea i s-a îndreptat spre intrarea centrului:

— Măi băieți, uitați-vă...

— Ce e?

— Uitați-vă, mă, un fenomen!

S-au întors cu toții și au privit o femeie ce venea, îmbrăcată într-un costum excentric. În partea de sus a corpului purta un fel de bluză din stambă, ce-i acoperea numai pieptul și se încheia, prin două bretele roșii, în spate, cu fusta. Pe spatele gol îi răsăreau osoaiele omoplaților foarte pitorești. Fusta albă, bumbăcel veritabil — cupon pe semne — purta marca de culoare bleu a fabricii, în loc de broderie. O tăietură a fustei într-o parte, lăsa privirilor publice drăgălașul spectacol al unui picior ce amintea o coadă de lemn. Ciorapi lipsă. Sandalele, albe în alte vremuri, permiteau să se vadă printre curele degetele cu unghii mai roșii ca vopseaua de ouă. În mîna dreaptă ținea *fasamenul*. În cealaltă, un prosop din care se zărea ceva galben, brodat cu flori albe, probabil maiou. Un adevărat fenomen!

---

[1] Militar și om politic, erou național în războiul cu turcii pentru eliberarea Greciei.

Pentru mai multă exactitate însă, trebuie să spunem că era ceva mai mult decît un fenomen, dacă adaogi la toate astea teribilul tupeu al femeii. Înaintase cu pasul încet, aristocratic, plin de prestanță apropiindu-se de casierie.

— *Bardon...*

— Mă rog...

— Aci se scaldă ?

— Cum ! Nu vezi ?

Cu o mișcare lentă, doamna și-a pus *fasamenul* la ochi, a aruncat o privire circulară spre plajă și mare, s-a oprit pentru cîteva secunde asupra grupului întins acolo, aproape, apoi a tușit sec și s-a întors uitîndu-se prin *fasamen* la omul ce se afla la casierie.

— *Bardon !* Vreau să spun, adică, aci se scaldă lumea bună sau e ceva pentru popor, coate-goale, și d-aldeastea ?

Bătrînul de la casierie s-a aplecat la masa lui, murmurînd ceva ce din fericire Sousou n-a auzit — căci, nu-i greu de ghicit că era despre dînsa. Între timp, grupul de fete și băieți s-a sculat și, apropiindu-se, a format un cerc în jurul ei. Sousou s-a uitat cu dispreț la formele pline ale fetelor și apoi s-a întors către casierie :

— V-am întrebat, domnule...

— Da' ce vrei să-ți spun ? Că, adică, vine regina Angliei să facă baie aci la noi ? Eh, nu, nu vine !

Sousou a ridicat capul sus, și, precum obișnuia, și-a închis ochii pe jumătate :

— Nu v-am întrebat de regina Angliei. V-am întrebat dacă băile sînt populare. Și trebuie să înveți să te porți cu o doamnă binecrescută, netotule ! Te-au pus aci să servești oamenii ! Nerușinatule !

Bătrînul i-a aruncat o privire, a tras concluzia că femeia nu era întreagă la minte și s-a lăsat păgubaș. Acum Sousou a deschis poșetuța, a dat două drahme și, dintr-o privire, a observat inscripția : „Predati obiectele de valoare".

— Aci se lasă bijuteriile ?

— Da.

— Nu cumva se fură ?

— Nu vă fie teamă.

Începu atunci să-şi depună „bijuteriile". Întîi şi-a scos colierul de cinci talira[1]. Apoi, un inel de alamă, cu o uriaşă piatră albastră falsă, de douăzeci de drahme. După aceea, un ac în formă de inimă, dintr-o tinichea nichelată ce putea fi luată drept platină. Toate astea le-a depus la casierie cu atîtea precauţii şi cu astfel de gesturi, încît aveai impresia că depune o avere de milioane şi apoi a cerut o cabină „de lux, mă rog".

Era ceva fatal că, oriunde îşi făcea apariţia Sousou, să se stîrnească interesul oamenilor. Pînă să intre în cabină, curioşii nu şi-au luat ochii de la ea :

— Măi, ce poză !

— Bre, ce aroganţă !

— Da' cin-o fi ? Cum îi spune ?

— Mi se pare că e Sousou, a lămurit o femeie. Este de vreo zece zile în Megalo Pefko.

Adevărat, Sousou se afla de zece zile la Megalo Pefko. Încurcătura ce i-a provocat-o excursia „bulendrelor" din Vuthula nu era dintre lucrurile acelea care puteau să-i influenţeze moralul. În toată această perioadă, a avut grijă să-şi menţină prestigiul la acel nivel înalt al unei doamne ultra-moderne, care se hotărîse să petreacă cîteva zile de calm absolut şi odihnă, în vacanţă. Dimineţile era văzută făcîndu-şi singură plimbările, cu privirea pierdută în depărtările infinitului, ca şi cînd şi-ar fi amintit de orgiile altor veri petrecute pe plajele mondene ale Europei. O vedeau stînd pe înserate la o măsuţă, comandînd :

— Garson !

— Imediat, madam.

— O limonadă !

Cînd a ieşit Sousou din acea încăpere căreia i se zicea „cabină", era o drăgălăşenie. Şi cînd s-a apropiat de valul mării, Afrodita, cea care s-a întrupat din spuma valurilor, ar fi părut în faţa ei. Pe cap, Sousou purta un „tyrban" galben şi avea pe corp un maiou de culoarea canarului, spălăcită. În mîna dreaptă ţinea o ţigară al cărei scrum — imaginar — îl scutura cu degetul arătător.

[1] *Taliron* = monedă de 5 drahme.

În mîna stîngă avea *fasamenul*. Adică, în două cuvinte, figura pe care o făcea era de nedescris. Mîini osoase. Picioarele, de asemenea, îți aduceau aminte de custurele tip Kolocotrons. O, delicate Panaiotaki, cîtă dreptate aveai să-i zici „zargană" în intimitățile voastre !

— Garson !...

— Imediat, madam.

— Nu e p-aci niște *cano* ? [1]

— Ce anume ?

— *Cano !* Din bărcuțele acelea ce se găsesc la Glifada, în care urcă doamnele mondene și vîslesc cu o ramă. Nu le cunoști ?

— Nu, madam.

— Bietul de tine !...

I-a dat chelnerului *fasamenul*, să-l depună lîngă celelalte „obiecte de valoare", și a înaintat puțin. Se înțelege că pe plajă se oprise orice mișcare. Și cei ce se aflau în apă și cei de pe plajă o urmăreau cu surîsuri și comentarii. Iar Sousou, cu cît simțea că lumea o urmărea, cu atît tupeul ei creștea și se distra, punînd cînd un picior cînd celălalt în apă.

Încet-încet, a înaintat în apă. Nu se îndepărtase însă nici zece metri de la plajă și a observat un grup ale cărui vociferări și rîsete nu-i plăcuseră de loc.

— Lume de rînd, a zis.

A aruncat o privire disprețuitoare și s-a grăbit să se îndepărteze cît putea mai mult :

— Mega Pefko, se spune ! Ți-e scîrbă. Vine sărăcimea și se amestecă cu bogătașii. N-a mai rămas un loc unde să poată merge numai doamnele de societate !

A întors capul și s-a îndepărtat încă mai mult. Și cu cît auzea glumele și vocile celor din grup, cu atît se enerva și înainta în mare, încercînd să înoate. Cineva însă din grup, cam între două vîrste și impertinent, o urmărea. Înotînd, se apropiase la o distanță de doi metri. Sousou s-a întors și s-a uitat la el, foc de supărare :

— Imbecilule !

— Ce-ați spus ?

[1] *Canot* = barcă, canoe.

— Pleacă de aci ! De ce mă urmăreşti, caraghiosule ! E atîta mare încolo pentru popor. Ce cauţi aci ?

— Nimic, madam.

— Să faci glume cu semenii tăi ! Ai să mă faci să chem poliţia. Poftim ! Nu poate o doamnă de condiţie să-şi facă baia în linişte. Nesăratule !

Timp de zece minute Sousou se bucură de răcoarea apei, după ce reuşise să scape de cei ce o incomodau. La un moment însă, cum se prefăcea că înoată, a încercat să se ridice şi a simţit cu groază că apa în locul acela era foarte adîncă.

Dumnezeule ! Să ţipe ? Să ceară ajutor ? Cum însă ? În acele momente critice, ca un fulger i-a trecut prin minte apelul unei vampe de cinema, care într-o situaţie dramatică asemănătoare a strigat : *o, secur !... o, secur !* [1] Ecoul acelei sfîşietoare invocaţii vuia în urechile ei şi a început să ţipe :

— *Ţecur ! O ţecur !...* [2]

Cei care au auzit însă n-au priceput. Cel care mai înainte încercase să glumească cu ea s-a întors şi s-a oprit nedumerit.

— O ţecur ! O ţecur ! a strigat din nou Sousou cu disperare.

Grupul întreg a avut aceeaşi nedumerire.

— Ce o fi spunînd, bre ?

Acuma însă Sousou se afla serios în pericol. Atunci a lăsat deoparte amintirile din filme şi s-a apucat să urle :

— Ajutor, creştini, mă înec !

La auzul acestui disperat apel, un domn de vîrstă mijlocie a sărit şi i-a dat ajutor cu multă amabilitate. În cîteva minute Sousou, mai galbenă decît maioul de pe dînsa, se afla pe plajă. Tremura încă.

— Domnule, s-a adresat salvatorului său cu o expresie solemnă, mi-aţi salvat viaţa. Cum vreţi să vă răsplătesc ?

— Fii serioasă, madam, a ripostat cetăţeanul, nu face nimic.

— Vrei ceva bani ?

---

[1] În limba franceză : Au secours = ajutor.

[2] În limba greacă : ţecuri = topor.

— Mulţumesc, madam.

— Ţi-e foame, cumva ?

— Mulţumesc. Numai, altă dată, dacă vă înecaţi, să strigaţi pe greceşte, pentru că nu înţelege toată lumea franceza şi s-ar putea s-o păţiţi rău de tot.

— Cum vă numiţi, domnule ?

— Minas Kantakuzinos.

— Sousou Panaiotu.

— Îmi pare bine.

— Şi mie la fel. Aveţi un nume frumos şi vă felicit. Sînteţi aristocrat ?

— Salutare, madam.

Gentilul şi tomnaticul domn s-a îndepărtat de Sousou, întorcîndu-se la grupul său ce rîdea în hohote. Sousou a stat locului puţin timp şi apoi a pornit către cortul ei foarte îngîndurată. Cînd s-a întîlnit cu domnul Ticlimytiras l-a informat :

— Alex ! Am avut un mic *axidan* [1] la baie. Noroc însă că a apărut în faţa mea un domn foarte şic şi binecrescut, care m-a salvat.

— Da ?

— Te rog, pregăteşte-ţi maşina, căci vreau să mă întorc la Atena. Mi-e teamă de vre-o aventură cu domnul acela fiindcă are un nume foarte frumos şi aristocratic !

*

În locul unde şedea şi-şi lua masa grupul salvatorului lui Sousou, un prieten de-al acestuia, Stathopoulos, a izbucnit pe neaşteptate în rîsete.

— Ha, ha, ha...

— Ce s-a întîmplat, Kosta ?

— Ha, ha, ha...

Stathopoulos era un om grăsuţ, purta ochelari fumurii de miop, rumen la faţă, plin de voie bună. Se pornise pe rîs în aşa fel, în timp ce mînca, încît era cît p-aci să se înece. Brusc, rîsul său s-a transformat într-un acces de tusă convulsivă. Se scutura din tot trupul, faţa-i devenise şi mai congestionată, ochii i s-au bulbucat şi îi

[1] Accident.

curgeau lacrimile. I-au dat apă, a luat cîteva înghiţituri, şi-a revenit, a scos batista şi s-a şters la ochi.

— Ah, ce-am mai rîs !

— Da' spune-ne frate şi nouă.

— Dragii mei, în sfîrşit mi-am adus aminte unde am mai văzut fenomenul acesta de femeie. De atîta timp îmi băteam capul. Pentru că mi se părea cunoscută figura aceasta. Era într-o zi la „Zonara", cu un uriaş cîine ciobănesc. Ha, ha, ha... Şi zicea că este... *alevier !*

— *Alevrié ?*

— Cum spuneam, îl avea legat cu un lanţ gros şi poza plină de tupeu. Şi dintr-o dată, namila dracului se repede la Flox al Bertei şi ţi-l jumuleşte ca pe un pui de găină... Ha, ha, ha !... Este imposibil să vă descriu bîlciul ce-a urmat. Berta scotea nişte ţipete de nebună. Tremură din cap pînă în picioare şi strigă la Lelés ; el se aruncă în hărmălaie ca să-l scape pe Flox, monstrul se repede la el şi-i rupe pantalonii. Răstoarnă o masă. Aleargă şi chelnerii. Se bate Lelés, se bate Berta, urlă Flox şi cîinele doamnei ameninţă să-i mănînce pe toţi. Ah, ha-ha-ha ! Şi culmea comediei este că, pînă la urmă, tot bietul Lelés a plătit oalele sparte, pentru că au dat vina pe Flox. Dacă aţi fi putut vedea însă, în toată această tragicomică întîmplare, tupeul doamnei !

La o măsuţă, sub umbra unei copertine şi avînd marea în faţă, cei din grup îşi luau prînzul. Aveau multă bună dispoziţie şi, pînă să ajungă la fructe, au tot discutat despre doamna ale cărei purtări te făceau să mori de rîs. Erau patru cu toţii : Minas Kantakuzinos, prietenul său Stathopoulos, domnişoara Jannet — o vampă indigenă ce îşi da aere, se pare, de femeie seducătoare — şi un alt domn, uscăţiv ca o figură de sfînt din icoane, cunoscut al uneia din doamnele ce aveau cortul alături de cel al castelanei din Vuthula. Acesta ştia multe :

— Este mai mult nebună.

— O cunoaşteţi ?

— Personal, nu. Doamna Leontiu însă, care stă lîngă ea, pe plajă, îmi este prietenă şi mi-a povestit cîteva întîmplări într-adevăr tulburătoare. Mărturisesc că mi s-au părut cam exagerate. Căci ştiţi, domnişoară Jannet, sînt

într-adevăr de necrezut. Acum însă, cînd am văzut acest fenomen, le cred pe toate. Este în stare să facă ceea ce fantezia dumneavoastră nu își poate imagina. Este un tip unic această femeie. Știți ce zic eu ? Să mergem s-o vizităm la cort pe doamna Leontiu, pentru a savura spectacolul. Cu siguranță va fi acolo, în apropiere, madam Sousou.

— Ah, da, da...

— Vrei, Jannet ?

— Ah, da, mult...

Da, dorea foarte mult seducătoarea blondă să rîdă. Dealtfel nici nu exista vreo posibilitate mai bună să-și petreacă după-amiaza grupul lor. Și pentru că domnișoara Jannet insista să-și risipească monotonia, s-ar fi dat peste cap toți să-i facă hatîrul.

Așa s-a și întîmplat. Însă doamna Leontiu s-a simțit tare prost, săraca, din cauza acestei vizite. Cînd a oprit mașina lui Stathopoulos acolo, aproape de cortul său, și a văzut că o caută niște domni simandicoși din Atena, s-a făcut roșie la față de rușine, pentru că nu putea să-i primească așa cum cerea poziția ei. Așa că, timp îndelungat n-a făcut altceva decît să intre și să iasă agitată din cort, să mai îndrepte cîte ceva, să se scuze pentru lipsuri, străduindu-se să-i convingă cum că la Atena, acasă la ea — la bloc, strada Hippokratis — avea tot confortul și își rezerva plăcerea să-i primească corespunzător, cînd va fi cazul. Avea s-o considere chiar ca o mare cinste și mulțumire să-i aducă într-o după-amiază domnul Nikos, ca să le cînte la pian ! Peste puțin sosi și cealaltă doamnă, Hristoforu, deh, a negustorului. Au început, deci, imediat discuția despre Sousou și cu toții săreau pe scaunele lor de-atîtea rîsete.

— Nu este acum aci ?

— O, lipsește. Din nefericire.

— Păcat.

Doamna Leontiu era o burgheză bine hrănită, dolofană, cu fața rotundă ca o lună plină. Doamna Hristoforu, soția negustorului, era slabă, cu o figură ascuțită și vorbea pe nas. Între ele, seducătoarea blondă Jannet arăta ca o stea de prima mărime. Fiecare își avea fasoanele sale și, tustrele, cea mai grozavă idee despre ele însele.

— Stă mereu aci.
— Da. Uite colo.
— A plecat ?
— Ah, da. Cu văru-său. Cu domnul Alex, cum îi spune. Dar, s-o fi văzut, domnule Kantakuzinos, cum se îmbracă, cum vorbește, cum gîndește, cum merge ! Nu mai putem de rîs !

Minas făcea haz. Aproape două ore a ținut această vizită. Și timp de două ore povestiră despre inepuizabilele nazuri ale lui Sousou, ținîndu-se de burtă de rîs, mai ales doamnele. La un moment dat seducătoarea blondă s-a uitat chiar cu disperare în juru-i, gîndind că, probabil se întîmplase ceva din cauza rîsetelor. Așa că, a doua zi, cînd salvatorul lui Sousou s-a întîlnit singur cu prietenul său Stathopoulos își aducea aminte cu mult haz de extravaganta femeie.

Deodată s-a gîndit la ceva serios.
— Unde au spus că stă ?
— În cartierul Vuthula.
— Și pe unde vine acesta ?
— Dincolo de Metaxurghio [1].
— Îl cunoști ?
— Cum să nu. În Vuthula ședea un prieten doctor, pe nume Xynos. Este o mahala populară, dincolo de Sfîntul Constantin cel Vechi. Cam aproape de Academia lui Platon. Este cea mai joasă parte a Atenei. Chiar acest Xynos îmi spunea de mult că urma să se mute, cu toate că făcuse și bani și casă acolo. Pentru că, știi, clima este foarte umedă și iarna inundațiile sînt insuportabile. Este nevoie de barcă pentru a trece prin noroaie.
— Știi ce mă gîndesc ?
— Ce ?
— Să facem fabrica acolo.
— Acolo ? În Vuthula ?
— De ce nu ? Așa cum descrii cartierul acela, exact asta ne trebuie. Departe de centru, sărăcăcios, dintr-acelea care nu prea dau bătaie de cap organelor statului. Va trebui să mergem să-l cercetăm. Și dacă ne convine,

[1] Denumirea unui cartier limitrof, spre sud, cu cartierul Academia lui Platon.

dacă găsim, mai ales, clădirea potrivită care ne trebuie...

Kantakuzinos ? Era într-devăr acesta numele său ? Şi-l împrumutase ca să facă impresie ? Îl folosea ca un fel de pseudonim monden ? Cine ştie ? Fapt este că Minas era om deştept şi, ştiind cum se poate învîrti cineva purtînd un nume sunător, se folosea de el cu un randament cît se putea de mare.

Vîrsta ? Greu de precizat. După amiază, cînd ieşea din casă, proaspăt şi pus la punct — după un somn zdravăn — abia îi dădeai patruzeci de ani. La orele trei de dimineaţă, după o noapte pierdută la jocul de cărţi, dacă-l zăreai căscînd într-un local din piaţa Omonia, puteai să-i dai aproape cincizeci şi cinci. Îndatoritor la maximum. Şi tot atîta de periculos. Mereu bine dispus, şmecher, foarte abil la jocul de cărţi şi la înşelătorii. Avea un trecut agitat şi furtunos, plin de afaceri dubioase şi în loc să se afle, în mod normal, în închisorile Averof — ca toţi proştii — deţinea un apartament foarte luxos la Kolonaki, — ca toţi şmecherii. Vindea vînt, cumpăra vînt şi era cînd plin de bani, cînd înglodat în datorii. Avea o fantezie bogată, ruşine puţină, dar suplеţe multă, spirit inventiv, conştiinţă zero. Dacă ar fi avut mai multă deşteptăciune, cu toate aceste minunate calităţi ar fi putut să fie un escroc de statornică bună reputaţie, ca atîţia alţii pe care lumea îi respectă şi îi stimează. Neliniştit însă şi puţin artist, se pare, el vîna des înşelătoria de dragul înşelătoriei şi, ceva mai rău, avea patima jocului de cărţi, ceea ce îi zdruncina deseori temelia finanţelor şi a existenţei sale.

Era de statură mijlocie. Purtări galante. Monoclu. Regulile bunelor maniere le juca pe degete şi vorbirea lui era atrăgătoare. Vorbea franţuzeşte, turceşte, englezeşte. Originar era din Constantinopol. A colindat mai multe locuri, cînd ca vagabond, cînd ca prinţ. A jucat cărţi pe vapoare şi i-a jumulit pe naivi. A jucat prin tripouri. A jucat şi la Monte-Carlo unde, se zice, cîndva, cînd a pierdut totul, s-a văzut nevoit să joace rolul de pompier pe lîngă o franţuzoaică aristocrată, al cărei foc erotic timpul n-a reuşit să-l potolească. În acea perioadă, în Franţa a fost luat în mod serios drept prinţul Kantakuzinos şi un ziar

i-a publicat un interviu despre cea mai bună metodă de guvernare a popoarelor.

Era deștept. Și cartofor înnăscut. În fiece moment era în stare să pună la bătaie totul, așa că se găsea cînd la suprafață, cu surîsul pe buze, cînd la fund, iarăși surîzător. Se obișnuise să privească totul ca ceva trecător, admirația și disprețul lumii, — salutul respectuos al celor ce-și scoteau în fața lui pălăria, sau palma acestora. În fond grec isteț, cunoștea psihologia compatrioților săi știind că în mediul acesta clima este foarte nestatornică, dimineața se poate să te salute scoțînd pălăria și seara să te caftească. Cu ochiul său pătrunzător, a observat că o iau mult înainte cei ce sînt în stare să primească cu calm această schimbare și își urma drumul cu sînge rece, fluierînd. Așa, văzuse mii de pălării scoase cu grabă la trecerea sa, cînd avea buzunarele pline, și aceleași mîini care scoseseră pălăriile, ridicate pentru a-i da palme, dacă avea buzunarele goale. Și nu se mira sau nu se plîngea vreodată. Avea o politică proprie și mari succese în lumea femeilor. Jannet, blonda seducătoare de la un cabaret, era ultima sa prietenă, care a înlocuit o doamnă de lume în scurtul ei stagiu. Femeile îi păpau banii cînd avea ; el îi mînca pe ai lor cînd n-avea și așa păstra un perfect echilibru în atitudinea ce trebuia s-o aibă față de ele. În general, însă, Kantakuzinos n-a fost prea norocos niciodată. Alții, de aceeași teapă, aveau blocuri și trăiau ca regii. Singurul lucru serios pe care l-a realizat pînă acum era faptul că poliția nu s-a interesat de el și că avea multe cunoștințe, domni și doamne, în așa zisele cercuri ale lumii bune. Din păcate, era cam neatent și se expunea deseori la pericole de care nu întotdeauna scăpa neatins. Datoriile sale din ultimul timp întreceau de zece ori cîștigurile și cădea din lac în puț. De aceea, de puțin timp, hotărît să rezolve o dată și bine problema sa financiară, s-a gîndit — izbucnind în triumfătoare rîsete — să organizeze o monetărie proprie. Treaba asta îl inspira deosebit și chiar dacă n-ar fi dintre cele mai bune pe care le-a realizat pînă acum, promitea în schimb emoții mai mari, ceea ce și căuta agitata lui fire, atît

de artistică. Găsise omul de care avea nevoie şi acum se afla în perioada fecundă a marilor sale planuri.

— Prin urmare ? Ce zici ?

— Ideea nu e rea.

— Gîndeşte-te, madam Sousou să devină cauza descoperirii cartierului Vuthula. Există, amice, o economie secretă a forţelor în univers, care condiţionează de multe ori cele mai serioase lucruri de existenţa altora, mult mai comice. Şi aşa, lipsa unora duce la distrugerea celorlalte. Poţi să te distrezi de minune şi în acelaşi timp să-ţi vezi şi de treabă.

— Fără îndoială !

— Deci ? Mergem să vedem ?

— Am plecat !

Acum Kantakuzinos a izbucnit deodată în rîs :

— *O ţecur ! O ţecur !*

Era un om plin de voioşie.

CAVALERUL VISURILOR

— Te-ai întors, mă zarganã ?

— Panaiotaki, fără efuziuni.

— Te-am dorit, bre !

— Fie, dar reţine-te.

E adevărat că Panaiotakis o dorise. Şi-a deschis braţele larg şi mîinile sale lungi făceau un cerc imens, ce tremura de bunătate şi dragoste. Sousou s-a lăsat în voia lui şi cele două mîini s-au împreunat în jurul corpului ei de zarganã. Două pupături au răsunat zgomotos pe obrajii ei şi castelana din Vuthula s-a retras cu o uşoară emoţie.

— Eşti şi nebărbierit...

— Stai, zargana mea.

— Mersi.

— Te-am dorit, mă, Sousou, na ! pe Dumnezeu îţi spun. M-am obişnuit cu tine, na ! Goală mi se părea casa.

Bre, zargana mea... Ai căpătat și puțină culoare, ți-a folosit schimbarea aerului. Și adicătelea ? Cum ai petrecut ?

— Grozav !

— Era sindrofie bună ?

— Doamne cumsecade.

În ziua aceea, prima de la întoarcere, Panaiotakis s-a întrecut pe sine cu atențiile, iar Sousou s-a purtat cu el cît putea mai delicat și mai cu grijă. Era însă fatal ca astfel de drăgălășenii între ei să țină atît cît țin și trandafirii.

Odată cu întoarcerea castelanei din Vuthula, în mahala s-a iscat din nou tămbălăul. Înaltei sezoniste nu-i era greu să povestească vecinelor cît de admirabil a petrecut, ce cunoștințe legase, ce de aristocrație cunoscuse, ce de excursii a făcut, ce de *bain-mixt*, de baluri și petreceri, ce de cărți și de rulete, bărci și automobile, flirturi și *garden-party*-uri și cîte și mai cîte. Incidental, făcea și afirmația, cică, a preferat pînă la urmă litoralul acela, deoarece a convins-o un ambasador că era mai bine acolo.

— Și acum *rantré*. [1]

— Adică ?

— *Rantré*, amărîto. Dar ce tot spun eu. De unde să aveți voi idee de așa ceva. Cînd cineva se întoarce dintr-o aleasă vilegiatură este *rantré*. *Sezon*, înțelegeți ?

Unde auzise acest cuvînt ? Nu se știe. Oricum, castelana din Vuthula își făcea reintrarea cu tam-tamul obișnuit al lumii bune, prinzînd din aer cuvîntul și continuînd cu interminabile povești, legate de isprăvile sale din vacanță — întocmai ca și marile modele-cunoscute de ea. Sousou avea înnăscute multe din obiceiurile aristocrației.

Reîntoarcerea coincidea cu toamna și avea noroc că timpul o ajuta, cu toate că era cam devreme pentru solemna reîntîlnire a mondenilor. Numai că cerul a exagerat puțin și a fost scris că acei nori poetici, cărora Sousou le ura bun venit cu o nobilă melancolie, s-au întrecut cu gluma.

Trecuseră deja trei zile și în a treia zi, după-amiază, a început să plouă tare. Sousou urcase grijulie scările palatului său subteran, ca să vadă. Cum a deschis însă ușa, un

---

[1] *Rentrée* : întoarcere.

vînt puternic, însoţit de un val de ploaie, i-a udat faţa. S-a retras şi a închis-o cu zgomot.

— Ce vreme !

Apoi, foarte enervată, s-a apropiat de patul în care Panaiotakis, vîrît sub plăpumi, pentru motive uşor de înţeles, nu îndrăznea să-şi arate nici nasul.

— Ce-ai păţit, nevastă ?

— Lasă-mă-n pace ! Scoală-te, prostule, este sezonul cînd încep vizitele, ca să se povestească impresiile la ora ceaiului. Scoală, să nu ne vină vreo vizită şi să te vadă aşa cocoloşit, că ne facem de rîs. Am invitat pe doamna Leontiu şi pe doamna Hristoforu, pe care le-am cunoscut în vacanţă. Poftim situaţie ! Domn de condiţie şi îmi stă înfofolit în plăpumi, la ora pentru vizite.

— Cine e doamna Leontiu ?

— O doamnă binecrescută.

— Şi cealaltă ?

— La fel. Doamna Hristoforu, a negustorului.

Panaiotakis a scos puţin capul din plăpumi, a auzit că afară era prăpădul lui Dumnezeu, s-a vîrît din nou în pat murmurînd :

— Afară toarnă cu găleata, bre, zarganâ ! Cine să vină să-ţi facă vizită ? Ţi-a trecut cumva prin cap ideea că lumea are minţile tale ? Aprinde puţin mangalul, să vedem ce ne facem.

Sousou s-a făcut foc :

— Mangal ?

— Desigur, mangal !

— Ţărănoiule ! Un domn cumsecade nu tremură aşa ca un cîine !

De sub plăpumi s-a auzit o voce ca de pe lumea cealaltă :

— Şi cine ţi-a spus, bre, că sînt domn cumsecade ? Hei, mă, mi se pare că îţi trebuie o cămaşă de forţă !

Mîniată la culme, Sousou a închis uşa dormitorului şi a intrat în *salon*. Acolo, s-a aşezat pe *divan*, a tîrît lîngă ea măsuţa cea mîncată de cari şi i-a ordonat servitoarei să-i aducă ceaiul. Şi-a aprins o ţigară şi, suflînd fumul în rotocoale, îşi aducea aminte de frumoasele clipe petrecute în vilegiatură şi mai ales de domnul cu distinsul nume, care a salvat-o de la înec.

A şoptit :
— Kantakuzinos !
Şi apoi :
— Ce nume frumos !
După puţin :
— Este din aristocraţie !
Şi din nou :
— Mult mi-a plăcut omul acesta !

Reveria a fost întreruptă de servitoare, care, aşa cum era, neîngrijită, a intrat cu zgomot, aducînd ceaiul. A gonit-o la bucătărie şi a luat în mînă o carte în limba franceză. Aşa s-a cufundat în cititul cărţii, avînd alături un pahar de ceai, crăpat, din care îşi sorbea cu gesturi rare şi aristocratice ceaiul. O, după astfel de tabieturi, castelana şi-ar fi dat şi sufletul. Nu-i plăcea numai ostentaţia. În adîncul fiinţei sale, simţea dorinţa pentru o viaţă aleasă şi ştia că astfel de lucruri într-o zi cu ploaie — cartea, ceaiul, versurile şi melancolia — sînt foarte *en-vogue*.[1] De aceea, a murmurat :

O, l-automne,
monotone
violon,
c'est le ton ![2]

Afară însă vremea se înăsprea Din nefericire, Sousou nu se găsea în vreun apartament la Kolonaki, unde cineva poate să cadă în melancolie poetică, uitîndu-se la furtună ca la un spectacol estetic. Palatul era la subsol şi pe afară furia rîuleţului care se formase în stradă începuse să devină din ce în ce mai ameninţătoare. Şi iată că deodată — oh, ce dezastru ! — peste *violon* a pătruns în subsol, prin uşă, un văl de apă tulbure, inundînd coridorul. Sousou a sărit în sus.

— Panaioti !
— Ce-ai păţit iarăşi ?
— Apă !
— Unde e ?

[1] La modă.
[2] O, toamna, /monotonă/vioară,/ ăsta e tonul !

— Vine inundația.

— Apucă găleata !

— Eu ? Asta mi-ar lipsi. Să vină doamna Leontiu și să mă vadă cărînd apele ca orice femeie din Bythula, cînd li se înecă pivnițele ! Cu siguranță că nu ți-e bine !

Între timp, apa năvălea în subsol cu amenințări sumbre. Sousou era enervată. Nu o neliniștea atîta pericolul și nici pagubele. Își aducea însă aminte de acele nenorocite ființe din Vuthula, cînd li se inundau subsolurile, cum începeau să țipe, cărau apa cu gălețile, se trăgeau clopotele la Sfîntu-Gheorghe și se gîndea cu groază la dimensiunea dezonoarei ce o aștepta.

Pentru prima dată i se întîmpla această calamitate. Se săpase pe stradă, pentru reparații, tocmai în dreptul casei lor și apele, dînd de piedica pămîntului îngrămădit, năvăleau în subsolul casei cu o putere ce creștea mereu. În trecut, această nenorocire se abătea regulat, toamna și iarna, prin casele bietelor femei ce locuiau în subsolurile mizere. În astfel de dramatice situații, de fiecare dată Sousou ieșea la fereastră și șoptea copleșită :

— Sărmanii oameni !

Acum însă soarta nemiloasă a asmuțit contra ei stihiile naturii, chiar într-un moment cînd era gata să întîmpine toamna cu toate onorurile aristocratice, — versuri, melancolie, reverie.

— Sousou !

— Spune.

— Lasă fasoanele ! Deschide ușa și strigă după ajutor ! O să ne înecăm aci în subsol.

— Eu să strig ajutor ? Nu ești sănătos la cap, Panaioti ! Asta ne-ar lipsi, să afle lumea că avem inundație !

Panaiotakis a sărit din pat îngrozit și așa cum era, în izmene, se pregătea să alerge spre ușă. Însă Sousou i-a luat-o înainte, a închis-o și a ascuns cheia.

— Ce faci, mă ?

— *Vlax !* [1]

— Ce *vlax* și *maps*, bre zarganâ, nu vezi ce de apă vine ? Stai să strig după pompă, îți spun, că ne înecăm.

Sousou tremura toată de necaz :

---

[1] Prostule ! (în limba greacă).

— Pompă ! Asta ne-ar trebui acuma ! Să vină pompa la ușa noastră, să se strîngă lumea ! Așa cum vedem în mahalalele de săraci !

Apa însă năvălea puhoi în subsol. În scurt timp, se făcuse o adevărată mare. Sousou, cu toate că a avuț inspirația să-și pună șoșonii, s-a văzut nevoită să se refugieze pe divan. Aspectul pe care îl înfățișa casa era tragic. Pe apele tulburi aici plutea un scăunel, colo era luată de curent cartea franțuzească de versuri, mai departe înota măsuța cu diferite flecușteț, fotografii și bibelouri. S-a dus dracului *fasamenul,* o rachetă sta imobilizată pe apă într-un colț, o blană de vulpe jumulită era luată de vîrtejul apei și pe coridor curentul luase ciorapii de mătase găuriți ai lui Sousou, — de o sută cincizeci, mă rog !

Nenorocirea era atît de mare încît nu era timp de glume. Față de amenințările manifestate de Panaiotakis, Sousou a încuviințat să ceară ajutor ca „sinistrată", — vai ! Se îngrijise însă s-o ceară cît mai demn. Și-a aranjat repede părul, și-a dat buzele cu roșu, a aruncat o privire în oglinda crăpată și pleșcăind prin apă pînă la genunchi, a ajuns la ușă. Izolat pe pat, precum Robinson în insula lui, Panaiotakis era în așteptare, cînd o auzi pe Sousou strigînd :

— Doamna Panorea !

Nici suflet de om.

— Doamna Panorea !

Tăcere.

— Doamna Panorea !

Strigăt în pustiu. Ferestrele doamnei Panorea erau zăvorîte. Și cum Sousou o striga cu cea mai aristocratică manieră — cu voce joasă și rară — nici nu era speranță să fie auzită vreodată. Panaiotakis devenise fiară acum. Amenința că iese pe stradă așa cum era, în izmene, ca să strige. Față de acest îngrozitor pericol, ce era să o expună pe castelana din Vuthula la un ridicol fără precedent, Sousou s-a văzut nevoită să majoreze decibelii vocii sale. În acest fel, din fericire, vecina a auzit-o și fereastra de vizavi, în sfîrșit, s-a deschis.

— Ce-ați pățit, madam Sousou ?

— Bună seara.

— Bună seara. Vi se întîmplă ceva ?
— O, nimic. Fleacuri.
— Adică, doriţi ceva ?
— Ei ! Mai nimic ! Vă rog, anunţaţi un instalator.
— De ce ?
— A plesnit garnitura ţevii de la baie şi s-a scurs puţină apă.

Acum Panaiotakis şi-a pierdut orice urmă de răbdare. Dintr-o dată l-au văzut fugind pe scările subsolului şi urlînd :

— Care garnitură, bre, zargană ! Ajutor ! Ne înecăm ! Chemaţi pompierii ! Sunaţi clopotele !

La aceste strigăte, toţi vecinii şi vecinele au ieşit din case. Într-o secundă, tot „azilul săracilor" s-a adunat în faţa casei lui Sousou şi s-a format alaiul bulendrelor, în frunte cu doamna Panorea.

— Măi, măi, vai de ea !
— S-a înecat Sousou.
— Telefonaţi la pompieri !
— S-a dus, au luat-o apele pe castelana !

În astfel de momente dramatice, Sousou s-a ridicat deasupra mizeriei realităţii, Şi cum trăia în culmea evenimentelor, şi-a realizat cea mai demnă atitudine din viaţa ei. Şi-a îndreptat corpul, a ridicat sus capul şi, uitîndu-se la femeile din grup, a zis :

— Femeiuşti sărace !

Apoi s-a întors către Panaiotakis :

— Ce-ai păţit, Panaiotaki ? Du-te, băiatule, să-ţi serveşti ceaiul !

Iar către cealaltă lume :

— Cît priveşte pompele, să le chemaţi pentru casele voastre, bulendrelor !

Din fericire însă, pompierii sosiră peste puţin timp. Altfel ar fi fost pierdută nobila şi grandilocventa castelană.

*

Ce umilinţă ! S-a scurs o săptămînă întreagă de la dramaticele întîmplări din ziua aceea groaznică şi Sousou era imposibil să-şi revină din şocul tragicelor peripeţii prin care trecuse. Singura împrejurare fericită a fost aceea

că mahalaua, în momentele acelea, a arătat faţă de ea sentimente de simpatie, străduindu-se s-o ajute din toată inima. Cînd au văzut în ce hal se afla, vecinele nu s-au gîndit nici o secundă să rîdă, ca altădată. Dar castelana din Vuthula, care a acceptat ajutorul lor sincer, a considerat după aceea că umilinţa ei era încă şi mai mare şi i-a fost imposibil să suporte toată acea tristă poveste a inundaţiei. Cînd îşi aducea aminte de cîrdul bulendrelor care năvăliseră în subsolul său aristocratic, de puştimea care intrase în salon, de pompa ce s-a oprit în uşa casei, se simţea cuprinsă de o grea melancolie.

Au trebuit să treacă cincisprezece zile, ca să-şi regăsească prestanţa. Iar la aceasta a contribuit un eveniment de necrezut. Într-o dimineaţă, trecînd prin faţa casei altădată a doctorului Xynos, a rămas stupefiată văzîndu-l pe Kantakuzinos. A tresărit. Nu-i venea să-şi creadă ochilor. Înghiţea în sec. Făcînd apoi un mare efort, a reuşit în cele din urmă să-şi regăsească calmul.

— Dumneavoastră aci ?

— Cum vă simţiţi, madam ?

— Mersi. Domnul Kantakuzinos, mi se pare...

— El în persoană, madam.

— Îmi pare bine. Cum aşa, p-aci ?

— Dar, aici stau, madam.

Pentru prima dată în viaţa ei, Sousou a căscat atît de mari ochii săi de aristocrată, pe care totdeauna îi ţinea închişi pe jumătate.

— Aci ? De cînd ?

— De cîteva zile, madam. Uite în casa asta... Îmi place cartierul acesta. Este linişte şi eu am nevoie de linişte absolută. Dealtfel, fac nişte studii în legătură cu Academia lui Platon şi caut să fiu aproape. Şi dumneavoastră staţi aici ?

— Aşa ceva...

— Ce coincidenţă !

— *Vraman !* [1]

Conversaţia lor n-a ţinut decît un minut. Pentru că în acel moment a sosit o maşină şi Kantakuzinos a urcat în ea, după ce a salutat-o scoţîndu-şi pălăria cu o adîncă ple-

[1] *Vraiment* : într-adevăr.

căciune. Sousou a rămas locului și se uita vrăjită la mașina ce se îndepărta. Nu-și credea ochilor.

El acolo ! Acum, deci. Vuthula dobîndea în sfîrșit un om ! Un domn. Un aristocrat. Adică, un om de lume. Un om la locul lui. Un aristocrat, deci, cu care se putea înțelege. S-o înțeleagă și să-l înțeleagă, drace ! Să-l invite acasă și să-i întoarcă vizitele, potrivit cu mult doritele și consacratele reguli ale vieții mondene a lumii bînecrescute, după care așa de mult tînjea sufletul său.

În sfîrșit ! Nestăpînită i-a fost bucuria și simțea că în fața ei se deschideau larg orizonturi trandafirii. Așa de tare a cuprins-o emoția, încît toată ziua a avut în față imaginea lui Kantakuzinos, salutînd-o reverențios cu pălăria. Și de atunci nasul lui Sousou sui către ceruri. Oriunde sta și oriunde se afla, vorbea numai de Kantakuzinos, manifestînd o atitudine îngăduitoare față de toți ceilalți. Într-una din zilele acelea, Jorj, bine dispus, i-a ațînut drumul.

— Madam, i s-a adresat, îmi permiteți ?

— Spune, necăjitule !

— Duminică mă însor.

— Da ?

— Așa că, adică, madam, înțelegeți cîtă onoare și bucurie aș simți să luați parte, adică, la nuntă. Tot așa s-ar bucura și Katinița. Știu că nu faceți vizite la vecini, însă pentru Jorj, desigur, se va face o excepție.

— Unde vă faceți nunta ?

— Acasă la mine.

— A ! La azilul săracilor ?

— Da, sigur...

— Pardon. Dacă nu mă va invita domnul Kantakuzinos, vă voi onora cu plăcere. Însă, mai degrabă cred că nu, deoarece începe sezonul vizitelor. În orice caz, îți urez „roade bune".

Pe bărbier îl apucaseră furiile. Și n-a insistat mai mult. Dar nici Sousou n-avea chef să discute mai mult despre nunta lui Jorj. În acel moment era preocupată de o treabă serioasă, de mutatul la etaj. Problema aceasta era foarte urgentă. După ce s-a mutat de la etaj familia Tsaruha, castelana din Vuthula a hotărît să se instaleze cît mai degrabă, numai și numai pentru Kantakuzinos.

Treaba asta îi domina acum gîndurile şi se temea de un lucru. Ca nu cumva Kantakuzinos să se hotărască să-i facă vreo vizită şi s-o găsească în subsol. O apuca panica. I se părea ceva îngrozitor să primească un aristocrat în hruba aceea mizerabilă, care cu cîteva zile mai înainte a fost inundată aşa ca cea mai dărăpănată casă din Buthula. De aceea, s-a grăbit să preîntîmpine catastrofa.

Ah, mutatul ! În cronica Vuthulei ziua aceea a fost cea mai revelatoare şi de aceea cronicarul crede că n-are dreptul s-o consemneze numai cu două vorbe. În mahala, dealtfel, faptul a provocat un interes acut şi pe bună dreptate inimoasele vecine s-au instalat din vreme pe la observatoarele lor — la porţi, ferestre şi pe drum. Deoarece, pentru prima dată se aşteptau să se arate public şi cu pompă lucrurile lui Sousou, pe care le aşezase cu măiestrie în obscuritatea subsolului, astfel că niciodată n-a reuşit vreunul să le admire în glorioasa lor mizerie.

Doi oameni simpli, voinici şi de ispravă, veniră să preia delicata misiune a mutatului. Şi după nesfîrşite indicaţii din partea lui Sousou, despre felul cum trebuia să se umble cu lucrurile, a început transportul lor, sub rîsetele reţinute ale „bulendrelor" din Vuthula, a căror „şefă" se instalase la fereastră, ca bătută în cuie. Întîi a fost scoasă masiva sufragerie. Aceasta se alcătuia dintr-o masă din scînduri, căreia al patrulea picior, proptit provizoriu la locul său, îi căzuse odată cu ridicarea ei şi era transportat pe umărul unuia din oameni, spre marea indignare a lui Sousou. Cinci scaune completau mobila sufrageriei, adevărate mostre. Unele cu paiele scoase, altele cu stofa roasă, altele cu picioarele cam sfărîmate. În semiîntunericul din „marea sufragerie", aşezate cu măiestrie scenică de Sousou, făceau oarecare impresie. Cînd au fost scoase însă la lumină, aspectul lor era jalnic.

— Acum, să luaţi salonul.

— Da, madam. Unde e ?

— Uite, acesta ! N-aveţi ochi ?

— A... Asta e salonul ? Pardon, madam, dar e puţin cam curios...

Salonul consta, întîi, dintr-o canapea, — acea canapea faimoasă, adînc rănită pe la mijloc, acolo unde Panaiotakis

era obligat să şadă în zilele „marilor primiri", ca să nu se vadă gaura. Apoi mai era o măsuţă joasă, scîndură sută la sută ; obiect de valoare după Sousou, vechitură bună de aruncat, după Panaiotakis. Unul dintre oameni a înşfăcat-o de un picior cu vădită impietate, ceea ce a făcut-o pe Sousou să devină fiară.

— Aşa se iau astfel de lucruri ? Acum aţi venit de la ţară ? Animalelor ! Nu respectaţi averea altuia. Tu, ăla înaltu, vino aci... Ia aceste *scambo.*

— Care ?

— Aceste *scambo.*

— Unde sînt !

— Creştine, ai chiorît ?

Omul nu era orb, însă îi era greu să-nţeleagă. Sousou denumea „scambo" două scaune scunde, din scîndură albă, din acelea pe care le folosesc bătrînele ca să se aşeze pe prispă. Apoi le-a dat dispoziţie să ia suporturile de flori, două trepiede lungi cît toate zilele, despre care nu se ştia la ce erau de folos şi cu ce scop au fost făcute.

— Luaţi această toaletă !

— Ciubărul ?

— Ciubăr eşti tu cu tot neamul tău, idiotule ! Ia repede toaleta ! Cu băgare de seamă, inconştientule ! Şi tu, vino aci. Ia această *veioz !*

— Unde-i ?

— Nu vezi, prostule ?

— N-unjura, cucoană, te rog ! Mata ai cîte un nume la fiecare. Să ni le arăţi totodată ca să pricepem...

Veioz era un pahar plin cu nişte ulei şi cu fitil la mijloc. *Dormez* era ceva nedefinit, ceva ce se asemăna cu o ladă.

Fiecare mobilă era pentru bieţii oameni şi o surpriză. Le ridicau cu cel mai mare respect posibil, le ţineau cu toată atenţia ce le-o impunea datoria lor profesională, însă cum le urcau pe scăriţa subsolului, ca să le ducă la etaj, de jur-împrejur se auzea rumoare şi rîsete înfundate :

— Bre, bre, bre !

— Încet, kir Tanasaki să nu le spargi.

— Ooooo !

— Măi, rîioasa, care face pe aristocrata. Ca şi cum nici atîta n-are, să-şi ia o mobilă ? Da' ale mele, doamnă Panorea, sînt de o mie de ori mai bune, veni-i-ar rău să-i vină !

Preocupată însă, cum era, de marea operație și destul de enervată de această prezentare analitică la lumina zilei a lucrurilor pe care ani de zile le acoperise binefăcătoarea obscuritate a subsolului, Sousou nu vedea ce se întîmplă afară și nici n-auzea comentariile.

— Desfaceți acum divanul.

— Cum să-l desfacem ?

— Cu atenție !

„Divanul" era o mobilă compusă din multe părți. Cînd oamenii au tras cuvertura de pe divan, dedesubt a apărut un maldăr de boarfe. Sub ele se aflau trei scînduri lungi. Iar scîndurile erau așezate în dreapta și-n stînga pe două lăzi.

— Acuma luați *servanta !*

— Care o fi !

— Doamne, ce țopîrlani ! O să plesnesc astăzi. Ia spune-mi, tu, lungane, e prima dată cînd faceți o mutare ? Poftim *servanta !*

Sousou le arătă o mobilă neagră și înaltă, cu polițe, care cu cincizeci de ani în urmă a fost, probabil, o etajeră. Apoi a ordonat să ia *termosimfonul,* care nu era altceva decît o tingire lunguiață. După aceea, a ordonat să fie ridicate „tablourile de pictură", niște litografii care înfățișau pe Genoveva și pe Otello și una, „Vînzătorul pe bani gheață", pe care de mulți ani o avusese Panaiotakis în prăvălie.

— Atenție la vaze !

— Nu fi îngrijoară, kera-mu.

— Sînt japoneze.

Au fost transportate apoi patul, „micul bar", sticlăria, „argintăria" — cuțite, linguri și furculițe ruginite — și încetul cu încetul s-a golit tot demisolul aristocratic, cu nesfîrșitele sale boarfe, pe care cu siguranță că nu le mai găseai în nici o altă cocioabă din Bythula.

Ultima care a părăsit „locuința" a fost Sousou. Cînd a văzut vecinele înșirate pe stradă urmărind în toate detaliile borfăraia, a ridicat capul în sus și a zis :

— Scîrbosul de el !

— Cine, doamnă Sousou ?

— „Rythmos". Mi s-a spus că îmi vor trimite astăzi mobila nouă și uite că nu se arată încă, neisprăviții ! Pof-

tim, să ţi se mai spună să comanzi mobila la marile magazine !

După aceea a întors spatele, a urcat maiestuoasă scările noii locuinţe şi a închis uşa cu zgomot, în nasul bulendrelor.

*

A avut loc un eveniment de seamă şi merita să fie sărbătorit aşa cum se cuvenea. Se însura Jorj. Încăperile casei kerei Marika de la „azilul sărăntocilor" se scăldau în lumina becurilor de 60, — cele de 25 volţi intraseră în lăzi. Vuthula se găsea în zodia marilor bucurii şi chefuri. Masă. Lume. În acea seară, mirele poza cu seriozitate. Costum negru, cămaşă albă, papion alb la gît. Păr ondulat, ce pornea liniştit în valuri de pe frunte şi urca zglobiu către creştet. Mustăcioară. Şi vorbele numărate. Toate îi trădau emoţia. De glume. — nici pomeneală ! În culmea fericirii, mireasa. Rochie albă, sclipitoare. Flori de lămîiţă. Ochii în pămînt. Surîsuri decente. Stătea alături de mire, în capul mesei de nuntă şi de jur-împrejur se afla toată Vuthula. Paharele se ridicau pline şi se coborau goale. Mîini grăbite prindeau stacanale şi gîl-gîl, licoarea aluneca pe gîtlejuri.

— Să trăieşti Jorj !

— Sănătate !

— Să trăieşti Katiniţa !

— Sănătate, bucurie...

Petrecerea luase repede proporţii. Şi trebuie să arătăm că în acei din urmă ani nu se pomenise vreo altă petrecere unde cheful să fi atins asemenea accente puternice, ca la acesta ce s-a încins acum, în modestele încăperi ale „azilului". De trei ori fericiţi, socrii. Iată-l pe Aristidakis, tatăl mirelui, cel cu mai multe meserii, alături de cuscră-sa kera Ana, căreia cei cincizeci de ani ai săi astă-seară i se păreau uşori, ca de puf.

— Cuscră...

— Poftim, cuscro...

— Prea multe ţi-ai pus în gînd cu bărbatul meu astă seară. Fă-mi plăcerea să nu mi-l zăpăceşti pe ramolit.

Era nevasta lui kir Aristidakis şi fericita mamă a lui Jorj, kera Marika, limbuta, care de mult uitase certurile cu kera Ana şi o tachina în glumă, în timp ce servea, cu ajutorul domnişoarei Matula, friptură la cuptor dintr-o imensă tipsie. Cu toate că la început s-a servit un munte de macaroane — pentru orice eventualitate — care au dispărut în cîteva secunde, invitaţii luau în farfuriile lor bucăţi enorme de carne, cu oarecare nervozitate. Poate de frică, e adevărat, ca nu cumva porţiile nuntaşilor să fi fost calculate greşit.

— Panaiotaki, nu mănînci ?

— Cum ! Mă rog, kera Marika...

— Lasă, acum !

— Mănînc, kera Marika.

— Te văd, că n-ai chef. Dacă lipseşte de lîngă tine madam, nu te simţi bine. Vezi însă, că dumneaei nu catadicseşte să petreacă cu sărăcimea.

Această reuşită observaţie din partea kerei Marika a fost primită cu rîsete, fapt care l-a pus în încurcătură pe Panaiotakis. Într-adevăr, castelana din Vuthula n-a socotit că ambianţa aceasta ar fi potrivită pentru „ieşirea" sa. Dealtfel, cu ocazia discuţiei pe care a avut-o cu Jorj, cînd a vrut s-o invite la nuntă, asta a lăsat să se înţeleagă ; iar bărbierul a luat notă de refuz, ca să se răzbune. Numai că, astă-seară, ţinînd seamă de împrejurare, s-a mărginit să-şi mîngîie mustăcioara cu tîlc, şoptind în tonul său caracteristic : „socoteala din urmă este cea mai bună".

— Ce-ai spus, Jorj ?

— Nimica, Panaiotaki.

— Ai mormăit ceva.

— Despre morţi !

Din nou rîsete. Poziţia lui Panaiotakis, care avea înalta cinste să o reprezinte şi pe aristocrata de nevastă-sa la acest eveniment fericit din mahalaua lor, a devenit şi mai dificilă. De ce însă aveau pretenţia să-i onoreze Sousou în persoană ? De atîţia ani sta în acel cartier şi, totuşi, niciodată n-au văzut-o să petreacă cu „bulendrele". Şi aceasta „deoarece pe la petreceri oamenii de jos se cherchelesc şi ţine-te apoi de dînşii".

Ce păcat ! Era atît de aleasă reuniunea de astă-seară ! Cronicarul vieţii mondene din Vuthula ar fi putut să-şi

noteze prezenţe seducătoare, foarte *smart* [1] precum, bunăoară, domnişoarele Eleniţa şi Vangheliţa, frumuseţi fatale, comorile lui kir Dimitrakis Hlempas, care străluceau de frumuseţe şi goliseră — să le fie de bine — farfuriile de macaroane, cu o iuţeală electronică. Una purta decolteu negru garnisit cu lamé, cealaltă — roşu de seară cu aplicaţie de alb, — cam prost dispusă pentru că la prima îmbucătură i-a picat pe piept grăsime de la mîncare, fapt atribuit deochiului lui kir Antonakis. Pentru ambele — domnişoara Matula era o „tipă" destul de greoaie — la fiecare dans era luptă mare între cei mai buni dansatori ai serii, care cu exhibiţiile lor la tango şi *hasápico* [2] provocau justificate visuri multora dintre fetele din Vuthula.

La această remarcabilă reuniune nu exista orchestră. Şchiop şi chior, Karamiţeas, fost posesor al unei caterinci, venise cu gramofonul, şi s-a instalat într-un colţ, unde îşi aşezase instrumentul cu o uriaşă pîlnie, albastră la culoare, din care săltau cînd melodii răguşite de pahar, cînd languroase tangouri.

— Domnişoară Vangheliţa, îmi acordaţi acest tango ?

— Iarăşi, domnule Frixo ?

— Sînteţi, adică, obosită ?

— Aşi ! Dar mi-aţi strivit bătătura adineauri şi dacă se va repeta, mă supăr.

Kera Dimitrena se umfla în pene pentru succesul nebun al fetelor ei, care radiau cînd auzeau muzica de tango şi li se întunecau feţele cînd răsunau cîntece de inimă albastră. Trebuia notat că, la sfîrşitul fiecărui dans, pitorescul muzicant Karamiţeas lua o placă de gramofon în mînă, ca să facă chetă, „pardon, pentru muzică". La orele unsprezece noaptea, petrecerea s-a încins în asemenea măsură, încît s-a ajuns ca domnişoara Niţa — zisă „Mătură-detavan" — să cînte pentru prima dată în faţa unui atît de numeros auditoriu :

Sîngele gîrlă l-am vărsat,
picătură nu rămîne — e — eeeeee !
amán ! amán ! amáaan !
amán !

---

[1] Elegante (engl.).
[2] Dansul măcelarilor.

— Bravo, Niţa, bravo !

— Să ne trăieşti, privighetoareo !

— Cu astea l-ai zăpăcit pe Misto Yavasis, care se topeşte stînd după gratiile închisorii, săracul !

Aluzie deplasată la nefericita întîmplare din primăvară, care, totuşi, se vede că o flatase pe naiva fată-bătrînă, dacă judecai după surîsul ce i-a apărut pe buze, în vreme ce-şi lăsa-n jos capul ruşinată. Un observator atent avea să perceapă încă şi un uşor oftat, ce i-a scăpat discret de la inimă.

A fost scris, însă, ca cel mai mare succes din seara aceea să-l aibă Panaiotakis. Pînă la un punct, trebuie să recunoaştem, bărbatul lui madam Sousou a respectat cu credinţă verbalele şi categoricele dispoziţii ale nevesti-si.

— Panaioti, i-a spus, îţi permit să mergi singur şi să o reprezinţi şi pe doamna ta, dar bagă de seamă ! O să stai ca un domn şi îţi vei respecta poziţia de patron demn. Şi să nu iei parte la discuţiile nesărate şi la glumele grosolane ale gloatei, care încep să spună vulgarităţi despre nevestele lor. Iar dacă au să întrebe de mine, am migrenă.

— Bine, în regulă.

— Şi, mai ales, doresc să fii temperat şi să discuţi serios şi dacă vor cînta trivialităţi, să nu deschizi gura, iar dacă vor dansa *hasapiko, zebekiko* şi de-astea, precum obişnuiesc tipii de la mahala, tu să nu te mişti de pe scaun. Mă-nţelegi ? Şi nu, cum te vei afla acolo — „a dat cîinele de cîinărie, i s-a umplut inima de bucurie“ — să iei parte şi să te scoli să dansezi astfel de stupidităţi, căci sînt în stare să dau divorţ.

— Mă scoţi din sărite, Sousou...

— Auzi ce-ţi vorbesc ?

— Am auzit.

— Nimic altceva şi gata. Şi nu uita că de aci aud tot ce se petrece în „azil“, că şi pîs de-ai zice, am să te-aud !

Pînă la al cincilea pahar, Panaiotakis se simţea bine. Îşi aducea aminte de toate astea şi nu voia să-i facă necazuri nevesti-si. La al şaselea pahar însă, începu să se foiască neliniştit. La al optulea, ochii începeau să-i lucească. La al zecelea, obrazul său căpătase tonuri de euforie. La al doisprezecelea, l-a apucat o dulce ameţeală şi inima

i se umplea de dorinţe, în timp ce picioarele şi mîinile îi vibrau de o misterioasă putere, ce căuta să erupă.

În momentul acela critic, în care elementul bahic şi-a produs efectul, a răsunat la gramofon cîntecul lui Bohori. Furtuna care izbucneşte pe neaşteptate nu aduce atîta răvăşeală cîtă au adus în sufletul lui Panaiotakis ecourile grave ale acestui *zebekiko*, care i-au izbit auzul. A sărit în sus şi şi-a aruncat haina, ca şi cînd l-au împins rafalele unui vînt, a cărui putere a împrăştiat recomandările lui madam Sousou, ca pe nişte frunze de toamnă. La această neaşteptată ieşire, au răsunat puternice aplauze.

— Bravoooo !

— Să trăieşti, Panaiotaki !

— Să ne trăieşti, leventule !

Panaiotakis era un om de patruzeci şi cinci de ani. Dar corpul său săvîrşit, în care cîntecul lui Bohori a trezit amintiri din tinereţe, a căpătat subit mlădiere de efeb. Şi-a întins mîinile în aer, una mai sus, cealaltă mai jos. Capul întors spre stînga, înclinat în jos. Privire adîncă, părul căzut pe faţă. Picioarele se îndoiau, se ridicau încet, reveneau la pămînt brusc şi după aceea făcea iarăşi cîţiva paşi reţinuţi, atît de ritmici de credeai că încarnau toată substanţa muzicii.

La început, dansul lui Panaiotakis semăna cu impetuoasa dar înceata mişcare a mării liniştite, pe suprafaţa căreia melodia lui Bohori ridica imperceptibile valuri. Încet-încet însă, pe măsură ce se întărea cîntecul şi era însoţit de vocile şi aplauzele tuturor, talentul lui Panaiotakis căpăta valenţe de exaltare dionisiacă :

— Hopa !

— Să trăieşti, *palikari !*

— Hop, hop-hopa !

— O viaţă avem !

Entuziasmul stîrnit de Panaiotakis era aşa de mare, încît însurăţeii au uitat de tandrele lor giugiuleli, glumeţii au lăsat de o parte spiritualele lor tachinări, înfometatul Aristidakis a dat deoparte friptura, kir Antonakis, filozoful, bătea cu nestăvilită forţă din palme şi chiar şefa grupului „bulendrelor" din Vuthula, doamna Panorea, cînta la unison cu ceilalţi, pe un ton de dramă wagneriană,

strofele ce aminteau de peripeţia acelei istorice păţanii pe mare, a bietului Bohori :

Haide, că i-o facură
pe vapo-o-or !
haide, cinci sute îi luară
numai talira şi groşi...

Participarea aceasta din tot sufletul, a bărbaţilor şi femeilor, la demonstraţia de dans a lui Panaiotakis, l-a flatat în aşa măsură, încît a urcat pe treptele cele mai înalte ale artei dansului, folosind figuri şi exhibiţii pe care numai dansatorii talentaţi din Vuthula le arătau cîteodată. Şi, cu cît juca, cu atît era atras de improvizarea unor noi figuri de dans, pînă cînd la un moment dat a izbucnit :

— Sănătate, măi, zarganã, să-mi trăieşti !

S-a declanşat delirul.

Întîi a izbucnit ropotul de aplauze şi apoi invocaţiei lui Panaiotakis i-au urmat altele asemănătoare : „să ne trăiască madam Sousou", „să trăieşti castelano", „ura ! podoaba Vuthulei" şi altele la fel. Şi cu cît auzea toate astea Panaiotakis, cu atît îl copleşea mîndria şi transpira pentru interpretarea cît mai plastică a peripeţiilor eroului dansului său. Acum, faţa i se întunecase. Capul i se aplecase în jos, parcă simţea învinuirea pentru furtul banilor lui Bohori. Privirea sa cădea alături, în jos, cu o expresie de onestă neliniște. Şi dintr-o dată, ca şi cînd se lupta săracul să alunge frica arestării, scutura mîinile, una în spate alta înainte, apoi le ridica sus, pocnind din degete şi îşi îndoia picioarele, lovind duşumeaua cînd cu unul din genunchi, cînd cu celălalt. Apoi brusc, de parcă o nestatornică bănuială îi trecea prin gînd, ochii lui căpătau tulburarea panicii, întorcea capul în dreapta şi-n stînga, cu o teamă ajunsă la paroxism, în timp ce făcea salturi cu o admirabilă suplețe.

Artistica agonie a acestei creaţii plastice făcea să ţîşnească un pîrîu de sudoare, ce curgea pe fruntea lui Panaiotakis, umezindu-i mustăţile, flaneaua şi toată lenjeria.

— Să ne trăieşti !

— Să trăieşti Panaiotaki, nemuritorule !

— Haide, să-ţi trăiască şi zargana !

Ceea ce a urmat la sfîrșitul dansului nu mai era entuziasm. Era o apoteoză în miniatură. Gîfîind încă, primi felicitările tuturor și îndeosebi pe ale miresei, care se arăta încîntată. Au încercat apoi și alții să danseze, însă trofeul lui Panaiotakis a rămas intact. Nici unul n-a reușit să arunce, cît de cît, puțină umbră peste gloria obținută de el în seara aceea. Serios și modest, bărbatul lui Sousou s-a retras în colțul lui și s-a odihnit, mîndru de laurii cîștigați, pînă la ora două de dimineața. S-a sculat atunci plin de modestie, a salutat mirii, socrii și pe toți ceilalți, care se făcuseră criță, părăsind petrecerea de la „azil". A ieșit, împleticindu-se ușor, pe stradă și a bătut la ușa casei sale. În zadar. A bătut din nou. Nici o mișcare. A bătut din nou. Tăcere. Atunci a dat zdravăn în poartă și s-a deschis, în sfîrșit, fereastra, ca să se arate severă fața lui Sousou.

— Ce vrei ?

— Eu sînt, nevastă, deschide.

— Să-ți deschid ? Mă faci să rîd ! Du-te să dansezi cu „bulendrele", inconștientule ! Ridicolule ! Sau crezi că n-am auzit ce s-a petrecut : haide, zargană ! și hopa, zargană ! față de „bulendre" ; de rîs te-ai făcut și m-ai înjosit și pe mine, nerușinatule !

— Sousou !

— Du-te acum să dormi la azil. Acolo ți-e locul, nu într-o casă de condiție.

Furioasă la culme, i-a închis fereastra. Dumnezeule ! Niciodată n-a fost primit acasă la dînsul un biruitor cu astfel de duș rece, la cîteva minute după izbînda sa ! Situația i se păru tragică. S-a uitat la fereastră, s-a uitat la ușă și a scos un strigăt deznădăjduit :

— Deschide, mă, zargană, c-am înghețat !

Pînă la urmă, lui Sousou i se făcu milă de el. Și i-a deschis. Clătinîndu-se, s-a îndreptat spre pat și a început să sforăie de cum s-a lungit. Crima săvîrșită de Panaiotakis îi făcuse lui Sousou o impresie groaznică. Vocile pe care le asculta ore întregi, urletele bărbatului său, numele ei, care răsuna și era defăimat în dezgustătoarele petreceri ale „bulendrelor" azilului, i-au rănit așa de adînc demnitatea, încît a apucat-o criza de nervi. Și naivul de Panaio-

takis, care credea că o cunoaşte bine, continuînd să sforăie în pat, n-a aflat niciodată că doamna Sousou văzîndu-l în halul acela şi amintindu-şi de ruşinea din noaptea aceea groaznică, a vărsat, nefericită, potop de lacrimi ore întregi, pînă în zori.

*

Ce ţi-e şi cu dorinţa omului ! Ce s-o fi întîmplat cu cavalerul visurilor ? A trecut deja o lună de la întîlnirea aceea cu Kantakuzinos şi n-a mai putut să-l mai vadă a doua oară. În zadar trecea pe lîngă casa aceea frumoasă şi privea cu coada ochiului — cu demnitatea corespunzătoare, pe care o impunea împrejurarea — spre uşă şi ferestre. Degeaba încetinea pasul cînd vedea pe-acolo vreo vecină şi intra cu ea în vorbă, cu ascunsa speranţă ca nu cumva să iasă între timp „aristocratul". Însă nimic. Şi deoarece Sousou obişnuia ca toate dorinţele şi cele mai profunde aspiraţii să le prezinte ca lucruri realizate deja, cu cît nu-l putea vedea, cu atît susţinea că îl vedea în fiecare zi şi crea o supapă dorului său, savurînd cu plăcere propria-i minciună.

— Ce domn !

— Cine, doamnă Sousou ?

— Cine altul ? Domnul Kantakuzinos, dragă ! Şi ce aristocrat ! Astăzi l-am văzut iarăşi la fereastră şi s-a ruşinat, săracul, că nu purta pălărie, să mă salute. Totuşi şi-a scos monoclul şi s-a aplecat pînă la pămînt.

— Adevărat ?

— Ce om ! Un gentleman !

Şi deoarece cînd spunea ceva, Sousou credea acest lucru — singura dealtfel care credea — se simţea plină de emoţie la această „plecăciune" şi completa scena aceea cu mii de amănunte. În orice caz, oful ei cel mai mare era ca gentlemanul să-i facă o invitaţie şi de aceea, pe această temă, se sfîrşeau totdeauna astfel de afirmaţii :

— M-a invitat acasă la dînsul.

— Da ?

— Dă o recepţie. Mă voi duce, dacă o să pot. Săracul ! Este pentru a treia oară cînd mă invită să-l onorez cu prezenţa mea.

De data aceasta, mahalaua rîdea cu multă răutate. Pentru că, din ziua nunții lui Jorj, vecinele s-au supărat că nu a catadicsit să ia parte la un eveniment care i-a făcut pe toți să se bucure. Și nu numai atît, ci a și trîmbițat cum că numai cu aristocratul de Kantakuzinos avea, trebuia să aibă și era natural să aibă relații. Și cu deosebire i-o cocea Jorj. Îl întărîta dealtfel și kir Dimitrakis Hlembas spunîndu-i că a fost desconsiderat în mod ostentativ de castelana ; iar bărbierul, deștept în alte privințe, a socotit această ofensă ca pe o chestiune de orgoliu. Debita o serie de glume pe seama lui Sousou, își epuiza tot spiritul vorbind despre nazurile ei și imagina planuri comice de răzbunare. Din ziua cînd și-a văzut realizat marele vis, nu mai avea de ce să ofteze pentru Katinaki, nici să se lase de glume, pentru a cădea în reverii. Avea tot timpul să-și regăsească personalitatea, să se întoarcă la practicarea „umorului" și la farsele lui. Astfel, într-o zi — la două-trei săptămîni după nuntă — în timp ce îl tundea pe kir Antonakis, făcînd să iasă în evidență degetul în care purta verigheta, și-a imaginat un plan.

— Știi ce zic eu ?

— Despre ce ?

— Îi ardem un umor ?

— Ce umor ?

Prin „umor", Jorj înțelegea, în general, toate lucrurile hazlii : glumele, farsele, calambururile, pățaniile comice, anecdotele. Chiar și palmele ce și le trăgeau vreunii din clienții săi mai tineri și zburdalnici, cînd aveau chef, le numea : „i-a dat un umor la cap".

— Ne-a înnebunit cu acest Kantakuzinos, castelana. Și al dracului să fiu dacă schimbă mai mult de o bună-ziua cu dînsul. Deci, umorul pe care i-l vom face va fi acesta : îi vom trimite o invitație ca din partea lui. Sousou se va umfla în pene și se va duce, mîndră și afectată. Iar noi ne vom strînge pe-acolo pe-aproape și ne vom distra în lege.

— Bună glumă !

— Ei ? Nu-i așa ?

— Bravo, mă, Jorj, să trăiești !

Și în timp ce, entuziasmat de inspirația sa, bărbierul făcea ca foarfeca să zburde și să scoată sunete de canar peste ceafa aplecată a lui kir Antonakis, completa :

— Toate sînt abur, kir Antonaki, şi cu atît mai mult viaţa. Dacă, adică, n-am rîde puţin, apoi totul se duce naibii. De data aceasta o să rîdă şi curcile !

Măi, ce de rîs ! De unde atîta veselie pe afurisitul de Jorj ? Pe-atunci, e adevărat, era în bună dispoziţie şi în seara aceea a comis şi prima sa dezertare de la Katiniţa, ca să fie iarăşi, după o absenţă de douăzeci de zile, printre prieteni, la cîrciuma „Divinul Platon". Întoarcerea sa în sînul sindrofiei a fost salutată cu entuziasm, rîsete şi aperitive alese. Vrînd să arate că este demn de această inimoasă primire şi ca să corespundă aşteptării admiratorilor şi prietenilor săi, a băut cîteva pahărele mai mult, a făcut mai multe glume, a tras scaunul lui kir Dimitrakis Hlembas, care a căzut pe podea, a dat un bobîrnac cîrciumarului, a pus un ac pe scaunul lui Pericle, aşa că săracul de el a sărit în sus ca ars, spre hazul tuturor ; şi după ce a epuizat repertoriul diferitelor „umoruri", s-a suit pe un scaun cu paharul în mînă, adresîndu-se celorlalţi :

Bărbaţi Vuthulioţi !

Urmaşi glorioşi ai marilor noştri înaintaşi, amărîţi, cărpănoşi şi lihniţi. Credeaţi că m-aţi pierdut din pricina marşului de nuntă cu Katiniţa, însă v-aţi înşelat. Marele filozof Platon a spus că „toate sînt abur" şi dacă n-a spus-o filozoful Platon a zis-o kir Antonakis, ceea ce e acelaşi lucru, filozof unul, filozof şi celălalt. (Rîsete pe seama lui kir Antonakis.) În cartierul nostru, cartierul acesta, care a născut-o pe castelana Vuthuleană — lăsaţi-o să se ducă dracului — se petrec lucruri misterioase. Un domn Kantakuzinos pe nume, bărbat aristocrat, cu ochi sticlat, ceea ce monoclu se cheamă, sau monogeam, sau geam-de-ușă, locuieşte aci şi nu ne bagă în seamă.

Vasile de unde vine,
vai de nădragii lui ![1]

(Rîsete la adresa lui Kantakuzinos.) Şi cine nu ne bagă în seamă, îl avem scris acolo unde ştiţi. Are nas, deci şi *monocol* şi *protocol*, kir Ghiorghi dă, te rog, din partea mea un ţoi flămîndului şi însetatului Pericle, servitorul, ce

[1] Parodia unui colind de ziua sfîntului Vasile.

o are de soție pe Aspazia. Bre, unde au ajuns numele ! (Rîsete pe seama lui Pericle.) Ne-a scos din sărite, deci, Sousou Vuthuleana, — cică numai pe Kantakuzinos aristocratul îl agrează, ceea ce și precum vă amintiți n-a onorat nunta mea ca și pe voi, cei amărîți, pentru care vă mulțumesc măi băieți din adîncul sufletului și al inimii și stomacului. Deoarece, deci și întrucît madam catadicsește numai pe domnul monocol sau monogeam, sau protocol sau geam-de-ușă, sînteți de vină voi și nevestele voastre, care ați alergat atunci, la inundație, și ați salvat-o din rîu, în loc să lăsați s-o ia apa, să ne liniștim. Glumesc, măi băieți, căci cu toate astea eu o iubesc (aplauze furtunoase). Totuși am să-i ard un „umor", ca pedeapsă pentru țîfnele și nasul ce-l ține pe sus, — „umor" pe care îl veți afla în cîteva zile, ca să rîdeți din suflet. Și să nu vă fie teamă, bărbați Vuthulioți ! Indiferent dacă am dansat și eu marșul nunții — să-mi fie de bine — am să vă vizitez des, să rîdem împreună, și cînd sînteți cu supărare, trimiteți-i la dracu pe toți cei cu nasul pe sus care se aseamănă cu ea, bărbați și femei. Amin !

Rîsete. Aplauze. Rar avea Jorj astfel de inspirații. Se vede că fericirea îl face pe om mai deștept. Însă baiul a fost că s-a aflat peste tot despre cuvîntarea și planul umoristic de răzbunare al lui Jorj, ajungînd în cele din urmă și la urechile lui Panaiotakis.

Acesta a fost tare șocat. Desigur, primul și cel mai în măsură, el era, pescarul cel blînd, cel care critica totdeauna bizareriile nevesti-si. Și primul și cel mai îndreptățit, se supăra pentru această ultimă manie în legătură cu Kantakuzinos. Dar mai mult se supăra cînd îi vedea pe alții rîzînd de dînsa. În mod deosebit, cu Jorj nu era niciodată în relații bune și dacă s-a întîmplat să joace la nunta lui, pricina a fost numai vinul și momentul. De data aceasta însă, deșteptul de bărbier a întins coarda prea de tot. Panaiotakis clocotea de supărare. Ce să facă ? Să-i frece puțin mutra ? Nu-i venea la socoteală. S-o înștiințeze pe Sousou ? Se aprindea de mînie și iarăși se potolea, își mușca mustățile și în cele din urmă a găsit că singura rezolvare logică era să-l ia cu binișorul pe Jorj și să-i spună ca să înceteze cu glumele pe socoteala nevesti-si, căci în caz contrar se vede nevoit să-i spargă capul.

N-a apucat însă. Trecuseră între timp două zile, iar „umorul" lui Jorj, care intrase în acțiune, evolua cu succes spre îndeplinirea lui totală. Astfel, într-o după-amiază, cînd Sousou era întinsă pe pat și se afla în stare de reverie, a intrat servitoarea cu un plic în mînă.

— Doamnă...

— Spune, Mari.

— Aveți o scrisoare.

— S-o pui pe o tavă și să mi-o servești, idioato. Servitoarele nu predau mînă la mînă corespondența doamnelor. La urma-urmei, nu poți învăța să te porți ? Du-te !

Servitoarea s-a dus și peste puțin s-a întors, purtînd în mîini o tavă enormă din tablă, în mijlocul căreia așezase corespondența doamnei. Sousou întinsese mîna cu nonșalanță și apucă scrisoarea cu vîrful degetelor. Era un plic mare, de lux. Înăuntru se afla o hîrtie colorată roz. Îi bătea inima. A desfăcut-o și a citit cu emoție :

„Stimată doamnă,

Joia viitoare, după-amiază, organizez acasă o primire mondenă, cu ocazia zilei mele de naștere. Voi considera ca o mare cinste pentru mine dacă am să vă văd printre invitații mei. Ținută de stradă. De notat că din acest cartier ați fost invitată numai dumneavoastră.

Cu stimă
Minas Kantakuzinos".

Sousou a sărit din pat. În momentul acela, Panaiotakis se afla în partea întunecoasă a încăperii și bătea niște cuie. Îndată s-a auzit explozia de bucurie nestăvilită :

— Panaiotaki !

— Ce e, mă ?

— O scrisoare.

— Ce scrisoare ?

— De la domnul Kantakuzinos. Are primire de ziua nașterii lui și mă invită să-l onorez mîine după-amiază. Și bagă de seamă că din cartierul acesta am fost invitată numai eu. Mari ! Vino, Mari ! Deschide repede garderoba,

să controlez toaletele mele ! Drace, unde ești ? Vino ! Scoate-mi toate hainele de plimbare.

Panaiotakis s-a oțărît. Ce să-i spună ? Că această scrisoare nu era altceva decît o abjectă farsă a acelui bărbier scîrbos ? În situația aceea de entuziasm în care se afla Sousou, astfel de divulgare avea să-i rănească inima adînc. Și cu cît se gîndea la asta, cu atît se mînia pe Jorj. În orice caz, și-a reținut cît a putut supărarea și a încercat, sub diferite pretexte, s-o împiedice pe Sousou să meargă la Kantakuzinos. Dar ea nici n-a ascultat vorbele lui. Și-a scos toate toaletele — borfăraie indescriptibilă — și le sucea, se uita la ele, le admira, le controla.

— Sousou !

— Da' ce poftești la urma-urmei ?

— Ascultă-mă...

— Te rog, nu mă bate la cap.

— Ascultă-mă odată...

— Poftim, vorbește.

— Nu merită să mergi acolo.

Sousou s-a întors și l-a privit cu mirare.

— Ești gelos ?

Panaiotakis s-a enervat acum :

— Măi, ia lasă prostiile.

Sousou și-a arborat aerele ei de seriozitate :

— Ascultă, Panaiotaki. Ești un om simplu și e normal să ai sentimente asemănătoare, înțelegere greșită și de-alde-astea. De pe vremea cînd l-am cunoscut în vilegiatură, desigur că domnul Kantakuzinos m-a tratat aristocratic, cu pălăria ridicată la salut, înclinări, sărutări de mîini, flirt și declarații. Și tot astfel, de cînd ne face cinstea să ne fie vecin. Astfel de treburi se obișnuiesc în lumea bună. Însă nu fi îngrijorat. Și să știi că una ca madam Sousou, cît timp este măritată fie și cu un ins din popor ca tine, niciodată nu va ajunge în afara legii.

Panaiotakis și-a mușcat iarăși mustățile și a tăcut. A făcut apoi cîțiva pași și s-a întors în fața ei :

— Sousou !

— Iarăși începi ?

— Nu se face să mergi.

Acum Sousou și-a ieșit din fire :
— Ieși afară, imbecilule !
S-a făcut foc și Panaiotakis :
— Imbecilă ești tu că și arăți.
Și mai încinsă, Sousou :
— Ieși afară.
S-a aprins și Panaiotakis :

— Nu-mi spune mie să ies afară, că ne vom lua rău de data aceasta. Auzi, kera Sousou ? Ți-o spun odată pentru totdeauna, fără multe vorbe. De acum înainte, n-ai să te miști din casă fără învoirea mea. Și cît despre Kantakuzinos nici să nu mai aduci vorba.

— Ai să-mi interzici ?
— Da.
— Știi că ești amuzant ?
Să turbeze Panaiotakis :
— Nu știu ce sînt. Am zis !

Și pentru prima dată în viața lui, a bătut în masă cu pumnul cu atîta putere încît aceasta a pîrîit. S-a ridicat din ea un praf ca fumul și cît p-aci să se prăbușească.

În acest moment Sousou a izbucnit fioroasă, mîndră și arțăgoasă ca niciodată :
— Idiotule !
Apoi :
— Invidios ridicol !
După aceea :
— Om grosolan !
Și peste puțin :

— Cum de îndrăznești să-mi bați mie cu pumnul în masă ! Incultule ! Care vrei să mă oprești a ieși în lume fără voia ta ! Vînzător de pește ! De-ți miroase a stavrizi și sufletul și limba și creierii ! De ce să nu merg la Kantakuzinos ? Și de ce nu-ți place, împuțitule ? Pentru că, desigur, nu este vreun azil unde să se danseze hopa-hopa ca urșii, să urle pentru Bohori și să țipe că l-au jecmănit pe vapor, să bată din palme „bulendrele" și să urle pînă la al șaptelea cer că unde a mers mia, meargă și suta. Rușine ! Acestea plac bărbatului meu, care nu

se sinchiseşte să se tăvălească în mocirla oamenilor de jos, să-mi compromită numele şi să-mi facă viaţa dramă, tragedie şi comedie în acest Vuthula puturos. Şi să existe în acest întuneric numai o lumină ce se cheamă Kantakuzinos, iar domnul Panaiotakis să dorească să mă împiedice să-l vizitez. O să-mi interzică un vînzător de peşte să merg în casa unui aristocrat ! Unde mă invită, cum ? Cu invitaţie scrisă ! Dar cunosc cauzele furiei tale ! Acu-acu aţi turbat toţi Vuthulioţii contra lui Kantakuzinos, care nu faceţi cu toţii cît unghia lui cea mică. Vînzători de peşte şi zarzavagii scîrboşi !

Ce-a fost asta ? Ce explozie neaşteptată ? Sousou se înroşise toată. Niciodată n-a văzut-o Panaiotakis aşa. Şi atunci, revoltat mai mult de cuvintele şi atitudinea ei, s-a simţit rănit adînc în amorul propriu şi a devenit răutăcios.

— Aşa-mi eşti ?

— Aşa sînt !

— Atunci, du-te.

— Desigur că mă voi duce.

— Eu mă spăl pe mîini.

— De preferat, că şi-aşa miros a pescărie.

Dînsul fierbea.

— Să te duci, kera-mu ! Să te duci ! Haide, să te faci de rîs ! Haide, să-ţi iei singură duşul. Du-te, căci şi nebunilor le face bine duşul rece. Haide, să rîdă şi Kantakuzinos şi întregul Vuthula de tine...

Sousou şi-a încordat trupul cu demnitate :

— Acela ce va rîde de mine nu s-a născut încă, idiotule ! S-o ştii, tip ridicol, şi dispari din faţa mea, căci reprezinţi Vuthula şi îmi provoci ameţeală, scîrbă şi rău de mare !

Vorbe amare. Niciodată n-a ajuns perechea într-o astfel de situaţie. Panaiotakis arăta ca ieşit din minţi. Încă puţin şi ar fi fost în stare s-o ia de păr. Fiară neîmblînzită devenise şi Sousou. Niciodată nu i s-a părut bărbatu-său atît de mic, de neînsemnat, de vulgar, un aşa om de nimic. În seara aceea a apucat-o iarăşi criza de nervi. Şi în timp ce Panaiotakis dormea în bucătărie sforăind, dînsa plîngea în pat cu lacrimi amare.

Era dimineață. Aproape ora unsprezece. Minas Kantakuzinos se afla la Ministerul de Interne, ca să-și aranjeze pașaportul. Era gata să ridice ancora pentru străinătate. Bine dispus. În ultimul timp toate îi mergeau din rău în mai rău, iar marele proiect al monetăriei a eșuat și acela, într-un mod comico-tragic. Se depusese destulă muncă de organizare, se cheltuiseră și ultimele rezerve din banii săi și pînă la un punct toate mergeau strună. Tocmai în acest stadiu, însă, s-au pornit să bată vînturi potrivnice, care au năruit toată afacerea. Întîi și-ntîi, specialistul și inspiratul meșter în contrafaceri a răposat subit întru Domnul. Apoi prietenul său Stathopoulos, care finanța marea întreprindere, a fost cuprins de un acces de cinste sau de frică.

Și acum ?

Timpul acela cînd oamenii își scoteau pălăria cum îl zăreau pe Kantakuzinos pe stradă trecuse. De la o vreme, vedea la orizont cum se profilau palmele — lucru puțin neplăcut pentru un domn învățat să trăiască bine. Datoriile sale urcaseră pînă la cer. Creditul a ajuns la zero. A pierdut totul și de data aceasta, în afară de voia bună. În asemenea momente, omul acesta grozav fluiera bine dispus și lua o hotărîre serioasă. Să schimbe clima. Soarta, totuși, n-a vrut acest lucru. Ceea ce îi era scris trebuia să se realizeze întocmai, fără a se abate nici cu o iotă. Exista, desigur, acolo în marea-i carte, un capitol „Fuga lui Kantakuzinos", însă se afla mult mai tîrziu, — pînă atunci interveneau alte evenimente copleșitoare, care trebuiau să se împlinească cu rînduiala și ordinea în care erau înregistrate. De aceea, se vede, fața jucăușă a Soartei, zeița Întîmplare, orîndui astfel lucrurile și dirijă în așa fel personajele, încît tragicomedia lui madam Sousou să intre pe făgașul unor întîmplări hazlii, în faza ei hotărîtoare. Așa, deci. În timp ce aștepta în sala aceea a Ministerului de Interne, suflînd indiferent trîmbe de fum în aer, urechea lui Kantakuzinos a prins puțin mai încolo această discuție :

— Vuthulas ?
— Da. Încotro vine ?
— Nu știu, domnule.
— Unde să întreb ? Abia am venit din America, adică, lipsesc de douăzeci de ani din patrie. Este o istorie, deci, foarte mare. Un prieten a murit acolo — Dumnezeu să-i odihnească sufletul — și a lăsat o moștenire, adică, aproape opt sute de milioane. Alți moștenitori n-are, afară de o soră care stă în Vuthula. Și acum, adică, banii stau în America și trebuie să se găsească moștenitorul care să-i pretindă.

Vuthulas ? Opt sute de milioane ? Ce însemnau toate astea ? Kantakuzinos și-a coborît monoclul, l-a șters cu batista, a tușit sec și a privit omul cu mult interes. Era un tip simplu. Purta o pălărie velur. Cu pantofi roșii, jiletcă maro, împletită, și haine cărămizii. Un lanț greu de ceas își etapa aurul pe piept ca și dinții din gură. Trei inele erau petrecute pe niște degete groase. Obrajii îi erau roșii, ceafa groasă și purtarea simplă. Toate astea dovedeau că era bogat și simplu, — cineva născut necăjit și care și-a învins sărăcia spălînd farfurii la distanță de mii de kilometri departe de satul natal.

Kantakuzinos s-a apropiat :
— Căutați Vuthula, domnule
— Da.
— Avocat Kantakuzinos.
— Încîntat. John Trifillis.
— Mă bucur foarte mult, domnule. Dacă doriți, am să vă ajut eu. Am treburi p-acolo și cunosc destui din locuitorii cartierului. Căutarea unei moștenitoare despre care aud de la dumneavoastră, este întotdeauna o treabă plăcută și prezintă mare interes pentru noi, avocații. Iar dacă răposatul n-a lăsat testament, vor fi necesare multe formalități. Aici la minister nu vor putea să vă ajute. Dealtfel, nu trebuie să vă încurcați cu serviciile publice. Veți pierde mult timp. Pe de altă parte, competentă în astfel de treburi este secția de moșteniri a Ministerului de Externe, care trebuie să se intereseze. Va trebui să vă interesați întîi acolo, nu cumva au fost înștiințate autoritățile noastre. Drace, o moștenire de opt sute de milioane nu e o glumă...

— Ce gentileţe !

Este adevărat că, întotdeauna, comportarea lui Kantakuzinos era impecabilă — cînd era vorba de bani. Dar pentru ce a arătat un interes atît de deosebit ? Poate, pentru că tipi de genul său manifestă interes totdeauna, din instinct, pentru averile străine. Poate pentru că avea dezvoltat în el simţul perfectului escroc în asemenea grad, încît a întrevăzut posibilitatea de a trage vreun folos din această istorie. Erau bani fără stăpîn, în cantitate fabuloasă, o avere imensă în vînt, ce căuta moştenitor. Cine dintre escrocii care se respectă n-ar fi arătat interes, dacă se găsea în situaţia de a nu avea nici cinci bani în buzunare ? Norocul trece de multe ori pe lîngă oameni. Fericiţi cei care au ochiul treaz şi mîna zdravănă, ca să-l vadă şi să-l apuce de păr. Şi astea două — ochi şi mînă — nu-i lipseau lui Kantakuzinos.

— Puteţi să mă ajutaţi ?

— Cu plăcere.

— Să mergem împreună în Vuthula...

— De ce nu ?

— Ştiţi, eu, adică, lipsesc de douăzeci de ani din ţară, şi nu cunosc Atena. Am venit, deci, aici la minister să informez statul grecesc, întrucît averea este foarte mare, ca nu cumva guvernul american să pună mîna pe bani, adică. Cu toate că n-aş crede, totuşi. Şi afară de asta, adică mi-am dat cuvîntul răposatului atunci cînd îşi dădea sufletul acolo, că voi veni personal s-o caut pe soru-sa.

S-a căzut de acord.

În cinci minute au plecat împreună din minister. Pentru moment, Kantakuzinos a abandonat treaba cu paşaportul. Avea timp, oricînd, să călătorească. Pe de altă parte, a fost cuprins de curiozitate. Întîi şi-ntîi, cine era acea fericită moştenitoare din Vuthula, care avea să se culce săracă şi urma să se trezească putred de bogată ?

Au discutat multă vreme. Şi cu cît trecea timpul, datorită marelui talent şi robinetelor de cordialitate deschise de Kantakuzinos, cunoştinţa lor căpăta o tentă de intimitate — ceea ce-l obliga şi mai mult pe interlocutorul său. La unsprezece şi jumătate, John Trifillis era domnul John Trifillis. La douăsprezece a devenit dragul meu Trifillis. La ora unu — cînd au luat masa împreună — era mult iubitul

domn John. La orele două, a ajuns John — simplu — vechi prieten. Apoi, la trei și jumătate după-amiaza, trei bărbați erau așezați în salonașul lui Kantakuzinos din Vuthula : seducătorul cu monoclu, cu „monogeam" sau „geam-de-ușă" — mult iubitul său John și prietenul Stathopoulos. Întins acolo pe un fotoliu moale, John relata despre prietenul său emigrant, care s-a îmbogățit în America, a murit și a lăsat aceste averi.

— Prin urmare ?

— Am pornit împreună cu Vanghele.

— De aici ?

— Da, din Pireu. Acum douăzeci de ani, adică. Amăriți amîndoi. Eu n-aveam baftă sub soare. Dînsul spera ceva. Plecase să-l găsească pe unul Bardas pe nume, unul care avea pe atunci șaizeci și șapte de restaurante în America. Spera să obțină ceva de lucru pe lîngă bătrîn, deoarece, cum spunea lumea, adică, era om sucit și nu se aștepta să capete ceva mai bun din partea lui. Cînd am sosit acolo cu Vanghele, ne-am apucat de spălat vase, ca să trăim. Pentru el acest lucru, din fericire, a durat puțin. Căci a reușit să dea de unchiu-său și lucra la dînsul. Zevzec băiatul, la fel și bătrînul, li s-au potrivit apucăturile, cum se zice. Și în cîțiva ani restaurantele au devenit nouăzeci la număr.

— Ce spui !

— Adevărat. Acolo în America, deci, moare bătrînul Jim Bardas. Le-a moștenit pe toate Vanghele și, vedeți dumneavoastră, le face, el singur, o sută douăsprezece la număr. Căci îi ziceam „regele pilafului", care era o *speciality* a dînsului. Om energic. Dumnezeu să-l ierte. Însă, ca să spunem și adevărul, zgîrcit fără pereche. De douăzeci de ani eram prieten cu dînsul și n-am mîncat decît de trei ori cîte o farfurie de mîncare în acele una sută doispe restaurante. O dată, cînd își găsise unchiul și intrase în lucru. A doua oară, cînd l-a moștenit. Și, a treia și ultima, cu cîteva zile înainte de a se îmbolnăvi și prăpădi.

— Închipuie-ți !

— Ce chestie !

— Deci ?

— Iată, gîndiți-vă că noi toți care trăim dincolo, departe de patrie, avem un dor. Și tot despre Ellada noastră

vorbeam. Acest Vanghelis însă, Dumnezeu să-i odihnească sufletul — nimic. Nici de patrie şi nici de ai lui. Avea ciudăţeniile lui. Numai cînd să moară, m-a chemat şi mi-a spus că are o soră aci la Atena, care stă în Vuthula — stătea adică. Dacă trăieşte, s-o caut, s-o găsesc şi să-i duc vestea şi toată averea. Acum, trăieşte această soră ? A murit ? S-a măritat ? Asta trebuie să aflăm. Trăia ? Murise ? Cine era ? Numele răposatului Vanghele era Efthyvoulos. Souzana o chema pe soru-sa. Cînd plecase, a lăsat-o copilă de patrusprezece ani. Kantakuzinos îşi făcea calcule. Patrusprezece şi cu douăzeci ? Moştenitoarea trebuia să fie de treizecişipatru de ani. Souzana Efthyvoulos. Cine era ?

Kantakuzinos nu cunoştea Vuthula. Mai bine cunoştea cartierul Stathopoulos, care avea acolo un prieten, doctorul a cărui casă o închiriaseră pentru marea întreprindere. Trecuseră deja două luni de cînd Kantakuzinos ţinea casa aceasta, însă venea rar aici. Ocupa încă şi apartamentul din Kolonaki. În ultima vreme, toate eforturile sale erau canalizate spre alcătuirea grupului tehnic al acelei mari întreprinderi şi n-avea timp să stabilească relaţii cu nevoiaşii din mahalaua aceea. O singură dată o văzuse pe madam Sousou. Însă, desigur, n-avea nici timp de glume şi nici de rîs nu era potrivită această circumstanţă. Cu toate că femeia îl distra mult, totuşi natura treburilor sale acolo în Vuthula nu-i permitea s-o încurajeze. Acum cînd discutau despre locuitorii mahalalei, la un moment dat Kantakuzinos pomeni numele castelanei din Vuthula. Prietenul său, Stathopoulos, sări de pe scaun, scuturat de rîsete :

— Ha, ha, ha !

— Ce-ai păţit ?

— Ar fi nostim ca madam Sousou să fie moştenitoarea, vîrsta mi se pare c-ar coincide. Aproximativ, şi numele, ho, ho, ho ! Ar fi una din cele mai reuşite farse ale soartei. Să ia banii de la un zgîrcit, ca să-i dea unei nebune. Să se trezească acest „fenomen“ cu o avere de opt sute de milioane !

A rîs şi Kantakuzinos.

— Ar fi frumos !

John a pus întrebarea :

— Ce e cu această Sousou ?

— O tipă.

— Adică ?

— O, e greu să ţi-o descriu, dragă John. Ar fi unul din cele mai comice lucruri din lume, să moştenească această femeie o avere ca asta. Azi, deşi este o sărăntoacă, ea priveşte lumea ca pe un ţînţar. Imaginează-ţi-o pe această femeie cu opt sute de milioane. Ha, ha, ha, ha !...

Au rîs un timp de această comică presupunere. Şi deodată s-a auzit soneria de la poartă. Era un semnal al Soartei, care le-a întrerupt rîsetele, pentru a le spune că nu trebuie să rîdă de lucruri ce le cred imposibile. Deoarece lucruri imposibile nu există în viaţă. Toate sînt posibile.

Cînd a văzut-o pe Sousou în uşă, Minas a rămas năuc :

— Ooooo !

Sousou îşi coborîse *fasamenul.*

— Bonsoar.

— Bonsoar, madam, a răspuns Kantakuzinos

Sousou înaintează impozantă.

— Şi la mulţi ani.

Kantakuzinos a rămas cu ochii holbaţi.

— Cum aţi spus ?

— Tot ce doriţi, *musiu.*

La mulţi ani ? Şi tot ce dorea ? Cît pe ce să-i scape monoclul, din cauza nedumeririi. Aşa cum se întîmpla, această neaşteptată vizită a lui madam Sousou, tocmai cînd se vorbea de ea, îi provoca un sentiment bizar.

Sousou acasă la el ! De unde pînă unde ? O privea de sus în jos şi în zadar căuta să-şi ascundă nedumerirea cu un surîs forţat. Cu aceeaşi nedumerire o priveau şi Stathopoulos şi John, care se afla mai în spate şi pentru prima dată vedea acest fenomen. Era iarăşi delicioasă. Pălăriuţă cu pană roşie în vîrf. Taioraş cu o vulpe jumulită pe umăr. Ciorapi întinşi, pantofi proaspăt lustruiţi. Pe mîini, mănuşile cu găurele. În mîna dreaptă, *fasamenul.* De cea stîngă atîrna o poşetă de muşama, spălăcită, cu garnituri de tablă aurită. Cu capul sus şi nasul în vînt. Şi peste toate

astea. niște aere de doamnă din lumea aleasă, arborînd convenționalul surîs al nobleței mondene.

— Nu sînt indiscretă, domnule Kantakuzinos, dacă vă întreb pe care an îl împliniți ? În orice caz. oricare o fi s-ajungeți suta...

— Mulțumesc, madam.

— Mă rog, obligație.

— Nu luați loc ?

— Mersi. N-au venit încă invitații dumneavoastră ? Socoteam că sînt întîrziată. Nu importă însă, e același lucru. Mă rog, nu vă deranjați.

Se așează. Ochii în jos, sprîncenele sus. Picior peste picior. Cu gesturi lente deschide poșeta, scoate o tabacheră din tablă, ia o țigară, și-o fixează între buze. Este atît de captivantă fiecare mișcare ce o face, încît oamenii se delectează, încîntați și de cel mai neînsemnat amănunt. Un lucru nu pot să înțeleagă însă, de ce insistă asupra zilei de naștere a lui Kantakuzinos. Dar cînd este vorba de madam Sousou, se obișnuiește omul cu ciudățeniile și e gata să audă orice din gura dînsei. Între timp, Kantakuzinos își regăsește veselia, scoate bricheta și se frînge să-i aprindă țigara.

— O, pardon, madam.

— Mersi.

Stathopoulos îi pune o întrebare :

— Fumați mult. madam ?

Sousou își fixează privirea :

— Domnul ?

Kantakuzinos sare prompt :

— O, iarăși pardon, madam, mă iertați pentru omisiune. Bucuria ce mi-o produce deosebita cinste a prezenței dumneavoastră mă face să mă pierd. Am uita să vă recomand. Domnul Stathopoulos.

Sousou își ridică *fasamenul* către ochi, pe care îi ține pe jumătate închiși, aristocratic.

— Din aristocrație ?

— Da, desigur. Și aci prietenul meu, domnul John Trifillis.

— Încîntată.

Și se autorecomandă :

— Madam Sousou Panaiotu, din snobărie !

Treaba evolua desigur către un kokteil-zeflemea, iar Stathopoulos care n-avea finețea lui Kantakuzinos. a luat-o peste picior.

— Cum, n-a venit și bărbatul dumneavoastră, madam ?

— Stă în casă. *Excusé* [1].

— Este bolnav ?

— A, ba. nu. Puțin *neglijé*.

— Se vede că lucrează acasă.

— Oarecum.

— Și cu ce muncă se ocupă ?

Sousou își strînge buzele, își înalță capul și răspunde cu cea mai desăvîrșită naturalețe :

— Mare negustor de produse marine.

Intervine Kantakuzinos :

— Negustor de articole produse în cele cinci oceane. Madam, sper că veți dori să serviți un vermut.

— Vermuțel ?

— Preferați altceva, cumva ?

— Fie, vermut. Obișnuiesc.

După ce Sousou și-a băut vermutul, John Trifillis, care în timpul acesta nu se gîndea la altceva decît la faptul că femeia aceea — fără a ține cont de ironicele presupuneri de mai înainte — avea ceva din figura prietenului său Vanghele. nu s-a putut abține mai mult. ca să nu întrebe :

— Madam. îmi permiteți ?

— Mă rog, domnule.

— Eu știți, adică, am venit de cîteva zile din America. Acolo departe, deci, aveam un prieten, douăzeci de ani, cu care am mîncat împreună pîine cu sare. Am pornit în viață, închipuiți-vă, spălînd vase în marile restaurante. Cum spuneam, acest prieten avea o soră în Vuthula și caut s-o găsesc. N-aveți cumva dumneavoastră vreun frate în America ?

Ce-a fost asta. Dumnezeule !

[1] *Excusez* = scuzați.

Frate în America ? Care spăla vase ? Şi a mîncat pîine cu sare acest om grosolan cu fratele ei ? Cine dracu l-a trimis în această casă de aristocrat, faţă de doi domni de societate, să-i vorbească cu atîta afront despre singurul lucru de care se ruşina în viaţă şi îl ascundea ca pe o defăimare ? Cu totul nepregătită la aşa ceva, Sousou a simţit că i se face o surpriză neplăcută cu această întrebare neaşteptată. Şi după ce, pentru un moment, a simţit că o trece o sudoare rece, s-a străduit să răspundă cît putea mai degajat.

— Eu, frate în America ? Asta e o glumă !

— N-aveţi ?

— E ceva comic să şi întrebaţi !

Şi întorcîndu-se către Minas :

— Deci, ce mai nou, domnule Kantakuzinos ? Vă amintiţi cît de frumos a fost vara la Mega Pefko ? De cîte ori îmi amintesc cum era cît pe-aci să mă înec şi m-aţi salvat ! Povesteam aceasta unor prietene din lumea bună şi atîta au rîs...

— Adevărat, madam ?

— O, vă asigur.

— Nu ştiţi să înotaţi ?

— Puţin. Ştiţi, cînd merg în vilegiatură, prefer cura de soare. Şi întrucit pentru mare obişnuiesc caiace şi alte asemenea, rar mă ocup de înot. Dumneavoastră, oricum, înotaţi admirabil şi aveţi din partea mea calde felicitări.

Înainte însă de a apuca să-şi termine conversaţia, s-a băgat iarăşi în discuţie omul acela grosolan — de unde dracu s-a găsit şi ăsta acolo ? — insistînd, zor nevoie, să-i scoată pe nas această aristocratică vizită cu întrebările sale idioate.

— Pardon că vă întrerup.

— Poftim ?

— Îmi permiteţi ?

— Mă rog.

— Madam, nu vă cheamă Sousou ?

— Desigur.

— Deoarece mă interesează acest lucru, am să vă rog mult, adică, fără supărare, nu cumva numele de botez este, adică, Suzana ?

Foc și pară, Sousou. Dar și-a păstrat sîngele rece, forțîndu-se să se mențină din nou în limitele bunelor maniere.

— Suzana, eu ? E o glumă ! Și mă prinde mirarea, domnule, de unde vi le închipuiți toate astea. Întîi, de a avea frate emigrant, căci este cunoscut cum că emigranți merg numai oameni din popor și nu cei din familii bune. Și în al doilea rînd, să mi se zică mie Suzana ! Un nume popular, că ar fi de rîs ca o doamnă de condiție să se numească astfel.

Tonul cu care vorbea era atît de convingător, încît convingerea de moment a lui John se clătină.

— Mă iertați, madam. Dar știți, adică, atunci cînd prietenul meu Vanghelis Efthyvoulos a murit...

Sousou îngălbenise. Această groaznică veste i-a paralizat disperata încercare de a ascunde „rușinea" emigrantului sărac. O, în fond, castelana din Vuthula era făcută din pastă bună. Pentru prima dată în viața ei a învins-o emoția. Fără să vrea, i-a scăpat un strigăt ascuțit :

— A murit Vanzil ?

— Da... sigur...

— O, săracul de el !

— Era, deci, fratele vostru ?

Fără să vrea, Sousou a fost biruită de lacrimi.

— Singurul !

Au rămas cu toții perplecși... Kantakuzinos, care pînă în momentul acela, întins în fotoliu, se distra savurînd gesturile și vorbele lui Sousou, a tresărit, și-a fixat monoclul, schimbîndu-și atitudinea. Stathopoulos a rămas cu gura căscată. John Trifillis găsea acum că femeia asta semăna într-adevăr cu prietenul său Vanghelis și era exact cum i-o descrisese răposatul. Între timp, suspine înăbușite umflau pieptul lui Sousou, scăpîndu-i din cînd în cînd gemete domoale, reținute aristocratic. Și-a deschis poșeta, a scos o batistuță — evident, găurită — pe care ținînd-o îndoită ca să nu se vadă gaura o ducea cînd la colțul unui ochi, cînd la colțul celuilalt, cînd la vîrful nasului. Și era atît de drăguță în această străduință de a-și reține durerea-i sinceră în limitele bunului simț ! În sfîrșit, a ridicat din nou capul și uitîndu-se cu ochii umezi

la John, începu să-l întrebe amănunte, fără a-şi putea opri suspinele :

— Cînd a murit ?

— Acum trei luni.

— Din ce cauză ?

— Păi... de tifos.

— Şi cine îl îngrijea ?

— Era în spital.

— Sînt doctori în America ?

— Doctori ? Cum, adică ?

Apoi a crezut că era de datoria ei să le explice celor trei :

— Era un tip extravagant. Şi făcea lucruri contrarii tradiţiilor familiei noastre. De aceea, atunci cînd a plecat în America, ca un emigrant oarecare, am fost nevoită să-l radiez. Şi cînd am aflat apoi că, îndată ce a ajuns, s-a angajat spălător la restaurant, i-am scris că era interzis să poarte numele nostru. Îl iubeam. Însă nu era posibil ca într-o familie istorică să existe un frate spălător.

John a venit cu o lămurire :

— Ca spălător de vase a început, madam.

— A făcut cel puţin vre-o procopseală ?

— Dacă s-a procopsit !

— A căpătat cultură ?

— Şi cultură şi bani.

— Banii nu mă interesează. S-a făcut om cumsecade ?

— De toate, madam. De toate, adică, a dobîndit şi de toate a ajuns Vanghele. Se vede însă că ceea ce i-aţi făcut nu putea să v-o ierte. Era tare egoist.

Lui Sousou i-a scăpat o lacrimă.

— Moştenire de la tata.

— Însă avea sentimente statornice.

Încă o lacrimă :

— Asta a luat-o de la mama.

— Şi tare mîndru !

Printre lacrimi şi-a făcut loc un surîs amar :

— Asta e de la mine !

În timp ce Kantakuzinos îşi făcea în gînd, cu o viteză ameţitoare, mii de planuri şi sta tăcut, Stathopoulos n-a putut să se abţină mai mult şi a izbucnit :

— E, nu mai pot ! Spuneți-i, în sfîrșit, domnule John, femeii că fratele dînșii a ajuns mare și tare și că-i lasă ca moștenire o avere enormă !

Sousou s-a întors spre dînsul :

— Pardon ?

Iar Stathopoulos continuă pe același ton :

— Doamna mea, sînteți moștenitoare a opt sute de milioane ; și domnul John nu v-o spune imediat, se pare, deoarece i-e frică să nu vă lovească damblaua !

Sousou își întinse făptura cu demnitate și zise :

— Damblaua, pe mine ?

Intervine John :

— Banii sînt mulți !

O, Sousou nemuritoare !

— Mi-a lăsat moștenire Vanzil ? Și credeți cumva că sînt vreo femeiușcă nevoiașă din popor, care să se piardă și să-i vină dambla, căci moștenește niște bănuți ?

Au sărit toți trei :

— Bănuți ? !...

Acum, în cîteva secunde Sousou s-a regăsit, a șters urmele lacrimilor și-a pus batistuța în poșetă, a ridicat capul sus și și-a luat acel tupeu grandios, care de multe ori îi făcea pe oameni să-și oprească rîsetele și s-o privească, cu o nedumerire plină de admirație. Nu știu dacă se va găsi vreodată scriitorul care să poată descrie cum a rostit aceste cuvinte castelana din Vuthula :

— V-ați închipuit că cineva ca madam Sousou poate să-și iasă din demnitate și să cadă în josnicii și manifestări de bucurie ca la mahala în chestie de bani ? Așa ceva ar fi de rîs !

Își aduse *fasamenul* la nas :

— Domnule, cît este moștenirea mea ?

— Opt sute de milioane.

Coboară *fasamenul*, își coboară ochii.

— Mersi, a zis.

John rămîne stupefiat.

— Mă rog.

Sousou continuă :

— Socotesc că un „mersi", cînd e spus de o doamnă onorabilă, este de ajuns. Întrucît, deci, stimate domnule

John, ați fost prietenul fratelui meu, veți avea cinstea să fiți în viitor și prietenul meu.

Și cu o mișcare nonșalantă, pe care putea s-o invidieze și marchiza de Pompadur, a ridicat mîna și a întins-o către John, s-o sărute. John s-a aplecat și, în mod mecanic, i-a sărutat mîna. Kantakuzinos, văzînd că Sousou era o făptură foarte interesantă și mult mai dinamică decît și-o închipuise, își făurise în momentul acela cele mai nebunești vise ale vieții sale. Avea în fața sa un mare talent de aristocrată, ce întrecea toate limitele acceptabile ale burlescului. Cu enorma avere pe care o dobîndea, această femeie ar putea să se înalțe ca un simbol al ridicolului unei lumi, care camufla cu finețea sa mentalitatea și purtarea în fond identice cu ale castelanei din Vuthula. Kantakuzinos era el și artist. Și în momentul acela, a văzut clar de tot că madam Sousou nu era decît o caricatură grosolană a acestei lumi și a felului ei de a fi.

Opt sute de milioane ! Sigur că Dumnezeu, care observă de sus lumea și de multe ori rîde de drumul pe care îl apucase, a trimis această bogăție femeii ăștia, ca să deschidă ochii acelora ce s-au obișnuit să privească serioși și stupefiați fapte, gesturi, minți și oameni ce fac să se clatine de rîs temeliile cerurilor...

•

În sufletul nefericitului Panaiotakis se dezlănțuise furtuna. Dormise prost noaptea și a doua zi a plecat dimineața supărat, fără să vorbească cu zargana. La prînz nu s-a dus acasă. În capul său se învîrteau mai multe păreri — mai ales două. Întîi și-ntîi că Sousou era — iremediabil — smintită. A doua. — că dușul rece care o aștepta în casa lui Kantakuzinos îi va fi de folos. Oh, destul ! La urma urmei ar fi trebuit să priceapă și ea că s-a făcut de rîsul lumii. Dacă-i veneau mințile în cap, bine. Dacă nu, cu atît mai rău.

— Așa este ! își zicea.

După aceea însă, se schimba :

— Nu, nu este așa.

Și se gîndea. Vina, adică, în situația aceasta nu era chiar în întregime a lui Sousou. Nu era Jorj acela care provocase toată această mizerabilă poveste ? Putea s-o

păţească oricine. Pentru că aici era vorba de o plastografie curată, iar victime ale unei plastografii cad şi oameni serioşi şi deştepţi. Dacă a avut obrăznicia să iscălească invitaţia cu numele lui Kantakuzinos, nu era atît de curios că s-a înşelat Sousou.

— Nu-i aşa ? se întreba.

Şi trăgea concluzia :

— Aşa este !

După aceea, din nou :

— Nu, nu e aşa.

În sinea sa bîntuiau cele mai potrivnice vînturi. ce răscoleau sentimente deosebit de contrarii. Într-un moment, durere şi compătimire pentru nevastă-sa. Într-altul, furie şi indignare. Apoi toată revolta lui se îndrepta către Jorj. Şi iar îi dădea dreptate lui Jorj şi găsea că nu era vinovat el dacă nevastă-sa era o fanfaroană. Brusc, apoi turba contra lui Jorj, se simţea plin de tandreţe pentru Sousou şi tremura tot de necaz.

— Cine era vinovat ?

Jorj !

Iar peste puţin :

— Sousou !

Şi din nou :

—. Bărbierul, bre ! Acela care face pe deşteptul trebuie să primească un perdaf serios, să-şi bage minţile în cap, să se cumînţească. La urma-urmei, Sousou este nevastămea şi nu permit nimănui s-o batjocorească.

Furtună. Pe la ora 4 însă, după-amiază, s-a calmat. S-a terminat peştele, a închis prăvălia şi o porni spre casă, ca să vadă ce s-a întîmplat. Se poate că s-o fi răzgîndit Sousou şi n-a mai mers acolo. Cînd a ajuns însă lîngă casa „aristocratului", i-a văzut adunaţi, vizavi, pe Jorj, pe kera Marika, pe kir Dimitrakis Hlempas, pe kera Panorea şi încă cîţiva vecini şi vecine, care chicoteau, dar cum l-au văzut au simulat indiferenţa. Atunci începu să-i clocotească sîngele. Şi-a încleştat totuşi dinţii şi a zis :

— Sănătate !

— Sănătate şi bucurie, Panaiotaki.

— Ce se-ntîmplă aci ?

Jorj începu să vorbească :

— Domnule, kir Panaiotaki, a spus cu veselie, Kantakuzinos aristocratul are o primire de aristocraţi. Noi, sărăcimea, ne-am adunat să admirăm cum petrece lumea aleasă. Ceea ce, adică, cum s-ar zice, pune de mămăligă. Ne-a povestit soţia ta, singura invitată din Vuthula, care a intrat puţin înainte.

Asta i-a trebuit.

— Bre, nesăratule !

— Cum ?

— Mă cunoşti bine pe mine, bre ?

— Haide, stai...

Era însă prea tîrziu ca Panaiotakis să se oprească. S-a repezit ca o fiară la el, l-a apucat de gît, l-a culcat la pămînt şi s-a aruncat asupra lui. Pînă s-apuce ceilalţi să-i despartă, începuse să-i care la pumni mînios, în timp ce Jorj ţipa şi înjura deznădăjduit, înfricoşat şi zăpăcit de neaşteptata şi atît de neplăcuta întorsătură pe care o căpătase „umorul" său. Se zbătea cu disperare, dădea din picioare zadarnic, da din mîini ca să se apere, i se suciseră cravata, gulerul, haina...

— Oh !

— Na, na, na !

— O să te distrug ! striga frizerul, o să...

— Pe mine, bre, să mă distrugi ? Mizerabile ! Măgarule ! De nevastă-mea vrei să-ţi baţi tu joc, bre ? Ai prins curaj văzînd că nu vorbesc, hai ? Na şi p-asta, na şi p-astălaltă. Na, ca să te-nveţi minte să mai scoţi vorbe prin circiumi şi să trimiţi scrisori. Na-ţi-o şi p-asta, netotule ! Ia-o şi p-asta, nenorocitule ! Na, na, na...

Ceilalţi s-au repezit să-i despartă. Aman, Panaiotaki ! Pentru numele lui Dumnezeu ! Îl trăgeau încoace, îl împingeau încolo, însă era imposibil să i-l scoată din mîini pe bietul Jorj. Omul acela blînd avea, se vede, într-însul puteri ascunse, enorme, pe care nimeni nu i le bănuia. Răbdarea sa era nemăsurată şi forţa indignării de două ori pe atîta. Toată amărăciunea pentru nebuniile soţiei şi toată furia pentru distracţia ce se făcea pe seama ei, acumulate de ani de zile în el, au izbucnit parcă dintr-o dată în momentul acela, căzînd pe spinarea bărbierului, care risca să-şi sfîrşească fără glorie cariera sa de „umorist" în mîinile zdravene ale lui Panaiotakis.

Iar zarvă mare în Vuthula. Oamenii au sărit de prin casele și prăvălile apropiate. Unii urmăreau cu interes sărbătoreasca și copioasa porție de bătaie încasată de Jorj, alții cu plăcere, alții încercînd să-l scape. Noroc că, în cele din urmă, după ce Panaiotakis i-a umflat de-a binelea mutra bărbierului, l-a lăsat, s-a sculat și apoi, fără a se uita în jurul lui, a zbughit-o spre casa lui Kantakuzinos.

A apăsat pe butonul soneriei. Vecinii și vecinele. între timp, s-au apucat să-l îngrijească pe Jorj și, cum se întîmplă totdeauna după o faptă dreaptă, socoteau că deșteptăciunea lui Jorj întrecuse limitele și, ce e mai rău, că a fost bușit zdravăn de tot.

— Bre, ai făcut-o de oaie, mă Jorj !

— Eu ?

— Lasă acum, lasă !

— Am să-i sparg mutra...

— Ei, bine ! Să i-o spargi, dacă poți, însă n-ai dreptate. La urma-urmei, trebuia să te gîndești că Panaiotakis e un om bun, ți-a venit la nuntă, a mîncat, a băut și a jucat. Cel puțin trebuia să-l respecți pe dînsul.

Desigur că Jorj invoca drepturile „umorului", însă justificările sale nu corespundeau simțului de dreptate al celor ce-l ascultau. După criteriile acelui moment, Sousou era o femeie demnă de plîns — o ! să fi auzit așa ceva castelana ! — și nu trebuia să întindă coarda pînă la punctul acesta.

Era ea de plîns ? Dar, exact în momentul acela, castelana din Vuthula naviga în apele trandafirii ale norocului, aflîndu-se în casa lui Kantakuzinos. Boare de zefiri răcoritori suflau în pînze și plutea în beatitudine peste întinderile albastre ale unui ocean de fericire, ce se deschidea magnific în fața ei. După constatarea că ea era moștenitoarea, John Trifillis plecase să telegrafieze la ai săi din America, că s-a găsit femeia pe care o căuta. Kantakuzinos, transportat de mirajul celor opt sute de milioane, a învăluit-o cu toate atențiile. Și-a strunit limba într-un salut entuziast către proaspăta milionară, pe care aceasta îl savura ca în extaz !

— Doamna mea ! Doamna mea ! Din totdeauna vă admiram și vă stimam. Din momentul cînd v-am zărit în

mijlocul naturii, acolo la neuitatul Megalo Pefko, am fost entuziasmat de noblețea purtărilor dumneavoastră și mi-am zis, uite o aristocrată adevărată, cum rar întîlnește cineva în secolul nostru ! Acum însă, văzînd cu cîtă grandoare sufletească și cu cîtă mîndrie ați întîmpinat două evenimente colosale — unul dureros, celălalt îmbucurător — rămîn consternat în fața dumneavoastră și vă prezint încîntat umilele mele respecte.

O ! Sousou, neîntrecută :

— Mersi.

Și tu, o ! vulpe șireată :

— Sînt în așa măsură subjugat de personalitatea dumneavoastră, încît am să consider ca pe cea mai mare cinste dacă ați continua să mă socotiți ca pe un bun, credincios și devotat prieten al dumneavoastră. Nu îndrăznesc a vă cere altceva decît un loc de favorit în saloanele dumneavoastră. Pentru că nu-mi închipui, madam, că de acum înainte veți continua să stați în cartierul acesta. Destul cu cinstea ce le-ați făcut pînă acum acestor amărîți și neînsemnați oameni, de a sta lîngă dînșii. Doamna mea, doamna mea ! Există și altă lume, aristocrați, milionari, industriași, diplomați, miniștri, care vor solicita și dînșii înalta onoare de a vă cîștiga prietenia și favoarea. Există un întreg cartier aristocratic, madam, care va aspira desigur să-i deveniți locuitor.

O !... Din adîncul sufletului castelanei din Vuthula a izbucnit toată dorința într-un singur cuvînt, care făcea să-i vibreze și cea mai neînsemnată fibră a ființei :

— Kolonaki !

Iar vulpea :

— Kolonaki !

Stathopoulos adăugă :

— Kolonaki, madam.

Sousou, iarăși :

— Kolonaki !... Kolonaki !...

În această neînchipuită fantasmagorie a vieții, care se desfășura imaginară în fața ei, s-a auzit brusc soneria de la poartă. S-a dus Minas să deschidă și, după puțin timp, pătrundea în spațiul necrezutelor povești mizerabilul, cu părul răvășit, zgîriat, cu cravata desfăcută, Panaiotakis însuși.

— Să mergem, fă !

Dumnezeule ! Dar, există încă Vuthula ? Există Panaiotakis ? A sărit de pe scaun şi, văzîndu-şi bărbatul în halul acela, Sousou şi-a muşcat buzele de ruşine :

— Ce s-a întîmplat ?

— Mergem, am spus, mergem !

Sousou s-a cutremurat :

— Mă mir cum de te afli aci. Şi chiar aşa, *neglijé*. Şi-mi spui mergem-mergem într-un moment cînd eu moştenesc milioane.

Panaiotakis s-a uitat împrejur :

— Ce spui ?

— Domnii mă anunţă că sînt stăpîna unei averi.

Atunci, lui Panaiotakis i s-a urcat sîngele la cap. Care va-să-zică şi aci continua distracţia ? S-a întors către cei doi domni, încleştîndu-şi pumnii :

— Nu vi-e ruşine, mă ?

Sousou s-a făcut albă la faţă :

— Panaiotaki !

Cine era în stare să-l ţină pe Panaiotakis ?

— Măi, îşi bat joc de tine. Încă n-ai înţeles ? Te-ai făcut de rîsul lumii. N-ai mirosit lucru ăsta ? Invitaţia de ziua naşterii — cică — a domnului ăstuia, ţi-a trimis-o Jorj. De aceea îi şi făcui mutra chiseliţă.

Apoi către Kantakuzinos :

— Iar tu, domnule Mister, nu ţi-e ruşine de guleru tare ce-l porţi ? În loc să spui *bardon*, madam, vă înşelaţi, nici sărbătoare n-am, nici ziua de naştere şi nici nu ţi-am trimis invitaţie, îmi stai şi lungeşti distracţia şi-i cînţi despre moşteniri, ca să-ţi faci gusturile. Nu ţi-e ruşine de geamu ce-l porţi ?

Abia atunci a înţeles Minas ce s-a petrecut şi de ce venise Sousou la el acasă. Şi-a luat cea mai fermecătoare atitudine şi a replicat :

— Dragă prietene...

— Mă, ia lasă tertipurile ! a ţipat Panaiotakis, las-că la mine nu merge ! Aţi dat de o femeie după toanele voastre şi faceţi chef... Aşa cum am frecat, însă, mutra putoarei de bărbier, mi se pare că tot aşa o să frec şi alte mutre...

Şi brusc, către nevastă-sa :

— Mergem !

Sousou se făcuse foc :

— Nenorocitule !

Mieros, nevoie mare, Kantakuzinos :

— Dragă prietene ! Îmi face impresia că dumneavoastră, care păreţi un om foarte deştept, aţi căzut victima unei astfel de confuzii, prin care supăraţi pe nobila dumneavoastră soţie. În primul rînd, vă asigur că sînt mirat de ceea ce spuneţi. Pe doamna am invitat-o eu.

Pe Panaiotakis l-au trecut fiori reci.

— Tu ?

— Eu, desigur.

— Tu i-ai trimis invitaţia ?

— Natural. Cine altul ?

Omul se zăpăcise. Se simţea pierdut. Cărei neînţelegeri căzuse victimă ? Cine l-a păcălit ? Şi-a lăsat capul în jos şi s-a întrebat : „Şi atunci ? Degeaba l-am bătut pe bărbier ?"

Sousou îşi înălţă capul :

— Caraghiosule !

— Mă, Sousou...

— Ai ajuns de rîsul lumii. Sînt mîhnită, însă sînt sigură că dumneata nici cu bani nu te poţi schimba. Din păcate, cînd cineva poartă în el apucăturile din Bythula, ca tine, toate milioanele din lume nu-l pot face om. De aceea, acum cînd Soarta mea cea mare îmi trimite mijloacele s-o pornesc către marile bulevarde, este imposibil să mă urmezi !

El a făcut ochii mari cît cepele :

— Ce spui, bre Sousou... Ai înnebunit de tot ?

Şi vulpea şireată, de colo :

— Doamna, dragul meu, a moştenit opt sute de milioane.

Ei, această glumă întrecea deja orice măsură. Sîngele i-a năvălit iarăşi la cap lui Panaiotakis şi s-a repezit impetuos către Minas :

— Şi pe mine vrei să mă prosteşti, bre ?

Dintr-odată, l-a apucat de gît. Acum, văzînd cu groază acest cutremurător spectacol, madam Sousou s-a înălţat în vîrful picioarelor şi-a încordat corpul, gîtul, sufletul şi a scos un ţipăt care a clătinat toată casa :

— Jos mîinile de pe un Kantakuzinos ! O, ce oribil ! Să-şi pună Bythula mîinile pe Kolonaki !

Panaiotakis a rămas ca trăznit. Şi-a retras mîinile. S-a uitat la nevastă-sa. Simţindu-se înfrînt, a spus vorbele astea, serioase şi socotite :

— Bine. Să fie aşa. Însă n-ai să mai calci în casa mea. Domnii ăştia care te-au înnebunit, să te ducă acuma la balamuc.

Şi a plecat val-vîrtej. Iar Sousou, văzîndu-l îndepărtîndu-se, a spus cu compătimire :

— Om sărac !...

În sinea ei, Sousou a văzut clar că drumurile sale se despărţeau definitiv de acest om nenorocit. Era oare posibil ca acest amărît vînzător de peşte să urmeze o doamnă distinsă ca dînsa — multimilionară — în călătoria aceea fantastică, pe care i-o pregătea Soarta ?

Ar fi o glumă !

LANSAREA CEA MARE

Leó (frac), Theó (livrea), Amalí (cameristă şefă). Lusí (cameristă). Paminó (şofer). Cristó (bucătar şef). Personal de serviciu de bază. Cîţi servitori trebuie să aibă o casă aristocrată ? Cinci ? Sousou era gata să angajeze cincisprezece. Nu venise aici, în strada Patriarhul Ioachim, ca să imite pe cineva. A venit să le întreacă pe toate şi pe toţi. Soarta i-a deşertat în faţă bani cu sacul, iar Sousou nu era dintre aceia care drămuiau banul. Aveau palate, obiceiuri, purtări deosebite în viaţă, tipicuri şi luxuri ? Nu ţinea să le urmeze aşa cum scrie la carte. Toate astea trebuiau să se supună voinţei sale şi să primească prin acţiunea ei proprie o expresie nouă. Castelana din Bythula insufla tradiţiei propriile sale inspiraţii, dînd alte dimensiuni la orice.

Aveau ei tupeu ?

Ea avea de zece ori mai mult.

Cheltuiau bani ?

Ea zvîrlea milioane.

Aveau blocuri ? Dînsa era gata să construiască palate. Şi toate astea, nu cu gîndul de a concura pe cineva. Niciodată ! Născută pentru zboruri mari, acţiona cu naturaleţea care izvora din adîncul fiinţei sale. Aşa intrase în lumea simandicoasă, cu tupeul pe care i-l hărăziseră cerurile. Nu s-a mirat. Nu s-a zăpăcit. Nici n-a arătat prea mare bucurie. A primit fericirea cu demnitate şi era gata să-şi trăiască viaţa cu seriozitatea pe care i-o impuneau temperamentul şi poziţia ei socială. Tot ceea ce îşi dorise sufletul său aristocratic i-au oferit cu dărnicie zeii. N-a simţit într-însa sentimente înjositoare de recunoştinţă. Le-a primit pe toate, ca ceva ce-i datora viaţa. Ba socotea chiar că întîrziase să i le trimită.

Deci, o locatară în Kolonaki ?

Ar fi o glumă ! Soarta sa o destina a fi regina Kolonaki-ului. Şi mergea direct spre ţinta aceasta. Fără nici un efort. Ce-i trebuia pentru asta ? Orice i-ar fi trebuit, se afla în sîngele său. Adîncurile sufletului îi vibrau de convingerea nezdruncinată, că era o „fiinţă deosebită". Şi pe toţi îi vedea ca pe nişte furnici. Fie în Vuthula, fie la Kolonaki.

Prin urmare, înainte !

În codexul vieţii aristocraţiei există unele articole de bază, fără de care este greu să fie înţeleasă viaţa pe picior mare. Articolul prim al unei vieţi ultraaristocratice era socotit de Sousou că este existenţa unei case somptuoase. Şi nu greşea prea mult în această privinţă. Putea să devină aristocrată, fără o casă corespunzătoare ? De cînd e lumea, grandomania şi-a găsit expresia în arhitectură şi a umplut pămîntul cu palate. A mers chiar şi dincolo, în moarte. De la piramidele din Egipt şi pînă la bogatele cavouri ale primului cimitir din Atena, marmura vorbeşte pe limba lui Sousou.

Dar să construiască ?

Nu-i permitea timpul. Dealtfel, nu era nevoie. A închiriat tot etajul trei al unui bloc somptuos, de pe strada Patriarhul Ioachim, — cu toate obiecţiile lui Kantakuzinos,

care îi era consilier special. Aristocraţii ţineau la Kolonaki un apartament ? Sousou va avea trei ! Respectînd originalitatea cerinţelor aristocraţiei, Sousou a aranjat totul acolo în încăperi, cu un gust admirabil. Numai că în toate şi-a pus pecetea personală.

Unde a văzut Sousou toate astea ? Cum de le ştia ? Aci e misterul ! Poate i-a ajutat mult şi cinematograful. În primul rînd, însă, acţiona din instinct. Cum s-a dovedit în perioada aceasta, avea un talent grozav în găsirea şi depăşirea acelor combinaţii, care constituie rafinamentul şi felul de viaţă a păturilor superioare. În partea de nord va fi apartamentul pentru vară. Cel de răsărit, pentru iarnă. Iar celălalt, către apus, pentru demi-sezon. Fiecare apartament îşi avea mobila diferită şi culoarea diferită, care domina peste tot. Aşa că prima exclamaţie în jurul noii vieţi a castelanei din Vuthula s-a auzit în magazinul de mobile „Arta", acolo unde Sousou ceruse să-i mobileze şi să-i predea „într-o săptămînă, gata, cele trei apartamente, de iarnă, vară şi demi-sezon".

— Cîte persoane sînteţi, madam ?

— Una !

— Una ?

— Am zis, una, domnule.

— Şi ţineţi trei apartamente ?

— Ce glumă-i asta ? Atunci, un rege care stă într-un palat cu trei sute de camere vi se pare curios ? În India am avut două clădiri mari. Deci, mă mir, domnule, că vi se pare prea mult ca o doamnă distinsă să aibă trei apartamente, în strada Patriarhul Ioachim.

Au rămas năuciţi. Era atît de monstruos adevărat ceea ce spusese ea, încît nu exista un răspuns logic. Prin urmare, directorul magazinului a tăcut şi a rămas cu ochii holbaţi. La fel şi personalul. Idem, clienţii. Deoarece la magazinul acela îşi făceau comenzile cei din clasa superioară, de acolo a pornit legenda despre originala suprabogătaşă venită din India. Şi nu erau numai uimitoarele comenzi, ci şi încă mai surprinzătoare vorbele ce le auzeau. În faţa magazinului staţiona o maşină uriaşă. Un servitor, aşezat lîngă şofer, ţinea cîinele — pe Sangai — iar Leó aştepta în picioare în faţa limuzinei, ca să-i deschidă por-

tiera cu sever protocolara înclinare pînă la pămînt. Lumea a rămas tablou.

Le aranjase pe toate excelent.

A ajutat-o, desigur, cum am spus, și Kantakuzinos. Însă aportul său nu era chiar atît de necesar, cît credea el însuși. Pînă să se instaleze în apartamentele sale, Sousou a stat la hotelul „Marea Britanie", unde șușotelile începuseră repede în jurul ei. Dar Vuthula ? Alt mister ! Nici nu se gîndea la ea. Ca și cînd n-ar fi existat niciodată în viața ei acea tristă perioadă pe care a trăit-o printre „bulendre". Ca și cînd toată acea epocă nu era altceva decît o așteptare, un modest și inegal preludiu la cuceritoarea simfonie a fericitei vieți, pe care i-o compunea soarta. Dar Panaiotakis ? Pe acesta și-l aducea aminte oarecum, foarte vag. Ca un îndepărtat, trist sunet, în a cărui profunzime sălășluia o nuanță imperceptibilă de duioșie : „*Pauvre* Panaiot !"... Altceva nimic.

Ce frumoase erau toate !

Sousou era încîntată de apartamentele sale. Era primăvară. Acum se aranjase în apartamentul „demi-sezon". Mobilă, fotolii, draperii, toate erau acolo de culoarea canarului. Ici mai închis, colo mai deschis. Salonul era modern. Original. Dormitorul — un vis. Sufrageria — o veselie. Avea și bibliotecă. La personalul de serviciu a stabilit titluri. Șef — păstrător al protocolului — Leó. Șef — ușier paznic — Theó. Șefă cameristă — Amalí. Intendentul mașinilor — Paminó. Bucătar peste toate bucătăriile — Cristó. Supraveghetoarea telefoanelor — Lusí. Desigur că nu toate lucrurile existau la plural. Aceasta însă n-avea importanță. În gusturile și în limbajul castelanei din Vuthula, domina atotputernic, cu farmecul său, pluralul. Îi făcea plăcere.

Astfel, după ce a pus totul la punct, l-a chemat într-o zi pe Leó. Era un exemplar unic de servitor, în toată Atena. Cînd i l-a prezentat Kantakuzinos, s-a entuziasmat la culme. Avea prestanță. Înalt. Impunător. Amărît, dar orgolios. Și solemn. Demnitatea sa căpăta cea mai desăvîrșită expresie prin felul impozant de a se înclina atunci cînd primea dispoziții.

— Leó !

— Da, doamnă.
— Ai idee de protocoale ?
— Da, doamnă.
— Domnul Kantakuzinos mi-a dat referințe bune despre persoana ta. Am aflat că ai servit la case de cea mai înaltă clasă și în privința asta e bine. Deci : În palatele mele, care sînt cele mai bogate și mai aristocratice din Atena, vreau o severă păstrare a protocoalelor și nu vraiște, ca în satul fără ciini... Ai *pergamente* ?
— Doamna, dorește să știe ?...
— Mă refer la trecut.
— Bine, doamnă.
— Ascult.
Atitudine ireproșabilă. Vorba rară :
— Provin dintr-o veche și arhicunoscută familie de servitori. Tatăl meu, doamnă, a fost servitor în case de prim-miniștri. Bunicul meu a fost servitor în palatele de prinți. Și străbunicul meu a fost servitor la palatul regelui Othon. Devotamentul, doamnă, este o tradiție a marii noastre familii. Ar fi de ajuns să vă spun că străbunicul meu dorea să-l urmeze pe regele Othon în exilul său nedrept. Și întrucît acel neuitat rege a refuzat sacrificiul, răposatul meu străbunic a murit de inimă rea.
— Dumnezeu să-l ierte !
Leó se înclină :
— Mersi. Ce poruncește doamna ?
— Credință.
— Doamna o are.
— Ascultare oarbă.
— Doamna o are.
— Severitate.
— Doamna o are.
— Te numesc Cerber al palatelor mele și supraveghetor suprem al personalului care urmează. Ți-l pun sub ordine pe Theó, șeful ușier-paznic. Iar sub ordinele lui Theó tot restul. *Silans.* Cît despre vizitele în palatele mele, liber la toți. Însă notează-ți. Nu mă poate vedea fiecare cînd poftește. Pentru toți, este obligatorie așteptarea în anticameră. Ești atent ? Doamnele din aristocrație vor aștepta un sfert de oră. Doamne și domni de condiție bună,

douăzeci de minute. Domnii așa-și-așa, jumătate de oră. Oamenii din popor, o oră.

— Da, doamnă.

— Și la timpul potrivit voi aranja, cînd am chef, marele protocol de folosință zilnică, intern și extern. În palatele mele, toate se vor desfășura după protoccale și le voi reglementa pe toate mai tîrziu.

— Da, doamnă.

— Du-te !

Kantakuzinos își freca ochii. Ce-a fost asta ? Ce fel de femeie era aceasta ? Nici nu putea să-i treacă prin minte ce proporții avea să ia grandomania acestei femei, îndată ce a pus mîna pe milioane. Își închipuia că Sousou avea să-și piardă busola și se va face de rîs în lumea bună — precum ultimul specimen de femeie proaspăt îmbogățită — și că va atîrna de dînsul. Își zicea că, fără el, ar fi imposibil să trăiască, ar fi naufragiat. De aceea, nu-i venea să creadă ceea ce vedea. Sousou primea, desigur, sfaturile lui, pentru că îl aprecia. Însă de fiecare dată, la tot ce-i sugera, fantezia ei făcea un salt, depășind toate și lăsîndu-l pe Kantakuzinos, împreună cu toată lumea, s-o privească cu gura căscată.

Cerule !

Ce vîrtej de risipă era și aceasta ? Cum avea să trăiască această femeie ? Pe cît timp îi vor ajunge cele opt sute de milioane ? Și care va fi folosul său ? Adevărul este că și el făcea haz. Simțea, totuși, durerea în suflet, de banii care se duceau cu grămada în vînt.

Ținea însă cont de ceva Sousou ? Viața plină de „fantasmagorii" începuse. Și în marea ei lansare, nimic nu era în stare s-o oprească.

În dimineața aceea, Panaiotakis s-a apropiat cu pași șovăielnici de frizeria lui Jorj. După incidentul cu bătaia frizerului și vertiginoasa desfășurare a evenimentelor care au urmat, poziția lui era cam dificilă. Oricum, avea mustrări de cuget și voia să lichideze niște probleme grele de conștiință. S-a oprit, deci, în prag, s-a uitat la Jorj și i-a spus :

— Mă Giorgi, iartă-mă.

Natural că Jorj nu putea să uite bătaia ce-a luat-o. Cînd l-a văzut pe Panaiotakis lăsîndu-şi capul în jos şi cerîndu-i iertare atît de solemn şi de sincer, a simţit că se dă satisfacţie orgoliului său. Cei doi şi-au dat mîinile. Şi, imediat norul care se lăsase peste relaţiile lor s-a risipit către cele cinci vînturi, ca să apară lucitor între dînşii soarele cordialităţii.

— Ia loc.
— Mulţumesc.
— O ţigară ?
— Mă rog. Te servesc eu.
— Mersi, mulţumesc.

Jorj luă o ţigară din pachetul lui Panaioţakis şi bunul pescar s-a aplecat îndatoritor să i-o aprindă. Restabilirea relaţiilor a pecetluit-o bărbierul prin aforismul filozofic al lui kir Antonis.

— Toate sînt abur. Abracadabra !
— Cum ?
— Nimica, kir Panaioti-mu, Zic. Asta-i, deci, vrei să-ţi spun părerea mea ? Cu iertăciune, adică, mie nu-mi stă în vorbă, dar bine ai făcut că ai dat divorţ. Aci, înţelegi, ix spune pe igrec şi igrec spune pe ix. Unul că-i laie şi altul că-i bălaie. Înţelegi, kir Panaiotaki. Fitecine are o părere şi, cum spunea anticul Platon, un gospodar nebun ştie mai multe decît zece înţelepţi. Prin urmare, acum locuieşte în Kolonaki ?
— Da !
— Doamne, ce s-a mai ridicat !
— Murea după astea.
— N-ai spus tu să vă despărţiţi ?
— Nu, dînsa.
— Tu n-ai vrut asta ?
— Reciproc.
— Iei o cafeluţă ?

În momentul acela intra şi kir Dimitrakis Hlempas, căruia Jorj îi făcu cu ochiul. Peste puţin, a venit şi cafeaua. Veniseră încă cîţiva vecini, sub pretextul de a se tunde, în realitate însă ca să-l vadă şi să-l asculte pe Panaiotakis. Ultimele evenimente zguduiseră Vuthula, moştenirea şi plecarea lui madam Sousou au produs stupefacţie

și vecinii discutau zi și noapte. Totuși nu cunoșteau amănunte și făceau completări după fantezia lor.

Dar cu Panaiotakis ce-a fost ?

Pînă în ziua aceea, își ocolea vecinii. Pleca dis-de-dimineață la prăvălie, se întorcea tîrziu și se închidea în casă. Doamne ! Aveai impresia că din casa aceasta a zburat dintr-o dată sufletul și au rămas moarte toate, cufundate în melancolie. Măsuța, care se clătina. Scaunele, gata să se surpe. Canapeaua, roasă. Indescriptibila rachetă și *fasamenul*, ruginit. „Toaletele" și pantofii cu tocurile stîlcite, ciorapii găuriți și combinezoanele de mătase, meticulos cîrpite.

Nu și-a luat nimic.

Pe „servantă" se aflau și cîteva fotografii, în care castelana din Vuthula a fost imortalizată, în poziții de o cuceritoare grandoare. Într-una, ședea pe o mică stîncă, cu ochii ațintiți romantic departe, spre mare. Într-alta, ținea în mînă racheta, surîzînd imperceptibil — Giocondă adevărată — într-alta, ținea într-o atitudine gravă și gînditoare, o țigară ; iar într-alta, era cufundată în lectura unei cărți. Panaiotakis se uita și din nou se uita la fotografii, încercînd probabil să explice inexplicabilul. Dar la semnele întrebătoare pe care i le adresa, nu primea nici un răspuns. Fotografia dintîi parcă se pregătea să-i spună :

— Idiotule !

A doua :

— Imbecilule !

A treia :

— Amărîtule !

Uneori, se enerva. Altă dată, era melancolic. Alteori, îl apuca emoția și se gîndea să le păstreze pe toate așa, neatinse, ca un fel de muzeu. Din nou socotea că-i era necesară femeia asta, cu toate cele ce suferise din partea ei. Apoi, iarăși o găsea respingătoare, datorită defectelor ei. Astfel, una-i spunea da, alta ba. Aceasta i se întîmpla foarte des, ca să nu poată ajunge la nici o concluzie asupra acestei chestiuni cam încurcate — probabil din cauză că în sinea lui existau simțăminte contradictorii. Bunătate ; dar și orgoliu. Dragoste ; dar și încăpățînare. Inimă de aur ; dar și starea de nervi. Cînd îi da dreptate lui Sousou, cînd se înfuria, cînd dădea totul pe seama soartei. Oricum,

toate astea trebuiau să se subordoneze întîmplărilor și să se supună unei optici care să-l satisfacă și pe dînsul și pe cei din jurul său. Om minunat în fond, se simțea atît de legat de cei ce-l înconjurau, încît simțea apăsarea anturajului. Era o necesitate mai adîncă pentru el să se destăinuiască celor din jurul său, asupra poziției pe care a adoptat-o și a poziției lui Sousou.

— Ascultă, Panaiotakis.

— Hei...

— N-o iei în nume de rău ?

— Ba nu.

— Să avem *bardon*, hai ?

— Mă rog.

— Sousou este o femeie foarte curioasă. Mie, adică, dacă mi se-ntîmpla să-mi facă una ca asta nevastă-mea, să moștenească bani și s-o ia din loc, să plece, o tăiam !

Asta declară kir Dimitrakis Hlempas. Și au fost cu toții de acord. Ca să se hotărască să-și întîlnească din nou vecinii și prietenii, se vede că Panaiotakis ajunsese, în sfîrșit, la niște concluzii, păreri și hotărîri.

— S-o tai !

— Da, pe Dumnezeu.

— Ba.

— Ehé, așa ești tu. Acum, ca să vorbim drept, adică, nu puține ai pătimit tu de la ea. Noi, adică. Panaiotaki, știi cum te iubim. Însă nazurile nevestii tale erau date dracului !

Panaiotakis și-a lăsat capul în jos, răsucindu-și mecanic mustața. Și a spus :

— Ba să avem *bardon*, adică, kir Dimitraki. Admit că avea ciudățeniile ei. Însă care din femei, adică, n-are astăzi fandaxii ? O să-mi spui că Sousou le avea peste măsură. De acord. Însă, acum că veni vorba, avea și multe altele. Fandosită, admit. Avea însă inimă. Simțea necazul altuia. Într-o duminică m-a lăsat flămînd, deoarece a dat toată oala cu mîncare Terpsitheei, care venise să i se plîngă că îi flămînzesc copiii. Apoi își avea aerele ei Sousou. Spune-i nebună, spune-i zăpăcită, spune-i ce vrei. Dar avea o măreție...

Nici Pericle însuși n-ar fi apărat-o cu atîta pasiune pe Aspazia, cu cît suflet a susținut-o Panaiotakis pe Sousou.

Dorea să-i refacă reputația în conștiința prietenilor săi ? El însuși credea serios toate astea ? Cine știe ! A intervenit Jorj :

— Măreție ?

— Păi avea !

Apoi kir Dimitrakis :

— Adică ?

— În sufletul său avea o mîndrie. Mă-nțelegi ? Și n-a făcut-o din interes, adică, să ia banii și să plece. A, nu, să nu spui asta și oricine ar spune-o, rog să-i dezmințiți. Da ! Sousou putea să aibă toate răutățile. Însă nu era omul interesului. Ai s-o crezi p-asta ? Iată, kir Dimitraki-mu, cînd a primit bani în mînă — opt sute de milioane de drahme, va-să-zică opt sute de mii de lire aur — m-a chemat foarte insistent, să-mi dea jumătate din ele. Mă-nțelegi ? Jumătate ! Știi ce vrea-să-zică jumătate din banii moșteniți ? Aș fi putut să cumpăr, adică, o jumătate din Vuthula cu ei.

Kir Dimitrakis a căscat ochii :

— Haida-dé...

Apoi, Jorj :

— Taci !

Și ceilalți :

— Așa de mulți a moștenit ?

— Așa de mulți, răspunse Panaiotakis. Bani gîrlă, pe Dumnezeul meu !... De aceea vă spun că Sousou avea măreție. Cît despre mine, orice om își are mintea lui. Mă-nțelegi ? Eu sînt un pîrlit. În regulă. Am și eu mîndria mea, kir Dimitraki-mu. Dacă și întrucît aș fi primit numai puțin din banii săi aș fi dus-o ca un bei. Și totuși n-am primit nici un zece bani. O să-mi spui, de ce ? Am zis că am mîndria mea. Să fiu plătit ca să-i dau divorț ? Nu sînt întreținut ! Mă plimb cu plăcere cu capul sus, după pofta mea, cu mîinile curate, ca să-mi pot răsuci mustața. Omul trăiește-n lume ca să aibă o considerație. Banii sînt buni. N-oi fi chiar așa de nebun să spui că nu vreau și nici vreun bleg, să zic că mă mulțumesc să trăiesc mai bine sărac. Nu, și să-mi fie cu iertare. Dar să fac o afacere din ciudățeniile nevesti-mi, niciodată !

La care Jorj zise :

— Ești misterios.

Iar kir Dimitrakis :

— Ba, nebun ! pe Dumnezeul meu !

Și Panaiotakis, calm :

— Poate.

Apoi ceilalți :

— Și-atunci ?

— Atunci, indiferent că în ultimul timp între noi au avut loc multe ciorovăieli — ne-am certat și ne-am înjurat mult — eu după această moștenire nu mai puteam trăi cu Sousou. M-ai înțeles ? Și dacă am stat cu ea atîția ani și i-am răbdat toate palavrele, uite, pe Dumnezeul meu vă spun, am făcut-o din obligație. Era atît de orgolioasă, încît sigur c-ar fi murit de foame. O cunosc foarte bine. Ar fi în stare să-și dea și sufletul, dar n-ar catadicsi să primească de la cineva o bucată de pîine. Nu este de soiul nostru. Mă-nțelegi ? Este de soiul celorlalți. Dumnezeu, kir Dimitraki-mu, a băgat în capul oamenilor fel de fel de minți. Și mintea pe care a primit-o Sousou este din cele mai rele. Să facă lucruri, adică, să te minunezi, să rîzi și s-o plîngi. M-ai înțeles ? O dată, deci, ce Dumnezeu i-a trimis bani, vezi-ți, kera Sousou, de drumul tău, să fie într-un ceas bun și vîntul să-ți sufle în pînze !

Așa s-a explicat Panaiotakis. Și s-a simțit ușurat. Vorbele sale se împrăștiară prin Vuthula, care zile întregi comenta, rîdea, regreta, bîrfea, critica, justifica, admira pînă cînd, încet-încet, a venit și plictiseala. Nu era doar Sousou pe lume. Viața aducea altele și altele, lăsînd povestea castelanei din Vuthula pe planul al doilea, apoi pe al treilea, și pe al patrulea. Dealtfel, nu mai erau informați despre viața ei și este știut că și cel mai puternic foc se stinge, dacă încetezi să-l mai alimentezi. Panaiotakis n-a mai revenit niciodată la acest subiect. Iar Vuthula a uitat. Numai Jorj cîteodată, cînd era cu chef, în timp ce tundea pe cineva, își aducea aminte de versurile ce le ticluise — era și poet ! — și fredona :

S-a-mbogățit madam Sousou
Și-n Kolonaki s-a dusu.
S-a auzit și-n Vuthula
De și-au pierdut busola,
Olé !...

Dacă clientul era zorit, replica :
— Eşti anost, mă Jorj.
Iar Jorj cel anost răspundea :
— Mersi, la fel !
Vuthula îşi continua viaţa ei.

Însă cartierul unde se mutase Sousou vuia :
— Cine o fi asta ?
— Necunoscută.
— Pare foarte bogată.
— Cît despre asta, cu siguranţă.
— Aţi văzut-o, doamna Hagimavru ?
— Foarte puţin. Arată foarte *exantric*[1] şi *tré pozé*[2]. Oricum, o învăluie un mister. De o lună a ocupat tot etajul trei al blocului şi totuşi este o femeie singură. Are un tupeu grozav, o maşină enormă, mulţi servitori şi un pechinez drăgălaş. Pare putred de bogată, pesemne c-a venit din străinătate. Am văzut-o alaltăieri, în momentul cînd se suia în maşină, printre patru sau cinci servitori înşiraţi acolo şi care s-au aplecat în faţa ei, ca nişte supuşi ai sultanului.

Aşa a grăit doamna Hagimavru. Iar doamna Kiţomitru înghiţea în sec. Pe buzele ei umezite se schiţă apoi, forţat, un surîs ironic. Cu degetele ei delicate ca nişte crini, ridică paharul de cristal şi ia o înghiţitură. Îşi pleacă urechea. Doamna Hagizisy ştie mai multe :
— A venit din India.
— Da ?
— De-acum o lună.
— Adevărat ? De unde ştiţi ?
— Mi-a spus doama Giromyty, care a aflat amănunte de la doamna Kostula, cînd a întîlnit-o zilele trecute, la Totos. Şi-a făcut o coafură deosebită. A transpirat bietul de el. *Póvr Totós !*[3] L-a obligat să-i schimbe de trei ori pieptănătura, pînă să-i reuşească ceva pe placul ei. Reţineţi că este un personaj foarte ciudat. În tot timpul cît se coafa, doi servitori aveau grijă de pechinezul său, pe care i l-a dăruit, zice, viceregele Indiei.

---

[1] Excentrică.
[2] Foarte impunătoare.
[3] Bietul Totos !

Gurițele se pun în mișcare :
— *San blák ?* [1]
— Parol.
Ochișorii se dilată :
— Însuși viceregele ?
— Personal.
Mînuțele capătă un tremurici :
— Cine a spus asta ?
— Doamna Giromyty.
Emoție.
— Viceregele însuși !

Après-midi. [2] Strada Patriarhul Ioachim. Acasă, la doamna Hagimavru, — una dintre cele mai simpatice doamne, în cercurile distinse. *Soaré*-urile sale fac totdeauna senzație și presa menționează des numele ei, în coloana-vieții mondene a clasei superioare. Toate, elegante. Toate, estetice. Mobila, oamenii, cristalele, muzica, luminile, discuțiile. Tineretul, dansează. Maturii, joacă bridge. Bătrînii, își beau păhărelul de *ouzo* și palavrăgesc.

Se apropie doamna Alepudy :
— Vorbiți de madam Souzý ?
— Souzý ?
— De doamna de sus ?
— Exact. Souzý îi spune ?
— Mi se pare.
— Știți ceva de dînsa ?

Dacă știa ceva doamna Alepudy ! Dar era ceva să nu știe ea ? Un ziarist de profesie n-ar fi putut să fie așa de informat asupra reportajului zilei pe cît era stimabila doamnă Alepudy, asupra intimităților oamenilor din cercul său. Destul de tînără. Mai degrabă urîtă. Foarte deșteaptă și cu o viață aventuroasă. A divorțat de primul soț, l-a îngropat pe al doilea cu toate onorurile și, ca să se consoleze, se căsătorise cu Alepudy, un diplomat fără activitate, căruia cei ce nu-l cunoșteau îi ziceau „genialul", iar cei ce-l cunoșteau îi dăduseră porecla de „dop". Doamna Alepudy vorbea mult, arăta o mare indiferență pentru toate lucrurile, transportînd din salon în salon toate cancanurile

[1] *Sans blague :* glumești ?
[2] După amiază.

cercului său. Avea un „fler" — popular, „nas" — deosebit în descoperirea amanților diferitelor doamne și era prima care a bănuit legăturile prietenei sale, doamna Kițomitru, cu simpaticul Kokós, lucru pe care l-a răspîndit în toată Atena.

— Am aflat — cu totul întîmplător ! — cîteva amănunte despre viața acestei doamne, care desigur va avea mare succes în societatea ateniană. Este o doamnă foarte *exantric, mon șér Piér,* [1] care a dus o viață *tré scandaléz* [2] la Londra, în anii din urmă. În ultimul timp, soțul ei — industriaș de bumbacuri, dacă nu mă înșel — întorcîndu-se cu avionul din Egipt, a prins-o în flagrant delict în casa lui, cînd dînsa se ocupa să-i ornamenteze fruntea cu nobila colaborare a unui tînăr protejat ! *E, alor, vu comprené bien, me ser-z-ami,* [3] evenimentul acesta l-a șocat puțin pe sensibilul industriaș și a căutat să-și restabilească onoarea prin metoda divorțului. A dat, deci, divorțul, însă în cele din urmă *il se repanti amermán, le póvr* [4], și dacă informațiile mele sînt exacte, a încercat să se sinucidă. *Vui, ma șér* [5] *Helén.* Se înțelege că această tragică poveste i-a distrat mult pe grecii din Londra, pînă la punctul cînd *la póvr divorsé né puvé plui mené la vi scandaléz ki lui plezé* [6], dat fiind că încercarea sensibilului ei soț a înconjurat-o cu o neașteptată aureolă, atrăgînd toate privirile indiscrete asupra ei. Aceasta, se zice, a enervat-o grozav și a determinat-o în cele din urmă să părăsească Londra, să plece în India și apoi să vină să se stabilească la Atena.

— Ce spuneți, doamnă !

— *S-é la verité !* [7]

— Și de unde le-ați aflat toate astea ?

---

[1] *Mon cher Pierre* = dragul meu Pierre.

[2] *Très scandaleuse* = foarte scandaloasă.

[3] *Et alors vous comprenez bien, mes chers amis* = și atunci înțelegeți bine, dragii mei prieteni.

[4] *Il s'est repenti amèrement, le pauvre* = s-a căit amarnic, săracul.

[5] *Oui, ma chère Hélène* = da, draga mea Hélène.

[6] *La pauvre divorcée ne pouvait plus mener la vie scandaleuse qui lui plaisait* = biata divorțată nu mai putea să ducă viața scandaloasă care îi plăcea.

[7] *C'est la verité* = acesta e adevărul.

— *O, mon şér Nicolá,* îmi veţi permite *de tenir le secré siúr se puán* [1]. dat fiindcă nu obişnuiesc să divulg niciodată sursele informaţiilor mele. Esenţialul este că ştirile pe care vi le transmit sînt absolut documentate, încît să nu vă rămînă nici o îndoială cît priveşte exactitatea lor. Nobila ocupaţie de a satisface cineva nevoia de informare a aproapelui său are secretele ei, asupra cărora nu trebuie să se extindă nici un fel de curiozitate, deoarece în acest fel se ajunge la indiscreţie. *Vú n'et pá du mém avi, món şér Nicolá ?* [2]

— *Me si, madam.* [3]

Aceste absolut verificate lucruri le-a povestit atît de bine informata doamnă Alepudy, iar doamna Kiţomitru a băut trei doze de „ouzo", ca să-şi menţină nervii în limitele bunei cuviinţe. În momentul acesta, servitorul a anunţat-o pe doamna Hagimavru, că servitorul doamnei de sus dorea s-o vadă personal. Stăpîna casei s-a mirat :

— Pe mine ?

— Pe dumneavoastră, doamnă.

— Servitorul doamnei ?

— Da, doamnă.

— Ce vrea ?

— Nu ştiu, doamnă.

Cînd s-a prezentat în faţa ei servitorul misterioasei doamne de deasupra, a ştirnit curiozitatea în jurul lui. Era serios, sever, ţeapăn, cu un tupeu grozav.

— Mă numesc Leó, doamnă, şi sînt camerierul-şef al onorabilei madam Souzý, care deţine etajul de deasupra dumneavoastră. Distinsa mea doamnă are onoarea să vă invite să-i faceţi cinstea de a vă vedea un moment.

Doamna Hagimavru a rămas stupefiată.

— Să urc eu ?

— Da, doamnă.

— A spus asta doamna dumitale ?

— Da, doamnă.

---

[1] *De tenir le secret sur ce point* = de a ţine secretul asupra acestui caz.

[2] *Vous n'êtes pas du même avis, cher monsieur Nicolas ?* = nu sînteţi de aceeaşi părere, dragă domnule Nicolas ?

[3] *Mais si, madame* = ba da, doamnă.

— Nu te înșeli cumva ?

— Nu doamnă. Leó nu greșește niciodată. Stăpîna mea doamnă mi-a spus că este absolut necesar să o vadă pe onorabila doamnă de la etajul de jos. Absolut necesar !

Această bizară invitație a produs o adevărată furtună de curiozitate și uimire în reuniunea de „ouzo prolonjé". Doamna Hagimavru nu era oricine. Cum de îndrăznea doamna de sus să se poarte astfel ? N-o cunoștea ? Și totuși numele său era arhicunoscut. Avea patruzeci de ani. Înaltă. Cu nas interesant. Iubea artele și literele. Mergea la concerte numai cînd maestrul era străin. Nelipsită de la expoziții. Avea o nostalgie aparte pentru Japonia și cînd vorbea de Shakespeare ofta adînc, ca și cum ar fi fost vorba de răposatul ei soț. Avea o mare cultură, idei sănătoase și vorbea cu compătimire de săraci, cînd ședea în fotolii plușate. Organiza *après-midi*-uri literare și serbări de binefacere, la care doamnele veneau să danseze, să flirteze, să se întîlnească cu amorezii lor, exprimîndu-și astfel aristocratic adînca lor durere pentru nefericirea poporului necăjit. Făcea donații destul de des, mai ales atunci cînd venea sezonul pentru binefaceri. Atunci simțea o sufletească exaltare și înjura pe franțuzește ziarele, care îi informau pe cititori, cu litere prea mici despre generozitatea sa.

Prin urmare ? Ce fel de purtare era asta ? Din gură în gură, vestea aceasta ciudată s-a răspîndit în toată casa, iar invitații opriseră dansul, bridge-ul, conversațiile, ca să-și spună părerea. Scoasă din sărite, doamna Kițomiru susținea că asta era o obrăznicie de neiertat. Doamna Alepudy, însă, socotea acest lucru drept originalitate. Alții puneau acest fapt pe seama naivității anglosaxone, de care cu siguranță că era pătrunsă proaspăt sosita mare doamnă de la etajul de sus. Un domn scund, bine hrănit și cu burtă, presupunea că i se întîmpla ceva neobișnuit, în timp ce un alt domn înalt susținea că orice s-ar fi întîmplat nu-i era permis să o cheme pe însăși stăpîna casei în felul acesta. O doamnă grasă, cu șirag de perle la gît, nu găsea atît de extraordinar cazul, pe cînd doi-trei alte, uscățive, îl calificau drept monstruos :

— *Sa s'e scandalé"* ![1]
— *Kel tupé*[2].
— Dar e nemaiauzit !
— *Kel odás !*[3]

Doamna Hagimavru se găsea într-o adevărată agitaţie. Domnul Alepudys — de la Ministerul de Externe — susţinea cu hotărîre că prea cunoscuta nobleţe a stăpînei îi impunea să meargă. *Vui, madam, sa s'et endiskiutabl*[4]. Aspectul acesta a fost discutat — în grecofrancolevantină — de către invitaţi şi s-a ridicat problema în ce măsură era politeţe sau grosolănie din partea amfitrioanei : să se conformeze invitaţiei sau s-o refuze ? Despre asta doamna Hagimavru nu era în măsură să dea un răspuns. Era atît de neaşteptată chemarea şi atît de nelalocul ei în obiceiurile lumii sale, încît ameţise. Doamna Kiţomitru se înfuriase :

— Nu !

Doamna Alepudy :

— Da !

Domnişoara Floru :

— Nu, *mon dieu !*

Domnul Tzanetos :

— Da.

Doamna Kiţomitru :

— Ar fi groaznic ! Lumea noastră are anumite principii şi peste toate astea o demnitate. *Tiú, comprán, ma şér ?*[5] Nu-i îngăduit unei doamne care se respectă, să le uite. Sînt unele chestiuni de onoare, *mon dieu !* Şi dacă această faimoasă necunoscută le ignoră, să le înveţe. Orice doamnă care merită să facă parte din această lume are anume obligaţii faţă de ea şi de tradiţiile noastre. Mai mult ca toate, trebuie să ţinem la această demnitate !

Invitaţia a făcut deci mare impresie. Însă domnul Alepudys, ca diplomat, a fost ascultat mai bine. Doamna Hagimavru a început să şovăie. S-a supărat. Apoi, s-a li-

---

[1] *Ça c'est scandaleux !* = asta-i scandalos !
[2] *Quel toupet !* = ce tupeu !
[3] *Quelle audace !* = ce obrăznicie !
[4] *Oui, madame, ça c'est indiscutable* = da, doamnă, nici nu mai încape discuţie !
[5] *Tu comprends, ma chère ?* = înţelegi, draga mea ?

nițit. S-a înfierbîntat. S-a hotărît să meargă. S-a răzgîndit. A căzut de acord cu vederile doamnei Kițomitru. A acceptat argumentele domnului Alepudys. Le-a respins. Le-a acceptat din nou. Pînă la urmă i s-a impus pe toată linia tonul imperativ și ciudat pe care îl conținea această insolentă invitație a misterioasei necunoscute, care avea tupeu, zece servitori, o mașină de cinci coți și un cîine pe care i l-a dăruit viceregele Indiei.

Așa că la un moment dat și-a părăsit invitații, ca să se ducă. A ajuns la etajul de sus. A sunat. I-a deschis un servitor, care a poftit-o în anticameră. A preluat-o un al doilea servitor. A condus-o într-un salon. Aici a luat-o în primire o servitoare. A trecut-o în încăperile personale. Au venit apoi un alt servitor și o servitoare, care au condus-o în dormitor. Aici s-a trezit în fața unui spectacol impozant. Pe un pat exorbitant — regesc — stătea întinsă cu nonșalanță o doamnă. Într-o mînă ținea o carte. Cu cealaltă, mîngîia pechinezul. Un abajur masiv — roz — îi arunca pe față o lumină blîndă. După ce a intrat doamna Hagimavru, a lăsat să treacă cîteva secunde, apoi și-a ridicat încet privirile și s-a uitat la ea :

— Sînteți doamna de jos ?

— Da. Doamna ?

— Madam Sousou.

— Dumneavoastră ați trimis să mă anunțe ?

— A, da. Și mîngîindu-și pechinezul a spus : Vă rog să faceți mai puțin zgomot, căci am migrenă și mă supără muzica.

Doamna Hagimavru a rămas ca trăsnită. I s-a urcat sîngele la cap, și, într-un moment, a simțit o dorință irezistibilă să se năpustească asupra lui Sousou, s-o păruiască. Însă marea stăpînă din strada Patriarhul Ioachim s-a uitat iarăși la ea cu un calm olimpian, iar privirea sa avea atîta demnitate, atîta grandoare în atitudine, încît doamna Hagimavru n-a reușit decît să îngăimeze două-trei cuvinte.

— De asta m-ați chemat ?

— Exact.

— Dar, doamnă, știți că...

— Mă rog, a întrerupt-o Sousou, întinzîndu-şi mîna şi coborîndu-şi solemn pleoapele, pentru a arbora o mutră indispusă. Puteţi să plecaţi, căci vă aşteaptă invitaţii. Numai să ştiţi că personal am nevoie de linişte. Amalí ! Să fie chemat Theó, ca să-l anunţe pe Leó, să o conducă pe doamna în exterior !

Servitoarea l-a anunţat pe Theó, care l-a chemat pe Leó. Dacă ar fi stropit-o cineva pe doamna Hagimavru cu apă de la gheaţă, desigur că n-ar fi simţit atît de intense frisoanele duşului rece. Nici nu şi-a dat seama cum a plecat de acolo.

De necrezut ! Şi totuşi, în acest mod surprinzător şi-a făcut simţită prezenţa castelană din Bythula în atît de rîvnita de ea „lume bună". Casa doamnei Hagimavru a sărit în aer. Invitatele au început să urle, nu altceva ! În continuare, au vuit toate saloanele pe seama doamnei Hagimavru, pentru păţania ei, şi s-a stîrnit curiozitate şi admiraţie în jurul misterioasei necunoscute. Şi fiecare limbă bine-educată, din lumea bună, lucra pentru legenda ei. De atunci, cînd o vedeau în triumfătoarele sale apariţii prin localurile mondene, prin sălile de concert, pe la expoziţii, purtîndu-şi bogatele blănuri, cu capul în nori, cu *fasamenul* într-o mînă şi cu pechinezul în cealaltă, rămîneau cu gura căscată în faţa faimosului său tupeu. Însă, tu, cititorule, care ştii cît valorează madam Sousou, n-ai să te miri de nimic. Îţi recomand numai răbdare, ca să-i urmăreşti isprăvile în această deosebit de importantă fază a vieţii sale — acum cînd, multimilionară deja a ajuns acolo unde o chema marele ei destin.

Dorinţa, mai veche, a doamnei de a-şi schimba radical viaţa, a devenit mai puternică din momentul cînd a apărut banul. Acolo, jos, în istoricul cartier numit Vuthula, nevoia nu părea chiar aşa de urgentă. Dealtfel, de bine de rău, se mai descurca madam Sousou. De nişte „pardon", „mersi" şi „vui" şi „no" n-o durea capul. Şi nici nu-i trebuiau mai multe. Aici, pe la noi, însă, se întîmplă ciudăţenia că, cu cît urcă cineva treptele societăţii, cu atît se înmulţesc franţuzismele. Acolo, în inima

aristocrației unde a ajuns, Sousou, nu se vorbea altă limbă decît cea a lui Racine.

Toate bune — și palatele și servitorii. Și protocoalele și toaletele. Și tupeul. Și plimbările demonstrative cu mașina și cu cîinele, care avea servitorul lui. Însă Sousou simțea încă lipsa unor lucruri foarte necesare. Printre astea, primul loc îl ocupa limba franceză, pe care pentru prima dată a înfruntat-o la hotelul „Grande Bretagne". O ciripeau așa de frumos în jurul său ! Și ea se necăjea. Franceza era „limba maternă a aristocrației", iar ceea ce știa ea era prea puțin acum. Situația ei era dificilă, cînd lua masa alături de un grup care vorbea repede. Alteori, își ridica *fasamenul*, se uita cu dispreț, ca să-l coboare murmurînd :

— Anoste !

Sau :

— Idioate !

Sau chiar :

— Creaturi caraghioase !

Alteori, cînd se vorbea și se rîdea, ca să nu apară că nu-nțelege, schița un imperceptibil și grav surîs, ceea ce semnifica, desigur, ce mare scofală ! — le pricepea pe toate. Treaba asta însă nu putea să meargă așa. În strada Patriarhul Ioachim limba franceză era un lucru de prima necesitate. Fără asta n-ar fi putut să facă un pas înainte. De aceea, s-a hotărît s-o învețe cît mai repede posibil și a chemat foarte discret la ea acasă un profesor de franceză.

— Leó !

— Da, doamnă.

— Mă va vizita cineva de la ambasadă.

— Da, doamnă.

— Numele său este Nathanail Spingos și va intra în încăperile mele separate fără protocol. Dar, bine că mi-am adus aminte ! Fără protocol va intra și domnul Kantakuzinos, nu ca ieri, cînd l-ați făcut să aștepte douăzeci de minute. De ce l-ai obligat să aștepte douăzeci de minute ?

— Protocolul, doamnă.

— În ce categorie l-ai trecut ?

— Domn „așa-și-așa".

— Ești un prost ! Căci nu te taie capul. Domn „așa-și-așa", cogeamite domn cu monoclu ? Rog. în viitor să se facă diagnosticul cu atenție. N-ai observat, prostule, ce nume are? *Silánz.* Se transferă în prima categorie, „domn din aristocrație". În afară de asta, este omul meu de încredere. Este deasupra protocoalelor, ca și mine, și de la domnul Kantakuzinos vei primi încă și dispoziții.

— Da, doamnă.

— Este om de-al casei și favoritul meu personal.

Așa a grăit Sousou și s-a retras în încăperile sale separate. Profesorul a venit după-amiază. Era un tip rușinos, serios, pedant. Intra pentru prima dată într-o casă aristocratică și era puțin zăpăcit. Așa cum îl conducea Leó — mers apăsat, capul sus, buzele strînse, privirea în gol — omul a rămas năuc. Madam Sousou l-a primit cu solemna răceală pe care o impune poziția ei. Întinsă regește pe un divan, cu nedespărțitul său patruped la picioare, era hotărîtă asupra a două lucruri. Întîi, să-nvețe repede franțuzește, și al doilea, să nu permită „omului ăstuia nevoiaș", s-o trateze necorespunzător, din cauza rolului său. Și-a înălțat *fasamenul.* Profesorul și-a coborît privirea și s-a înclinat politicos. Lui Leó i-a făcut semn să plece. Acesta s-a aplecat adînc și s-a retras. Pentru scurt timp, profesorul a rămas ca suspendat în aer. Ea s-a jucat puțin cu cățelul. Simțindu-se stingher, profesorul a tușit sec. Numai după ce au trecut cinci minute întregi, madam Sousou a ridicat din nou capul și l-a privit cu adorabilii ei ochi închiși pe jumătate, în care domnea cea mai glacială morgă aristocratică :

— Ați venit ?

— Da, madam.

— Cum vă zice dumneavoastră ?

— Nathanail Spingos, madam, profesor de limba franceză.

— Va să zică, știți ceva franțuzește.

Profesorul s-a scandalizat :

— Ceva ?

— Da.

— Știu bine franceza, doamnă, și o predau de douăzeci de ani. Am studiat la Paris și am stat în Franța mai mult de cinci ani.

Sousou și-a dus *fasamenul* la ochi și l-a privit cu un surîs îngăduitor :

— Cinci ani !

— Da, madam.

— Nimica toată. Trebuie să știți o franțuzească de rînd. Vă rog ! Nu este cazul să vă acriți mutra ! Eu am stat zece ani la Paris și vorbeam la perfecție. Din cauză însă că am suferit de tifos, am uitat-o și de aceea nu vreau, desigur, să mă învățați franțuzește ci să mi-o reamintiți.

Profesorul a căscat larg ochii. Un astfel de caz i se ivea pentru prima dată. Sousou i-a făcut un gest de binevoitoare gentileță.

— Stai jos, om necăjit, a spus.

— Mersi.

— Ai mîncat ?

— Cum ?

— Nu ești cumva flămînd ?

Profesorul s-a făcut foc :

— Pardon, madam, dar cum v-a trecut prin minte c-ar fi posibil să fiu flămînd la ora cinci după amiază ?

— Sînteți caraghios !

— Eu ?

— De ce tremurați ?

— Eu tremur ?

Profesorul s-a făcut verde la față. Felul cum îl trata această originală doamnă era o desconsiderare și de aceea s-a tulburat așa de mult încît a început să tremure. Sousou, entuziasmată de fapt, s-a îndreptat în momentul acela pe divan, cu un aer obosit :

— Ei, haide ! Nu te rușina, omule nevoiaș. Munca nu e de rușine. Cu această meserie îți cîștigi pîinea. Necăjitule ! N-am spus că ești un hoț. Ar fi ceva de rîs ! Cu sudoarea frunții tale cîștigi un ban, curaj ! Curaj !

Profesorul se înroșise. A înghițit cu noduri și a tușit sec. Pînă la urmă a izbutit să spună :

— Dar...

— *Siláns !*

— Înțelegeți greșit.

— Deloc ! Deloc, *món șér ami*. O să vă plătesc bine, ca să-mi reamintiți franceza. Însă nu veți spune nimănui nimic !

— De ce ?

— Așa.

— Lecția se va face în secret ?

— Da.

— Dar pentru ce ?

— Pentru că eu, omule sărac, eu am multe legături cu ambasadele. Și dacă ambasada engleză află că îndrăgesc așa de mult limba franceză, poate va interpreta greșit. Mă înțelegi ? De ce să nemulțumesc Anglia ?

Doamne Dumnezeule ! Ce tot spunea ciudățenia asta de femeie ? Vorbea serios ? Glumea ? Era în toate mințile ? A privit-o cu coada ochiului și l-a cuprins o neliniște. Sousou, însă, mereu indiferentă la impresiile ce le provoca, a continuat :

— *Parlé-vu fransé, musiú ?*

Profesorul, stupefiat, văzînd că era vorba să fie supus unei examinări din partea viitoarei sale eleve, s-a înroșit iarăși, a tușit, a înghițit în sec și a murmurat :

— *Mais oui, madame.*

— *Parlé ! parlé !* [1]

— Pardon ?

— *Parlé, musiú ! Parlé !* Nu-ți fie rușine, domnule profesor. Nu pot să vă angajez, ca să vă plătesc bani frumoși și să fiți un ageamiu ! *Parlé en-pé. Moá je párl, je compránd tré bién* [2], mă înțelegeți ? *Purcua* [3] vreau să vă controlez franceza voastră, dacă o fi din Paris sau e o limbă ce-ați învățat-o de la chelnerii lui *Gi-Bi* [4], pe care cînd o aud îmi vine greață. *Alor !* Curaj ! Curaj, *póvr hóm !* [5]

---

[1] *Parlez ! Parlez !* = vorbiți ! vorbiți !

[2] *Parlez un peu. Moi, je parle, je comprends très bien* = vorbiți puțin. Eu vorbesc, înțeleg foarte bine.

[3] *Puorquoi* = deoarece.

[4] Grande Bretagne, hotel și restaurant de lux, în centrul Atenei.

[5] *Alors ! Courage ! Courage, pauvre homme !* = Poftim ! Curaj ! Curaj, sărmane omule !

— Óm, madam !

— *Hóm !*

Domnul profesor s-a ridicat tremurînd :

— Mă iertați, madam, dar denaturați complet rolul meu. Nu e vorba să mă învățați dumneavoastră franțuzește. Eu vă învăț pe dumneavoastră. Omul nu se spune *hom* ci *om*, pentru că litera *h* nu se pronunță.

Fosta castelană din Bythula și acum mare doamnă a franțuzitei străzi Patriarhul Ioachim s-a tulburat.

— Văd că sînteți și obraznic, a replicat.

— Eu ? !

— Nesăratule !

— Doamnă !

— Incultule !

— Vă rog !

— *Siláns !* Poftim ! Piine n-are să mănînce și pretinde că are pronunție mai bună ca mine, care stau pe milioane ! Dar nu sînteți voi de vină ! Vinovați sînt cei care îi învață franceza pe flămînzi și pe „bulendre", ca să li se urce la cap !

În fața acestui torent, nefericitul profesor se pierduse cu totul. Timp de două decenii a schimbat elevi și eleve, a predat franceza la atîta omenire, însă așa ceva nu i s-a întîmplat niciodată. Era gata să plece, cînd cățelul Șangai sări, lătrînd, la dînsul.

— Șangai ! a țipat Sousou. *Vién isi !* [1] Unui ciine bine-crescut nu-i este permis să se încaiere cu săracii. *Allé ! Allé !* [2]

Apoi, în timp ce profesorul își pierduse complet moralul și continua să tremure din cauza tulburării, marea stăpînă din strada Patriarhul Ioachim luă de pe o măsuță o hîrtie de cinci mii, care era uitată p-acolo și i o dădu :

— *Vuală, mosié.* [3]

— Ce-i asta, madam ? !

— Aconto *despre lecțiile* ce mi le veți face. *Vu comprantré ?* [4] Eu citesc și singură. O să vă arăt cărțile mele.

---

[1] *Viens ici* = vino încoace.

[2] *Allez ! Allez !* = haide, haide !

[3] *Voilá, monsieur* = poftim, domnule.

[4] *Vous comprenez ?* = înțelegeți ?

Şi dacă v-am ofensat un pic, nu-i bai, căci noi, aristocraţii, sîntem niţel cusurgii şi snobi. Şi pentru că sînt şi eu cam snoabă, nu începe supărare. Primeşte banii.

— Dar sînt mulţi, madam.

— Mulţi sînt pentru tine, amărîtule. Pentru mine sînt *zeróm*, adică nimica şi la o adică îi rup. Numai cu o condiţie : să nu afle nimeni că iau lecţii.

— De acord, madam.

— *Siláns*, absolut.

— Cum doriţi, doamnă.

— Deci veţi veni lunea, miercurea, vinerea — *lonti, mercruti, vancruti*, — între şase şi şapte şi dacă întîlniţi pe cineva pe scări, veţi spune că sînteţi de la ambasadă şi v-am chemat să vă prezentaţi la mine.

Profesorul a înghiţit iarăşi în sec. Nu i se întîmplase niciodată să accepte predarea de lecţii, cu astfel de condiţii curioase. Era gata iar să zvîrle banii pe jos, dar aruncînd o privire grăbită spre bancnota de cinci mii şi-a schimbat fulgerător părerea.

Astfel, Sousou s-a apucat de franceză, începînd lecţiile sale secrete. Erau, se vede, o tragedie atît de mare aceste lecţii cu originala elevă, încît bietul profesor în numai trei luni de zile a pierdut din greutate cinci kilograme !

— Bună seara.

— *O, kél bonér !* [1]

— Cum vă simţiţi, scumpă doamnă ?

— *Mersi, món şér* Minas. Mă bucur deosebit că aţi avut cinstea să mă vizitaţi, căci eram singură şi aveam *gafár* [2]. Nu-mi închipui să fi aplicat astăzi măsuri de protocol contra voastră. Leó a mîncat papara. *Aseié-vu, je vu pri.* [3]

Cu limba franceză făcea minuni. Desigur, lumea în care trăia acum Sousou amesteca la cinci cuvinte greceşti, şi unul franţuzesc. Castelana din Vuthula era încă

[1] *O, quel bonheur !* = o, ce plăcere !
[2] *Cafard* = urît.
[3] *Asseyez-vous, je vous prie* = luaţi loc, vă rog.

foarte departe la acest capitol. Proporţia mixturii sale lingvistice era în genere de unu la douăzeci, amestec deosebit de rar pentru francofona stradă Patriarhul Ioachim. Însă prin eforturi asidue, acest amestec lua proporţii zi de zi. Spera ca în cîteva luni s-ajungă la rezultate mai bune, astfel încît să vorbească unu la unu — o vorbă grecească una franţuzească, ceea ce era ideal. Nathanail Spingos se dovedise a fi un dascăl cu multă ambiţie.

— Cu sănătatea ?

— *Mersi, bién.*

— Dar dispoziţia ?

— *Pá mál, şér Minás.* [1]

Cîtă distincţie ! Şi ce *axán !* [2] Ce maniere încîntătoare! Dar nu începea discuţie — această femeie era plămădită din pasta unei marchize din vremea Ludovicilor. Dacă toate cele ce se spun despre metempsihoză au cît de cît temei, desigur că în trupul de alabastru al castelanei din Vuthula se refugiase sufletul marchizei de Pompadour.

— Un whisky ?

— Cu plăcere.

Sună clopoţelul. Drept ca o lumînare, Thеó.

— Veghezi ?

— Totdeauna, doamnă !

— Whisky.

— Imediat, doamnă.

S-a adus whisky-ul.

— Fiţi bun, món şér Minas. Eu n-am să beau, căci n-am *órexis* [3].

— Îmi permiteţi ?

— Mă rog.

— O-re-xi.

— Pardon ?

— Aţi spus „n-am órexis". Dar este la acuzativ, aşa că trebuie să spuneţi „N-am *órexi*". Desigur, madam, acest lucru n-are importanţă, toate cuvintele pe buzele unei

[1] *Pas mal, cher Minas* = bine, dragă Minas.
[2] Accent.
[3] Poftă (în limba greacă).

doamne fermecătoare sînt adorabîle. Deoarece însă mi-aţi dat curaj...

— *Mé vui, vui.* Şi vă rog să-mi arătaţi mereu acuzativele, *món şér* Minas. Îmi plac.

Kantakuzinos o corecta des. Şi cum, de fapt, Sousou era deşteaptă, ea primea corectările lui şi nu mai făcea aceleaşi greşeli. Avea o neînchipuită uşurinţă în perceperea unor astfel de lucruri şi de aceea adaptarea sa la cerinţele vieţii noi căpăta zi de zi dimensiunile unei minuni. Dealtfel, instruirea ce i-o făcea Minas era foarte iscusită. Avea grijă să intervină totdeauna cu multă discreţie şi cu încă mai mare fineţe, ca să nu atingă coarda sensibilităţii acestei femei, care n-ar fi stat prea mult pe gînduri, de-o va supăra, să-i dea pe neaşteptate cu piciorul şi să-l zvîrle afară din apartamentele sale. De aceea, nu numai că n-o înfuria niciodată ci, dimpotrivă, îi cîştiga din ce în ce mai mult stima şi simpatia.

Într-o zi, i-a spus :

— Domnule Kantakuzinos, îmi place mult să mă însoţiţi în marile mele elanuri ; adică : întîlniri publice, concerte, premiere, *apremidiuri* literare şi altele asemenea. Natural, numai la cele aristocratice, unde biletul este foarte scump, ca să nu poată intra vulgul şi oricine se nimereşte. Văd că astăzi are loc vernisajul unei expoziţii moderne, tablouri, pictură etc., care mi-au plăcut întotdeauna.

— Aţi dori să mergem ?

— Întîi serviţi whisky-ul, vă rog.

— Mersi, madam.

— *Pá dé kuá.* [1]

Theó intrase aducînd chiar el whisky-ul — asta era o cinste deosebită — iar Kantakuzinos a dat pe gît un rînd de păhărele. Între timp, Sousou se pregătea pentru expoziţie. Avea o slăbiciune deosebită pentru pictură şi nu voia să-i scape prilejul să-şi marcheze prezenţa în lumea bună, care obişnuia să onoreze artele frumoase. Sousou era — eh, drăcie ! — iubitoare de artă mai mult decît oricine altul.

---

[1] *Pas de quoi* = pentru puţin.

Știa foarte bine că a admira un tablou frumos înseamnă un gest de cultură și civilizație. Precum și a trăi în palate. Și să-l savurezi pe Beethoven. Și să mănînci, dacă e posibil, cu tacîmuri de aur. Nu era nevoie să i le spună astea nici Kantakuzinos, nici altcineva. Cît privește pictura, îndeosebi, se afla chiar în miezul înțelegerii sensului acestuia. Un bogătaș iubitor de artă — iar iubitorii de artă, bineînțeles, sînt numai bogații — poate să simtă repulsie cînd privește un sărac. Însă un sărac pictat de un mare pictor încîntă. Una e arta și alta e viața. Pictura, mai ales, este copilul răsfățat al bogăției. Lucrează pentru decorul ei. Se poate ca o casă distinsă să nu aibă pereții plini cu un șir nesfîrșit de lucrări ale marilor pictori ? Există mulți, care au chiar o adevărată manie pentru arta culorilor. Este un mod atît de comod de a te deosebi de ceilalți, aruncîndu-ți ochii la lucruri frumoase și înălțătoare. Slavă Domnului că toate astea costă scump, astfel că respingătorul cartier Vuthula este ținut departe. Arta — o Sousou, fără voie — lucrează pentru Kolonaki.

Au plecat.

Cînd au intrat în sală, vizitatorii — bărbați și femei — au lăsat tablourile, ca să-i privească pe ei. Pe Sousou, adică. Kantakuzinos, cum era și puțin mai scund, se pierdea în fața ei — dealtfel fiecare se pierdea în fața înălțimii, atitudinii, aerelor și triumfalei apariții a castelanei din Vuthula. Șoaptele s-au răspîndit prin toată sala și ochii tuturor s-au îndreptat spre ea. Nici nu s-a întors să privească pe cineva marea doamnă. Ținea capul sus. *Fasamen*, de aur. Și l-a scos cu o grațioasă mișcare din poșetuță și, după ce a privit cîteva tablouri, s-a adresat lui Minas :

— Vă plac, *món șér* ?

— Cum să nu, a zis Minas. Văd că unele sînt bune.

— Nu chiar !

— Iată, de exemplu acesta.

— Acela ?

Cu *fasamenul*, Sousou a arătat tabloul, schițînd o mișcare de îngăduitoare acceptare.

— Mai mult sau mai puțin. Cu toate că aici coloritul intens îmi calcă pe nervi. Mi-aduc aminte — odată, acolo, la Londra sau la Paris, dacă nu mă-nșel — de un pictor care făcea niște lucruri — o frumusețe ! Îți venea să le cumperi pe toate, să nu te saturi să le privești.

Kantakuzinos a fost cuprins de neliniște. S-a oprit și a lăsat-o pe Sousou să înainteze singură. Multe doamne și domni continuau s-o urmărească cu coada ochiului. Unii cu admirație, alții cu ironie. S-a auzit în sală și un rîs puternic, însă nu s-a constatat cu precizie dacă era la adresa originalei doamne. Pe parcurs, ea se uita la tablouri, pe unele le depășea, la altele se oprea cu interes, iar la altele își strîmba fața.

Și pe neașteptate :

— Pictore !

Toată lumea și-a ridicat privirile.

— Unde este pictorul ?

S-au mirat. Cineva a întrebat :

— Care pictor, madam ?

— Cel care a pictat asta ! a spus Sousou și a arătat cu *fasamenul* un tablou, greu de înțeles ce voia să reprezinte. Imediat, un tip scund și gras — pictorul — s-a grăbit să se prezinte în fața ei.

— Poftiți, madam.

— Cum vă numiți ?

— Bertsos, madam.

— Dumneavoastră sînteți cel care ați pictat asta de aci ?

— Da, doamnă.

— Condoleanțele mele !

Pictorul înghețase.

— De ce, madam ?

— Ce reprezintă, adică ?

— Se arată în catalog, madam. Primăvara.

— Și totuși ați pictat două urechi de măgar, s-avem iertare. Ce legătură are primăvara cu urechile asinului ? Afară dacă nu vă bateți cumva joc de lumea care nu pricepe !

Pictorul s-a fîstîcit.

— Este artă modernă, madam.

— Adică ?

— Impresionism, madam.

— Orice ar fi, a răspuns sentenţios Sousou, lucrurile nu se schimbă. Gîndiţi-vă că o doamnă distinsă vine să cumpere două urechi de măgar şi le atîrnă în salonul său !

În sala de expoziţie s-a auzit o explozie de rîsete pe seama pictorului. Se vede că erau mulţi amatori de artă, care aveau opinii similare celor exprimate de Sousou, însă nici unul nu a îndrăznit să le spună. Din contra, se opreau în faţa tablourilor — zise moderne — şi îşi manifestau admiraţia. Numai doamna Smigler se enervase. Şi, în timp ce castelana din Vuthula încă mai vorbea cu pictorul, a scos o carte de vizită în mod ostentativ şi a aşezat-o la tablou. Sousou s-a întors, şi-a ridicat *fasamenul*, uitîndu-se la ea cu profund dispreţ :

— Nesărată !

Lăsîndu-l complet descumpănit pe pictor, Sousou a pornit-o înainte. A observat ici şi colo alte cărţi de vizită — purtînd nume de care auzise — aşezate la tablouri. Atunci, fără nici o ezitare şi destul de înciudată, şi-a deschis poşetuţa şi a început să-şi pună cartea de vizită la tablourile care nu erau reţinute. Kantakuzinos s-a apropiat alarmat :

— Ce faceţi, madam ?

— *Siláns !*

— Dar, ajunge. Destul.

— Ar fi prea de tot. Şi-au întins pe tablouri cărţile de vizită ca o provocare. În orice caz, dacă e vorba de concurenţă, cartea de vizită a doamnei Sousou le va domina pe toate celelalte.

Aşa că, în scurt timp, jumătate din tablourile expoziţiei purtau cartea de vizită a doamnei Sousou. Lucrul acesta a făcut o impresie deosebită în lumea amatorilor de artă. Cine este această originală doamnă, care era cît p-aci să cumpere întreaga expoziţie ? Cei care auziseră de numele ei adăugau noi elemente legendei cunoscute. Iar cei care n-auziseră încă nimic, se opreau cu mirare în

fața acestui nume care umplea expoziția. Cîteva doamne au turbat de necaz, cînd au văzut — încă o dată — cît de periculoasă era femeia aceasta și cît de grea devenea orice concurență cu dînsa.

SCHIȚE DE VIAȚĂ FERICITĂ

Poporul își are muzica lui. Aristocrația o are pe-a sa. Muzica populară este prea grosolan croită pentru sensibilul auz al lumii distinse ; ea vrea Mozart. Oamenii din înalta societate au toate simțurile fine. Zeul Snobismului a creat din mătase cele cinci simțuri ale făpturilor alese. Cerul gurii acestora vrea caviar, degetele cer plușuri pentru pipăit ; privirea le cere trandafiri în vaze japoneze ; mirosul, parfumuri pariziene și auzul, Mozart, Beethoven, Debussy. Multă lume, deci, se miră cum de se întîmplă că oameni atît de rafinați nu dau un ban cînd e vorba de cei din seminția lor. Problemă, cred, de estetică. Mizeria este urîțenie. Imperfecțiune a naturii — cum spunea răposatul Oscar Wilde, care este demn de tot respectul. Iar lumea din înalta societate nu suferă imperfecțiunile.

Așa era și Sousou.

Din totdeauna detesta orice grosolănie. Sufletul ei era însetat după lucruri fine. Cîteodată, cînd mahalagiii cîntau de-ale lor în preajma casei sale, întorcea capul cu scîrbă. Auzul său tînjea după sunete alese. Știa că, pentru urechile lumii binecrescute, se organizau întruniri mondene speciale, unde se cînta muzică superioară. Acolo, poporul n-avea acces. Cînd își compunea simfoniile sale, Beethoven avea în vedere auzul doamnei Kițomîtru.

Concertele !

Oh, cît îi plăceau concertele ! E atît de șic să stai comod în fotoliul tău, într-o lume de condiție, și să ți se cînte

Glück. Asculți. Oftezi. Ești transfigurat. Închizi puțin ochii, îți lași capul pe spate și te delectezi, transportat în altă lume. Strecori pe furiș o privire către cel de alături, ca să vezi dacă te observă. Și dacă nu te bagă nimeni în seamă, aștepți cu năduf pauza, ca să te răcorești. Pentru că, între noi fie vorba, cîteodată sunetele îți fac plăcere. Durează puțin. Alteori însă, se lungesc pînă ți se face rău. Nu mai poți suporta. Ca om cultivat însă, te declari încîntat. Sau — lucru și mai nostim — începi să faci critică.

— Păcat !

— De ce ?

— Asta n-a fost execuție.

— *Vreman ?* [1]

— Trebuia mai repede la *andante*. Dar maestrul nostru nu e pentru așa ceva, *mon vié*. [2] I-au scăpat viorile. Iar suflătorii se urmăreau cu greu.

Critica. Completare indispensabilă a oricărei delectări spirituale superioare. Prima treaptă a unui serios festin intelectual, la noi în țară, este aceea de a nu pricepe nimic. A doua, superioară, este să comentezi cu aere de specialist ceea ce n-ai înțeles. A treia și cea mai înaltă treaptă este aceea de a nu-ți plăcea niciodată nimic, arborînd o figură mereu acră. Din această sublimă categorie făcea parte — prin vocație — madam Sousou, depășind-o chiar.

Iată, deci :

Programul concertului în acea „aristocratico-muzicală" după-amiază era bogat. Urma să dirijeze un maestru străin. Sala era ticsită de cea mai aleasă lume a Ateneu, — eveniment mondeno-muzical. Blănuri, pălării fistichii, parfumuri îmbătătoare. Cronicarul vieții mondene ar fi putut să-și noteze în carnet nume strălucite din protipendada ateniană, — doamne ce alcătuiau gloria distinselor saloane din localitate. Doamna Kițomitru lucea ca o floare exotică în loja ei, alături de gloriosul politician, care era și bărbatul său. Foarte elegant printre dînșii, onorabilul

[1] *Vraiment* = adevărat.
[2] *Mon vieux* = bătrîne dragă.

domn Kokós. Într-altă lojă, doamna Alepudy, leşinată după muzica lui Beethoven, scruta între timp lumea cu binoclul, lăsînd cu această ocazie să-i scînteieze prin spaţiu diamantele. În centrul parterului, doamna Smigler se arăta însetată de transfigurări muzicale ; iar doamna Hagizissy cu doamna Hagimavru expuneau două pălării de la casa de mode Irène — unicate — în timp ce bancherul Kostulas se împăuna lîngă nevastă-sa, mîndru de mărimea perlelor colierului ei. Erau o mulţime de femei şi bărbaţi — plină sala de superelegante doamne, industriaşi, diplomaţi, bancheri, milionari, tot ce era mai distins şi ales, cu care se putea mîndri urbea.

Concertul începuse deja.

În faţa teatrului, în momentul acela a oprit cu aristocratică întîrziere o maşină. Leó s-a dat jos din ea şi s-a grăbit să deschidă portiera, cu morga ce o dicta împrejurarea. Şi iată că din maşină coboară acum Sousou. Însă aceasta nu era o coborîre. Era un ritual întreg, pe care îmi vei permite, răbdătorule cititor, să ţi-l descriu ceva mai în amănunt.

Fosta castelană a Vuthulei nu se grăbea deloc să descindă. Întîrzierea are ceva deosebit de elegant. Orice lucru care impresionează se execută încet. La concert întîrziaseră multe doamne din Kolonaki, însă nu era posibil ca vreuna s-o întreacă în întîrziere pe Sousou. La spectacole merge devreme numai gloata. Cum era să comită o astfel de gafă, marea doamnă din strada Patriarhul Ioachim !

Deci, şi-a întors întîi capul, fără ca să se mişte deloc de la locul său. Şi-a înălţat *fasamenul* şi s-a uitat la ultimii melomani aristocraţi, care veneau — ţhipurile ! — grăbiţi. Apoi, cu mîna-i înmănuşată şi-a mîngîiat căţelul :

— Sangaí !

Simpaticul patruped a ridicat întîi urechile, apoi ochii şi se uită plină de admiraţie la grandioasa-i stăpînă.

— *Vién !* [1]

Un picior subţire, strîns în ciorap lucrat cu fineţe de păianjen, s-a proiectat către scărita maşinii. În acelaşi

[1] *Viens* = vino.

timp, delicatul corp s-a urnit încet. A urmat un hotărîtor efort, și marea doamnă s-a aflat pe trotuar. A tras apoi lănțișorul cățelului și animalul, care a simțit apăsarea pe gîtuleț, a făcut un salt, bruscînd mîna doamnei.

— Sangaí, proastă ce ești ! Neatento !

Trecătorii, neavizați, se opriseră și urmăreau această impunătoare desfășurare. Leó, nemișcat pe trotuar, dădea onorurile. În momentul acela, însă, Sangaí începuse să dea semne — cu naivitatea naturală a animalelor — că se pregătea să comită o necuviință groaznică. S-a oprit agitată, adică, apoi și-a îndoit picioruşele din spate și a pornit să se contracte într-un efort suprem.

Cînd a văzut această oribilă degradare a protocolului, Sousou se înverzi toată. Și-a încleștat dinții și a tras lănțișorul, foarte enervată :

— Sangaí ! Caraghioaso ! *Vién !* Nu ți-e rușine ?

Cățelul, însă, ignora toate îndemnurile și admonestările, avînd urgențe personale. O, ce situație tragică pentru o doamnă distinsă ! Privirile ironice ale curioșilor căpătaseră expresii răutăcioase și cu cît Sousou trăgea cățelul, cu atît creștea ironia privitorilor, care se obrăzniceau :

— Lăsați-l, madam !

— Este păcat !

— Lăsați-l să termine întîi...

Onorabila doamnă nici nu s-a gîndit, desigur, să dea atenție impertinentelor observații ale lumii vulgare, care crede că toți oamenii sînt egali și se aseamănă. Noroc însă că, după o ultimă sforțare, Sangaí a pus capăt acestei trebi și a sărit bine dispusă. Eleganta doamnă și-a stăpînit furia și, fără să se uite înapoi, s-a îndreptat către teatru.

La intrare însă, portarul — alt obraznic ! — a oprit această grandoare în mișcare :

— Madam...

— Pardon ?

— Cîinele.

— Ce e, domnule ?

— Vreți să intrați cu cîinele la concert ?

— Îi place muzica. Dealtfel, nu mă despart de el niciodată. *Vién,* Sangaí !

Dar portarul, om fără purtări alese, i-a arătat, odată cu mojicia lui și hotărîrea sa de a nu permite cîinelui să urmărească concertul. Astfel, Sousou s-a văzut nevoită să predea cîinele lui Leó și a dat să intre.

— Așteptați, doamnă.

— De ce ?

— Concertul a început!

— Puțin îmi pasă !

— Ceea ce vă spun...

— Știi că ești obraznic ?

— Se poate, madam, însă asta e dispoziția. Intrarea e permisă numai la pauză. Vedeți că așteaptă și altă lume.

Sousou scoase atunci din poșetă două miare și le dădu portarului :

— Ia, nevoiașule !

Portarul s-a zăpăcit. Dintr-odată i s-a evaporat toată severitatea și s-a umplut de bunătate și politețe. A deschis ușa, a lăsat-o să treacă, iar celorlalți, care protestau, le-a replicat cu o surprinzătoare prezență de spirit :

— Doamna este de la ambasadă...

Nemuritoare Sousou ! Lăsînd în urma sa valuri de parfum, a înaintat pe coridor. Capul sus. Pas mărunt. În mînă, *fasamenul*. Mătăsurile în care era îmbrăcată foșneau la orice mișcare. Și toate astea, în timp ce orchestra interpreta Debussy, iar lumea atîrna de bagheta maestrului. Din spate, a preluat-o alarmată o plasatoare și, ca să nu iasă un scandal mai mare, a condus-o la locul ei. S-a iscat agitație. Capetele s-au întors spre ea, sufletele s-au trezit din reverie, ochii s-au deschis din curiozitate și o priveau. Castelana din Vuthula nici n-a binevoit să se uite împrejur. Nici să vadă măcar cine sta în dreapta și cine în stînga ei — ca și cînd n-ar fi fost nimeni în sală. A deschis programul, și-a adus *fasamenul* la ochi, a văzut ce scria — să zicem — a închis pleoapele și s-a cufundat în plăcerea nesfîrșită a sunetelor.

Această întîrziată și pompoasă apariție a făcut mare impresie publicului ales și meloman al concertului, care, cum se știe, — între audițiile din Beethoven și Debussy — îi trage și un perdaf de bîrfă aristocratică :

— Cine e ?

— Madam Sousou.

— A !...

— Aţi văzut poză, *mon diéu !*

— Unde se-mbracă ?

— În India, mi se pare. Şi-a adus din străinătate modele faimoase. *Ell é tré-z-elegánt.* [1] Multe se spun despre ea. A chemat-o, cică, într-un timp pe doamna Hagimavru şi i-a spus să-i cedeze apartamentul, pentru că îi trebuia ca să-şi instaleze personalul de serviciu.

— Am auzit de asta.

— Este o femeie foarte originală.

— Ce tupeu !

Pentru un moment, Debussy a fost trimis la plimbare. Din gură în gură, s-a aflat că aceasta era faimoasa madam Sousou şi toate lornietele de la parter şi de prin loji se îndreptară spre ea. Se uita doamna Kiţomitru, plină de indignare. Privea doamna Alepudy, surîzătoare. La fel, doamna Hagimavru cu o ciudă de nedescris. De asemenea, doamna Smigler, care comenta. În timpul acesta, castelana din Vuthula se afla în lumea reveriilor. O, era delicioasă ! Capul dat pe spate. Bărbia sus. Ochii închişi pe jumătate. Respiraţia întretăiată. Pieptul sălţat şi coborît încet, în ritmul respiraţiei. Pe faţă, revărsată o plăcere cerească. Şi buzele întredeschise. Doamne, cît de profund îl înţelegea pe Debussy !

Extaz !

Dintr-odată, o furtună de aplauze au răsunat în sală. Bucata se sfîrşise. Maestrul s-a întors către public şi se înclina. Sousou nu s-a învrednicit să-şi mişte măcar mîinile. A ridicat simplu *fasamenul*, l-a privit pe dirijor şi apoi s-a întors către un domn gras, care sta lîngă ea.

— Este englez ? a întrebat.

— Nu, madam, maghiar.

— Nu se vede.

— V-a plăcut ?

— Oricum, bine le potriveşte.

Domnul a privit-o cu mirare şi a tăcut. I-a făcut impresie tonul condescendent al acestei doamne impozante,

[1] *Elle est très élégante* = este foarte elegantă.

care își desfăcuse un evantai japonez, ca să întrebe apoi din nou, cu aerele celui nelipsit de la concerte :

— Ce va cînta acum ?

— Pastorala.

— Pardon ?

— Pastorala, doamnă.

Sousou s-a strîmbat, indispusă :

— A ! pastorală.

— Nu vă place, madam ?

— Nu prea mult. Nu mă dau în vînt după muzica mocănească !

Domnul a rămas trăsnit. Între timp, execuția pastoralei începuse, auzindu-se cîteva „sssss" insistente, din partea auditorilor. Sousou se enervase. A ridicat *fasamenul*, a aruncat o privire circulară la parter, ca să vadă de unde vin protestele, însă toată lumea era cufundată acum în extaz. Ce să facă ? S-a cufundat și dînsa. A răbdat primele cinci minute. Încă cinci. Și încă alte cinci. Apoi a început să-și piardă răbdarea. Cît era să țină povestea asta ? Cum nu era obișnuită să rabde la concerte — ca atîta altă lume — o apucă năduful. Treaba devenea insuportabilă. Și cum nu-i da atenție nimeni, s-a enerva de-a binelea. S-a întors către vecinul său :

— Mai ține mult oare ?

— Poftim ?

— Mi se pare că maestrul o lungește prea mult.

Parterul a ripostat :

— Sssss...

Acum Sousou s-a înfuriat :

— Lume prost crescută ! Nu-mi place deloc interpretarea. Și îți mai fac și „sss" !

Din nou, parterul :

— Ssssss !

Sousou și-a ieșit din fire. S-a ridicat. A privit către lume și-a bombănit cu dispreț :

— Nesărați ! Ciobani !

A traversat sala, plecînd cu capul sus și cu nasul către depărtări.

DOAMNA KIȚOMITRU

Nume cîntărind greu, arhicunoscut în cercurile din înalta societate. Cronicarii mondeni se căzneau mult ca să-și împrospăteze adjectivele poetice, cînd era cazul s-o pomenească. Îi spuneau : pastel, zînă, frumusețe picantă, floarea saloanelor etc. Pastel ? Fie, pastel. Întrucît ea a jucat un rol însemnat în cariera doamnei Sousou la Kolonaki, trebuie s-o cunoaștem mai bine. Doamna Zizy Kițomitru era de vreo treizeci de ani, subțire, nostimă, deșteaptă, geloasă și voluptoasă.

Bărbatul său era „mare personalitate politică". Și dacă nevastă-sa avea atîta ascendență în viața mondenă și politică, aceasta o datora și lui. Domnul Kițomitros se apropia de cincizeci, însă arăta a fi încă foarte tînăr. Om trăit bine, sănătos, mărunt și gros, se lăuda temeinic cu trei lucruri : cu numele său, cu flerul său politic și cu mulții lui bani. Avea prestanță și monoclu. Îmbrăcat elegant. Deputat de ani de zile, nu vorbea decît rar, iar vocea lui domina numai în ședințele furtunoase ale parlamentului, cu un cuvînt, care constituia punctul forte al exaltării sale retorice : „Rușine ! Rușine !" Avea faima unui om impulsiv ; odată și-a scos chiar pistolul în ședință. Se trăgea dintr-o familie mare. Plin de tupeu. Cu o mulțime de fini printre familiile din popor. De două ori devenise ministru și de trei ori a fost acuzat pentru treburi scandaloase. Nu dădea nici un bănuț — pentru același lucru fusese acuzat și Pericle în antichitate. N-avea, desigur, ambiție să construiască Partenonul. Avea însă cîteva planuri pentru salvarea Greciei, pe care și le amintea numai în turneele electorale. Mulți îl apreciau. Mai vîrtos însă decît toți ceilalți, se aprecia el însuși, considerînd că era o fericire pentru patrie că s-a născut într-un moment cînd națiunea avea nevoie de persoana lui. Avea credința nestrămutată că bunul Dumnezeu îl predestinase unor realizări înalte și frumoase, — mai înalte chiar decît cele două blocuri ale sale.

Nevastă-sa ?

Avea multe merite. Membră marcantă a snobăriei, își admira soțul ; însă, spirit neliniștit cum era, căuta să-și

realizeze fericirea personală prin alte preocupări. Condescendentă față de soț. Mai ales cînd ajungea ministru, se îngrijea să nu-l sustragă de la îndatoririle sale înalte, oferindu-și indirect și ea serviciile patriei, atunci cînd îl ușura de banalele obligații conjugale. În perioada cînd răsărea steaua doamnei Sousou la Kolonaki, norocosul beneficiar al exaltărilor patriotico-erotice ale doamnei Kițomitru era stimabilul domn Kokos. Și astea, precum se întîmplă în cercurile „lumii civilizate", nu erau lucruri neștiute. Le știau cu toții, în afară de domnul Kițomitru, în fața căruia nici unul domn nu-i scăpau astfel de vorbe și nici insinuări. Prietenii săi doar șușoteau pe la spate, așa cum și în spatele lor bîrfeau alții, — alte accidente asemănătoare, precum după nescrise legi morale se obișnuiește totdeauna să se producă în saloane ca să se păstreze echilibrul, ordinea și civilizația, la cotele înalte ale societăților avansate.

Era șic. Atrăgătoare, cum se zice. Avea o voce caldă niciodată pălăvrăgeala și bîrfa ei nu erau socotite insuportabile. Foarte mondenă, avea casa deschisă unui cerc restrîns, fiind considerată una dintre frumusețile picante ale saloanelor. La masa ei ședeau miniștri, în cap îi galopau ambiții, în patul său se zbenguiau tinerii și în anticamere aștepta, o dată pe săptămînă, poporul sărac. Găsea că are haz s-asculte necazurile și nesfîrșitele lui probleme, intervenind pentru grăbirea rezolvării lor pe lîngă soțul ei, ca să se omoară — săracul ! — să rezolve problemele „nefericitului popor grec", care era atît de simpatic-idiot, încît să-voteze cu fanatism și credință, ca să obțină salvarea de la el.

Ea era „pastel" !

În ultima vreme, deci, acest superb pastel începuse să se enerveze din cauza doamnei Sousou. Ce e cu această femeie ? De ce, acest tapaj ? Ce fel de reclamă era asta ? La început, n-a admis să se ocupe serios de ea ; asculta ceea ce se spunea în jurul său cu indiferență, cîteodată cu surîsul îngăduinței. Dar, pînă la urmă s-a înfuriat de-a binelea. Răul căpăta încet-încet amploare, — trebuia combătut !

— *N-ès pá ?* [1]

De acord cu dînsa erau încă vreo cîteva doamne, care credeau că datoria doamnelor distinse era să reacţioneze la aceste obrăznicii şi fanfaronade ale noilor îmbogăţiţi. Ce însemnau astea ? De unde se alimenta această impertinenţă ? Şi apoi, ce era cu atîta grandomanie ? Se adunau des în salonul doamnei Kiţomitru, ca să înfiereze cu indignare aceste noi moravuri, care tindeau să distrugă tradiţionala noblețe şi seriozitatea moralităţii înaltei clase sociale. Aşa că, şi în acea după-amiază, distinsa doamnă se făcuse roşie ca macul, de supărare. Doamna Smigler a adus vestea că madam Sousou începuse să intre chiar şi în saloanele lor. O invitase doamna Kostula.

— Imposibil !

— Parol...

— Şi s-a dus ?

— *Mé vui.* [2]

— *O, sá s'é trô !* [3]

Doamna Smigler era o femeie frumoasă, blondă. Născută la Atena, crescuse la Paris, se căsătorise la Berlin, cu un grec din neam de boieri, şi s-a amorezat prin toate capitalele lumii la rînd, ca să se stabilească din nou la Atena, unde soţul său — în vîrstă şi foarte manierat — a comis cea mai nobilă faptă a vieţii sale : să moară la timp şi să-i lase, împreună cu frumosul său nume şi o avere de multe milioane. Îi plăcea călăria şi, ca amazoană, era tare admirată la alergările de cai din Holargos şi la aşa-zisa „vînătoare a vulpii". Noutatea comunicată de ea era cutremurătoare. Doamna Kiţomitru se îngălbenise :

— *Bón !* Nu ne mai rămîne decît atît : să deschidem saloanele noastre şi să aşternem flori în drumul unei parvenite. A ! înnebuneşti, nu alta. *darling* [4]. cu superficialitatea lumii noastre. În orice caz, ceea ce văd eu, este că lumea noastră trece printr-o criză. Şi este dureros, pentru că această clasă era odinioară, în vremurile bune, păstrătoarea unor mari tradiţii, pe care le avea această ţară.

---

[1] *N'est ce pas* = nu e aşa ?

[2] *Mais oui* = păi, da.

[3] *O ça c'est trop* = asta-i prea de tot !

[4] Dragă (engl.).

Iar doamna Smigler :

— Just !

Apoi doamna Hagimavru :

— Foarte just !

Și doamna Papazissy :

— Foarte just !

Toate erau însă dornice să afle amănunte : Ce-a făcut ? Cum s-a purtat ? Ce-a spus ? Doamna Alepudy, ca totdeauna, era deja informată :

— A spus că se mărită.

— Da ?

— Cu cine ?

— Cu unul, Kantakuzinos. A adăugat că nunta ei va fi onorată și de corpul diplomatic din Atena.

— Nu mai spune !

— E o femeie formidabilă. Închipuiți-vă că a chemat personal pe directoarea casei Kabarelli de la Paris, plătindu-i, firește, o avere, ca să-i coase rochia de mireasă.

Au rămas cu gura căscată. „Casa Kabarelli" era dintre cele mai cunoscute din Paris. Modelele sale erau purtate de toate doamnele șic. Totuși, pînă în momentul acela, nici una nu s-ar fi putut gîndi că era posibil s-o aducă la Atena pe directoarea casei pentru a-i coase o toaletă.

— Dar este posibil ?

— Am aflat chiar de la doamna Kostula.

— Ce-a mai spus ?

— Nimic. Vorbea foarte puțin. Și asta a spus-o deoarece multe doamne îi admirau rochia pe care o purta, un model de la Eugénie. Astea sînt fleacuri și lucruri de sărăcie, le-a spus. Nu este mulțumită de croitoresele din Atena.

— *Kél tupé !*

— Dealtfel, n-a stat decît o jumătate de oră. A venit numai că să nu o jignească pe doamna Kostula, care o invitase. Cum aud, nu este o femeie așa de simpatică. Ca tip însă, este interesantă.. Multe au găsit chiar că are un farmec misterios.

Farmec misterios ! Dar înnebunise chiar așa lumea asta ? Doamna Kițomitru se înfuriase la culme. Și împreună cu dînsa, celelalte patru doamne, care formaseră nucleul adversarelor doamnei Sousou, la Kolonaki : 1. doamna

Kiţomitru ; 2. doamna Hagimavru ; 3. doamna Smigler ; 4. doamna Alepudy ; 5. doamna Papazissy.

Aceasta din urmă era o femeie serioasă, cu părul cărunt, pe care şi-l vopsea mov — după modă — al cărei bărbat n-avea, desigur, însemne de nobleţe, avea însă fabrici de ciment, care îi aduceau multe milioane. Cît despre doamna Alepudy, femeie deşteaptă, niciodată nu punea la inimă astfel de lucruri şi în fond găsea o *distraction* — cum se zice — în toate astea. Dacă a intrat în rîndul adversarelor, a făcut-o pentru că-i plăcea să se bage peste tot. Oriunde se găsea, cădea de acord cu tot ce se spunea şi încă supralicita. Aşa şi acum, a fost de aceeaşi părere cu celelalte, o dată în plus, că trebuia să aibă loc o reacţie susţinută contra acestui fenomen ce se chema Sousou, care prin lansarea ei ameţitoare ameninţa să umbrească toate stelele din Kolonaki, cu puternica şi pestriţa ei lucire. Pentru moment însă, asta era o treabă foarte anevoioasă.

Sousou era în ascensiune. Se afla acum în culmea elanului său. Zi de zi legenda existenţei sale se amplifica şi se răspîndea, în timp ce numele său, folosit de aristocraticele limbute ca o inepuizabilă actualitate, cîştiga din ce în ce mai mult teren. Unii rîdeau, desigur. Alţii o admirau, se mirau, sau rămîneau indiferenţi. Dar clasa aceasta avea şi problemele ei mai aparte. Da, doamna Kiţomitru n-o suferea pe madam Sousou. Dar şi multe alte doamne n-o înghiţeau pe doamna Kiţomitru. De aceea, turnau gaz peste foc, cum o vedeau că-şi iese din fire şi — cu răutate, camuflată de multă politeţe — povesteau în faţa ei „noutăţile şi ciudăţeniile" rivalei pe care o duşmănea. Astfel, doamna Kostula ajunsese s-o invite pe castelana din Vuthula la ea acasă, din două motive : ca să aibă în casa ei această ciudată femeie de actualitate, dar şi ca să o tachineze pe doamna Kiţomitru, care ştia c-o să crape de necaz. Lucru ce s-a şi întîmplat dealtfel.

Distinsa doamnă spuse :

— *O, sá s'é tró !*

Şi a completat doamna Hagimavru :

— *Tró, tró !*

Ca să adauge doamna Smigler :

— *Tró, tró, tró !*

Așa că doamna Kițomitru a explodat :

— O fandosită *parvení* [1], care a venit să ne uimească aruncîndu-și banii pe fereastră. Frumoasă distracție, mărturisesc, însă pe mine mă dezgustă. Se vede că adorabila doamnă Kostula nu este în toate mințile. *Să s'é tró !*

Și toate împreună :

— *Tró, tró, tró !*

A trecut puțină vreme.

Castelana din Vuthula începuse să le ia pe doamne în zeflemea. Ironiile ei circulau în toate saloanele. Bizareriile ei. Felul ei de viață. Accentul său aparte. Severul și ireproșabilul protocol al casei. Și toaletele. Se copiau extravagantele sale, modelele, pălăriile sale, totul. Devenise modă. „Fasonul de a vorbi à la Sousou" a prins de-a-binelea și se răspîndea din ce în ce mai mult. Apoi, făcea totdeauna gesturi impresionante. Subscripțiile sale — în sezonul consacrat binefacerilor — erau mari și ziarele publicau note despre „nobila doamnă din strada Patriarhul Ioachim, care urmînd tradiția donatorilor, a pus iarăși la dispoziție o sumă importantă, în scop filantropic".

Doamna Kițomitru turba.

Doamnei Sousou, însă, nu-i păsa nici cît negru sub unghie. Cîteva doamne, care făceau parte din grupul opoziției, ajunseră pînă acolo, încît să-i arate pe față disprețul. Însă castelana nu se lăsa bătută cu una cu două. Crescută în mahalaua în care gura era slobodă, floare scumpă din Vuthula, și-a păstrat calitățile de femeie bătăioasă, iar cînd simțea în jurul său vreun tupeu care-l întrecea pe-al ei, își ridica nasul și *fasamenul* pînă în al șaptelea cer.

— Cum îi spune ăsteia ?

— Care, madam ?

— Cea blondă. Nesărata aia. Cea cu nasul lung, în albastru.

— Doamna Smigler ?

— Netoata ! N-am văzut una mai toantă în toată India. Îmi amintește de o servitoare englezoaică, căreia îi curgea nasul cînd servea budincile ! Apoi, cînd rîde îi apar riduri ! Are cincizeci de ani ?

— Doamna Smigler ? Dar abia are treizeci...

---

[1] Parvenue = parvenită.

— Bună glumă !

— Şi nici n-arată chiar atîta...

— Orice vrabie arată mică. Mai degrabă o fi născută la şapte luni.

Avea o limbă grozavă. Începuse chiar să le fie teamă de ea. Iar în privinţa doamnelor pe care nu le agrea, lansa nişte vorbe de duh care circulau în rîndul lumii alese. Asta nu mai era succes. Era un adevărat şi total triumf. Acum, un lucru îi mai rămînea : să aranjeze cu Minas, să capete numele de doamna Kantakuzino. Şi dacă a întîrziat puţin asupra acestei probleme esenţiale, asta o făcuse pentru că nu-i displăcea situaţia ce o avea momentan. Din contra. *„O, la bell divorsé“* [1], i-a spus cineva mai de mult. Asta a încîntat-o cu adevărat. „Văduvă prin divorţ“, nu prea îi convenea. Acest *divorsé* însă îi suna atît de dulce la ureche, încît era dispusă să rămînă aşa toată viaţa, — numai şi numai ca să i se spună *divorsé*. Pe de altă parte, pompoasa titulatură de doamna Kantakuzino îi devenea din ce în ce mai necesară. Unele nume degajă o misterioasă muzică, care farmecă. Iar muzica cu leit-motivul „Kantakuzino“ îi umplea urechile de plăcere, din ziua aceea neuitată, cînd au făcut cunoştinţă la Megalo Peíko. Aşa că s-a hotărît să facă şi nunta. Şi, în prima casă unde a fost invitată— la doamna Kostula, am spus — a anunţat această hotărîre, ca şi intenţia ei de a o aduce pe madam Kabarelli de la Paris, să-i coase rochia de mireasă. Era ceva de necrezut ! Această femeie desigur că a venit la Kolonaki să ridiculizeze toate femeile aşa-zise *smart* [2]. Multe dintre ele mergeau la Paris. Dar să aducă Parisul însuşi la Atena ! *S'et-inui, món diéu !* [3]

Castelana din Vuthula avea însă şi un alt motiv serios, ca să grăbească căsătoria. Avea pe suflet un „of“, care-o rodea pentru că nu şi-a împlinit viaţa : să aibă şi ea, în sfîrşit, un copil demn de numele şi poziţia sa. Un copilaş aristocrat, de sînge albastru, care „să aibă mamă pe madam Sousou, tată pe Kantakuzino şi Kolonaki să-i fie patrie“. Aceasta era o dorinţă care-i răscolea toată fiinţa.

---

[1] *O, la belle divorcée* = O, frumoasa divorţată.

[2] Elegante (engl).

[3] *C'est inoui, mon dieu !* = este nemaipomenit. Doamne !

Dar Minas ?

Ce-avea de spus de toate astea Kantakuzinos ? Din totdeauna, era potrivnic căsătoriei. Toţi bărbaţii sînt însă adversarii căsătoriei pînă soseşte ceasul fatal. Ciudat lucru şi acesta ! Mulţi consideră danţul lui Isaia ca fiind ceva foarte demodat. Şi totuşi. Au venit şi s-au dus atîtea şi atîtea dansuri, au cunoscut gloria succesului mii de combinaţii ritmice ale membrelor inferioare şi s-au stins în uitarea demodării. Însă acest străvechi dans al lui Isaia trăieşte şi domneşte. Mulţi ezită. Nehotărît era şi Kantakuzinos. Şi totuşi, mai devreme sau mai tîrziu, toţi intră în horă. Mari şi mici. Deştepţi şi proşti. Cei ce au ezitat la nouă intră la zece. Cîţi s-au clătinat la zece se hotărăsc la unsprezece. Iar cei ce au rămas pe dinafara dansului la unsprezece, se grăbesc să-l apuce măcar la douăsprezece.

Acolo, pe malul Rubiconului, stătea şi Minas, nehotărît. Cu zarul în mînă, nu ştia ce să facă : să-l arunce sau nu ? Însă toţi ţin zarul pînă la o vreme. Apoi îl aruncă. Unii se însoară din dragoste. Alţii, ca să găsească dragostea. Şi alţii, ca s-o ocolească. Unii, pentru că au buzunarele pline. Alţii, că le au goale. Dintr-o prostie exagerată, unii. Alţii, din prea multă deşteptăciune, — precum păsările isteţe care sînt prinse de cioc. Unii, ca să cunoască femeia, alţii, pentru că au cunoscut prea multe. Unii, pentru că se grăbesc să se aşeze la masa festinului vieţii conjugale. Alţii, pentru că s-au cam grăbit, au tîrîgulit cu anticipaţie şi sînt nevoiţi să se aşeze. Unii, ca să se liniştească odată şi alţii, în sfîrşit, pentru că au obosit să stea liniştiţi şi s-au hotărît să dea cu piatra în balta vieţii lor netulburate.

Din ce categorie făcea parte Kantakuzinos ? Din toate şi din nici una. Se credea el însuşi deştept. Şi era, desigur. Peste toate cele, însă, avea umor şi se amuza de două lucruri. Întîi, de Sousou şi al doilea, de lumea care o admira. Savura cu mare plăcere gloria obţinută de ea în saloane şi simţea o dispoziţie sarcastică s-o apuce de braţ şi să pornească împreună pe acest drum distractiv, ca să-şi bată joc de preţioasele convenienţe ale Kolonaki-ului. Avea un of pe suflet. Nu ca să devină aristocrat. Ci pentru că avea o mare pică pe marile porţi, care-i rămăseseră mereu închise.

Într-un fel, chiar că admira talentul lui Sousou. Îl distra mai ales felul cum se încadra castelana din Vuthula în rîndul acestei lumi și îndeosebi tupeul, degajarea și agresivitatea ei ; tracul îi era ceva necunoscut. Iar cel mai serios argument, pentru care Kantakuzinos era gata să arunce zarul erau banii ei, așa de mulți.

— *Șér* Minas.

— Spuneți, Souzy.

— Ordonă șoferului meu să scoată mașina pentru plimbare. Puțină *Kivisá* [1] nu strică. Vă spun și un lucru îmbucurător. Paminó rămîne în garaj. Am să conduc eu.

Sună. Drept ca lumînarea Theó.

— Veghezi ?

— Neîncetat, doamnă.

— M-a căutat cineva ?

— Nu, doamnă.

— Oricine mă va căuta — doamna lipsește prin *Kivisés*. Dacă e ambasadă, m-oi întoarce repede și-ți notezi cine. Oricine altul — la dracu !

— Da, doamnă.

— *Allé.*

Peste puțin, se afla la volan. Conducea bine. Minas însă era mereu neliniștit de această manie, iar cînd era alături și Sousou mărea viteza, credea că-i crapă fierea. Oricum, ca om deștept ce era, își încleștа dinții și își încredința speranțele Celui Atotputernic. Sousou se afla în cea mai bună dispoziție. A spus diferite glume și apoi a devenit serioasă dintr-o dată.

— *Món șér* Minas, înțelegi că nu pot să fiu o *divorsé*, la infinit. Trebuie deci, să facem nunta noastră pe cît posibil mai repede. În primul rînd, de astăzi îți permit să-mi vorbești la singular deoarece m-am săturat de *oficial*. Vorbește-mi la *singular*.

— Să nu ne ciocnim, Souzy !

— Fricosule !

— Uită-te în față, totuși.

— Tremuri ?

— Nu prea... Dar...

---

[1] Kifisia = cartier luxos al Atenei, cu parcuri și grădini.

— Mă-nebunesc după *pliú vít angór !* [1]

A mai apăsat pe accelerator. Minas se îngălbenise.

— Souzy !

— Te alarmezi ?

— Nu, dar... taie puţin.

— Eşti bun de copii ?

— Cum ?

— Pardon ! Fiindcă soţul meu dintîi n-a făcut copii, doresc mult ca al doilea să fie mai folositor. Vreau, Minas, să am un micuţ aristocrat şi să-i spun Kathrin Kantakuzino. Şi dacă totuşi am făcut aluzii despre nunţi şi la altele asemenea, vreau să-mi răspunzi categoric la ceea ce te întreb.

— Micşorează viteza !

— Ţi-e frică, deci ?

— Nu. Dar mă supără curentul.

Noroc că în curînd maşina a ajuns la Kefalari. Sousou a frînat în faţa unui mare restaurant şi a coborît majestuoasă. Sprijinită de braţul lui Minas, a trecut prin marele salon al restaurantului plin de lume. Castelana din Vuthula, fără a se învrednici să arunce vreo privire în jurul său, a mers înainte şi s-a aşezat departe de orchestră, „pentru că muzica multă devine greţoasă".

Era drăgălaşă. Împunătoare. Arogantă. Iar Minas a aruncat zarul.

În barul lui Ianaki, Kantakuzino şi cu prietenul său Stathopoulos stau la o şuetă şi la un pahar de *ouzo*. Pe neaşteptate, Stathopoulos a izbucnit în rîs.

— Ha, ha, ha !...

— De ce rîzi, Kosta ?

— Ha, ha, ha...

— Ţi se pare comic ?

— Garson, încă două *ouzo*. Mi-am adus aminte, deci, dragă Minas, de cum am cunoscut-o noi pe madam Sousou, acolo la Megalo Pefko. Prin urmare, mă aşteptam la toate. Însă că va veni o zi cînd te vei hotărî să te căsătoreşti şi că ai să-mi ceri să-ţi fiu naş, ha, ha, ha ! la asta nu m-aşteptam şi nici nu mi-aş fi închipuit vreodată aşa ceva.

[1] *Plus vite encore* = încă şi mai repede.

— În sănătatea ta.
— Eviva.
— Ai rîs ! Ai terminat ?
— Am terminat.

Minas și-o scos monoclul, l-a curățat cu batista, l-a fixat la ochi și l-a privit pe Stathopoulos cu aerul de superioritate ce îl afișa mereu față de acesta.

— Știi că ești nostim, Kosta, pe Dumnezeul meu ! Ești un mic burghez oarecare, vrednic de plîns, care luptă să pară ceva mai acătării, însă fără succes. De cînd te cunosc, nu faci altceva decît trei lucruri stereotipe. Cînd te uiți la mine cu o expresie atît de simpatic prostească și îmi devii și mai simpatic. Cînd te pornești pe rîs, într-un fel așa de naiv, și bonom, și-mi apari ca un om care trăiește amărît în beatitudine. Și în al treilea rînd, cînd te cuprinde panica față de planurile mele, pe care în naivitatea mea ți le comunic, în așa măsură încît ajung la concluzia că ești un om născut să fii epitrop la biserica Sfîntului Fanurie, care a apucat pe drumuri cu totul nepotrivite pentru capacitățile tale.

Stathopoulos a tușit sec :

— Mulțumiri din toată inima pentru complimente.

— Mă rog dumitale. În ultimă instanță, deci, ești o bunătate de om și trebuie să accepți. Mă, prostule și naivule, ți-a trecut prin gînd că m-aș fi însurat vreodată ca un burghez nătăfleț, sau ca un vînător de zestre conștiincios și cumsecade ? Desigur, respectul și considerația mea pentru bani au rămas mereu nelimitate. Însă banul, ca ban, dragă prietene, nu m-a încîntat niciodată. Îmi este pur și simplu folositor. Dar, nu totdeauna ce este folositor te și poate încînta. Ai idee de poezie ?

— Ce poezie ?

— Ești cobză, Stathopol !

— Cobză ? De ce ?

I-a venit acum rîndul lui Kantakuzinos să rîdă. Cum a văzut că Stathopoulos îl privea de după lentile cu surprindere și că i se așează pe toată fața o dulce expresie de nepricepere, și-a recăpătat buna dispoziție :

— Lasă, ducă-se la dracu !

— Ia' spune odată ..

— Ai să-mi fii naș ?

— În regulă.

— Ah, Kosta, Kosta ! De ce ești atît de lipsit de îndrăzneală și de fantezie ? Îmi tot spui că însurătoarea cu femeia aceasta este pentru mine un pericol. Sînt de acord, dragul meu. Toate lucrurile își au poezia lor, pentru oamenii care sînt înzestrați cu oarecare sensibilitate. Iar pericolul își are și el poezia lui. Îmi spui că aș fi putut primi bani din altă parte, dacă doream să-i obțin prin căsătorie. Sigur că da. Aceasta însă este o afacere perimată și josnică, practicată în mod cinstit și pedant de oameni mediocri. Nu e pentru mine. Eviva ! Madam Sousou este o femeie unică. Ca să devii soțul unei astfel de femei, trebuie să ai ceva mai mult decît ambițiile unui vînător de zestre cinstit, de duzină. Mă-nțelegi ?

— Totuși, stai ! Aveai alte planuri ?

— Poate.

— Cum de-ai ajuns, deci, la această hotărîre ?

— Ei bine, dragul meu, trebuie să-ți mărturisesc că m-a captivat personalitatea acestui tip de femeie. Ești puțin bleg și nu este exclus să-mi spui că sînt amorezat. Nu e vorba, natural, de asta ci de ceva mult mai serios. Nu sînt romancier și n-am de loc poftă să-mi transform viața în material pentru romancieri, Stathopol. Femeia aceasta este interesantă pentru mine din alt punct de vedere. Are în ea toate atributele unei mari snoabe ; are spirit, absolută încredere în superioritatea ei, în proporții ce delectează. Este spontană. Autentică. Nu cunoaște meșteșugul de a-și ascunde gîndurile și fanteziile, înțelegi ? Lîngă ea, deci, blegule și supranaivule Stathopol, rolul meu este acela al artistului. S-o țin din scurt. Să creez din această minunată materie primă o capodoperă.

— Salt în gol !

— Are și acesta poezia lui.

— Îi vei pune frîu, sau ți-l va pune ea ție ?

— Care este părerea ta ?

— Să-ți spun drept, Minas, într-o oarecare măsură pe mine m-a speriat femeia asta. Dar e și altceva. Azi lumea o admiră, pentru că nu știe de unde a picat. Mîine, cînd se va afla și asta, n-au s-o salveze nici capriciile, nici

limba, nici milioanele de care dispune. Te va atrage în prăpastia ridicolului. În orice caz, eu mă fac cu plăcere naş, dacă doamna n-are ceva împotrivă. Şi sînt total dispus să ignorez trecutul hazliu al acestei femei, care astăzi constituie idealul tău. Fă saltul, Minas, şi bunul Dumnezeu care te ocroteşte să te aibă în sfînta lui pază. Amin.

— Eviva !

— În sănătatea ta.

Marea doamnă din strada Patriarhul Ioachim desigur că n-a fost entuziasmată de alegerea naşului. Cînd a auzit că urma să-i cunune Stathopoulos, a strîmbat din nas şi s-a uitat la Minas indispusă.

— Unde l-ai găsit pe nesăratul ăsta ? Nu se putea ca un ambasador ceva mai de procopseală să ne schimbe cununiile ?

Vulpea şireată — cu minunata sa limbă diplomatică, pe care o strunea în momentele dificile — a reuşit s-o calmeze pe Sousou şi s-o convingă că Stathopoulos era naşul ideal. După aceea însă, au apărut alte cîteva probleme, la fel de serioase. Şi, înainte de toate, aceea a invitaţilor.

Sousou desigur că dorea ca nunta ei să facă senzaţie. Ceva mai mult, să rămînă în analele Greciei zilelor noastre, ca un eveniment deosebit pe care să şi-l amintească şi să-l pomenească cei mai bătrîni, ca pe un moment istoric în amintirile lor. Să zică, de exemplu : „în anul acela cînd s-a căsătorit madam Sousou la Kolonaki..." Kantakuzinos însă nu era de aceeaşi părere. Susţinea că astfel de nunţi ostentative nu erau şic. Lumea mondenă — spunea dînsul — nu se mai căsătorea cu astfel de tămbălău, ca în timpurile trecute. La biserică merge numai perechea care se cunună. Nici un invitat. În felul acesta, ceremonia ar fi fost mai modernă, mai impresionantă şi mai poetică.

— Ar fi o glumă !

— Şi totuşi, Souzy dragă...

— Eşti un prost, Minas.

— Souzy...

— *Dacă şi întrucît* nu va veni nimeni la ceremonia nunţii mele, atunci de ce am luat-o pe sus pe madam Kabarelli de la Paris, ca să-mi coase personal rochia de mireasă ? Doresc să fie prezente în persoană toate femeile

mondene și distinse, ca să vadă cum se-mbracă una ca madam Sousou, la ceremonia ei nupțială. Notează, te rog, să fie invitate neapărat doamna Kițomitru, să crape de necaz doamna Smigler, să plesnească doamna Papamarcu, să se mire doamna Papazissy, să amuțească doamna Kostula, să se minuneze mai ales doamna Alepudy, ca să dea zvon în toată omenirea !

— În regulă.

— Ai notat ?

— Desigur.

— Și diplomați ?

— Natural.

Minas s-a prefăcut că e de acord și i-a prezentat o listă cu cele mai cunoscute nume din aristocrație și ale corpului diplomatic. Doamna a privit prin *fasamen* lista, a șters cu creionul trei nume care nu-i sunau bine la ureche — ăștia, *șér Minas*, cred că sînt mai mult de origine populară — și i-a restituit lista după ce a semnat-o cu o solemnitate deosebită. Bineînțeles că Minas nu s-a gîndit nici o secundă în mod serios să cheme vreunul din cei de pe listă. Își dădea seama cît de caraghioasă ar fi fost situația lui, alături de Sousou în biserică și cîte comentarii ar fi declanșat în jurul său pompoasa desfășurare a nunții. A promis, deci, că va trimite el însuși invitațiile și a clarificat chestiunea.

Între timp — zile de-a rîndul — în apartamentele din strada Patriarhul Ioachim agitația era în toi. Personalul de serviciu nu-și mai vedea capul de treburi, iar soneriile țîrîiau toată ziua. În încăperile separate ale doamnei, madam Kabarelli controla lucrul pe care îl executau trei mari croitorese ; făcea probe dădea sfaturi și de la cele mai mari magazine veneau personal directorii lor, potrivit ordinelor doamnei, pentru procurarea de pălării, ciorapi, bijuterii. Nefericitul mire, văzînd cum curgeau gîrlă banii, se apucase de păr și se consola cu gîndul că, imediat după nuntă, avea să se ocupe de oprirea acestei groaznice risipe, care îl amețea și îl indispunea ; cine rîde la urmă rîde mai bine...

Și, în sfîrșit !

A sosit și ziua cea mare. O, marea mea Sousou ! O ! incomparabilă figură, de o sută de ori mai femeie decît toate femeile, o ! stea lucitoare printre milioanele de stele ce lucesc pe firmament și se sting în fața ta, inaccesibilă și indescriptibilă cuceritoare din Bythula, unde se va găsi poetul să-ți stihuiască cîntecul nupțial ? Unde să găsesc eu, sărmanul tău biograf, puterea să-ți cînt hymeneul ? De unde să capăt puteri ca să-ți compun marșul nunții, în acest vis al după-amiezii de primăvară !

Trezește-te Shakespeare ! Și tu, umbră a lui Mendelsohn, cată să găsești melodii noi. Treziți-vă, Anakreon, Pindar, Stesihor și tu Sapho, care ai cîntat în epitalamele tale frumusețile mirilor, — veniți să alcătuiți corul panegiric al rapsozilor în acest eveniment măreț !

Iat-o, acum coboară din grandioasa-i locuință.

Lîngă poartă, limuzina lucește. Paminó, așezat la volan, cu fireturi de aur la chipiu, seamănă cu un general îmbrăcat în uniformă de paradă. La portiera mașinii stă Leó, drept ca lumînarea. Peste puțin, apare și doamna. Înfățișare incomparabilă. Rochia de mireasă i se scurgea pe corpul de alabastru, ca un torent de flori albe. Mănuși albe, ca spuma de mărgăritare ce se ivește pe marea primăvăratică, îi acoperă degetele delicate ca niște crini. Colo sus, pe fruntea-i mîndră, de unde coboară voalul ca de păianjen, stă așezată o excentrică ghirlandă de flori de lămîiță care dă un aer de maiestate olimpiană întregii făpturi.

N-am fost, fraților, la nunta lui Zeus și a Herei. Însă pot să jur pe tatăl zeilor că, în ceea ce privește grandoarea și tupeul, castelana din Vuthula a pus-o cu botul pe labe pe mama zeilor. De jur-împrejur, la ferestrele caselor de pe strada Patriarhul Ioachim, a ieșit aristocrația și admira, așa cum ieșeau altă dată „bulendrele" la ușile și ferestrele „azilului săracilor".

Puteai să nu admiri ?

Înfățișarea ei avea ceva din grandoarea ultramondenă. Mersul, ceva neînchipuit de impunător. Fruntea sus. Ochii aplecați. Cînd și-a ridicat imaculatul pantofior pe scărița mașinii, credeai că Phaéton s-ar fi dat și peste cap ca să se așeze la volan. Alături de ea, Minas, cu monoclu, a fost eclipsat. Nici Sousou nu-l vedea și nici lumea cealaltă.

Claxonul a scos un urlet și mașina s-a pus în mișcare. În urma lor, a doua mașină îl trasporta pe Stathopoulos. Cînd mașinile treceau în viteză, lumea rămînea pe loc.

— O mireasă !

— Cine e ?

— N-o cunoașteți ?

— Nu. Cine e ?

— O aristocrată mare, foarte mare. N-ați auzit ? Îi spune madam Sousou și este de familie aleasă. Era, se zice, divorțată și astăzi se mărită.

Au ajuns la biserica sfîntul Sostis.

Perechea a coborît. Acolo trebuia să se adune invitații. Dar nu se vedea nici unul, pentru că Minas n-a trimis nici o invitație. Cufundată în lumea sa acum, Sousou nu vedea și nici n-auzea. În felul acesta, Minas a ieșit din dificila situație de a-i da lămuriri. Ritualul cununiei a decurs după tipic.

În momentele acelea, Sousou n-a mișcat nici capul și nici ochii măcar. Numai cînd s-a terminat ceremonialul, s-a întors către naș și i-a spus :

— Noi mergem. Îngrijește, te rog, de înalții noștri oaspeți. Mai ales de diplomați, ca nu cumva să iasă vreo neînțelegere.

Trecînd printr-un șir de cîțiva curioși, care s-au strecurat în biserică, ca să urmărească ceremonia, a ajuns la mașină.

— *Allón* [1], a zis.

Au urcat. Abia atunci și-a revenit Sousou din emoție, regăsindu-și personalitatea :

— *Món șer !* Multă lume, multă lume ! Numai că n-am văzut pe ambasadorul Japoniei și mi-e teamă să nu mă-nțeleagă greșit.

A urlat din nou claxonul și mașina a pornit pe drumul paradisului.

Mosié, Kokós !

Un sărut, — puțină franceză ; al doilea sărut — puțină engleză ; al treilea sărut și, apoi, domnul Kokós a dat cu

[1] *Allons* = să mergem.

tifla anglo-franco-germanei, luînd-o în braţe pe foarte dulcea doamnă Kiţomitru. Clipe de beatitudine. Distinsa doamnă oferea cu generozitate vervei senzuale a lui Kokós picanta băutură a adulterului.

Femeie cu temperament — o ! pardon de indiscreţie. Dacă acolo, prin saloane, doamna Kiţomitru — fruct tropical şi fin — îşi etala acea eleganţă superbă, apoi cînd, aiurea, dădea deoparte veşmintele de mătase meşteşugite de croitoreasă, arăta în toată splendoarea o altă capodoperă a naturii, un corp divin, elastic, agitat, jucăuş, sub ale cărui rotunjimi credeai că se înăbuşe tulburătoarele sucuri ale unui fruct dulce-acrişor, pe care norocoşii degustători n-aveau să le uite niciodată. Astfel, distinsa doamnă, ca toate femeile, odată cu furou dădea cu piciorul şi la manierele alese, ca să cadă pradă indecentelor porniri ale setei senzuale, care se stinge peste tot la fel, în Vuthula sau la Kolonaki.

Nu ştiu ce-ar fi făcut onorabilul domn Kiţomitros, dacă l-ar fi surprins pe neaşteptate pe domnul Kokós galopînd prin cele mai intime locuri ale paradisului propriu şi culegînd ameţitorul nectar din florile acestuia. Poate că l-ar fi scandalizat această „interzisă pentru domnişoare şi soţii" secvenţă a braconajului prin pătimitele grădini ale onoarei sale conjugale şi ar fi intervenit să întrerupă ritualul. Însă zodia bună a oamenilor civilizaţi nu dorea să strice clipele de fericire ale acestui admirabil cuplu, cu astfel de urîţenii. De aceea şi îl ţinea pe domnul Kiţomitros departe de locurile sacrosancte ale amorurilor soţiei sale, acoperit de lauri în alte domenii de activitate, la tribuna parlamentului, răguşit, impulsiv, furios, într-o rară inspiraţie oratorică din cariera sa politică.

— Şi nu ezit să accentuez, domnilor deputaţi, perora dînsul, că atitudinea criminală a guvernului, zic a guvernului, care a adus atîtea nenorociri ţării (tuşeşte) a condus iarăşi corabia statului în furtuni de tot felul (tuşeşte), clătinată şi rămasă pradă mîniei furtunoaselor valuri ; pradă, zic, domnilor deputaţi, mîniei persoanelor suspecte şi incapabile.

— Bravo !

— Jos incapabilii ! Jos !

— Bravo ! Bravo !

Ropotul de aplauze a întrerupt această rară inspirație oratorică a lui Kițomitros, exact în timpul cînd vasul onoarei sale conjugale, clătinat pe patul moale din garsoniera lui Kokós, rămase pradă furtunoasei mîinii a celui mai nebunatic amor și soartei ingrate a celebrilor soți din lumea asta deșartă.

Dar, să-l lăsăm pe domnul Kițomitros să strige de la tribuna parlamentului, spre a ne ocupa mai de aproape de domnul Kokós.

— Draga mea...

Cu ochi mai galeși de oboseală și mai fermecători cu cearcănele ce-i umbreau, semne ale dulcii extenuări în acea călătorie nebună către al șaptelea cer al exaltării simțurilor, rîvnita amantă simțea o caldă amorțeală prin tot corpul, ca o vioară neprețuită, care abia cîntase o sonetă cuceritoare. S-a uitat la Kokós, cu privirea adîncă a recunoștinței spontane, pe care o arată femeile tinerilor și viguroșilor descendenți ai lui Adam.

Era o persoană agreabilă. Înalt, solid, bine clădit. Vorbea două limbi împănate cu vorbe grecești, purta cravate în culori țipătoare, cunoștea toate mărcile băuturilor și era foarte popular printre ospătarii marilor localuri. Era al treilea fiu al unui fabricant de țigări și avea alți doi frați, mai serioși — unul inginer, iar celălalt ofițer de marină. Născut în bogăție, socotea munca o prostie, sărăcia urîțenie, gloria deșertăciune, cultura pedanterie ; era cînd greoi, cînd plin de bună dispoziție, cînd fatalist ; alteori, dezgustat de orice, savura cu condescendență toate cele pe care zeul bogăției le servește de-a gata fiilor de industriași bogați.

Petrecăreț. Cartofor. Afemeiat. Avea cele trei calități, care farmecă femeile neliniștite, de tipul doamnei Kițomitru. Pierdea la cărți, cîștiga în dragoste și știa să rontăie cu pricepere averea babacului. Obișnuia să bîrfească cu nerușinare pe fosta amantă, să flirteze cu eleganță, să danseze admirabil, să se bage în discuții serioase și, din cînd în cînd, să pozeze în ideolog. Admitea ideile progresiste, ca pe o modă, cum ar fi o cravată extravagantă. Pe la prînz, eșua în localul lui Orfanidis și considera ca o pre-

ocupare serioasă să-i cîştige pe vînzătorii de fistic, făcînd pariuri cu dînşii. Tembel din naştere, dacă s-ar fi născut în Vuthula ar fi murit de foame.

— Nu trebuia, Kokó !

— De ce, Zizina ?

— Deoarece duminica cealaltă se desfăşoară alergările de cai la Holargos. Antrenorul meu, Muzakos, mi-a recomandat o cură foarte severă în zilele acestea. Eşti veşnicul şarpe care mă determină să încalc poruncile, fie că vin de la Dumnezeu, fie de la Muzakos.

— Dar eşti în formă.

— Crezi ?

— Am văzut-o adineauri...

— Monstrule ! Vorbesc despre alergări.

— Pardon ! Dacă îmi permiţi, Zizino dragă, să risc la pronosticuri, pot să te asigur că de data asta doamna Smigler se va plasa ultima. Exista însă un singur pericol. Se zice că madam Sousou este o amazoană straşnică. Din fericire însă, nu va lua parte. Este proaspăt măritată, draga mea, şi îşi petrece luna de miere în alte curse.

Doamna Zizy s-a bosumflat :

— Se zice că e amazoană ?

— Da' ce nu se zice !

— *Is that so ?* [1]

— *Ai dont biliiv dem ol* [2] Un singur lucru ştiu draga mea, că se exagerează. Ieri am auzit că la Kifisia, unde îşi petrece luna de miere, a închiriat un apartament întreg la „Cecil" şi a cerut să i se detaşeze un serviciu special. Te-a invitat la nuntă ?

— Nu.

— Pe cine a invitat ?

— Pe nimeni. Chiar dacă mă invita, n-aş fi mers, *of cors.* [3] N-am poftă deloc să asist la bîlciuri. Dar, vezi, că am ajuns şi la asta. E un indiciu că madam nu mai agrează pe nimeni !

A venit şi duminica.

O zi deosebit de semnificativă pe agenda desfătărilor înaltei societăţi. Holargos. Alergări cu renume, care aduc

[1] Aşa o fi oare ? (engl.).

[2] *I don't believe them all* = nu cred toate astea (engl.)

[3] *Of course* = desigur (engl.).

pe teren cei mai frumoși și mai eleganți cai ai Atenei. Domni ca scoși din cutie, cu monoclu și barbișon, doamne și domnișoare vaporoase, babe care fac pe tinerelele, diplomați, miniștri și neveste de ambasadori, bijuterii, pupături de mîini, maniere distinse, *darling* aci, *darling* colo, toate damele *smart* și acel *non plus ultra* [1] al Atenei.

În fața unui mic boschet de pini, sînt așezate scaunele pentru publicul cu sînge albastru și distins, pe care poate să-l expună cu mîndrie capitala țării grecești. Se vorbesc toate limbile din lume, — pînă și cea greacă. Neuitate Kolokotroni, dacă ți-ai fi văzut urmașii !

— O !

— *La bél Helén !* [2]

— *Kél grás !* [3]

Prima apare doamna Eleni Zamberdu — *a califurșon* [4] — care se lansează cu oarecare nervozitate pe pistă. Lumea este gata să o admire, însă, în elanul său, amazoana răstoarnă două obstacole. *Desepsión !* [5] Apoi intră doamna Zafiriu, iar cronicarii notează : grație, abilitate cuceritoare. Senzație acum : apare doamna Smigler, amazoană renumită, brunetă, foarte dulce, stăpînă absolută a echitației și cînd se lansează în galop, declanșează o manifestare admirativă într-un murmur franco-anglo-grecesc :

— *Grasiez.* [6]

— Superbă ! *Țárming ! Țarming !* [7]

— *Tré șarmánt !* [8]

Triumful însă este trecător, ca toate cele de pe lumea asta. Iat-o pe regina saloanelor, călare pe o iapă arăpească, ce strălucește în soare ca oglinda. Madam Kițomitru ! [9] Așa cum agită biciul prin aer și înaintează spre teren mergînd la trap, umple peisajul cu personalitatea sa și toate în jurul ei îi reflectă grația. Tăcere. Începe galopul. Se înalță

---

[1] Nu poate fi ceva mai presus (lat.).
[2] *La belle Hélène* = frumoasa Elena.
[3] *Quelle grâce* = cîtă grație !
[4] *A califourchon* = călărind bărbătește.
[5] *Deception* = decepție.
[6] *Gracieuse* = grațioasă.
[7] *Charming* = fermecătoare (engl.).
[8] *Très charmante* = încîntătoare.
[9] Cu „r" grecesc.

priviri, mîini, lorniete, aci se fixează un monoclu, o blană de vulpe alunecă dincolo, mai încolo cade un baston, se înăbuşe un oftat în altă parte, doamnele mai coapte sînt cuprinse de nostalgie, tinerele sînt geloase, iar babalîcii libidinoşi privesc cu extaz rotunjimile corpurilor strînse în corsaje — fie într-un ceas bun amintirea ta, kir Dimitris Hlempas !

Adorabila amazoană, mlădioasă şi zveltă, se apleacă brusc pe gîtul calului, care se pregăteşte să sară obstacolul săltînd picioarele din faţă ; apoi, strunind riguros burta lui lucitoare, pocneşte din bici — plici plici ! — avîntîndu-se la galop, cu un nou elan. Vîntul îi flutură părul scăpat de sub bonetă, biciul răsună triumfător, obrazul capătă culoarea trandafirului roşu-aprins, oglindind încordarea forţelor sale, pe cînd, în fine, admiraţia publicului aristocratic găseşte accente mai populare — umane — şi izbucneşte în aplauze furtunoase :

— Bravo, Zizy !

Domnul Kiţomitros îşi admiră nevasta, iar Kokós pe sine însuşi. În acest răstimp, stau unul lîngă altul, vorbesc politicos, schimbînd între ei surîsuri, complimente şi ţigări. Domnul Kokós n-a omis să amintească de discursul-explozie, rostit în parlament, pe care l-au publicat ziarele partidului său, cu litere mari şi groase, după notele stenografiate.

Galopează acum domnişoara Delitzortzaki, cu graţie — o floare mediteraneeană, cu bărbia ascuţită şi nasul destul de mare. Apoi, după doamna Kostula urmează doamna Alepudy. Fiecare îşi are o manieră proprie şi toate laolaltă scriu prin copitele cailor istoria civilizaţiei acelei lumi frumoase şi elegante.

Instantanee ale bîrfei :

— V-a spus doamna Alepudy ?

— Ce anume ?

— Dacă madam Sousou ar fi luat parte la alergări, e categoric că ar fi ajuns prima. E grozavă la călărie. Se zice că a luat de două ori premii la Londra şi a uimit lumea cu talentul său la călărie.

— Ce păcat că n-am văzut-o !

— Ar fi plesnit doamna Kiţomitru.

— O ! *Natiurelman...*

— Așa, deci, datorită absenței rivalei, ea triumfă astăzi. *Ell é-t-ensiuportabl !* [1] A pornit o adevărată cruciadă împotriva lui madam Sousou.

— Adevărat, cu cine s-a măritat ?

— Cu unul, Kantakuzinos.

— Este bogat ?

— Se zice că e armator. Nu știu precis. În orice caz, ceea ce cunosc este că aparține unei foarte vechi familii aristocratice a Bizanțului. Închipuiți-vă, deci, *șér ami,* dacă l-a ales o astfel de femeie, atît de originală și de pretențioasă, trebuie să fie cineva ! Eu l-am văzut de multe ori împreună cu ea. Este un tip foarte serios și elegant. Cine e aceea care galopează acum ?

— Este Lina Tziromyty.

— A, da...

— Fată anostă. Ce i-o fi trebuind călăria, dacă nu se pricepe ?

Etc., etc.

După un timp, domnul Kokós începe să se plictisească. Noroc însă că, în scurt timp, vine doamna Zizy — aprinsă, grațioasă, o minune în pantalonii de călărie. Omul cu monoclu, care bîrfea pînă acum, sare în picioare și îi sărută mîna. Ea trece printre rîndurile de oameni, ca printr-o grădină înflorită, iar aceștia îi surîd în semn de „felicitări" și atinge mîngîietor cu biciul capul soțului său.

— Pst, ai adormit ?

— Zizina-mú !

— N-ai ședință la partid ?

— La cinci, draga mea.

— Și este patru, Leleko-mú. Pînă îți găsești mașina, pînă ajungi jos... Nu-ți schimbi costumul ?

— Natural.

— Atunci, de ce mai stai ? Du-te de te îmbracă. Dar este un om imposibil, domnule Kokós. Trebuie să stau cu ceasul după el, ca să i le amintesc pe toate.

Pleacă.

Ochii atît de dulci ai frumoasei amazoane privesc cu lăcomie pe cavalerul garsonierei.

---

[1] *Elle est insuportable* = este nesuferită.

— Ce ai de zis, Kokó ?

— Ai fost superbă.

— Ți-am plăcut ?

— O ! *darling*. Ești fericită ?

— Tu ?

— *Véry màci.* [1]

Alergările iau sfîrșit. Mașinile elegante pornesc spre Atena. Plecăciuni, sărutări de mîini, amabilități, *darling* aici, *darling* colo — Doamne, ce frumoasă este viața la Kolonaki !

DUMNEZEU IUBEȘTE KOLONAKIUL

Martie se trezise vesel. Inundase Atena cu aur toată dimineața, însă cam pe la prînz începuse cu niște glume nesărate — din acelea pe care le obișnuiește luna aceasta zurlie. Și-a umflat foalele și a început să sufle, îngrămădind și bulucind norii pe cer. Pe străzi, se stîrnise praful. Smulgea pălăriile de pe capul bărbaților, ridica fustele femeilor, astfel că domnul serios își holba ochii ca să savureze frumusețile, iar golanul exclama plin de entuziasm :

— Hei, mă ! ce lucruri *di granda !*

Kir Dimitrakis Hlempas, sprijinindu-se de ușa brutăriei sale, urmărea de mai mult timp, năpădit de reverii, combinezoanele și chiloții doamnei Kety, pe care vîntul strengar îi umfla pe terasa de vizavi. Era clar că își imagina ceea ce nu vedea și, cînd își lingea buzele în sec, cînd își răsucea mustața, gesturi însoțite cu un fel de nechezat. Numai că, la ora patru după-amiază, glumele au

[1] *Very much* = foarte mult (engl.).

încetat, cînd martie a tunat puternic ca un cîntăreț de biserică, care tușește ca să prindă nota unui imn heruvic. Apoi a început să fulgere și o detunătură grozavă a zguduit temeliile cerului, iar ecourile sale s-au rostogolit peste norii groși, care se întunecau tot mai mult și se lăsau mereu în jos. O a doua detunătură ai fi zis că a spart zăgazurile cerurilor și a început să plouă cu găleata.

Atena era inundată.

Unii zic că ziua bună se cunoaște de dimineață. Prin alte locuri poate că se întîmplă așa, însă niciodată nu știi ce pune la cale cerul Aticei. Nestatornic ca oamenii pe care-i adăpostește, rîde și se înfurie așa cum îi vine pofta. Lumea îngrozită se împrăștiase pe străzi. Tramvaiele s-au oprit. Mașinile și taxiurile deveniră gondole, prin străzile din centru. Din muntele Lycavitos coborau rîuri cu apă tulbure, inundau piața Omonia și se rostogoleau cu furie către strada Sfîntul Constantin, grăbindu-se spre... țările de jos. În cîteva minute, Vuthula devenise o baltă imensă și agitată. Chiloțelul roz al doamnei Kety înota acum într-un rîu noroios și kir Dimitrakis Hlempas și-a întrerupt reveriile.

De după cristalele ferestrelor din Kolonaki, delicatele doamne, care își luau ceaiul, lăsau ceștile, ca să admire dintr-o superbă poziție estetică spectacolul ce-l prezenta furtuna.

— Ah, minunat ! Ce frumos !

— Este superb ! Ce mult îmi place !

— Miky, băiatule, apleacă-te, să vezi ! Veneția, nu altceva !

Cineva se uita în stradă și își amintea de Veneția, cineva privea cerul și pomenea Parisul. Tinerii se distrau grozav privind scenele de pe stradă, în timp ce doamnele sentimentale rosteau versuri ; de preferință ale poeților francezi. Numai madam Sousou, întinsă pe un divan trandafiriu, fuma îngîndurată. Furia furtunii, care se întețea mereu, îi aducea aminte niște clipe penibile, zile și nopți tragice din viața sa, și i se părea că aude clopotele de la sfîntul Gheorghe, care dădeau alarma cînd se inundau pivnițele din Vuthula. Pentru prima dată de cînd domnea în Kolonaki, i s-au umezit ochii, iar buzele ei

au murmurat cu emoție : „Săracul de tine, Panaiotaki. Probabil că te-a inundat".

N-avea dreptate ?

Asta însă nu era inundație. Era ceva mai mult, un adevărat cataclism. De mult nu s-a mai văzut în Vuthula o astfel de nenorocire. Credeai că urgia lui Dumnezeu s-a abătut pe capul acelei mahalale sărăcăcioase și că a venit clipa ca ea să se năruie, pentru a se împrăștia în cele patru vînturi ale păcatelor sale. Pentru care păcate însă, Dumnezeule, care ești atît de drept ? În definitiv, dacă domnișoara Mătură-de-tavan cînta fals și dacă kir Dimitrakis Hlempas se uita cu păcat, dacă kir Aristidis bea ceva mai mult și dacă Pericles, servitorul, înjura cîteodată, dacă kera Panorea bîrfea și dacă bărbierul Jorj făcea puțin *umor*, dacă — fie și asta ! — kir Antonakis filozofa pentru găsirea secretului fericirii, — alții făceau rele mult mai mari în această lume. Și totuși, în spatele norilor negri se mînia, cu sălbatice bubuituri, groaznicul spirit al răzbunării cerești și fulgerele — săbii de foc — brăzdau văzduhul, în timp ce vîntul, care dimineața se jucase zglobiu, năvălea acum cu perfidie să smulgă acoperișurile caselor sărăcăcioase ; ploaia cădea cu furie, iar torentele de apă tulbure inundau subsoluri, curți, camere, rodeau cu o ură oarbă temeliile, căutînd să tîrască în neant case și oameni. Se înnoptase. Ți se părea că noaptea asta era cea din urmă a Vuthulei. Frica și agonia apăsau inimile oamenilor nevoiași care urmăreau zăpăciți dezlănțuirea răului. La Kolonaki însă, se discuta :

— Mai plouă, *darling* ?

— Plouă, Zizy.

— Ah, mi se vor uda pantofii, se neliniștea doamna Kițomitru. Tocmai astă-seară s-a găsit să-și facă mendrele furtuna asta care nu mai încetează. *Mai got !*[1] Parcă ne-a blestemat Dumnezeu să mergem la *resepsionul* doamnei Papazissy cu pantofii uzi ! Klark, spune să-mi pregătească galoșii, mașina și trei umbrele. Vino, Leleko, n-ai să te plictisești !

Așa se vorbea la Kolonaki. Iar Vuthula urla : „Ajutor !"

[1] *My God* = Dumnezeule.

Şi pe cînd, la scurt timp după aceea, în saloanele doamnei Papazissy se servea şampanie şi caviar şi doamna Kiţomitru se legăna drăgăstoasă în braţele domnului Kokós, cînd domnii şi doamnele distinse bîrfeau în toată legea şi domnul Kiţomitros dădea pe gît unul după altul paharele de whisky, jos în Vuthula sunau ca înnebunite clopotele bisericii sfîntul Gheorghe şi se auzeau, prin furtuna ce se abătuse asupra oamenilor, voci disperate :

— Ne înecăm !

Din fericire însă, vocea Vuthulei nu răzbate pînă în Kolonaki, ca să tulbure plăcerea clipelor acestei lumi frumoase — a celei mai frumoase dintre lumile posibile, cum a spus şi neisprăvitul de Leibnitz. De la „azilul sărăcimii" venise primul urlet de groază. Cu un zgomot asurzitor, s-a prăbuşit peretele dinspre răsărit, cedînd presiunii vîntului, ploii şi torentului turbat. Kera Marika a ţîşnit afară, ţipînd cît o ţinea gura, iar kir Aristidis se bălăcea în apă. Niţa, fata bătrînă, o invoca pe Maica-Precista şi încerca să-şi salveze de la pieire lada cu trusoul. Înnebunit, Pericles, servitorul, o trăgea de mînă pe nevastă-sa :

— Mergem, fă !

— Stai, pentru Dumnezeu !

— O să cadă peste noi, fă, hai să mergem !

Într-adevăr, după căderea peretelui, acoperişul sta să se dărîme şi el şi era pericol de prăbuşire din clipă în clipă, din cauza vîntului care sufla cu turbare. Nefericita de Aspazia, însă, îşi căuta cutiuţa cu giuvaericale, — vechituri de brăţări, lănţişoare, inele, unică speranţă a bătrîneţelor — cînd s-a auzit un zgomot greu, înăbuşit, şi au fost surprinşi de căderea acoperişului.

— A căzut casa ! Alergaţi !

Temistoclis Yavasis, acel ciudat muncitor de la magazinul de mobilă „Artă şi Modă", care într-o dimineaţă de primăvară s-a aprins şi a scandalizat Vuthula, a dovedit astă-seară că nu era capabil numai de lucruri nedemne. S-a repezit înăuntru printre dărîmături, solid ca un taur cum era, înşfăcînd-o pe umeri pe fata bătrînă, care se tot văieta într-una : „zestrea mea, zestrea mea !"... Apoi, a luat încă alţi doi, care săriseră printre dărîmături ca să-i dezgroape pe ceilalţi, şi care gemeau. Între timp, o

groază de lume ieșise de prin subsolurile inundate ; cîteva femei se bălăceau prin apă, ca să-și salveze mobila și așternuturile ; un băiețel căzuse într-un șanț, iar mamă-sa țipa înnebunită. Ploua mereu, torențial, se trăgeau clopotele. Jorj se lovise la cap, Pericles a fost omorît, nevastă-sa urla disperată și mulțimea de sinistrați se refugiase în biserică. Apoi au sosit și pompierii.

Acestea s-au întîmplat.

Dimineața, martie se trezise din somn iar vesel, ca și cînd n-ar fi fost el cel care răvășise toată lumea. Ziua apăruse iarăși, ca blagoslovită de ceruri. Ziarele publicau acum coloane întregi despre pagubele din oraș și mai ales despre dezastrul din Vuthula. Presa guvernamentală deplîngea victimele și cea din opoziție ataca guvernul, că n-a prevăzut furtuna. Deputat în opoziție, în Atena, domnul Kițomitros — după ce noaptea golise vreo douăzeci de whisky-uri la *resepsiónul* doamnei Papazissy și după ce a mistuit sforăind homarii și caviarul — s-a trezit mahmur din somn ; iar cînd a citit ziarele, a exultat :

— Zizy !

— Te-ai trezit, Leleko ?

— Draga mea, citesc aci veşti îmbucurătoare. Ai văzut ziarele ? Bre, bre, ce inundații ! Cînd am sprijinit acordul de construire a canalizării, m-au acuzat de interese personale.

— Sînt cazuri catastrofale ?

— Din fericire, multe. A ! lucrurile nu pot fi lăsate așa. Este o ocazie minunată de a ataca guvernul. Trebuie să merg la fața locului. Trebuie s-o iau înaintea ministrului de resort.

Entuziasmat de inspirația sa, frecîndu-și mîinile, s-a sculat, s-a îmbrăcat, și-a pus monoclul, s-a urcat în mașină, luîndu-l și pe secretarul său, și a pornit-o spre locul dezastrului, la Vuthula, pe care și-o amintea din ajunul alegerilor. Avea mare ciudă pentru că i-au respins propunerile de canalizare, o operă însemnată, care ar fi salvat orașul de inundații pe de o parte, iar pe el l-ar fi umplut de bani, pe de alta. Cînd mașina s-a oprit, în jurul său se adunase destulă lume. L-au condus la biserică, unde se aflau cei rămași fără adăpost. Cîteva femei plîngeau. A

mîngîiat cîţiva copii desculţi, apoi s-a urcat pe un scaun şi a rostit aceste vorbe importante :

— Mult iubiţi concetăţeni, durerea voastră este şi a mea, dezastrul vostru este şi al meu. În adîncul sufletului meu simt o mare durere pentru nenorocirea ce v-a lovit ! Mă simt îndurerat însă şi mai mult, întrucît nenorocirea voastră putea fi evitată chiar de mine, dacă nişte adversari josnici şi mici la suflet n-ar fi împiedicat realizarea propunerilor mele. De nenumărate ori am arătat şi am susţinut nevoia executării de canalizări, pentru scurgerea viiturilor. Însă nemernicii adversari politici au zădărnicit aprobarea contractului ; iar acum, în calitate de guvernanţi, şi-au astupat urechile, făcîndu-se încă o dată vinovaţi ai dezastrului şi nenorocirii. Din fericire, însă, se apropie timpul, dragii mei concetăţeni, cînd neputinciosul guvern se va prăbuşi sub oprobriul general. Eu am coborît personal printre voi, ca să-mi declar sentimentele de devotament şi să vă exprim adînca mea durere pentru greaua, repet, dureroasa încercare ce v-a lovit.

S-au auzit acum cîteva voci :

— Pîine ! N-avem pîine !

— Veţi avea, a spus oratorul.

— N-avem adăpost.

— Îl veţi avea, i-a asigurat oratorul.

— N-avem nici haine !

— Le veţi avea şi p-astea, dragii mei, a accentuat cu emfază omul acela simpatic, care simţea atîta durere pentru popor. Am să-l trimit la faţa locului pe ministrul de resort, care doarme inconştient pînă la ora asta. După-amiază, am să vorbesc în parlament. Voi forţa guvernul să se trezească din criminala lui somnolenţă. Să arunce, în sfîrşit, o privire spre tragedia poporului elen, pe care, vai !... de luni de zile îl lasă nepăsător.

După aceea, a coborît de pe scaun şi a întrebat cu mult interes despre pagubele din cartier şi nevoile populaţiei. A cerut să vadă casele dărîmate, cele gata să se prăbuşească, subsolurile inundate. Cu inima îndurerată, a colindat mahalaua împreună cu o comisie a „victimelor inundaţiei", cu un cîrd de copii desculţi după dînsul. Acolo unde vedea pereţi crăpaţi, case inundate, îşi scotea monoclul, îl ştergea

cu batista de mătase, şi-l punea din nou, dînd din cap cu multă durere. La „azilul săracilor", a rămas cîteva minute şi a lăcrămat pentru moartea lui Pericle. Întorcîndu-se apoi, a observat exact vizavi un subsol inundat de ape şi noroaie.

— Aici ?

Jorj, cu capul bandajat, dădea explicaţii :

— Aici era un muzeu.

Domnul deputat a rămas nedumerit.

— Muzeu ? Adică ? a întrebat.

Iar Jorj l-a lămurit :

— Da, domnule deputat. Aici şedea odinioară madam Sousou, care acum este milionară la Kolonaki. Bărbatul dînsei, kir Panaiotakis, i-a strîns toate lucrurile în subsol, aşa cum le-a lăsat cînd a plecat doamna din Vuthula. Noi, cei de aici, îi spunem subsolului „muzeul doamnei Sousou" ; însă, cum vedeţi, furtuna ni l-a distrus şi p-acesta.

Prima senzaţie pe care a avut-o domnul Kiţomitros, la auzul acestor vorbe, a fost mirarea. A doua, a fost stupefacţia. A treia, o mare bucurie şi-o puternică curiozitate, care i-au cuprins sufletul.

— Madam Sousou, aţi spus ?

— Da, domnule deputat.

— Staţi, vă rog, staţi...

— Acum îi zice madam Sousou Kantakuzino, acolo în Kolonaki. Vedem des numele dînsei prin ziare. Are foarte multe milioane, maşini şi trăieşte în case mari.

Acum ochii domnului Kiţomitros au scînteiat :

— Aici a stat ?

— Aici, în acest subsol, ani întregi.

— Sînteţi sigur ?

— Despre Sousou ? Dar, întrebaţi pe cine vreţi de aici...

Era aşa de satisfăcut domnul Kiţomitros, încît era cît p-aci să-l ia în braţe şi să-l sărute pe acest om drăguţ, care-i făcuse aceste preţioase şi de necrezut destăinuiri. Interesul său pentru Vuthula a luat pe neaşteptate proporţii şi a stat acolo mult timp, ca să afle detalii. Cerule ! Cine spera ca nenorocirea din Vuthula să dea atîtea bucurii politice, sociale şi de bîrfă, fericitei lumi distinse ? O ! desigur, Dumnezeu iubea tare Kolonaki-ul, precum şi pe doamna Kiţomitru, chiar dacă i-a plouat puţin pantofii.

Trecuse o lună de la nuntă.

Onorabilul însurățel domnul Kantakuzino era enervat. Și asta nu din cauza că „marele protocol", pe care l-a conceput bizareria măreței sale soții, îl obliga să doarmă separat. Pentru asta mai degrabă că era recunoscător lui Dumnezeu. Era însă multe altele, care îl enervau. S-a uitat la ceas. Era nouă. Protocolul însă nu-i permitea să se prezinte astăzi în fața înaltei sale soții decît la nouă și jumătate. Groaznic ! Minas vrea să-i vorbească, însă trebuia să aștepte. „Marele protocol", în alcătuirea lui definitivă, era suprema lege, care reglementa funcționarea mecanismului palatelor marii stăpîne din strada Patriarhul Ioachim, madam Sousou. Dominația lui era extinsă pînă și în relațiile lor absolut intime. Astăzi era ziua „inspecției personalului".

Deci răbdare.

În „încăperile particulare" ale cucoanei, domnește calmul și liniștea. Însă, în anticamerele acestor încăperi, personalul de serviciu este în alertă și așteaptă cu devoțiune inspecția de dimineață. Așezarea personalului era pitorească. În partea dreptă a ușii, stă nemișcat și mut marele lacheu Theó, sobrul înger păzitor, care nu permite să intre în iatacul doamnei nici măcar musca.

La doi metri mai încolo, stă Leó. Frac, poză, buzele strînse, ca împietrit. Progenitura unei vechi și glorioase dinastii de servitori, cum am mai spus, poartă pe unerii săi greaua răspundere a respectării severe a protocolului. Alături de el, la un metru mai spre stînga, este așezat bucătarul-șef. Lîngă bucătarul-șef este șoferul. Și, alături de șofer, se află Amalí. Nemișcați și fără să scoată o vorbă. Numai șoferul Epaminondas sau Paminó, fost derbedeu de prin Metaxurghion, mîrîie din cînd în cînd, însă o privire aspră a lui Leó îl potolește. Dintr-o dată, se deschide ușa „încăperilor particulare" și apare camerista-șefă. Se apleacă, cu un ireproșabil ceremonial față de Theó, și anunță solemn :

— Vine doamna !

Tăcere de ghiață. Camerista-șefă se înclină din nou în fața ușierului-șef și se retrage fără zgomot în „încăperile particulare", în timp ce marele ușier-șef îl înștiințează pe marele păstrător-șef al protocolului, Leó :

— Vine doamna !

Leo se întoarce către bucătarul-şef :

— Vine doamna !

Bucătarul-şef se întoarce către şofer :

— Vine doamna !

Şoferul se întoarce către cameristă :

— Vine doamna !

Iarăşi, tăcere de gheaţă. Nici adiere de şoaptă, nici tuse, nici strănut, nici răsuflare nu îndrăznesc să tulbure liniştea oficială a aşteptării înaltei doamne. Numai şoferul Epaminondas, sau Paminós sau mai degrabă Paminó, îşi schimonoseşte mutra ; însă a doua aspră privire a lui Leó îl readuce la ordine. Din nou, se deschide pe neaşteptate uşa. Se înfăţişează iarăşi camerista-şefă. Se înclină ceremonios spre Theó :

— Doamna nu vine !

— Doamna întîrzie ?

— Doamna se joacă cu Sangaí !

— *Merrrsi.*

Din nou, tăcere. Din nou, gheaţă. Cameriera-şefă se înclină spre uşierul-şef şi se retrage tiptil, în timp ce uşierul-şef îl anunţă pe păstrătorul-şef al protocolului :

— Doamna nu vine !

Leó se întoarce către bucătarul-şef :

— Doamna nu vine !

Bucătarul-şef se întoarce către şofer :

— Doamna nu vine !

Şoferul se întoarce către cameriera :

— Doamna nu vine !

Dar, de ce nu vine doamna ? Sousou nu se abate niciodată de la tipic — totuşi este dreptul ei — în afară de dimineaţa asta, cînd Minas aştepta să se termine inspecţia, ca să-i vorbească. Astăzi, marea doamnă este în bună dispoziţie. Ziua este frumoasă, cerul superb, soarele se strecoară prin perdele, razele cad peste cristale şi se răsfrîng în multicolore şi multiforme bucăţele aeriene, peste pluşurile de culoarea canarului ale patului său. O, cît de frumoasă este viaţa !... Fericită şi bucuroasă, s-a trezit astăzi doamna Kantakuzino, stăpînă în Kolonaki, stăpînă în saloane, stăpînă a interesului acestei lumi, care încar-

nează Eldorado-ul visurilor sale. Cîntă încet și se joacă cu Sangai.

Cîndva, în fine, se scoală. Poartă o pijama de culoare roz, o capodoperă creată de însăși madam Kabarelli și cusută personal de madam Irène. Protocolul intră din nou în funcție : Vine doamna !... Indolența, secondată de fasoane și amîndouă la un loc — indolență și fasoane — se află în culmea fineței. Înaintează încet în fața servitorilor săi, ridică *fasamenul*, îi cercetează cu plăcere și se așează pe fotoliu :

— Vorbește, bucătarule-șef !

Bucătarul-șef începe să vorbească, după tipicul stabilit de ea în toate detaliile :

— Dumnezeu să dea sănătate și fericire și prosperitate excelenței și prea înaltei noastre stăpîne, madam Sousou Kantakuzino, și să aibă bunăvoința să ne facă înalta cinste, să ne comunice *ce preferă* astăzi stomacul său aristocratic, adică ce să gătim ?

Cu colțul dinților săi ca de nea, Sousou își mușcă vîrful *fasamenului* de aur :

— Întîi, homăraș.

— Da, doamnă.

— De asemenea, potîrnichi fripte, cu puțin pilăfior *à-la-milaneza*. Domnul tău are să prefere pentru azi *barbunaki* mustăcios și apoi becaține la grătar. Final, purceluș de lapte, ușor. Vin franțuzesc. Ca desert, banane, budincă și un păhărel *șamvanie*.

— Da, doamnă.

— Șoferul meu !

O voce puțin răgușită :

— Mașina este gata, doamnă.

— Bine.

— Programul dumneavoastră ?

— Plimbarea de dimineață la *Kivisa*. După-amiază, Glyfas, — probabil Vula. Dacă nu vor fi cumva p-acolo și ceva „bulendre", atunci se va anula.

— Da, doamnă.

— Mîine după-amiază, Totós.

— *Bardon ?*

— Coaforul. Să fie anunțat Totós, că ceea ce s-a întîmplat alaltăieri, cînd m-a făcut să aștept două minute

întregi, să nu se mai repete. Toată după-amiaza îi este plătită. Şi de acum încolo, cînd vine la el madam Sousou Kantakuzino, trei ore înainte şi două după să nu primească pe nimeni.

— Prea bine.

Se întoarce spre camerieră :

— Telefonista mea ?

Din partea camerierei se aude un murmur :

— Nimic, doamnă.

Doamna se bosumflă :

— Eşti înlocuită !

— De ce ?

— Deoarece eşti surdă.

— Surdă ! Eu ?

— *Siláns*. Aşa cum spun. Auzi colo ! să telefoneze de la ambasade şi tu să nu pricepi. Mi-a spus domnul că alaltăieri a telefonat personal ambasadorul din *Peý-Bá* [1] şi n-am fost înştiinţată.

— Greşeală, doamnă.

— Eşti concediată !

— Doamnă...

— Am zis, *siláns*. Leó, de astăzi preia Theó telefonul. Şi cînd este vorba de telefon de la ambasadă, să fiu anunţată personal. Se interzice personalului să vorbească prostii cu ambasadele. Înţeleg, alo-alo, pardon şi cum şi ce.

— Da, doamnă.

— S-a terminat inspecţia !

Slavă Domnului. Personalul se înclină cu demnitate. Este ora soţului. În sfîrşit ! După ce a înghiţit în sec şi a arborat un surîs curtenitor, pe care îl impuneau împrejurările, s-a apropiat, a tuşit uşor şi s-a aplecat să-i sărute mîna distinsei sale doamne :

— Bună ziua, Souzy.

— Bonjour, Minas.

— Cum s-a simţit astă-noapte mult stimata mea doamnă ?

Fasoneală şi surîs :

— Mersi.

---

[1] *Pays-Bas* = Ţările de Jos.

— A dormit bine ?

— Mersi.

Trecînd la subiect :

— Draga mea Souzy, am cîteva plîngeri pentru tine.

Ea își înalță ochii :

— Ora pentru plîngeri este după-amiază.

Glasul lui Minas devine și mai mieros :

— Dar, Souzy dragă, de ce îmi vorbești așa ? Acest protocol pe care l-ai stabilit aici în casă poate fi minunat, excelent, cel mai aristocratic, potrivit pentru un palat, însă nu e posibil ca puterea lui să se extindă chiar și asupra mea. Pentru numele lui Dumnezeu ! De multe ori, în această atmosferă de severitate, îți scapă esențialul amănunt că sînt soțul tău.

— Amănunt neînsemnat.

— Pardon, Souzy. Știi că te iubesc și te stimez. Ești o femeie deosebită ; consider că este o cinste pentru mine să stau deja de o lună alături de tine și să primesc o mare parte din strălucirea pe care o degajă personalitatea ta.

La care, Sousou cea generoasă îi răspunde :

— Primește ! Dacă e vorba de strălucire, cîtă vrei !

— Da, însă aș vrea să-ți spun...

— Înțeleg. Sînt cumva plîngeri că dormi seperat ?

Minas, fără ezitare :

— Și asta !

Sousou ia o atitudine care exprimă o hotărîre definitivă :

— Minas, o dată pentru totdeauna. Dacă continui mîrîiala că fac asta, că fac aia, că îmi place tam-tam-ul, că zăpăcesc Kolonaki-ul, că cheltuiesc prea mult, să știi că se interzice intrarea ta în dormitoarele mele. Căci mi-e silă și de multe altele, dar mai ales de obiceiul perechilor populare. Mă refer la ciorovăiala în pat, înainte de a adormi.

Astfel a grăit Sousou și a vrut să se ridice, ceea ce indica sfîrșitul audienței. Vulpea șireată însă, și-a mascat nemulțumirea cu cel mai galeș surîs :

— Dragă Souzy !

— Da ?

— Ascultă, dragă Souzy, ultimele două cuvinte cel puțin pentru astăzi. Știi că sînt om delicat și nu vreau

să ating această superbă și recunoscută sensibilitate, care te caracterizează. Cred însă că în calitate de soț am datoria să-ți atrag atenția asupra unor lucruri pe care tu nu le observi, din cauza preocupărilor tale. Sînt și eu, desigur, entuziasmat de viața regească pe care o ducem și care face Kolonaki-ul să se frece la ochi de uimire și să discute mereu despre noi, despre tine mai ales. Însă ca om preocupat de administrarea averii tale, am curajul să fac unele observații de natură pur economică.

— Nu mă interesează.

— Da, Souzy dragă,...

— Am milioane ?

— Ai, dragă Souzy.

— Atunci ? Milioanele nu le am pentru păstrare în frigider !

Minas insistă :

— Dragă Souzy, iartă-mă. Cercetînd ieri-seară registrele, am văzut că cheltuielile noastre din ziua nunții încoace sînt enorme și dacă vom continua în ritmul acesta, n-o să ne trebuiască prea mulți ani ca să ne trezim în fața unor surprize economice neplăcute. De aceea, cred că trebuie să se oprească undeva această zgomotoasă pompă care îți place, și mai ales această groaznică risipă.

Atunci, Sousou se întoarce, ridică *fasamenul* de aur și-l privește :

— Minas constat cu părere de rău că te găsești la un nivel coborît. Dar eu vreau un soț care să fie la înălțimea mea. Ce socoteli și lucruri mizere sînt astea și cum de nu ți-e rușine să le spui în fața mea ? Înalță-te, Minas !

Minas a înghițit în sec :

— Să mă înalț ?

Sousou îi vorbește acum pe șleau :

— E nevoie să te înalți mult, ca să o urmezi pe madam Sousou Kan-ta-cu-zi-no în toate planurile și marile sale visuri. Menirea soțului unei madam Sousou este foarte importantă și trebuie să fii la înălțime.

— Dar, Souzy...

Ea îi vorbește sec :

— Să ai în vedere că nu te-am luat de bărbat să ne giugiulim. Astfel de aptitudini le avea Panaiotakis, îți era chiar superior !

Auzind toate astea Minas a rămas năuc. Nefericitul a stat locului mult timp, scărpinîndu-și stingher capul. O, Dumnezeule ! Acestei femei a vrut dînsul să-i pună frîu ?

De la o vreme, Sousou simțea niște ciudate indispoziții. Însă își revenea brusc după această proastă dispoziție. Starea asta a făcut-o să ajungă la concluzia că a dobîndit tot ce era aristocratic — chiar cu prisosință — în afară de un lucru ce-i lipsea încă... o boală aristocratică. Deci, o dată ce avea aceste indispoziții, cel puțin să-i fi trimis Dumnezeu și boala asta — să se destindă două-trei zile, să se răsfețe, să primească vizitele admiratorilor și prietenilor în jurul patului său regesc, ca să le arate, cu această ocazie, acele superbe pijamale europene, japoneze și chinezești înflorate. Nu era păcat ca astfel de creații ale înaltei măiestrii să fie văzute numai de Minas și de personalul de serviciu ? Le îmbrăca foarte des, desigur, chiar și în plină zi, admirîndu-se în fața oglinzii. Era încîntată, mai ieșea la balcon purtînd în păr o camelie, însă rar se nimereau spectatori pe la ferestrele de vizavi. O interesa să se arate, mai ales, unor anumite doamne, dar acestea n-ar fi putut să intre în „încăperile particulare" decît în caz de boală. Dacă, pe neașteptate, da peste ea boala aceea... *lambliasis* ? [1] Cuvîntul acesta i-a plăcut foarte mult și din ziua cînd a auzit că o regină avea boala asta — așa a prins urechea ei denumirea bolii — se ruga lui Dumnezeu să i-o dea și ei, dar cît mai ușoară. Lambliasis ! Pentru acest cuvînt necunoscut continua să aibă slăbiciune și cînd îl pronunța i se umplea gura. Există boli și boli, — unele ale poporului de rînd, altele ale aristocrației. Lambliasis nu putea fi decît o boală a lumii bune, — o ! despre asta nu avea nici o îndoială.

[1] Boală provocată de paraziți intestinali.

Aşa că, atunci cînd a simţit din nou nişte ameţeli şi tulburări, le-a primit cu plăcere, şi-a pus pijamaua japoneză şi s-a întins pe patul acela grandios. A trimis imediat pe Leó să-i cumpere flori, multe şi scumpe, şi i-a poruncit Lusiei să le aşeze în vaze de cristal, în jurul dormitorului. Prin Theó, îi anunţa pe cei care-i telefonau, că „doamna nu se simte bine" şi le acordă cinstea să fie vizitată în interioarele palatului, între orele cinci şi şase. În acelaşi timp. i-a ordonat lui Minas, să-i trimită pe „cel mai scump doctor în medicină", ca s-o consulte.

A venit şi doctorul.

După ce a trecut prin şapte uşi şi printre încă atîţia servitori, s-a trezit în faţa patului regal, unde marea stăpînă era întinsă *neglijé*, pieptănată şi aranjată, ca şi cînd ar fi fost gata de plecare la recepţie. Doctorul era un om în vîrstă, foarte serios şi manierat, şi i-a cerut voie s-o consulte. S-a aplecat aproape de ea, a ascultat-o, i-a luat pulsul şi apoi şi-a scos carnetul.

— *Doctér*, ce este ?

— Nu e ceva grav, madam.

— Vorbiţi, vă rog. Vorbiţi şi nu vă jenaţi. Am să vă plătesc mai mult decît trebuie pentru vizită.

Doctorul şi-a ridicat ochii şi a privit-o. Apoi şi-a reluat atitudinea sobră a omului de ştiinţă şi, vrînd să întrebe dacă acele banale funcţii organice, proprii tuturor oamenilor — fie din Kolonaki fie din Vuthula — activează cu regularitate, a folosit, neinspirat, o expresie atît de grosieră, încît doamna aceea delicată n-a înţeles-o.

— Ieşiţi regulat, doamnă ?

— Regulat şi cu maşina mea.

— Nu mă refer la asta.

— Dar la ce *doctér* ?

— Întreb dacă funcţionează regulat stomacul dumneavoastră.

Sousou şi-a ieşit din fire :

— Dar ce e stomacul meu, să nu funcţioneze regulat ? Poftim, una ca asta să spună tocmai un om de ştiinţă !

Credeți că consultați vreo „buleandră", să o întrebați „ieșiți" și alte asemenea ? Rușine, *doctér !*

Doctorul și-a aplecat capul și a tușit sec. Părea a fi însă om înțelept și răbdător și de aceea a continuat să vorbească cu calm.

— Ascultați, madam, înainte de toate cred că aveți o anomalie la burtă. Suferiți de burtă.

— Eu, sufăr de burtă ?

— Așa se pare, madam.

— Se vede că sînteți obișnuit cu femeile din popor, care vă sînt cliente și au boli de-ale poporului. Eu nu te plătesc atîția bani, ca să-mi spui că sufăr de burtă, prostule !

Doctorul a privit-o iarăși, mai mult nedumerit decît supărat. Considera că vorbele grele proferate se datorau enervării și cum era om cu minte superioară, nu se arăta dispus la ceartă :

— Liniștiți-vă, madam. N-ați băut cumva în ultimele zile niște apă infectată ?

Scoasă din minți, Sousou s-a ridicat în capul oaselor :

— Infectată și împuțită bei tu și familia ta, idiotule ! Eu beau apă la *King-Jorj* [1] și la *Gi-Bi*. Însă așa doctor ce sînteți, atîta înțelegeți. Mai ales că nu pricepeți ce fel de boală am !

— Suferiți de burtă, madam.

— Trăzni-te-ar să te trăznească de caraghios ! Lusi ! Dă-i banii și zvîrle-l afară ! Nerușinatul ! Auzi, să-i spună reginei din Kolonaki că suferă de burtă, ca și cînd ar avea de-a face cu vreo spălătoreasă !

Doctorul a plecat aproape îmbrîncit, după ce a primit banii și a ajuns la concluzia că pacienta nu era sănătoasă la cap. Sousou, însă, era foarte sănătoasă — asta i-ar mai lipsi ! Dar cum să-i permită ea, ființă suspusă, unui biet om învățat, să-i atribuie orice boală pe care o vroia el ? În orice caz, i-a trecut repede. Mai ales după-amiază, cînd începură să-i vină vizitatorii. A primit

[1] Restaurant de lux în Atena.

doamnele în jurul patului şi, din cînd în cînd, ţinînd în mînă *fasamenul,* lăsa să-i scape un scurt oftat.

— Grabnică însănătoşire, madam.

— O, mersi, la fel şi dumneavoastră.

— Cum vă simţiţi ?

— *Comsi comsa.*[1] Astăzi am avut multe vizite şi toate ambasadele mi-au trimis flori. Dimineaţa m-a consultat şi doctorul, profesor universitar — săracul — şi mi-a spus că sufăr de *lambliasis.*

— Ce boală o fi şi asta ?

— Cred că este o boală a aristocraţiei engleze. Pentru că boala obişnuită a aristocraţiei franceze este aceea a paraziţilor intestinali. În trecere pe la Paris, am căpătat-o şi p-asta, dar am lăsat-o la Bombay !

Lucrurile mergeau strună şi Sousou era fericită, Minas se făcea luntre şi punte ca s-o îngrijească, iar în perioada bolii avea voie să intre liber în „încăperile particulare" — fără protocol — şi s-o mîngîie. În aceste zile, Sousou a reuşit să-şi etaleze toate cele douăsprezece pijamale, doamnele care le-au văzut le-au copiat şi multe, încă şi astăzi, poartă pijamale model Sousou, care sînt considerate unice în creaţia genului. În a treia zi însă, cînd s-a sculat stăpîna din pat, a simţit iarăşi că-i vine ameţeală şi o stare de vomă. Atunci, singură şi-a dat seama de boala ce o avea şi, cu emoţie adevărată, a comunicat soţului : „Minas, pregăteşte-te s-auzi noutatea cea mare. Sînt în situaţie delicată !" Kantakuzino a primit vestea cu sînge rece şi n-a neglijat să depună tot efortul ca să lăcrimeze. Sousou era arhifericită şi din clipa în care a descoperit ce avea, a devenit mai serioasă, atît cît era ea în stare să fie. Vedea că Dumnezeu îi trimitea cea mai plăcută boală pe care şi-ar fi dorit-o o femeie. Se simţea ca o porumbiţă.

— Eşti fericit, Minas ?

— Grozav, Souzy-mu, grozav !

— Şi eu, *món diéu.* Şi eu.

[1] *Comme ci, comme ça* = aşa şi aşa.

A părăsit imediat patul și toate prostiile și n-avea altceva în gînd decît copilul ce trebuia să se nască și care, potrivit celor mai îndrăznețe și intime visuri, avea „tată Kantakuzino, mamă pe madam Sousou și patrie Kolonaki-ul". Prima dată cînd și-a reluat plimbările cu mașina — după boală — era atît de bucuroasă, încît gonea ca o nebună pe străzi, în timp ce carnetele polițailor de la circulație se umpluseră cu numărul mașinii sale. Însă soarta este adesea invidioasă și nu lasă omul să se bucure de fericirea lui. În aceeași zi, un accident neînsemnat i-a umbrit bucuria. Gonind pe bulevardul Kifisia, a lovit un pieton. A frînat brusc, s-a întors și l-a văzut căzînd de-a curmezișul trotuarului.

— Distratule ! a zis.

— Oh ! se văieta individul.

— Te-am lovit, amărîtule ?

S-a strîns lume. Între timp însă, amărîtul acela, care fusese abia atins de aripa mașinii, s-a ridicat și, enervat la culme, și-a înălțat mîinile, dînd cu tifla spre doamna. Sousou a ridicat voaleta din fața ochilor și în momentul acela a avut loc o scenă tulburătoare, dintre acelea ce le-a scris zeița Întîmplare în cartea lui Sousou. Omul, cum a văzut fața doamnei de sub voaletă, a căscat ochii mari ca trăsnit și a lăsat mîinile să-i cadă. Sousou se fîstîcise. Trecură cîteva clipe de tăcere și se auzi :

— Mă, zargană !

— *Póvr Panaiót !* [1]

— Tu ești, mă ?

— Săracul de tine !

— Cît p-aci să mă omori, tu.

— Te-am lovit tare ? *Vién isi, vién isi !* [2] Urcă în mașină, amărîtule ! Vino și nu te rușina.

Judecînd după tonul drăgăstos cu care-i vorbea, se pare că Sousou simțea de mult o compasiune față de Panaiotakis. De aceea, nici nu s-a sinchisit de lumea care s-a adunat în jurul mașinii și comenta elogios gestul nobilei

[1] *Pauvre Panaiot* = bietul Panaiot.
[2] *Viens ici, viens ici* = vino aici.

doamne, care lua în mașină un prăpădit. Panaiotakis urcase fără ezitare, așa cum era, prăfuit, și o privea pe Sousou ca pe o arătare din altă lume. Ea s-a oferit să facă o plimbare. Uitîndu-se la el nu fără oarecare tandrețe, cerea informații despre Vuthula : cum o duce p-acolo sărăcimea din azil, kera Panorea, Jorj, Katinița.

— A murit Pericles, Sousou.

— O, săracul ! Da' cînd ?

— La marea inundație, cînd s-a prăbușit azilul sărăcilor. Ți-l amintești ? Din fericire însă, deputatul Kițomitros, care a coborît în Vuthula, a promis să-l reconstruiască.

Sousou a simțit că-i trece un fior prin spate.

— Kițomitros a venit în Vuthula ?

— Da, Sousou. De ce ?

— Și ce a făcut ?

— Uite, s-a plimbat pe la casele inundate. A venit și la noi. În subsolul tău a fost o nenorocire.

— L-a vizitat cumva ?

— Desigur.

— A aflat ceva ?

— Ce anume, Sousou ?

— Că am stat în Vuthula și altele...

— Sigur că da.

Sousou îngălbenise. Toată buna ei dispoziție s-a evaporat pe moment și, fără menajamente, a frînat și i-a spus lui Panaiotaki să coboare. Figura lui Sousou arăta răvășită. El a coborît, rămînînd încremenit pe asfalt. Mașina a pornit în viteză și s-a pierdut, ca și cînd ar fi fost urmărită. Panaiotakis s-a uitat la mașina care dispărea, i-au scăpat niște lacrimi, apoi și-a supt nasul.

— Mare scofală !

Doar atît a spus și, scoțîndu-și o țigară, a aprins-o, și și-a văzut de drum șchiopătînd.

Din gură în gură, de la ureche la ureche, în Kolonaki au început să circule niște povești uimitoare, care le-au

făcut foarte fericite pe doamnele mondene, ca și pe distinșii domni. Era vorba de o noutate picantă, la care cei ce o auzeau făceau ochii mari și își lungeau urechile.

— Vai, vai, vai ! Serios, *șeri* ?

— *Mé vui*, pe cuvînt de onoare.

Apoi se prăpădeau de rîs :

— Hi, hi, hi...

În saloane, la *resepsión*, la tenis-club, prin ambasade, noutatea demascatoare circula cu un succes enorm. Dintre cele mai bine informate, era doamna Zafiriu :

— Prin urmare, *me-z-ami* [1], această faimoasă madam Sousou este o femeiușcă din popor, care n-a venit nici de la Londra și nici din India. Locuia *in é púar cuórtes in Athens* [2], Vuthulá, Bythulá *jé cruá*, și a căpătat o moștenire imensă, pe care o risipește *púr fér epaté le mónd* [3].

— Ha-ha-ha !

— Nu e nostim ?

— Nostim ? Dar e nemaipomenit !

— Și totuși, cîteva doamne s-au grăbit nu numai să-i acorde stimă și s-o invite în casele lor, ci s-o și copieze. Multe au adoptat chiar și un fel *de parlé a la Sousou !* [4]... Ha-ha-ha ! Afișează atîta tupeu și atîta grandoare *la țul !* [5]

În cancanurile — citește bîrfa — lumii bune se auzea pentru prima dată de cartierul Vuthula, în al cărui nume butucănos se încurcau limbuțele mondenelor. Multe îl pronunțau Vuthulá, Vuntúla, Bútula, Bytulá etc. Altele și-l notau în carnetul lor cu litere franțuzești, ca să nu-l uite și întrebau cu mult interes, ca să afle prin ce parte a Atenei exista această neverosimilă și necunoscută așezare. Dar mai ales cercul doamnei Kițomitru plutea pe un ocean de bucurie prin această descoperire neașteptată, iar

---

[1] *Mes amis* = prieteni.
[2] *In a poor quartier...* = într-un cartier sărac din Atena (engl.).
[3] *Pour faire épater le monde* = pentru a epata lumea.
[4] *De parler à la Sousou* = de a vorbi în maniera lui Sousou.
[5] Scoarță, zdreanță (în limba turcă. Cuvînt franțuzit.)

stimabilul domn Kokós își risipea printre doamne bogăția spiritului său :

— Cum i-ați spus ?

— *Contés dé Bytulá.* [1]

— *O, sá s'é manifíc !* [2]

Apoi, toate împreună :

— Hi-hi-hi...

Situația era dificilă și devenea limpede că glorioasa carieră a lui madam Sousou prin cercurile acelea aristocratice pășea într-o fază critică. Castelana a prins de veste că au aflat marele ei secret. Acest lucru a făcut-o să-și piardă calmul olimpian și siguranța. A devenit nervoasă. Ecoul zarvei ajungea pînă la urechile ei și Vuthula îi apărea acum ca o umbră neagră, care plana peste splendida reverie a vieții sale. În timpul nopților, îi apăsa pieptul ca un coșmar. Da, recunoștea. Trecutul său era întunecat și viața sărăcăcioasă pe care a petrecut-o în Vuthula — oprobriu și rușine. Cît timp nu aflaseră de astea doamnele din Kolonaki, lucrurile au mers strună. Acum însă, că s-au aflat, trebuie să se găsească o soluție.

Se gîndea :

— Care soluție, însă ?

Și se hotăra :

— Trebuie să pornesc contraatacul !

Își dădea foarte bine seama că, de acum înainte, va trebui să dea lupta. Cît despre asta, nici vorbă. Sousou nu era dintr-acele femei care capitulează și dau îndărăt dintr-o dată. Pe doamnele din Kolonaki avea să le aranjeze, desigur. Cu Vuthula însă ? Vuthula era o realitate groaznică, trebuia să dispară. Însă, cum ? N-ar fi fost bine ca furtuna aceea să o tîrască cu totul în rîurile sale tulburi și să dispară de pe fața pămîntului toate cele ce-i urîțeau viața —, și căsuțele și „bulendrele" ? Dumnezeu însă iubea Kolonaki-ul. Iată că păstra în plină viață Vuthula, colea aproape, proiectîndu-i umbra grea asupra

[1] *Comtesse de Bytulá* = contesa de Bytulá.

[2] *O, ça c'est magnifique* = Oh, asta e minunat.

vieții sale. Într-o seară l-a visat pe tatăl-său, care avea dorința să facă săpături, ca să scoată la lumină „gloria antică" a acelui cartier. Dimineața s-a trezit cu un plan de neînchipuit. Să pornească ea însăși săpăturile. Ar fi trebuit, poate, să-și cheltuiască toată averea, să dărîme căsuțele, ca să-l învie pe Platon. Puțin îi pasă ! Din clipa în care mintea ei a conceput planul acesta, nu l-a abandonat nici un moment și a început să consulte specialiștii. Intrigat, în ultimele zile Minas vedea niște domni cu barbișon, care veneau în vizită acasă.

— Cine a fost domnul acela, Souzy ?

— Doctorul Malezos.

— Și ce practică doctorul ?

— Arheolog, Minas.

Minas era neliniștit și nu putea să-nțeleagă ce avea Sousou cu arheologii, cărora în ultimul timp le arăta atîta bunăvoință. Într-o după-amiază, însă, la tenis-club, a avut ocazia să afle. Aveau loc niște jocuri de tenis, la care luau parte cei mai buni tenismeni care concurau la campionatul european și toată lumea din Atena era prezentă. A ajuns și doamna Kolonaki-ului, cu o limuzină vișinie, împreună cu Kantakuzinos. După ce a coborît din automobil și a pătruns în lumea aceea șic, toate privirile s-au ațintit asupra ei. Niciodată nu avusese atîta tupeu Sousou. Niciodată n-a privit așa de puțin pămîntul. Niciodată nu-și făcuse așa de mici, cu atîta drăgălașă mîndrie, acele aristocratice pleoape. Purta o enormă pălărie de pai, cu panglică roșie, așezată strengărește pe cap. Era îmbrăcată cu un taior alb, foarte excentric. Nu purta ciorapi. Într-o mînă ținea *fasamenul* și în cealaltă un evantai închis. Pășea într-un mod studiat, impozant și arogant. Era ca și cînd ar fi făcut o favoare lumii aceleia distinse și, din cînd în cînd, arunca pe furiș o privire, ca să vadă dacă asistența manifesta recunoștință pentru faptul că o doamnă Sousou Kantakuzino admitea să fie egală cu dînsa, onorînd, chiar și dacă era aristocratic, meciul acela de tenis. Totuși ciulea urechea, ca nu cumva să audă cuvîntul fatal : Vuthulas. Kantakuzinos împrăștia saluturi în

drepata şi-n stînga. Sousou abia catadicsea să schiţeze pe buzele sale, pline de desconsiderare, urma unui surîs convenţional, în loc de salut.

Doamna Kiţomitru s-a mîniat.

Turba din cauza acestui „fenomen", care cu toate cele ce s-au aflat — continua să se poarte cu atîta tupeu. De aceea, pîndea momentul să-i fie pe aproape şi să-i zică una, dîndu-i de înţeles că i s-a dus vestea. Ocazia n-a întîrziat. Cum peste puţin se aşezaseră la o masă a clubului, trei doamne se apropiară de perechea distinsă. Sousou ridică încet capul, aduse cu mîndrie *fasamenul* la ochi şi, într-un mod în care o stăpînă s-ar fi adresat servitoarelor, întrebă :

— Doamnele ?

Doamnele s-au simţit jenate şi puţin timp au rămas descumpănite. Era imposibil ca cineva să reziste acelui *fasamen* supărător, care privea dintr-al şaptelea cer şi vedea lumea ca pe un ţînţar.

— Doamna Kiţomitru, madam.

— Pe dumneavoastră vă cunosc.

Arătînd-o cu evantaiul pe cealaltă :

— Dumneavoastră ?

— Doamna Zafiriu, a răspuns cea întrebată.

— Mersi.

Îndreptînd iarăşi evantaiul spre a treia, cu acelaşi gest dispreţuitor, a întrebat :

— Dumneavoastră, madam ?

— Doamna Smigler, madam.

Atunci a coborît *fasamenul :*

— O, da, pardon. Îmi aduc aminte de dumneavoastră, dar nu reţin nume. Minas, îngrijeşte-te de doamne, să ia loc, dacă au venit cu premeditare, şi comandă şampanie. Luaţi loc, vă rog.

Doamnele s-au aşezat indispuse.

— Sînt foarte fericită, doamnă Smigler, să vă văd din nou şi să vă felicit pentru succesele la cursele de la Ho-

largos, Am chiar motive personale de a vă simpatiza, *din cauză de mare interes* ce-l arătați pentru cartierul Bythula.

Interlocutoarea s-a simțit jenată :

— Eu ?

Sousou continuă :

— La deschiderea expoziției modelelor de primăvară, din săptămîna trecută, mi-a ajuns la ureche că întrebați despre locul unde se află. Și dumneavoastră, doamnă Kițomitru, dacă nu mă-nșel, la „Grupul mării" l-ați întrebat pe un domn cu bărbuță, dacă cunoaște în ce parte a Europei se află Bythulas.

Minas încercă să intervină :

— Souzy, nu cumva faci o greșeală ?

Ea se întoarse ușor către soț :

— Nu prea, Minas. Știu ce spun !

Doamna Kițomitru s-a pregătit pentru prima ciocnire, dînd feței sale cel mai dulce surîs din lume :

— Madam, nu-mi închipui că interpretați greșit interesul nostru. Toată Atena vorbea într-un timp despre tragedia acelui cartier sărac și chiar bărbatul meu a vorbit în parlament, cum ați văzut, probabil, în ziare. Pentru că cineva, deci, pomenea de cartierul acesta ca fiind locul nașterii dumneavoastră. Întrebam într-adevăr, ca să știu în ce parte a Atenei se află.

Sousou și-a ridicat *fasamenul* la ochi :

— La sud de Metaxurghion.

— Da ?

— *Vui madam.* Și vă mirați ?

Minas ședea ca pe cărbuni aprinși. Între timp, chelnerul adusese răcoritoarele și acel bun soț, Minas, căută să abată discuția :

— Dar, dragă Souzy, ce însemnătate au toate astea ?

Ea s-a întors ușor spre soț :

— Pardon, Minas. Deoarece ca niște mondene, doamnele, au multe preocupări, e păcat să-și piardă timp prețios pentru problemele geografiei mele personale. Îmi veți

permite, deci, doamnă Kițomitru și dumneavoastră, doamnelor — pardon, că vă uit mereu numele — să vă informez, deoarece aveați nobleţea să arătați interes. Bythula este un cartier al Atenei, exact acolo unde în vechime se afla Academia lui Platon.

— Da ?

Și o mirare :

— *S-ét enteresán, sa !* [1]

Iar Sousou :

— *Vui,* madam, foarte *enteresán.* Acolo şedea şi filozoful Platon, dacă aţi auzit de el şi-a scris faimoasele dialoguri, simpozioane şi alte asemenea.

Răspuns ironic :

— Mărturisesc că nu știam !

La care, Sousou :

— Nu mă mir, madam, căci pentru astfel de treburi se cere o cultură aparte. Arheologi, filologi, negustori de antichităţi etc. Astăzi, natural, locul acela este o mahala săracă, însă foarte curînd va străluci în toată gloria antică!

— În ce fel, madam ?

Răspuns răspicat :

— Voi face săpături, madam.

Mirare :

— Săpături ?

— Da. Pe cheltuiala mea.

Minas se alarmează :

— Dragă Souzy !

Ea, către soţ :

— *Siláns,* Minas, *je vu pri.* În ultimul timp, am avut convorbiri cu arheologii respectivi. Acest lucru nu este, desigur, hotărîrea mea de astăzi. L-am studiat la faţa locului de mulţi ani. De aceea, dealtfel, pentru asemenea studiu, madam, am stat la faţa locului în Bythula atîţia ani. Dacă aveţi, adică, curiozitatea...

---

[1] *C'est intéressant ça* = asta e interesant.

În acest moment, Sousou se ridică brusc lăsîndu-le uluite.

O înclinare abia perceptibilă a capului și o pornește înainte. Minas o urmează tulburat. Sousou urcă în mașină, apoi intră și Minas, care se așează alături. În timp ce enorma mașină vișinie parcurgea bulevardul Regina Olga, Minas nu-și putea veni în fire :

— Souzy, ai înnebunit ?

— De ce ?

— Ce sînt toate cele de care vorbeai ?

— Ai văzut cum au holbat ochii ?

— Dar, săpăturile ?

— Au vrut să mă tachineze, idioatele. Mai ales aceea care-i zice doamna Kițomitru. Turbează contra mea și e numai bîrfă și surîsuri ! Și cînd mă apropii, ele o dau pe englezește. Bythula și iar Bythula ! Ai văzut rezultatul. Le-am dat în cap cu săpăturile și s-au liniștit !

— Bine, dar...

— *Siláns,* Minas, tu nu știi. Aceea ce va îndrăzni să ridice capul, va primi lovitura drept în scăfîrlie !

Sousou era nemuritoare ! Era așa de frumoasă, de splendidă în clipa aceea, încît Minas însuși și-a holbat ochii s-o admire. S-a aplecat și a sărutat-o pe obraz.

— Dragă Souzy ! Ești o femeie superbă.

— Mersi, Minas.

— Ești neîntrecută.

— O știu.

Și a încheiat astfel orice altă discuție.

MAREA ÎNFRUNTARE

Guler scrobit ! Cîți ani au trecut de cînd Panaiotakis nu și l-a mai pus ? Misiunea sa diplomatică însă, de azi, era însemnată și de aceea s-a străduit să fie la înălțime, din toate punctele de vedere. Cămașa era curată. Cel puțin de o oră își spăla mîinile cu săpun, ca să-i

dispară mirosul de peşte. Îmbrăcase un costum maro, de zile mari, care lucea pe la coate, pe spate şi la pantaloni. O pălărie verde velur, cu panglica puţin soioasă, se asorta cu ciorapii verzi, în dungi. O batistă vineţie, în buzunarul hainei, completa înfăţişarea sa elegantă. Astfel mergea pe strada Patriarhul Ioachim, cu şirul de mătănii în mînă, uitîndu-se la numerele caselor.

Unde se ducea ?

Către palatele doamnei Kantakuzino ! A fost rugămintea celor din Vuthula şi o sarcină de onoare, să i se încredinţeze această înaltă misiune de a o găsi pe marea stăpînă, ca s-o întrebe ce însemnau toate cele ce scriau ziarele, că va face săpături şi va dărîma toate casele, ca să descopere pe unchiul său, Platon. Nu le erau de ajuns toate mizeriile şi spaimele pe care le suferiseră acum nu de mult, cu inundaţia ?

— Du-te, mă, Panaictaki.

— Ce să-i spun ?

— Să-ntrebi. Să vezi. Şi dacă o fi adevărat că i-a intrat în cap să dărîme casele noastre, s-o rogi să ne ierte. Numai pe tine te poate asculta Souscu.

— Aşa ziceţi voi, să mă duc ?

— Să te duci, Panaictaki.

Omul acela bun s-a tot gîndit asupra cazului, a ezitat, a oscilat pînă să ia o hotărîre şi la urmă s-a decis. Simţea, desigur, ca o obligaţie şi o onoare să reprezinte Vuthula în Kolonaki. În fond însă, îl rodea şi curiozitatea s-o vadă pe fosta lui zargană în palatele sale. De aceea s-a gătit cît putu mai bine şi căuta cu puţin trac numerele străzii Patriarhul Ioachim. Cum a ajuns în faţa grandioasei intrări a palatelor, a păşit înainte şi un portar l-a introdus în ascensor. A ascuns şirul de mătănii, şi-a răsucit mustaţa şi i-a explicat domnului în frac, care l-a primit sus, pe cine vroia să vadă.

— Cum vă numiţi ?

— Panaiotakis.

— Numele...

— Măi frate, vreau s-o văd pe madam Sousou...

Servitorul acela impozant a surîs și, presupunînd că era vreun simplu negustor pentru aprovizionările palatelor, l-a pasat Lusiei. Aceasta i-a spus s-o urmeze și l-a predat mai departe lui Leó. Cnerabilul Leó i-a spus să-l urmeze, și cum Panaiotakis înainta privind uimit luxul, ornamentele, policandrele, a alunecat și a căzut, lungindu-se pe parchet. Se auziră rîsetele servitorilor și Panaiotakis s-a ridicat, roșu la față de rușine și supărare. A scos pieptănele, și-a pieptănat din nou părul în cărare și, trecînd din ușă în ușă, a ajuns într-o încăpere spațioasă, plină de tablouri, vaze și mobilă lucioasă și bizară, în care păzea bățos, țanțoș, implacabil, ușierul-șef, cerberul „încăperilor particulare" ale doamnei Scusou, Theó.

Leó l-a lăsat acolo și a plecat. De astă dată Panaiotakis s-a găsit într-o situație dificilă. Pentru că omul acela, cu îmbrăcămintea lui curioasă, stătea ca o statuie în fața unei triple uși cu cristale, cu trupul țeapăn și cu privirea ațintită spre depărtări.

La urma urmei — unde era zargana ?

Omul acela de aur sosise în momente foarte tulburi. Închisă în „încăperile particulare", madam Sousou se plimba nervoasă, lucru ce i se întîmpla rar. Stînd pe un scaun, Minas o urmărea și încerca, cu atitudinea lui mieroasă, să calmeze nervii soției și, de ar fi posibil, să dejoace planurile nebunești, care galopau în mintea ei neliniștită.

— Auzi, Minas ?

— Te ascult, dragă Souzy.

— Trebuie să... epatez Kolonaki-ul !

— Da, Souzy dragă, să-l epatezi. Mărturisesc însă că sînt puțin mirat de cele ce-mi spui. Nu ești încă satisfăcută ? De cînd stăm în strada Patriarhul Ioachim, nici nu faci altceva. Mergem din epatare în epatare.

— *Siláns !*

— În regulă, dragă Souzy.

— Kolonaki-ul începe să mă cam scoată din sărite. Dar fiindcă îi dau într-una cu Bythula, o fac ei cu o soco-

teală, doar nu sînt vreo proastă să nu înțeleg. Trebuie deci să afle toată aristocrația, că Bythulas dispare în vederea unor cercetări arheologice și cele ce-am spus insipidei doamne Kițomitru la „tenis-club" să le afle cu toatele. *Comprené* ? [1]

— *Vui*, Souzy.

— Pentru aceasta, altă modalitate nu este decît să fac o primire, în saloanele mele, unor arheologi ce se ocupă de săpături, ca o sărbătorire a evenimentului, adică o serată arheologică. Să fie invitată societatea *hai-laif* [2] notează, te rog, numele. Doamna Kițomitru insipida, cu șleahta ei ; doamna Hagimavru, cea netoată ; doamna Papazissy, buleandra cea cumsecade. Am să le ofer astfel de mîncăruri și băuturi și orchestre și arheologi cu toptanul și învățați și servitori și lux, toate pe gratis și fără nici un ban, ca să crape și să plesnească toate de necaz !

— Da, dragă Souzy !

— Toate, am spus !

Discuția aceasta avea loc înăuntru, în timp ce Panaiotakis sta dezorientat în fața inaccesibilului Theó, care nu se hotăra să-și aplece ochii, ca să-l vadă. Au trecut cîteva clipe de nedumerire. Cînd și-a dat seama, în cele din urmă, că altă ieșire nu mai avea, a încercat să-și facă simțită prezența, apostrofîndu-l :

— Pst ! Domnu !

Atunci Theó și-a aplecat capul, a încruntat sprîncenele și, luîndu-și niște aere de răceală solemnă, a lăsat să-i scape o întrebare severă :

— Domnul ?

Panaiotakis s-a uitat în jurul său :

— Care domn ?

— Cu dumneavoastră vorbesc.

— Să avem *bardon*.

— Ce căutați aici ? Vorbiți !

— Vreau s-o văd pe doamna Sousou.

---

[1] *Comprenez* = ați înțeles.

[2] *High life* = elita, lumea mondenă (engl.)

Theó a ridicat din nou capul.

— Să spuneți, simplu, „pe doamna" !

Panaiotakis a strîmbat din nas :

— *Bardon ?*

— Am zis să spuneți „pe doamna", simplu.

— Despre care doamnă vorbești tu ?

Theó a devenit acum și mai glacial :

— Una singură este doamna aici în casă, domnule, și în tot Kolonaki-ul. Din păcate, nu puteți s-o vedeți acum. Doamna visează. Dumneavoastră cine sînteți ?

— Un om.

— Cum vă numiți ?

— Panaiotakis.

— Numele.

Lui Panaiotakis i-a sărit mustarul :

— Mă, dar ce v-a apucat pe toți cu numele meu ? Și dumneata ești judecător ? Spune-i „doamnei" că vrea s-o vadă Panaiotakis și are să-nțeleagă ea.

La rîndul său, admirabilul servitor a strîmbat din nas și a trecut în „încăperile particulare" ale stăpînei lui, ca să primească dispoziție să-l zvîrle afară din palat. Spre marea lui surprindere însă, a văzut că distinsa doamnă a tresărit la auzul cuvîntului magic de „Panaiotakis". Pe fața ei se întipărise o expresie de nedumerire și plăcere. Asta era un mare mister ! Enervarea sa, care cînd o apuca altă dată ținea zile întregi, s-a evaporat acum dintr-o dată și i-a spus lui Kantakuzinos că dorea să rămînă singură. Printr-un gest, i-a arătat să iasă prin ușa separată a încăperilor sale, ca să nu se întîlnească, eventual, cu musafirul acela, care putea să-i jignească demnitatea conjugală. Kantakuzinos a dat din umeri și a dispărut. Apoi, Sousou, i-a dat dispoziție lui Theó, să se retragă. Nedumerit, s-a retras și el. Sousou a aruncat o privire în oglindă și a intrat în încăperea în care aștepta Panaiotakis, strălucind de găteli și briliante. Negustorul a holbat ochii cînd Sousou i s-a înfățișat în acea impresionantă pijama

japoneză, pierzîndu-şi graiul. Cu un surîs însă, castelana din Vuthula i-a redat curajul.

— Panaiotaki, aici ?

Atunci Vuthula a izbucnit :

— Măi, zargana, ce-s astea ? Tu eşti ca o regină, măi, şi orice mi-aş fi închipuit, totuşi cele ce văd aci sînt mult mai mult ! Ce de servitori, ce grozăvii şi ce palate ai, sînt ameţit, uite ţi-o spun pe numele sfintei Maria. Halal să-ţi fie, mă, zargana-mu ! Tu erai făcută pentru lucruri mari şi te-a învrednicit Dumnezeu. Halal de tine !

Sousou a simţit în adîncurile sufletului său o mare mulţumire.

— Îţi place ?

— Măi-măi-măi ! Dacă-mi place, zici ?

— *Póvrî Panaiót !*

— Te-ai îngrăşat, mă. Şi te-ai făcut drăguţă. Şi rochiile pe care le porţi te prind de minune. Cînd te-am văzut data trecută, era cît p-aci să-mi rupi oasele cu namila ceea de maşină. Şi atunci te-am admirat. Însă cînd ai plecat, lăsîndu-mă în drum, mi-am zis că „zargana nu mă mai ia în seamă". Acum însă te văd mai frumoasă şi mai schimbată şi văd în ce palate trăieşti, şi mă bucur. Uite, pe sfînta Maria îţi spun.

Sousou i-a surîs din nou :

— Totdeauna te-am simpatizat, Panaiotaki.

— Zargana-mu !

A dat s-o îmbrăţişeze, uitînd prăpastia care-i despărţea. Sousou însă l-a pus la punct.

— Nu uita că sînt căsătorită !

Panaiotakis şi-a dat seama de greşeală şi a bătut în retragere. Sousou i-a arătat o canapea şi, cînd s-a aşezat pe ea afundîndu-se, a sărit speriat. Sousou a zîmbit binevoitoare, uitîndu-se la el cum se aşezase din nou cu atenţie, la margine, pe partea din afară. Apoi începu să-l întrebe, cum de s-a hotărît s-o viziteze, la care Panaiotakis i-a răspuns că Vuthula era în fierbere, din cauza celor scrise în ziare, cum că avea să dărîme şi să-l dezgroape

pe unchi-său, Platon. I-a vorbit despre deznădejdea ce i-a cuprins, acolo jos, pe oameni și de aceea l-au trimis, să-i cadă la picioare și s-o roage să nu le facă acest rău. Sousou îl asculta cu mare atenție. S-a emoționat. A promis că va face tot ce se putea „pentru oamenii aceia săraci". Problema aceasta, însă, a răscolit-o din nou. Și după ce i-a spus că va trimite cadouri Vuthulioților care-i cădeau la picioare și că va studia din nou chestia cu săpăturile, i-a dat să-nțeleagă că audiența se terminase. Panaiotakis s-a ridicat. Exact în momentul acela, prin ușa întredeschisă s-a strecurat Sangai, care — văzînd în saloanele stăpînei sale un tip popular — l-a apucat de pantaloni.

— Ham, ham, ham !

— Marș, bre !

— Ham, ham, ham !

— Marș, bre, jigodie !

Și a zvîrlit cu atîta tărie un picior, încît dacă se întîmpla s-o nimerească pe firava cățeluță aristocratică, o făcea să-și dea sufletul pe loc. Noroc că Sousou a intervenit :

— *Silans,* Șangai, *Allé vit !* [1]

Șangai a plecat cu coada între picioare. Panaiotakis a privit încă o dată, mirat :

— Și cîinele tău vorbește franțuzește, mă Sosou ?

— *Natiurellman !* a răspuns ea.

Astfel, plecînd zăpăcit și uluit din acele grandioase saloane Panaiotakis nu și-a putut reveni :

— Măi, ce ți-e și cu Kolonaki ăsta ! Pînă și cîinii vorbesc franțuzește !

Cum ajunseră invitațiile pe la casele mai mari din Kolonaki, s-a stîrnit vîrtejul. *Tién-tién-tién !* [2] În loc să se ascundă, deci, în adîncul pămîntului, această intrusă, după ce au fost cunoscute toate cele spuse pe seama ei, și de necrezut, îndrăznea să organizeze primiri ? *Tién-tién-tién!*

— Dumneavoastră mergeți ?

— *Mé vuí... sértenly !* [3]

[1] *Allez, vite* = marș, repede.
[2] *Tiens...* = ia te uită !
[3] *Certainly* = desigur (engl.).

— Dar ce-o fi asta, *darling* ! Nu s-a cuminţit după cele ce s-au aflat şi s-au spus în defavoarea ei ? Aţi văzut ce tupeu, cu invitaţiile ? Stilul Sousou în apoteoză ! Hi-hi-hi !

Într-adevăr, invitaţiile pe care le-au primit doamnele, care nu se săturau citindu-le, erau scrise à la Sousou, sută la sută :

„Stimată doamnă,

Madam Sousou Kantakuzino vă face cinstea de a vă invita în saloanele sale de primăvară, strada Patriarhul Ioachim (le cunosc toţi) pentru sîmbătă 3 mai. Primirea are loc în cinstea arheologilor şi învăţaţilor, în legătură cu chestiunea Academiei lui Platon. Va lua parte numai lumea din hai-laif. Pentru domni, ţinuta este frac (obligatoriu). pentru doamne toaletă decoltată.

Cu stimă (a voastră)
madam SOUSOU KANTAKUZINO"

Rîdeau şi bîrfeau. Comentariile nu mai încetau. În casa doamnei Kiţomitru, onorabilul Kokós avea cuvîntul :

— *O, la contés de Bythulá !* Prin urmare, Zizy, vom merge la primire. Şi îţi jur că te voi face să rîzi, cum n-ai rîs niciodată. Îţi dau cuvîntul că am să-i vorbesc public despre viaţa ei din Vuthula, despre prietenele sale, despre foamea ce a dus-o şi despre toate acele lucruri grozave, pe care mi le-am notat într-un reportaj la faţa locului.

Doamna Smigler rîdea.

— Serios, v-aţi dus la Bythula ?

— *Parol !*

— Cum e ? Cum e ?

— Tragedie ! Am dat acolo de un bărbier ordinar, care mi-a povestit întîmplări palpitante despre marea noastră locatară a Kolonakiului. Toată legenda despre dînsa este o farsă monstruoasă.

Doamna Alepudy rîdea :

— Deci, asta e ?

— Grozăvie ! Să vă povestesc întîmplarea cînd a fost

inundat odată sărăcia de subsol în care şedea, şi să vă tăvăliţi de rîs.

— Ce spuneţi, domnule Kokó ?

— *Parol !* Nici nu puteam să le reţin pe toate şi îmi luam notiţe. Dar ştiţi ce are să se-ntîmple ? Explozie ! Vă promit că primirea aceasta va fi cel mai comic Waterloo modern, pe care l-aţi văzut vreodată.

Rîdea şi doamna Hagimavru. Doamna Kiţomitru era acum fericită. Celelalte doamne au preluat aceste preţioase informaţii şi le-au împrăştiat în toate colţurie aristocraticului cartier.

— La primirea lui madam Sousou, *my darling* [1] va fi lată de tot. Domnul Kokós a aflat tot ce priveşte viaţa ei din Budula sau Bytula, *ai dont rimember* [2]. Şi are să i le spună faţă de toată lumea. Închipuiţi-vă ce va urma. De data aceasta „regina Kolonakiului" va fi distrusă !.Hi-hi-hi ! E un monstru acest Kokós !

— Dar nu i-e frică ?

— Lui ? Nu-l cunoaşteţi bine. Însă Zizy ştie ceva, de are atîta slăbiciune pentru el.

Cu ocazia aceasta, drăguţele şi respectabilele doamne îi trăgeau un perdaf — *an pasan* [3] — doamnei Kiţomitru, aşa ca să nu uite. Oricum, elementul acesta nou al unei *attraction,* care urma să aibă loc la recepţie, a suscitat interesul ; iar cele care la început n-aveau poftă să meargă, s-au urnit totuşi şi îşi pregăteau toaletele cele mai bune. Acum nu mai era vorba de recepţia însăşi, ci de răsunătoarea şi solemna demascare a impertinenţei acestei femei, care exasperase Kolonaki-ul.

Aşa ziceau ele.

Ca să epateze încă o dată Kolonaki-ul, Sousou nu s-a zgîrcit la cheltuieli. Cu toată nemulţumirea, discretă, a lui Minas, comandase „mîncăruri şi băuturi grozave" şi „arheologi cu duzina". Cu sprijinul unor cunoscuţi, a asigurat de asemenea prezenţa cîtorva „intelectuali", indivizi ciu-

[1] Draga mea (engl.).
[2] *I don't remember* = nu-mi amintesc.
[3] *En passant* = în treacăt.

dați, care considerau ca o mare cinste să pătrundă în saloanele aristocratice, pentru că mentalitatea unor cameni găsește că e foarte măgulitor să mănînce și să bea „pe gratis și degeaba", printre aristocrații cărora le dă mîna. A venit acum și seara cea mare. Scînteiază lustrele de cristal și policandrele varsă rîuri de lumină în saloanele „de primăvară" ale doamnei Sousou. La bucătărie, „bucătarul tuturor bucătăriilor", Cristó, cu trei ajutoare, dă ultimele instrucțiuni chelnerilor. Se află acolo băuturi și aperitive și verdețuri, care iau drumul celor trei bufete, suficiente ca să sature un regiment. A început să sosească lumea — fel de fel. Doamne în toalete bătătoare la ochi, domni în frac, arheologi și „intelectuali". Încet-încet, salonul în stil turcesc se umple. La fel, și cel japonez. Apoi, și cel european. Minas, elegant, în frac și cu monoclu, împarte salutări și se învîrte prin lumea asta mai mult ca invitat, decît ca stăpîn al casei.

— Cine e ăsta ?

— Soțul ei.

— Acesta este Kantakuzinos ? *Le póvr !*

Doamnele rîd. Vorbesc pe șușotite. Iată-l și pe domnul Kokós, care intră vesel, cu gașca lui, ca o stea de teatru pe scenă. Îi fac primirea doamnele și îl înconjoară.

— Ce o să-i spuneți, domnule Kokó ?

— Răbdare !

— O veți numi *contés de Bytulá ?*

Rîde. Mîndră de tinerelul ei, doamna Kițomitru este de trei ori fericită.

Se aud acorduri de orchestră. În salonul mare începe dansul. Îmbrățișări. Rîsete discrete, înăbușite. Domnul Kokós dansează cu o blondină :

— Ah, spuneți-mi, domnule Kokó.

— Ce să vă spun, păpușico ?

— O veți demasca ? Adevărat ?

Lumea se uită după stăpîna palatelor, însă eroina serii nu se zărește nicăieri. E aproape ora zece și totuși nu dă semne de viață aceea care este ținta serii și care urmează să-și încheie în noaptea aceasta cariera mondenă

și să fie îngropată în risetele acestei lumi frumoase, care nu putea să-și ierte că și-a pierdut capul din cauza unei femei de rînd, care a trăit o „viață întreagă *in é púar cuórtes in Athens*". Dar, pe neașteptate, exact la ora zece, apare la intrarea salonului mare Theó, în livrea și cu un buzdugan lung, avînd o fundă în vîrf. Se oprește sub policandrul cel mare, bate podeaua de trei ori cu buzduganul și anunță solemn și tare :

— Să înceteze totul ! Vine doamna !

Se oprește muzica, se oprește dansul, perechile se retrag, în fața acestei scene neprevăzute. Și pînă s-apuce să comenteze, apare la ușă madam Sousou. În seara asta ea nu e o femeie. E ceva mai mult, — un vis, o fantasmagorie. Toaleta ei de seară lăsa expus privirii tuturor careul de alabastru al decolteului. Strînsă pe talia ei subțirică și garnisită cu aplicații argintii, rochia neagră i se revărsa ca un torent mătăsos în jurul corpului, asemenea unei flori de lotus, neagră, si coboară pînă la pantofi. Pieptănătura, o splendoare. Părul ondulat, urcă în vîrful capului, se strînge la un loc și de aici se proiectează înapoi, ca luat de o adiere de vînt. Mîinile ei, ca de filde, se întind cu o afectare studiat reținută, într-una ținînd majestuos, la ochi, *fasamenul* de aur, iar cu cealaltă făcîndu-și vînt, în ritm lent, cu un enorm evantai japonez. Pe obraz are o aluniță neagră. Sprîncenele se înalță, capul, dat pe spate, îl ține și mai sus. Pleoapele, vopsite ușor cu albastru, se închid puțin cu nonșalanță atunci cînd se uită peste capetele oamenilor.

Coboară *fasamenul*, înaintează puțin și, cum această femeie are misterioasa putere de a se impune, bîrfa se întrerupe brusc și, pentru un moment, în salonul scăldat de lumină se revarsă un murmur admirativ.

— Stimate doamne și domnilor, spune rar madam Sousou, stimate domnișoare din Kolonaki și toți cei care aveți cinstea să vă aflați în saloanele mele de primăvară, gazda voastră vă salută cu mare bucurie. Căci astă-seară recepția e arheologică și scopul e mare, pentru frumos și înălțător. În scurt timp, vor începe săpăturile în cartierul Bythula și va străluci toată grandoarea antică, pe care in-

culţii o ignoră. Din săpăturile mele se va ridica acel theios“ [1] Platon, de care cu toţii aţi auzit.

Se aude acum o batjocură din partea cuiva :

— Este unchi al nostru, al tuturor, madam !

Rîsete înăbuşite. Bîlciul începe. Sousou îşi întoarce uşor capul, către locul de unde s-a auzit vocea !

— Sînteţi din Bythula, *mosié* ?

Atunci printre oameni înaintează Kokós şi se opreşte cu aroganţă în faţa ei :

— Eu, din nefericire, doamnă, nu, dar asta nu mă împiedică de loc să admir trecutul grandios al Bythulei sau Vuthulei, care este într-adevăr cel mai pitoresc cartier al Atenei. Zilele trecute, mi s-a dat ocazia să mă deplasez la faţa locului cu maşina şi am cunoscut de foarte aproape cîteva figuri de *culér-locál* [2], madam Paporea, *musiu* Jorj, madam kera Katiná, *musiu* kir Dimitrakis Hlempas pe care presupun că-i cunoaşteţi, madam.

Sousou a tresărit. Instinctul său a făcut-o să-nţeleagă imediat că aceasta nu putea fi decît o ofensivă organizată a Kolonakiului. Urechea ei a surprins chiar nişte rîsete înfundate şi o rumoare ce a urmat acestor cuvinte şi simţea că în suflet i se dezlănţuie furtuna. Însă n-ar fi fost demnă de faima sa, dacă s-ar fi lăsat intimidată de această obrăznicie. Contraatacul trebuia să fie instantaneu şi nemilos. Fără a arăta ceva din tulburarea care a cuprins-o, şi-a ridicat *fasamenul* de aur şi l-a privit pe tînărul acela impertinent, aşa cum te-ai fi uitat la o furnică :

— Cum vă zice, *musiu*, căci nu reţin nume.

Kokós a făcut o reverenţă adîncă :

— Kokós Lorentzos, madam.

La care, acea incomparabilă femeie îi dădu replica :

— O, da, pardon ! Felicitările mele pentru interesul ce-l purtaţi arheologiei. Am auzit cuvinte bune despre

---

[1] Cuvînt care înseamnă şi „divin“ şi „unchi“.

[2] *Couleur locale* = culoare locală (tipi reprezentativi ai mahalalei).

dumneavoastră, însă nimeni nu mi-a spus că vă ocupați și cu de-ale arheologiei. Sînteți jucător expert la poker, dacă nu mă înșel, și amantul unei doamne distinse, care se află printre noi astă-seară, n-are importanță numele dînsei. Sau doriți să-i zic pe nume ?

De-ar fi căzut o bombă în saloanele acelea, n-ar fi avut un astfel de rezultat. O explozie de rîsete a clătinat chiar și candelabrele. Pentru că toți știau cine era acea distinsă doamnă care-i oferea domnului Kokós dragostea ei. Dar, aceste lucruri pe care le cunoaște, lumea bună nu le discută și nu li se spune niciodată pe nume, ci numai în cancanurile intime și mai ales cînd sînt absenți cei în cauză. Așa, în fața lor, tronc ! Niciodată n-au fost spuse astfel de vorbe în prezența hai-laif-ului și aristocrației. De aceea, și impresia era îngrozitoare. Kokós îngheță. La toate s-ar fi așteptat, însă la această palmă nu. Lumea s-a arătat scandalizată și foarte mulți s-au bucurat, pentru că doamna Kițomitru avea și multe prietene de neîmpăcat, de aceea rîdeau din toată inima. Sousou însă nu terminase. După ce l-a țintuit pe Kokós, i-a întors spatele cu indiferență și, agitîndu-și evantaiul cu mișcări lente, s-a adresat rivalei sale.

— Ce faceți, doamnă Kițomitru ?

— Mersi, madam, a îngăimat ea, tulburată. Dumneavoastră ?

Privind-o de sus pînă jos, printre lentilele *fasamenului* de aur, Sousou a completat :

— Frumușică, toaleta dumneavoastră.

Întorcîndu-se apoi brusc către Kokós, care nu știa ce să mai facă, l-a întrebat :

— Deci ? Vă place arheologia ?

Fără să aștepte răspuns, s-a îndreptat către alte grupuri, împrăștiind binevoitoare surîsuri de amabilitate, ca după aceea să-i spună lui Theó :

— Theó, acum pot să cînte orchestrele, ca să danseze cei cărora nu li s-a tăiat pofta. Cei ce doresc, pot să treacă la bufetele mele. Cele cărora le place arheologia și doresc

să se informeze despre Bythula, pot să treacă în salonul turcesc, ca să afle și multe alte lucruri interesante. *Orevuárrr !*

Formațiile muzicale au început din nou să cînte. Aceasta crea invitaților o ieșire din stingherealã, multe perechi angajîndu-se într-un vals drăcesc, în timp ce bîrfa s-a îndreptat acum pe seama doamnei Kițomitru, a cărei pățanie era cu siguranță una dintre cele mai neobișnuite din cronica Kolonakiului. Poziția ei era tragică. Făcea, desigur, pe indiferenta — că n-a înțeles, chipurile, aluzia — și a început să danseze cu o prefăcută bună-dispoziție, luîndu-și partener pe domnul Zamverdos. Însă toate știau ce însemnau vorbele doamnei Sousou și o priveau pieziș pe doamna Kițomitru, reținîndu-și rîsetele. Ecoul bombei a ajuns și în celelalte saloane și pe la bufete, unde distinșii invitați înfulecau aperitive, icre negre, whisky, gin și șampanie, amuzîndu-se de minunata lovitură a doamnei Sousou, care dintr-un foc le nimerise din plin pe cele trei nobile ființe. Lucrul cel mai cu haz însă era acela că domnul Kițomitros care discuta în „salonul european", l-a strigat pe Kokós, ca să-l tachineze :

— Ce ți-a spus stăpîna casei ?

Kokós a rămas ca opărit :

— O, nimic. Prostii !

Domnul Kițomitros însă a insistat, bine dispus, cu paharul de whisky în mînă :

— Ba, nu ! Aici se vorbesc multe. Al cărei doamne ești amantul, berbantule ? Și ne pozezi drept un virtuos. Ștrengarule ! Micul Casanova !

— Ha-ha-ha !...

Cuvintele domnului Kițomitros ridicau valuri de rîsete și acesta, crezînd că spune lucruri spirituale, repeta :

— Ai să ne spui, micule Casanova ?

— N-are nici o importanță, dragul meu.

— Nu, nu ! Ai să ne-o spui. Al cărei doamne distinse ești ibovnic ? Am s-o denunț astă-seară bărbatului ei și vom avea o dramă de onoare.

Rîdea domnul Kițomitros, rîdea lumea aceea elegantă, turba doamna Kițomitru, rîdeau pe ascuns prietenele sale, care se aflau în vîrtejul dansului. Iar Sousou, demnă, orgolioasă, imperturbabilă, triumfătoare ca niciodată, îi trata cu politeţe pe arheologi şi pe intelectualii săi şi mai scăpa cîte o poantă, despre multe altele din cîte cunoştea. Şi cu cît lansa astfel de aluzii, cu atît le apuca groaza pe multe alte doamne, care se îndepărtau de lîngă ea, să nu le mai vadă, sau o flatau cu o mie de vorbe măgulitoare. Pentru prima oară au înţeles, în acea seară, că madam Sousou era o femeie periculoasă. Astfel, seara aceea s-a scurs admirabil, iar legenda Sousou a fost şi mai mult întărită.

Noaptea tîrziu, după ce saloanele au rămas goale, incomparabila femeie şi-a chemat soţul :

— Minas, îţi permit să mă săruţi.

— Mersi, Souzy dragă.

— Cum ţi s-a părut papara ce i-am servit-o doamnei Kițomitru ?

— O capodoperă !

— Mersi, Minas.

Atît a spus Sousou şi s-a retras în apartamentele sale personale, ca să se lungească în regescu-i pat. În noaptea aceea, somnul i-a fost dulce şi fericit. Vuthula nu i-a tulburat prea mult gîndurile.

Iată că, mai demult, în sufletul lui Kantakuzinos se cuibărea revolta pentru situaţia tragi-comică la care a ajuns şi în capul său se cristalizau planuri veninoase. Încetul cu încetul, „artistul" trecea pe planul al doilea şi pe avanscenă apărea escrocul. Nu se prea sinchisea de ridicol. Cît timp vedea însă că banul, aşa de mult rîvnit, se împrăştia nebuneşte în toate vînturile, îşi dădea seama că foarte curînd acele frumoase milioane aveau să se transforme într-o simplă amintire, rămînînd cu buzele umflate şi cu castelana din Vuthula, singurul cîştig ce era să-l aibă în urma căsătoriei contractate. Şi aceasta îl

neliniștea. Nu-i intra de loc în cap că era posibilă o astfel de risipă. Cele opt sute de milioane — opt sute de mii de lire-aur, în cap ! — erau o cifră considerabilă, însă în mîinile acestei imposibile femei nu putea să mai dureze prea mult timp. A încercat de atîtea ori — inutil — s-o abată pe Sousou de pe acest drum. Acum ea își pusese în gînd să aplice și planul acela de săpături arheologice și n-ar mai fi rămas o leţcaie. Iar Minas, desigur, nu era un prostănac, să stea cu mîinile în sîn, uitîndu-se impasibil cum divinul Platon îi înghite banii. Banii îi trebuiau lui !

Apoi, și altceva :

Cu cît trecea vremea, cu atît se rotunjea nobila burtă a înaltei sale soții și era clar că n-ar fi întîrziat prea multe luni ca să vină pe lume o nouă ființă, care numai Dumnezeu știa ce alte încurcături urma să-i aducă în viață. Sousou, chiar de pe acum, făcea planurile „micului protocol" și se gîndea la personalul de serviciu al „înaltei odrasle". Dacă rolul de soț îi era incomod lui Kantakuzinos, cel de tată nu i se potrivea deloc și îl impacienta anticipat. Sousou era, desigur, fericită și aștepta „marele eveniment" cu tandrețea și dragostea ce o simt toate femeile, încă de pe vremea Evei. Printre preocupările sale mondene, nu uita pregătirile pentru „evenimentul" care îi îmbogățea viața cu o bucurie nouă. Cît despre ideea dărîmării Vuthulei, aceasta devenea și mai puternică și se impunea paralel în mintea sa. „N-am să las ca Vuthula să-l urmărească și pe copilul meu. Destul a suferit aristocratica lui mamă !"

În ultimul timp ieșea mai rar din casă, deoarece zi cu zi linia i se diforma și corpul ei pierdea suplețea aceea pe care o admira lumea. Totuși primea multe vizite. Din seara acelei mari recepții, cercul s-a lărgit pentru că multe doamne din Kolonaki căutau — chiar și de formă — prietenia ei, pentru orice eventualitate. Începuseră, se vede, să ia o hotărîre. La urma-urmei, ce importanță avea că femeia asta se trage din popor ? N-avea milioane nenumărate ? Nu ținea saloane deschise ? N-avea

atît de multe milioane, încît să-şi permită să facă cele mai senzaţionale lucruri ? Restul nu erau decît simple amănunte. O femeie ca dînsa, cu atîta putere şi limbă atît de teribilă, era de preferat ca prietenă, decît ca duşmană. Puteau să continue să rîdă în spatele ei, aceasta nu avea importanţă. În casa ei doamnele *smart,* care îi furnizau tot felul de bîrfe despre tainele altora, veneau buluc. Şi cine avea vreo duşmănie faţă de cineva, îşi încredinţa doamnei Sousou secretele, aşteptînd cu răbdare şi siguranţă ziua în care femeia aceea neînfricată urma să lanseze atacul. Aşa că Sousou, fără nici un efort, devenise depozitara multor taine ale acelei înalte case. Dacă o incomoda vreo femeie, îi trîntea adevărul în faţă, iar preopinenta se fîstîcea şi depunea armele.

Toate astea erau bune. Minas, însă, încetase să se distreze. Astfel că, în după-amiaza aceea, cînd era plin de nervi, l-a primit cu multă plăcere pe prietenul său Stathopoulos, care nu se arătase mai de mult.

— Bun venit, prea iubitul meu naş !

— Să trăieşti, Minas, soţ ghinionist !

Minas i-a oferit un scaun.

— Dragă Stathopol, a spus el, se apropie scadenţa termenului. Cred că am cules destui lauri prin farsa asta, ca soţ al doamnei Sousou. Prelungirea acestui rol îmi provoacă o plictiseală de moarte. Vei fi de acord, cred, că este cel mai stupid lucru din lume, să continui să stau aci, să mă supun protocolului stăpînei şi să privesc, indiferent, cum se evaporă banii în jurul meu. Răbdarea are limitele ei. Nu crezi ?

— Dragă fine, de mult timp credeam acest lucru.

— Am un plan grozav.

— Mă faci curios.

— Ce părere ai despre agentul de bursă Papatzanetos ?

— E o lichea veritabilă.

Minas rîse mulţumit.

— Bravo, Stathopol. Continui să deţii mereu excelenta capacitate de a rosti cuvîntul potrivit şi caracterizarea

justă. O lichea, așa cum trebuie să fie, este ceea ce îmi trebuie mie acum. Poate însă să aibă cineva încredere într-o astfel de lichea sofisticată ?

— Depinde. Încrederea și discreția sînt două virtuți care costă totdeauna scump, cînd e vorba de oameni din categoria lui Papatzanetos. Dacă partea sa de cîștig din afacerea pe care, precum înțeleg, o plănuiești, va fi corespunzătoare, discreția lui e sigură. Ce ai de gînd ?

— Ieșire eroică.

Stathopoulos s-a cufundat în fotoliu și a rîs, plin de satisfacție.

— De ce rîzi ?

— Ai cam întîrziat, Minas. Mărturisesc că de atîta vreme mă miram de răbdarea ta. Un prizonier de calibrul tău ar fi încercat de mult această ieșire. Dar ce legătură poate avea agentul de bursă cu povestea asta ?

Minas își luă monoclul de la ochi, scoase o batistă de mătase, cu care-l șterse cu încetineală, în timp ce îl privea fix pe prietenul și nașul său :

— Am avut mereu părerea, Stathopol, că ești un naiv și că niciodată nu pricepi dintr-o dată. Părerea aceasta, natural, nu mi-o schimb nici acuma și aceasta te onorează, pentru că te arăți om statornic și consecvent cu tine însuți. Plecînd din aceste palate, n-ar fi cazul, natural, să las prostește banii, ca să-i mănînce divinul Platon. Un om în viață are totdeauna mai multe drepturi și nevoi decît un răposat, chiar dacă e vorba de cel mai mare filozof al veacurilor. Cu atît mai mult, deoarece e vorba de un filofoz, el va înțelege pe deplin adevărul acesta și nu se va supăra prea mult, că banii nu vor fi înghițiți de arheologi și săpători, ci de un *bon vivér* [1], care cel puțin știe să-i cheltuiască. Dar, hai să mergem afară, să mai vorbim.

Stathopoulos înainte, Minas după el. Erau gata să iasă, cînd în marele hol au dat de Sousou.

— Bună seara, fino, a întîmpinat-o Stathopoulos, cu un ton de intimitate deplasată.

[1] *Bon vivcur* = om de viață.

Sousou s-a strîmbat la față :

— Regret, *mon șer !*

— De ce, madam ?

— Deoarece „fină" e o vorbă populară și dezgustătoare. Mă mir cum de insistați ca să vă exprimați „fino", în saloane selecte. Cineva ar crede că aude intimități de-ale oamenilor de rînd. *Adié musiu.*

I-a întors spatele cu demnitate. Stathopoulos i-a făcut cu ochiul lui Minas, iar acesta a dat din cap, ca unul care a înghițit prea multe și nu mai e în stare să suporte și altele. Acum erau pe stradă, totuși vorbeau încet. Era în august. Soarele sta să apună și o boare de vînt aducea primele adieri de toamnă, care în acest an sosea ceva mai devreme. Înaintau mergînd încetișor printre oameni și, pentru prima dată, Kantakuzinos își dezvălui planul prietenului său. Singura modalitate de a pune mîna pe restul banilor nevesti-si, ca apoi să plece, putea fi un joc fictiv la bursă. Pentru realizarea lui, însă, era necesară participarea unui agent complice, care să înregistreze toate operațiunile de pierderi fictive. Pentru o astfel de treabă, cel mai indicat îl socotise pe Papatzanetos.

— De acord, Minas, a spus Stathopoulos. Niciodată nu e tîrziu. Înainte de a intra la apă de-a binelea, în rîsul lumii, trebuie să-ți aranjezi socotelile. Cînd are cineva buzunarele pline, mai rar se rîde de dînsul. Banul taie pofta de rîs. Acesta, dealtfel, este și secretul succesului doamnei Sousou.

S-au urcat într-un taxi și au ajuns acasă la Jannet. Locuia într-o elegantă, foarte modernă vilă, pe strada Aharnon, în care blonda seducătoare de la cabaret se retrăsese, trăind pe cheltuiala lui Kantakuzinos, căruia îi oferea exclusivitatea dragostei sale. Soneria a anunțat prezența lor. Cînd au intrat însă, Minas a rămas surprins. În salonaș era așezat stimabilul domn Kokós.

— Dumneavoastră aici ?

— Cu permisiunea dumneavoastră, domnule Kantakuzino, a răspuns rîzînd acesta.

Minas a aruncat o privire piezișă spre blondă :

— Jannet, de cînd îl cunoști pe acest seducător ?

— De zece minute, răspunse calmă Jannet.

Iar Kokós continuă surîzător :

— Am vrut să vă văd, domnule Kantakuzinos, și am crezut că locul cel mai sigur pentru a vă întîlni este acesta, ca să vorbim departe de atenția lumii. Puteți, desigur, să considerați aceasta ca o indiscreție, însă n-aveți dreptate. Cînd veți auzi scopul vizitei mele, sînt sigur că n-o să fiți supărat.

Minas s-a indispus. Cum de cunoștea Kokós casa amantei lui ? A făcut un semn către ceilalți să se retragă și l-a întrebat :

— De unde ați aflat ?

— De casa asta ?

— Da.

— Dragă domnule Kantakuzinos, în Atena nu există secrete. Numai că oamenii bine crescuți nu le trîmbițează. Să lăsăm deci la o parte ceea ce privește rolul de detectiv în această poveste, ca să ajungem la subiectul nostru. E vorba de onorabila dumneavoastră doamnă, care ne-a creat o încurcătură foarte neplăcută. De multă vreme, nu încetează să vorbească pe seama doamnei Kițomitru și pe a mea personal.

— Și ?

— Domnul Kițomitros nu-i un idiot. Așa că înțelegeți scandalul. Dealtfel, este un om care se bucură de stimă și e cam dificil. Va izbucni un divorț. Și răul nu e numai acesta. Dacă divorțează, va trebui să mă însor cu Zizy, pentru că are o mare slăbiciune pentru mine. Lucrul acesta însă nu se poate face.

Minas și-a aprins o țigară.

— În concluzie, ce doriți ? l-a întrebat el.

— Pace.

— Adică ?

— Am făcut o greșeală cu soția dumneavoastră și o recunosc. A fost un moment de mare superficialitate. Vă cer scuze pentru purtarea mea, scuze pe care puteți să le transmiteți și dumneaei. Cred că noi doi, domnule Kantakuzino, putem să ne înțelegem. Nimeni nu e fără păcat.

Eu, am avut, desigur, o poveste cu Zizy, pe care nu era necesar s-o știe domnul Kițomitros. Precum și povestea dumneavoastră cu încîntătoarea Jannet nu e necesar s-o știe onorabila dumneavoastră soție. Presupun că doi bărbați se pot înțelege ușor, în asemenea situații.

Abia acum a înțeles Kantakuzino dedesubtul acestei vizite. Avea și viclenia unui șantaj. Aceasta însă nu-l deranja. Ceea ce l-a impresionat a fost victoria doamnei Sousou, care se dovedea grandioasă. Față de pericolul în care se aflau, adversarii ei cereau pace.

— Și ce doriți de la mine ?

— Sînteți un om deștept, domnule Kantakuzino.

— Mulțumesc.

— Iată, s-o rugați călduros pe onorabila dumneavoastră doamnă, să înceteze de a mai vorbi așa de mult despre noi. Știți că locuința dumneavoastră a devenit centrul celor mai teribile bîrfeli. Cele mai periculoase limbi înveninate din Kolonaki se adună în jurul soției dumneavoastră. Doamna Zizy și eu sîntem victime. Numai dumneavoastră puteți să evitați scandalul. Să-l convingeți pe domnul Kițomitros, prin finețea și deșteptăciunea ce vă caracterizează, că soția dumneavoastră a exagerat, răspîndind — din dușmănie față de Zizy — o informație mincinoasă sută la sută.

— Aceasta doriți ?

— Aceasta.

— În regulă.

— Îmi promiteți, domnule Kantakuzino ?

— Aveți cuvîntul meu.

— Vă sînt recunoscător.

Stimabilul domn Kokós a strîns mîna onorabilului Minas și a plecat mulțumit. Kantakuzinos era acum obosit. A mai vorbit puțin timp cu Stathopoulos, despre detaliile planului său, expediindu-l apoi, ca să rămînă singur cu blonda Jannet, spre a se odihni. Căci e adevărat, creatura asta dispunea de multe și iscusite mijloace, prin care să-l facă să uite de necazurile din strada Patriarhul Ioachim.

Sousou și-a purtat bine sarcina. Și-a regăsit repede toată siguranța și lipsa de griji din trecut. Din viața ei nu lipseau niciodată episoadele hazlii și cei de acolo, din Kolonaki, aveau de spus multe noutăți, uneori cu admirație, alteori cu ironie, dar totul, bineînțeles, pe ascuns, ca să nu dea de belele. Doctorii ginecologi, care o îngrijeau, au sfătuit-o să se plimbe cît mai mult, ca să ușureze mai tîrziu rolul naturii.

— Va să zică, așa, doctore ?

— O să vă facă foarte bine, madam.

— Trebuie să mă preumblu ? Dar de umblat umblă poporul sărac, *sér doctér*. Aristocrația are mașini. Cum se poate ca o madam Sousou Kantakuzinos să meargă pe jos ?

— Trebuie, madam. Și cît puteți mai mult.

Dacă așa spunea știința, a acceptat să se conformeze. Apoi o plimbare pe jos era o concesie făcută „bieților pietoni" — amărîții de ei ! — ca să aibă și dînșii în mijlocul lor o doamnă din aristocrație, și nu să le vadă mereu cum dispar ca fumul, în mașinile lor de lux ! Cu îngăduitoare demnitate, deci, a trecut pragul palatelor sale și a pornit-o pe trotuar. Mergea încet, distins, cu pași mici, aristocratici, ridicîndu-și *fasamenul* la nas, uitîndu-se la lume cu simpatie și compasiune, bieții oameni ! Cum umblă ei pe jos toată viața...

În zilele acelea, pe strada Stadiou fuseseră așezate niște piroane groase, prin părțile centrale — drept semne printre care ar trebui să treacă pietonii. Cei ce depășeau semnele respective erau luați de poliție și duși la serviciul circulației, unde plăteau o amendă și rămîneau cîtva timp, ca să învețe cum să meargă pe stradă, pentru evitarea accidentelor. Desigur că niciodată nu s-ar fi gîndit Sousou că o astfel de ordonanță a poliției putea s-o privească și pe ea. Cînd a trebuit, deci, să treacă pe trotuarul de vizavi, a ridicat nasul în sus, *fasamenul* mai sus și a înaintat, cu mers agale, călcînd în afara spațiului de traversare, marcat. În momentul acela însă, spre ghinionul său, trecea tocmai mașina serviciului de circulație. Aceasta a oprit în fața ei, iar ofițerul care se afla înăuntru a deschis portiera și i-a vorbit respectuos :

— Poftiți, madam.

Sousou n-a înțeles imediat. A crezut că această propunere era expresia curtoaziei unui domn binecrescut, care nu putea să vadă o doamnă aristocratică mergînd pe jos. A aruncat o privire oblică spre mașină și a răspuns :

— Mersi, *musiu*.

— Intrați, vă rog.

— Mulțumesc. Am mașină, domnule. Mașină de lux. Pentru că sînt în „situație interesantă", domnul profesor mi-a recomandat să merg pe jos puțin.

Ofițerul a devenit mai serios acum.

— Acest lucru nu interesează poliția, madam. Ați traversat nereglementar strada și, conform măsurilor ce se aplică pietonilor în aceste zile, trebuie să mă urmați la secția de circulație. Poftiți, intrați în mașină.

Sousou s-a roșit toată. A ridicat *fasamenul* și l-a privit drept în ochi pe ofițer.

— Mă veți duce la secție ?

— Da, madam. Acolo un ofițer competent o să vă dea o mică lecție despre felul cum trebuie să traversați strada, pentru înlăturarea accidentelor. Măsura se aplică fără nici o excepție !

Sousou s-a aprins :

— Aceste lecții să le faceți oamenilor săraci. Eu nu umblu niciodată pe jos și n-am nevoie să primesc lecții de mers *perpedes !*

— Doamnă, grăbiți-vă !

— Asta ne mai lipsea acum ! Să devenim una cu săracii. Am să vă plătesc cu plăcere și să mă lăsați în pace !

Din poșetuță a scos o bancnotă de o mie, pe care a întins-o cu desconsiderare ofițerului :

— Dați-mi restul, vă rog !

— Ce-i asta ?

— Plata, dacă insistați, că se strînge și lumea. Am să primesc lecții în particular, întrucît există lege. Vă rog să treceți pe la mine acasă, între șase și șapte, și am să vă aștept. Idiotule !

Idiot ! Unui ofițer de poliție ? Aceasta întrecea orice limită și era curată „insultă a autorităților". La rîndul său ofițerul s-a supărat și a băgat-o cu forța în mașină.

— Caraghiosule ! i-a strigat Sousou. Îndrăznești să ridici mîna la o madam Sousou Kantakuzino, din Kolonaki ! De oameni ca tine dispun cu toptanul în serviciile mele și vei vedea ce-ai să pățești, mojicule. Va fi informat imediat ambasadorul Angliei, deoarece sînt supusă englezoaică și „în situație interesantă" !

Nu se știe dacă o „supusă englezoaică" a jucat vreun rol la poliție ; oricum însă, „situația interesantă" a prins bine. Acolo, au obligat-o să plătească amenda și au lăsat-o să plece. De atunci, marea stăpînă din Kolonaki s-a jurat să nu-i mai calce piciorul pămîntul „unde umblă tipi prost crescuți și lume de jos, obraznică". Atunci cînd voia să iasă la aer, mergea cu mașina. În celelalte ore, sta închisă în saloanele sale și primea doamnele, pentru „ora de cancan". Astfel trecea vremea și se apropia ziua „marelui eveniment".

Într-o dimineață, a fost alarmată :

— Mina ! a început ea să țipe.

Minas a alergat :

— Ce ai, Souzy dragă ?

— Vai, a sosit ceasul !

— O, Souzy, ai dureri ?

— Abia au început.

Au trecut repede. Într-o jumătate de ceas însă, a simțit din nou dureri mai tari și iarăși a strigat, neliniștită :

— Mina !

— Te doare iarăși, Souzy ?

— Mai tare, Mina.

— Atunci să mergem la clinică.

Cu săptămîni în urmă, doamna din strada Patriarhul Ioachim își alesese cea mai aristocratică clinică din Atena și ceruse să-i aducă „mamoși de la Paris". Minas a reușit să elimine acest din urmă deziderat, convingînd-o că la naștere trebuie să aibă doctorii care au supravegheat-o

tot timpul, altfel era pericol de vreo nenorocire. Teama de așa ceva a făcut să-i iasă din cap această idee și a acceptat doctorii indigeni.

— Mina !

— Spune, comoara mea.

— Sînt foarte neliniștită.

— Răbdare, Souzy dragă.

— Nu e vorba de dureri. Mi-au trecut acum. Dar, dacă copilașul meu va fi băiat, ce îl vom face ? Ambasador al Angliei sau al Franței ?

— Lasă, Souzy, lasă !

— Este o problemă, Mina.

Peste puțin, însă, au apărut din nou durerile și i-au alungat prostiile din cap. Palatul era acum în fierbere. Leó era în alertă, Theó la fel, ca și tot personalul dealtfel. Paminó pregătise în grabă mașina de culoare vișinie, iar Sousou, ajutată de Leó și de Theó, coborî și se urcă în ea, împreună cu Mina. A dat ultimele instrucțiuni cum să fie strict respectat „protocolul" în timpul absenței sale, ca nu cumva „acum, cînd va lipsi stăpîna voastră, palatul să ajungă sat fără cîini". Pe drum, o vagă teamă a cuprins-o și i-a spus soțului :

— Dacă voi muri, Mina, slujba funebră să se facă la Mitropolie, în prezența arhiepiscopului și a întregului corp diplomatic. Să-i inviți pe toți ambasadorii, fără excepție, ca să nu se ivească vreo încurcătură diplomatică.

— Nu-ți fie teamă, Souzy.

— Mie să-mi fie teamă ? Ar fi o glumă !

— Ai să naști cu bine.

— Dacă voi naște cu bine, atunci Lykavitos [1] să anunțe evenimentul prin salvele de tun reglementare. La nevoie, plătim cheltuielile.

Au ajuns la clinică. Aci îi rezervaseră — după dispoziția sa — un apartament întreg. Aceasta era cea din urmă concesie pe care o făcuse, deoarece la început ceruse să se rețină pe contul ei întreaga clinică, pe timpul nașterii.

[1] Cea mai înaltă colină în Atena.

Faptul că s-a limitat la un singur apartament a fost și aceasta o reușită a lui Minas, care, din clipa cînd a conceput planul cel mare, credea că fiecare mie de drahme ce se cheltuia i se lua din buzunarul său. Domnița s-a lungit în patul cu așternutul din mătase, pe care poruncise să fie adus de la palatul său ; avea în dreapta și în stînga ei două pătucuri elegante, unul roz, dacă copilul va fi fetiță ; iar celălalt bleu, dacă va fi băiat. Peste puțin sosi și Leó, însoțind cufărul cu lenjeria lăuzei : pijamale, capoade, rochii de casă, desuuri, tot ce Sousou avea mai bun și mai bătător la ochi, în „garderobele de lux".

Durerile deveniseră mai acute. Sousou nu-și pierdea cu nimic demnitatea. Îi scăpa cîte un oftat aristocratic, care abia se auzea — necăjita ! — și își mușca buzele, ca să nu i se audă vocea. Vai de ea însă ! În cele din urmă, lucrurile s-au precipitat și au ajuns în stadiul acela unde Vuthula și Kolonaki vorbesc aceeași limbă :

— Maică Precistă, ajută-mă !

Biata Sousou țipa cu disperare, fără să se mai gîndească nici la aristocrație, nici la franceză, nici la noblețe. I se sfîșia inima lui Leó, care aștepta în camerele alăturate, iar șefa-cameristă Lusi plîngea cu suspine. Cît despre Minas, toată povestea asta i se părea grozav de sîcîitoare și se plimba de colo-colo, plănuind în gînd detaliile „ieșirii eroice". Doctorii au intrat și ieșit toată noaptea din camera doamnei în suferință, care își mușca pernele.

— Vă implor, doctorii mei ! Scăpați-mă ! Mă prăpădesc ! Nu mai pot îndura !

În sfîrșit, spre dimineață, marea doamnă din Kolonaki a născut. Acum a sosit liniștea. În cameră s-a auzit o voce slabă de copil. Cum și-a revenit Sousou și a auzit vocea micuțului, i s-a umplut sufletul de tandrețe și a întrebat :

— Băiat ?

— Fetiță, madam.

— Bine. Și cît de aristocratic scîncește, comoara mea ! Puneți-o în pătucul roz, ca s-o privească distinsa-i mamă. Cît despre numele său, îl stabilesc de pe acum : Kathrin

Kantakuzino. Îți mulțumesc, Doamne, că mi-ai îndeplinit dorințele.

Și marea stăpînă din strada Patriarhul Ioachim, acea incomparabilă lăuză aristocrată, a lăcrimat de cea mai mare bucurie și fericire pe care a simțit-o vreodată.

DECADENȚA

De trei luni, în palatul de pe strada Patriarhul Ioachim domnea o liniște absolută. Era însă o liniște bizară, plină de vagi neliniști. Ecourile războiului care se apropia nu puteau, desigur, să pătrundă în acest aristocratic templu al beatitudinii. Războiul bate întîi la poarta celor săraci. Vîntul însă aducea pînă și în Kolonaki mesaje neliniștitoare : ziarele începuseră să scrie cum că se va introduce cartelă pentru alimente, care vor începe să lipsească, și în primul rînd pentru pîine. Astfel, într-o zi, în timp ce marea doamnă se juca cu „înalta ființă mică", veselă și fericită, Leó a anunțat-o că dorește s-o vadă un polițist.

— Polițist ? E o glumă ! De ce mă caută ?

— A venit, doamnă, să-i semnați declarația pentru cartela de alimente.

— În primul rînd, a spus Sousou, mă mir cum de trimit un polițist la palatul meu, cînd trebuia să se prezinte personal cel puțin prefectul poliției. Apoi, eu n-am nevoie de cartele, pentru că am alimente să hrănesc toată poliția din Grecia.

Polițistul însă insista și a fost primit de Sousou, în biroul lui Minas.

— Ce doriți, mă rog ? a întrebat dînsa.

— Să semnați cartela de pîine.

— E de prisos. *Allé, musiu !*

Poliţistul însă era politicos.

— Dacă nu veţi semna declaraţia, madam, peste puţin n-o să puteţi lua pîine de nicăieri.

— Mersi. Voi mînca *pandeşpan*.

— Vor lipsi toate, madam. S-ar putea să flămînziţi.

— Eh, eşti ridicol, *mon şer !* i-a răspuns Sousou cu un surîs îngăduitor, căci e o glumă să spui că s-ar putea să flămînzească o doamnă Kantakuzino. Poate, o să flămînneşti tu şi atunci vino să suni clopoţelul de la poarta palatului meu, ca să-ţi dau să mănînci, cu familia ta împreună. Dacă şi acum eşti flămînd, poftim la bucătărie. A mîncat în casa mea o lume şi un popor. Theó, pune masa domnului, în bucătărie.

Poliţistul a holbat ochii mari, ascultînd ceea ce îi spunea Sousou, şi a plecat nedumerit. Cînd a venit la prînz Minas şi a aflat întîmplarea, i-a explicat că greşise, deoarece cartela de alimente a fost introdusă în toată Europa.

— Şi în Franţa ? a întrebat Sousou.

— Desigur.

— Şi în Anglia ?

— Da, natural ! Aristocraţii cei mai mari îşi au cartelele lor. Dealtfel, în timp de război este la modă să se arate că sînt amărîţi şi cei foarte bogaţi.

Dacă aşa ceva era la modă, marea aristocrată a acceptat să facă declaraţia respectivă, însă nu în felul cum a fost întocmită de poliţie. S-a retras în „încăperile particulare" şi a scris cu propria ei mînă cele trebuincioase pentru alimentarea palatului său.

„În Atena, la 20 decembrie, loco şi pe strada Patriarhul Ioachim persoane trei, eu şi soţul meu Minas cu mica mea Kathrin Kantakuzino. Cît despre personalul meu, întîi şeful-păstrător al protocolului Leó ; doi, şeful-paznic-uşier Theó, apoi şefa-cameristă Amalí şi camerista mea Lusi (n-am concediat-o, cu toate defectele sale), şoferul meu şi bucătarul, oameni din popor, din cauza provenienţei lor sociale inferioare mănîncă mult. Despre noi alimentele necesare zilnic sînt următoarele şi rog staful

să mi le asigure oricum, căci dacă-i vorba de bani — nu-i poveste. Despre distinsul meu copil să nu vă osteniți, căci alimentarea lui e treaba aristocratei sale mame.

Deci :

Zilnic doi homari — pe unul îl mîncăm, pe al doilea îl aruncăm. Micul dejun ceai complet, adică jambon (din Europa), marmeladă, unt olandez, puțin lăptic, multe dulciuri, caviar rusesc, din care mîncăm jumătate, restul la personal. La prînz diferite mîncăruri de tot felul, de la fazan pînă la puișor de găină și în cantități mari căci avem și flămînzi la masă în fiece prînz, trei-patru (dacă binevoiți, domnule polițai-șef, vă rog poftiți). În loc de șampanie prefer cocteil, deoarece, spunîndu-ți că este europeană, haide tu, s-o deosebești — insipizi ce sînt ! După-amiază, *faivocloc* pe la șapte, lucruri mai delicate căci ai de-a face cu stomacuri aristocratice și cînd avem lume în continuare de la prînz puneți mai multe. De acord ? Cît despre seara, delicatese. Din cauza că nu pot să vi le descriu pe toate vă anexez și pe bucătarul palatului, ca să vi le spună în detaliu. Rețineți, vă rog, notița, ca să nu lipsească nimic căci vă fac răspunzător personal.

Kolonaki la 20 decembrie

Îndatorat (dumneavoastră)
Madam SOUSOU KANTAKUZINO

P.S. întîrziat. Cît despre pîine am glumit. Înțelegeți, natural, că eu abia catadicsesc să ciugulesc. Și bărbatul meu la fel. Deoarece am, însă, oameni din popor la palat (servitori și servitoare) anexez la prezenta declarație și pe șoferul meu să vă spună de cîtă pîine au nevoie zilnic, săracii.

Cu stimă (a dv.)
Madam SOUSOU

După ce a scris această declarație, Sousou a trimis-o prin Leó și s-a retras în încăperile micuței, pe care nu se sătura s-o privească în pătucu-i roz. Mica Sousou avea la

dispoziție două camere și aleasa-i mamă, privindu-i ochișorii albaștri, se simțea într-o lume nemărginită, făcîndu-și multe visuri, în timp ce alcătuia „micul protocol". Acesta prevedea angajarea a trei bone, — una pentru limba franceză, alta pentru engleză și a treia pentru limba greacă, aceea din strada Patriarhului Ioachim, „să-nvețe limba greacă a lumii bune" — și un servitor în livrea, pentru supraveghere. Orele de vizită urmau să fie fixe și nu „haida-haida, să intre fiecare ca s-o vadă". Îmbrățișări și sărutări *mats-muts* și altele asemenea de-ale poporului erau interzise.

— Ua-ua ! plîngea mititica.

— Comoara mea !

— Ua-ua !...

— Sufletelul meu ! Ai observat, Mina, că plînge franțuzește ? Doamne, să-i punem un talisman, să n-o deoache invidioasele !

Stăpîna din Kolonaki plutea pe mări trandafirii și de cele mai multe ori inima ei era plină de emoție. Însă în această casă, unde domnea cea mai deplină fericire, Soarta se pregătea să-și azvîrle trăsnetul. Norul cel negru se apropia mereu. Nu războiul era cel care urma s-o lovească. Pentru madam Sousou, Soarta avea scrise altele în cartea sa.

— Ce ai, Mina ?

— Nimica, dragă Souzy.

— Dar foarte des ești bosumflat și nici micuța noastră nu te bucură. Rar o mîngîi și de multe ori oftezi. Ai *gafar* ?

— Nu, Souzy dragă.

— Însă ești melancolic.

— Da. Asta-i adevărat.

Adevărul era că de mai multă vreme Minas își pusese în aplicare planul și începuse să arboreze o mină ca de înmormîntare, semn — chipurile — că îl apăsau mari griji. La masă era taciturn și abandonase multe din drăgălășeniile sale. Arăta că simte o mare durere cînd vedea copilul și se retrăgea în biroul său, în care se plimba ore

întregi, ca omul chinuit de un secret. Într-o zi, cînd nevastă-sa l-a încolțit serios, s-a dovedit că în afară de celelalte talente avea și pe acela de mare actor. Într-un moment, cică de mare sinceritate, a izbucnit și i-a căzut la picioare, în spasme sfîșietoare :

— Souzy, Souzy dragă, trebuie să-ți vorbesc. Nu pot să ascund mereu de tine, superba și incomparabila tovarășă a vieții mele, secretul care îmi roade existența. Souzy dragă, Souzy, nu știu cum ai să primești toate cele ce am să-ți spun. Îmi închipui însă că tu, femeie încercată, ai să poți să mă-nțelegi. Sînt un om nefericit, dragă Souzy, care te adoră și care, încercînd să-ți facă bine, își aduce distrugerea. Vai ! Sînt un criminal ! Altă soluție nu există pentru mine decît sinuciderea.

Oricît ar fi fost ea de nebună, castelana din Vuthula și-a dat seama că aci era vorba de lucruri serioase. A aruncat *fasamenul* pe un fotoliu, apropiindu-se neliniștită.

— Ce se întîmplă, Mina ?

— Vai ! Mă voi sinucide, Souzy dragă.

Sousou s-a alarmat :

— Idioții se sinucid, Mina. Ce prostii sînt astea ?

Și întinzîndu-și mîna ca să-i mîngîie capul, plină de emoție :

— Deci, așa de serioasă este situația ?

— Foarte ! Foarte !

— Vorbește. Spune, Mina, mă sufoci.

Minas însă nu vorbea deloc, ci numai își da cu pumnii în cap și încerca să se tragă de păr, pentru a-și arăta marea deznădejde. Oricine l-ar fi văzut în această situație de disperare, l-ar fi compătimit, cu atît mai mult Sousou, care în fond era o femeie foarte sensibilă. A dat repede fuga să închidă bine ușile, ca nu cumva s-asculte cineva din personal, și apoi s-a întors în fața lui, văzîndu-l, îngrozită, că ține în mînă un revolver.

— Mina, gîndește-te la copilul nostru !

— Am să mă omor, Souzy dragă.

— Pentru numele Sfintei Fecioare ! Vrei să afunzi în doliu palatul nostru ? S-o lași văduvă pe madam Sousou și orfană o Kathrin Kantakuzino ? Dumnezeule al aristocrației ! Luminează-l pe bunul meu soț, să nu facă gestul necugetat !

Și pe cînd spunea astea, răvășită, Sousou s-a aruncat și i-a luat din mîini revolverul, pe care Minas nu i l-a lăsat cu prea mare greutate.

— Mi-e rușine să te privesc, superba mea Sousou.

— E de necrezut, a țipat Sousou, ca un Minas Kantakuzinos să stea în genunchi, fie și la picioarele unei madam Sousou ! Aceste lucruri îmi rănesc sufletul și demnitatea. Ridică-te, soțul meu aristocrat.

Scena era unică în splendida viață și carieră a acelei legendare castelane. Sousou nu era proastă. Era însă de o bunătate nemărginită. În exploziile durerii sale, față de scenele acestea neverosimile, pe care le vedea, erau momente cînd vorbea din suflet și atunci puteai foarte bine înțelege bogăția sentimentelor sale ; sau era purtată de *stressul* ei și atunci îți venea să rîzi și să-ți fie milă de amestecul acesta de tragedie și comedie, de izbucnirile ei tragicomice.

— Scoală, ți-am spus.

— Ai să mă ierți, dragă Souzy ?

— Îți promit.

Femeia a ascuns revolverul într-un sertar al biroului, l-a încuiat și a pus cheia în decolteu, pe cînd Minas se ridica în picioare.

Se așează într-un fotoliu, cu capul între palme, și începu să vorbească :

— Souzy dragă, femeie minunată, ai făcut o mare greșeală să încredințezi administrarea averii tale în mîinile mele. Nu eram demn de o asemenea cinste. De cînd te aflai la clinică și imediat ce s-a născut Kathrin, am vrut să dublez această avere, ca fiica noastră să aibă o zestre uriașă, așa cum se potrivea cu numele său și cu înalta noastră poziție socială. Dragă Souzy, dragă, modalitatea ce-am ales-o pentru dublarea banilor n-a fost cea mai bună.

Sousou și-a ridicat sprîncenele cu neliniște :

— Adică ?

— Mi-ai lăsat libertatea să-i mînuiesc.

— Ți-am spus să deschizi vreo industrie !

— Da, Souzy dragă. Foarte bine și cu cap te-ai gîndit să mă fac industriaș.

— Desigur. Căci industriașii stau picior peste picior și cîștigă banii cu lopata, cum se potrivește oamenilor aleși.

Minas a oftat.

— Ah, ai dreptate. Însă nu te-am ascultat.

— Și ce-ai făcut ?

— Ca să dublez averea noastră mai repede, am jucat la bursă.

Sousou a tresărit :

— Ai pierdut mult ?

Iar vulpea, uitîndu-se pieziș :

— Nu pe toți !

Dînsa a rămas deconcertată :

— Toți ! De ce ? Era posibil să-i pierzi pe toți ?

Kantakuzinos a mormăit :

— Așa e la bursă.

Revoltată și îngrozită de teribila mărturisire, Sousou a izbucnit :

— Lovi-te-ar năpasta, individ ridicol ! D-aia îmi cazi la picioare și-mi oftezi și-mi scoți revolvere și alte lucruri dezgustătoare ! Ai căpiat, mă, să joci toți banii mei și să mă lași lefteră prin Kolonaki ? *Mon dieu !* Nu știi că imediat ce-am pierdut banii pierd totul și prestigiul și luxul și toate ? Cu mine, bine, idiotule, dar cu Kathrin ! Ce se va întîmpla cu Kathrin a mea ?

Atunci vulpea șireată a înțeles că trebuia s-o ia mai domol :

— Dar nu i-am pierdut, Souzy dragă ! Vorbești pe nedrept.

Sousou a răsuflat ușurată :

— Dar, vorbește !

În aceiași clipă, simțind că nu era just și onorabil să se poarte așa din cauza banilor, iar pe de altă parte să-l vadă pe Kantakuzinos dîndu-și iarăși cu pumnii în cap, s-a îmbunat instantaneu, îndulcindu-și vocea.

— Înțelegi, Mina, că uneia ca madam Sousou nu-i asudă urechea din motive de bani, însă nici așa să-i pierzi pe toți. Explică-te.

Minas și-a dat bine seama că trebuia s-o prelucreze cum se cuvine pentru atingerea punctului sensibil al metehnei sale, și a luat-o mai pe îndelete și cu dibăcie :

— Ascultă, dragă Souzy, se petrece următorul lucru. Eu nu jucam la bursă pe numele meu, ci pe numele și contul tău. Aflaseră toți că madam Sousou, care a răscolit Kolonakiul, a hotărît să dea peste cap și bursa. I-a apucat prin urmare panica. La un moment dat, toți spuneau că madam Sousou stabilește prețul lirei. Cumpără o mie de bucăți, două mii, trei mii și îi urcă prețul cît mai sus. Apoi aruncă brusc pe piață cinci mii de bucăți și dă prețul peste cap. Cu toții spuneau îngroziți, că madam Sousou urcă și coboară lira cu degetul cel mic.

Aceasta i-a plăcut :

— Spuneau acest lucru ?

— O spunea toată lumea !

— Bun !

Minas a căpătat curaj :

— Apoi marii milionari au început să fie incomodați. Și așa cum au îndrăznit să o atace pe marea mea stăpînă în viața mondenă, tot așa încearcă să dea contraatacul lor și la bursă. Au aruncat pe neașteptate multe mii de lire și m-au decavat. Atunci, toți au început să spună că lui madam Sousou a început să-i fie frică.

Sousou s-a întunecat la față :

— Spuneau asta ?

— O spuneau, Souzy dragă.

— Rău !

Și după ce s-a gîndit puțin :

— Trebuia să ataci !

Minas înțelese că treaba mergea strună :

— Am atacat, dragă Souzy, ca să-ți mențin prestigiul. O dată ce m-am angajat în această luptă nu puteam, desigur, să te las expusă atacului lor. Am pierdut. Iar acum jocul se află în faza sa critică. Există o singură posibilitate. Să arunc toate puterile noastre financiare în luptă. Poate să-i aruncăm în aer. Poate să fim aruncați noi.

Și a privit-o cu coada ochiului. Sousou a murmurat :

— Să-i aruncăm noi pe ei !

— Da, însă...

— Am putea fi aruncați și noi ?

— Desigur.

Sousou a înghițit iarăși în sec. Era pentru prima dată cînd se afla într-o situație atît de specială încît pe frunte îi șiroia sudoarea. Începuse să se plimbe nervoasă și după-aceea s-a oprit dintr-o dată, în fața lui :

— Și ce zice lumea acum ?

— Zice că madam Sousou nu va îndrăzni să dea marea bătălie, pentru că se teme.

O, grandioasa mea Sousou ! O, creatură incomparabilă, femeie nebiruită și nemuritoare ! Din adîncul sufletului său, atins în cel mai sensibil punct al indescriptibilei sale grandomanii, a ridicat glasul tremurînd toată :

— Așa zic ?

Minas răspunde cu fermitate :

— Chiar așa. Și, vai ! te umilesc.

Atunci, într-o clipă de superbă exaltare, femeia aceea atît de dinamică a strigat :

— Lovește ! Aruncă toți banii mei ! Ori voi dărîma bursele, ca să-i îngrop pe obraznicii aceștia, ori o să mă îngrop eu în ruinele lor. *Allé*, Minas ! *Allé !* Nu trebuie să treacă nici un minut acum, ca să creadă că o madam Sousou Kantakuzino ezită ! *Allé ! Allé ! Allé !*

Vorbind așa, roșie la față, aprinsă, într-un moment de exaltare delirantă, a întors spatele și a plecat, lăsîndu-l

pe Kantakuzinos singur. El a rîs satisfăcut. Şireata şi infama vulpe şi-a atins ţelul.

A trecut o lună.

Şi apoi încă o lună. Scena aceea dramatică, jucată de perechea din strada Patriarhul Ioachm, lăsase urme adînci în palat. Acum atmosfera era mai neliniştită. Se simţea că se apropie ceva, necunoscut şi enigmatic. A mai trecut încă o lună. Drama îşi urma drumul într-un ritm accelerat, spre final. Furtuna se apropia ; vai de aceea ce urma să primească în plin grozava-i lovitură ! Într-o după-amiază, deci, s-a scris ultima pagină a fantasmagoriei din Kolonaki, atît de simplu, dur şi de neîndurător, precum se întîmplă în orice fatalitate.

La Pireu.

Pe chei, trei călători urcau într-unul din marile vapoare, un transatlantic oarecare, ce pleca în America. Sus, se vedea multă lume înghesuită şi altă lume, mai numeroasă, se afla la debarcader. Cei trei călători care urcau, erau : un domn între două vîrste, numit Minas Harlalios ; un alt domn, cu ochelari groşi de miop, care se numea Stathopoulos şi o blondă seducătoare, numită Jannet.

— Ai pus scrisoarea, Stathopol ?

— Da, în cutie.

— În regulă. Hai, Jannet, porneşte.

Domnul între două vîrste, care a spus „în regulă", purta şi monoclu ; iar în paşaport era notat numele de „Harhalios", aceasta nu înseamnă că nu se numea astfel, pentru că acela de „Kantakuzinos" — numele sub care se făcuse cunoscut — era unul din multele pseudonime folosite, după împrejurări, în diferitele sale înşelătorii. Celălalt, Stathopoulos, era un escroc de categoria a doua şi Jannet cea seducătoare era o femeie utilă, care strălucise cîndva, prin cabarete, iar acum abandonase gloria, oferindu-şi arta în exclusivitate omului acestuia, care ştia să stoarcă femeile frumoase şi portofelele. Dacă soarta ar fi fost vitregă cu el şi poliţia pornea în căutarea unui escroc pe numele de Kantakuzinos, domnul cu monoclu şi între două vîrste, care urma să călătorească într-o

cabină de lux, n-avea, desigur, nici un motiv ca să fie neliniștit. Cu acel superb transatlantic pleca un onorabil domn „Harhalios", negustor foarte serios și deosebit de cumsecade.

Era ora patru.

La cinci, un șuierat adînc a făcut să vibreze aerul și a urmat un al doilea. În cîteva minute, masa vaporului începu să se agite, punîndu-se în mișcare ; jos, pe chei, fluturau batiste și picurau lacrimi.Transatlanticul părăsea portul, luînd cu el pe omul acela care fusese fatal pentru madam Sousou. Și împreună cu acesta, toate resturile averii. Se înserase. Apusul devenise auriu, apoi căpătase culoarea mov. Acum nu se vedeau în adîncimea orizontului întunecat decît luminile vaporului. Apoi luminile s-au făcut foarte mici și peste puțin dispărură. Asta a fost totul. Atunci, Soarta s-a aplecat și a scris la rubrica doamnei Sousou : „Fuga lui Kantakuzinos". După aceea, a dăugat : „Sfîrșitul fantasmogoriei".

Deci, în regulă.

În regulă și supraregulă chiar. În scriptele agentului de bursă Papatzanetos era înregistrat un joc nebunesc, pe numele doamnei Sousou Kantakuzino, joc care de cîteva luni prezenta vîrtejuri de vînzare-cumpărare și la urmă lăsa un uriaș sold debitor, care trebuia achitat creditorilor. Dacă procuratura ar trebui să facă un control, le-ar fi găsit pe toate mai mult decît în regulă. Numai pe doamna Kantakuzino n-ar fi găsit-o în regulă, pentru că trebuia să plătească pierderile, vînzînd chiar și ultimul ei scaun. Cîștigul era gras, pe măsura unui mare escroc, care credea că trebuia să fie plătit bine, pentru o treabă ce-l obosise atîta. Cît privește pe agent, acesta era un individ onorabil de afaceri pe picior, plătit din belșug ca să mănînce cu dibăcie conturile la jocul de bursă. El avea posibilitatea s-o jecmănească încă de bani pe Sousou, dat fiind că clientul său îi dăduse împuternicirea „în alb". Astfel de treburi sînt foarte obișnuite la unii oameni onorabili, care se ocupă cu afaceri pe picior și se bucură de multă stimă în societățile distinse. În mîinile sale, datorită iscusinței clientului, domnul Minas, se aflau mandate cu semnătura doamnei Sousou Kan-

takuzino — care se hotărîse să epateze bursa — mandate ce reprezentau dinamita așezată la temeliile propriei sale averi. Nenorocita era deja sărăcită, fără să aibă idee măcar. Bogații sărăcesc frumos. Stau în palate înalte și într-o zi datoriile lor depășesc înălțimea palatelor. Atunci aterizează — unii se rostogolesc — pe trotuar și văzînd în jurul lor bastoane și pe „oamenii săraci" care trudesc, își revin și exclamă : „Măi, viața nu este o idilă !"

Așa, deci.

Trecuseră multe ore de cînd luminile vaporului se stinseseră la orizontul Pireului și marea doamnă din strada Patriarhul Ioachim a început să arate o oarecare neliniște. Ceasul era unu după miezul nopții. Soțul său nu se arăta încă. Protocolul palatului nu-i permitea niciodată să lipsească, fără să anunțe pe înalta-i consoartă. Cum plecase chiar de dimineață, pentru prima dată se abătea de la regulă, lăsînd-o pe distinsa-i doamnă să ia masa singură, lucru grav pentru obiceiurile unei astfel de case.

— Leó !

— Ordin, doamnă.

— S-a întors cumva stăpînul tău ?

— Nu, doamnă.

— S-a primit cumva vreun telefon ?

— Nu, doamnă.

— Precis că s-o fi încurcat la vreo ambasadă. Îți permit să te retragi pentru somn.

Leó a făcut o plecăciune adîncă și a dat semnalul de retragere și celorlalți servitori. Sousou a adormit abia în zori și a văzut în somn un șoarece mare, negru, care circula prin saloanele sale. A dat un strigăt : „afară cu tine, șoarece scîrbos și ordinar, care ai luat palatul meu drept azil de săraci !" Și s-a trezit de spaimă. Minas n-a apărut toată dimineața. Sousou era agitată. Șoarecele din vis alerga mereu prin mintea ei și îi apăsa gîndurile cu sumbre presimțiri. Nu-i venea, desigur, la socoteală să întrebe dacă nu l-au văzut cumva pe bărbatu-său, ori să anunțe poliția, să vadă dacă nu cumva a avut vreun ac-

cident. Ar fi ceva de rîs ! Astfel de gesturi le fac numai femei din pătura de jos, așa-zisele „bulendre". Bărbatul unei mari doamne poate lipsi și două trei zile, „căci se obișnuiesc alde-astea în aristocrație, unde perechile trăiesc viață modernă, independent unul de altul, emancipare etc., nu să fie bărbatul legat de fusta nevestii". Asta o spunea numai. Pe dinăuntru însă, se dezlănțuia furtuna. Ce-i cu Minas ?

S-a făcut amiază. Și a venit vestea care să ducă agonia la culme și să semene în acele aristocratice palate zăpăceala, groaza și panica. Cum Sousou sta întinsă pe un fotoliu și privea spre infinit ca pierdută, în fața ei s-a prezentat Leó, solemn, cu o tavă în mînă.

— Corespondența dumneavoastră, doamnă.

— Mersi.

— Doamna va lua dejunul ?

— *Nó. Allé. Allé !*

Aruncînd repede o privire spre scrisoarea primită pe tavă, a văzut scrisul lui Minas și sufletul i s-a umplut de rele prevestiri. Cu mare nervozitate, a desfăcut plicul și a citit cu răsuflarea întretăiată :

„Dragă Souzy,

Cînd vei citi aceste rînduri aristocratul tău soț Kantakuzinos poate nu va mai fi în viață. Să nu cauți să afli vreodată ce s-a întîmplat cu bărbatul acela care te-a adorat. Vai ! Prin jocul meu la bursă, ți-am adus nenorocirea, pentru că totul a fost aruncat în aer. N-am curajul să te privesc în ochi, superba mea Souzy. N-am curajul să trăiesc și să te văd săracă, pe tine, draga și aristocrata mea soție, care ai fost steaua ce m-a condus către viața aceea admirabilă și neuitată. Amploarea dezastrului nostru financiar în acest crah este incalculabilă. Agentul nostru, onorabilul domn Papatzanetos, are să-ți explice detaliile, în timp ce pe mine, undeva pe acest pămînt, mă va acoperi țărîna rece. Tu ești femeie tare. Eu sînt un om slab, care n-a știut nimic altceva pe lume decît să te iubească și n-avea nici o altă putere decît să te adore. Curaj,

Souzy. Primește această *decadans*, așa cum ai primit triumful. Te cunosc. Tu ai puterea să înfrunți toate cu demnitate.

Adio pentru totdeauna.
Nefericitul tău Minas."

Acesta, desigur, era „trăsnetul în plic". Sousou l-a primit drept în față și a rămas cîteva clipe încremenită. A ridicat apoi capul sus, privi depărtările cu ochi tulburi și murmură mecanic :

— Sînt o *decadans !*

Apoi s-a îngrozit :

— Unde este Minas ?

I s-a părut atunci că a văzut șoarecele dansînd în fața ochilor, lucru care în visurile răposatei sale mame însemna moarte.

— *Suisid ?* [1]

Se scuturâ buimăcită.

— A pierdut totul la blestematele de burse și m-a lăsat acum în sapă de lemn ! Doamne al aristocrației ! S-au pierdut deci milioanele mele cele frumoase ? De necrezut ! Cum e posibil ca o madam Sousou Kantakuzinos să trăiască săracă ? Imposibil !

Și a repetat.

— Imposibil.

Și iarăși :

— Imposibil ! Imposibil !

Se plimba nervoasă, răscolită, îngrozită și striga ca nebuna același cuvînt și cum vedea saloanele sale, bijuteriile, toaletele, mobila, servitorii, cristalurile, policandrele și plafonierele și porcelanurile și se gîndea că n-ar fi putut trăi printre ele fără să aibă bani mulți. O apuca groaza, îngălbenea și repeta monoton :

— Imposibil !

Deodată au înecat-o spasmele :

---

[1] *Suicide* = sinucidere.

— Mina, soțul meu aristocrat, oare unde ești ? Ai murit, săracul de tine ? Eu mă gîndesc la bogățiile mele și nu la tine, care poate că acuma ești mort, — că de-aia am văzut în vis șoarecele negru ! Ce-ai făcut Mina ? De ce trebuia s-o asculți pe nebuna de mine, ca să arunci totul în aer și să fii aruncat și tu, săracul de tine, să te arzi și să mă arzi ? Aristocratul meu soț Mina, care m-ai lăsat singură și solitară în lume, o *vév*. [1]

Și brusc :

— *Sînt o vév !*

I-a plăcut :

— *Vév ?*

S-a îngrozit :

— Văduvă ?

În momentele acestea de sminteală, cuvîntul *vév* a picurat peste durerea sa un balsam alinător. Acela însă de „văduvă", de rezonanță proastă și popular, îi provoca suferință. Avea acum senzația că în jurul său toate dansau și se învîrteau ; servitori, saloane, toalete, policandre, plafoniere, cristaluri, porțelanuri, covoare scumpe, vaze chinezești și mobilă, împreună cu doamnele din aristocrație, printre care doamna Kițomitru, cu înfățișarea șoarecelui văzut în visul său, o persifla cu un rîs satanic, arătînd niște dinți mici și ascuțiți. Era Kolonakiul în cea mai hidoasă ipostază, care jubila la prăbușirea ei.

— Sînt o *vév !*

Și apoi :

— O *vév* săracă.

Alarmată :

— Nu există *vév* sărace. O *vév* săracă se zice văduvă.

Și îngrozită :

— Imposibil ! Imposibil ! Imposibil !

Gîndurile îi veneau învălmășite, lovind-o ca grindina care cade cu zgomot. În realitate, Sousou era, la ora aceea, ca un om, care, mergînd fără griji într-o zi de primăvară, printre livezile înflorite și voioase ale vieții, vede deasupra sa cerul burzuluindu-se și fulgerîndu-l cu furtună și trăsnete. Unde să se ascundă ? Disperată, căuta refugiu într-un gînd și se agăța de cuvinte, de fraze, de

[1] *Veuve* = văduvă.

speranțe ale momentului, care însă se destrămau toate și se pierdeau în fața nemiloasei realități a clipei aceleia. Era ca o nebună.

— Doamna suferă ?

— *Allé,* Léo ! Ce dorești ?

— Copilașul a făcut pipi.

În situația în care se afla, n-a sesizat prezența lui Leó. L-a gonit de acolo și a alergat spre „încăperile particulare ale înaltului vlăstar". A gonit-o și pe Lusi și s-a aplecat peste leagăn. Își privea odrasla. Și făptura aceea micuță privea pe aristocrata-i mamă, surîzînd dulce. În momentul acela, mamă-sa a simțit că o nemărginită tandrețe îi umplea inima, o dragoste puternică, și gîndurile i-au zburat spre visele ce și le făcuse pentru mititică : să crească, să se facă o stea a aristocrației ; iar atunci cînd urma să treacă, lumea să se dea deoparte, cu ochii uimiți, într-un murmur de admirație : „Trece Kathrin Kantakuzino din Kolonaki, fata lui madam Sousou !"

Au podidit-o lacrimile :

— Kathrin, fetița mea dragă. Nu ! N-am să las să te urmărească și pe tine Bythula ! Căci știu ce tragedie este sărăcia !

Copilul îi surîdea și, într-un moment cînd a strănutat parcă i-ar fi spus :

— *Vlats !* [1]

Cu adevărat, soarta mamei era nemiloasă. Ce avea să se întîmple cu copilul ? În salonul transatlanticului, Kantakuzino juca cărți și bea whisky.

Doamna Alepudy cea isteață a aflat prima despre această zguduitură, a luat-o pe doamna Zafiriu și au alergat într-un suflet la doamna Kițomitru :

— Zizy dragă, sîntem pline de noutăți grozave. Madam Sousou a pierdut totul la bursă. Bărbatul său a dispărut. A fost emisă contra ei o hotărîre de sechestru și s-a făcut acțiune de evacuare. *La póvr țul !* Se vede că a pierdut totul, în afară de onoare.

— Serios ?

— Paról !

— Waterloo, deci.

[1] *Vlax* = proasto!

Voui, Waterloo ! Doamna Kiţomitru şi-a ciulit urechiuşele, a căscat ochişorii, apoi izbucni într-un rîs cristalin, de adîncă satisfacţie. În sfîrşit, triumfa ! Cum dealtfel domnului Kiţomitros de mult i s-au potolit furiile momentane pentru pompoasa împodobire a impozantei sale frunţi, floarea aceea scumpă a Kolonakiului simţea că acum se limpezea cerul fericirii sale, umbrită de trecerea detestabilei intruse — rivala ei intransigentă. Telefoanele au început să zbîrnîie :

— *Débâcle ! Débâcle !* [1]

— Madam Sousou, *mon dieu !*

— *Mais si ! Mais si !* [2]

Săraca ! Multe din ele nu credeau, altele comentau în batjocură, altele rîdeau şi unele alergau la palatul din strada Patriarhul Ioachim, ca să verifice noutatea, să afle amănunte şi să-şi exprime simpatia lor pentru întîmplarea nefericită. În asemenea împrejurări, cei din lumea bună se comportă la înălţime.

Dar ce e cu Sousou ? Această încercare a soartei i-a produs multe reacţii. Criza momentanei dereglări mintale i-a trecut şi cum zile în şir nu i se schimbase deloc viaţa, s-a regăsit pe sine şi se simţea destul de bine, că şi cînd nu se întîmplase nimic. Numai că o enervau foarte des nişte oameni obraznici, care sunau la uşă şi îi aduceau hîrtii peste hîrtii. Pe toţi, îi scotea pe uşă afară şi în mintea ei concepea o sărăcie aparte, gîndind că totul avea să se aranjeze cu o fineţe mondenă şi mai ales plină de respect faţă de persoana sa. Se putea spune, chiar, că povestea asta i se părea acum chiar puţin şic, deoarece aureola martirajului o prindea bine, ca o pălărie faimoasă de la Totós. Pe doamnele care o vizitau le primea la fel ca şi înainte, le vorbea agreabil şi cît p-aci să organizeze şi un „faliment-party", — aşa ca să lanseze idei noi în Kolonaki.

— Şi acum, madam ? o întrebau drăgălaşele limbă-înveninată.

---

[1] Dezastru, prăpăd.

[2] Ba da !

Sousou le răspundea :

— Sînt deja o *decadăns !*

Și ele :

— *Mon dieu ! Mon dieu !*

Apoi, Sousou :

— Am sărăcit în toată regula !

Dînsele iarăși :

— Da' cum s-a întîmplat, madam ?

Iar Sousou, nemuritoarea :

— Fleacuri ! Cine are bani, sărăcește. Vai de cei ce nu au ! Există conți și *comete* [1] ai Rusiei și aristocrați din case mari, care au pierdut averi fabuloase și totuși, cu toate că sînt săraci, li se vede aristocrația pe față în toate cele. Apoi, omul trebuie să le cunoască pe toate în viața sa, iar mie mi s-a făcut lehamite de bani, hai să vedem cum este și cu sărăcia !

Cînd o întrebau însă de Kantakuzinos, înghițea în sec, își apleca pe jumătate pleoapele, ochii reflectau o umbră oarecare de melancolie și vocea-i devenea gravă :

— A plecat la proprietățile noastre din India !

Dar, atunci cînd este vorba de falimente, subiectul acesta nu suportă glume și nici nu se descurcă cineva aruncîndu-i pe portărei afară din casă. Cît timp ai bani, poți să-ți permiți cele mai mari năzdrăvănii, existînd totdeauna o mulțime de naivi, gata să te admire cu gura căscată. Poți chiar să înjuri pe cine vrei, cum făcea castelana din Vuthula, care — răstălmăcind toate convențiile consacrate ale vieții noastre sociale, în limbajul și mentalitatea sa fără ocolișuri — o spunea fără menajamente : „Fără glumă ! Am bani și înjur pe cine vreau !" Iată însă că acum nu mai avea bani ! Acesta era un amănunt esențial, care-i scăpa în acele sărăcăcioase *après-midiuri* cu doamnele din lumea aleasă. Așa că, foarte repede a venit în contact cu realitatea dură, care i-a oferit cea mai tragică clipă din viața sa.

Oră de *faiv-ocloc*. Era ora stabilită pentru vizite și Sousou se întreținea cu trei doamne, în salonul așa-zis

[1] Înțelege „contese".

demi-sezon, cînd intră Leó foarte agitat ; iar după el niște oameni grosolani din popor și mai la urmă cîțiva polițiști, cu o hîrtie în mînă, care le da dreptul să ridice toate lucrurile.

— Ce se întîmplă, Leó ?

Marele servitor s-a aplecat la urechea ei, tulburat :

— Sechestru, doamnă.

Sousou a îngălbenit :

— Să fie zvîrliți afară, nerușinații !

Leó a rămas ca prostit. Broboane de sudoare îi picurau de pe obraz. Atunci Sousou, făcînd un efort supraomenesc, cînd a văzut că oamenii aceia brutali puseseră deja mîna pe mobilele sale, a surîs către doamne, spunîndu-le :

— Au venit oamenii de la magazinele de mobilă, să mi-o ia pe cea veche, ca s-o aducă pe cea nouă. Căci le-a trecut moda și de fiecare sezon obișnuiesc să schimb toată mobila. Dacă binevoiți, vă rog să vă duceți, pentru că va fi deranj.

Doamnele au înțeles, i-au strîns mîna și au plecat ca să împrăștie vestea în tot Kolonakiul, că pe strada Patriarhul Ioachim începuse să se joace tragicul final al marei farse. Între timp, oamenii ridicau cu o incredibilă iuțeală scaune, mese, bufete, covoare, vaze, cristaluri ; iar Sousou, care a condus doamnele pînă la ușă, întorcîndu-se și văzînd aceste grozăvii, a început să țipe :

— Afară, sărăntocilor și scîrboșilor ce sînteți ! Cum de îndrăzniți să faceți sechestru în casa unei madam Sousou Kantakuzino, care și cu mărunțișul ce i-a rămas poate să vă cumpere pe toți ? Afară, am spus, figuri ridicole și grețoase ! Pentru că am să anunț ambasadele, să pună mîna pe voi și să vă bage la beci !

Polițiștii o priveau cu indiferență. Ceilalți își vedeau de treabă, cu surîsuri necuviincioase, îndrăznind să intre chiar și în încăperile personale ale „înaltului copil", care plîngea. Pe Sousou a apucat-o criza :

— Derbedeilor ! Caraghioșilor !

— Nu-njura, *madam*.

— Hoților !

Şi a căzut leşinată. Astfel, repede, aproape cu iuţeala fulgerului, în cîteva ore a venit sfîrşitul şi marea stăpînă din strada Patriarhul Ioachim s-a trezit fără un ban şi pe drumuri. Tot ceea ce fusese ticluit cu atîta pricepere de escroc, de Kantakuzinos, îşi dădea acum roadele. Agentul de bursă Papatzanetos s-a dovedit un as în branşa lui. Şi acum ? Steaua luminoasă a doamnei Sousou, ce răsărise în Vuthula, după ce a descris fantastica sa orbită în Kolonaki, apunea iarăşi spre Vuthula.

Au mai trecut zile încă. Şi multe altele, tragice, însoţite de zile şi mai tragice. Viaţa castelanei era acum un teatru care şi-a stins luminile, s-a golit de lume, rămînînd închis şi întunecat. Toate s-au împrăştiat în cele cinci vînturi şi a rămas singură şi abandonată, ca o trestie pe lac, bătută de vîntul care o îndoaie. Trestia se apleacă, cît pe ce să se rupă, şi totuşi se îndreaptă iarăşi, întinzîndu-şi cu încăpăţînare trupul mlădios contra vîntului ca şi cînd i-ar fi spus în faţă :

— Idiotule !

Săptămîni întregi Kolonakiul a răsunat de zguduitura acelei căderi şi se întreba : Ce e cu Souzy ? O dată cu trecerea zilelor, această întrebare îşi pierdea din interes. Pentru că în atenţia lumii distinse apăreau alte evenimente şi alte persoane stîrneau discuţia. Dealtfel, dacă originalul marelui personaj al ridicolului dispăruse, acesta trăia totuşi prin atîtea doamne şi domni, care continuau, desigur mai rafinat, toate capriciile şi extravaganţele acelei bizare femei, ale cărei cópii mai stilizate circulau prin saloane, recepţii, ambasade şi pe la diferitele cluburi ale aristocraţiei, în care mult îndrăgita Sousou îşi continua fantasmagorica sa viaţă prin înaltele sfere ale societăţii, ale bunelor maniere, ale nonşalanţei şi ale exhibiţiei.

Într-o dimineaţă, la poarta armatorului Hrysanthy, una dintre cele mai serioase case ale aristocraţiei, singura casă care nu s-a amestecat deloc în povestea doamnei Sousou, s-a găsit un copil abandonat. Era înfăşurat, cu multă atenţie, în hăinuţe îngrijite şi plîngea. Cînd i-au

auzit vocea, cei din casă au deschis și l-au luat cu compătimire. Cu destulă curiozitate au văzut că, în loc de cuvîntul „nebotezat" — pe care în mod obișnuit nenorocitele mame îl prind cu un ac alături de nefericitele ființe, fructe ale unui amor nepermis — era o întreagă scrisoare, mîzgălită pe alocuri, poate din cauza lacrimilor ce le vărsa mama, în timp ce scria următoarele rînduri de necrezut :

„Copilul acesta nu e sărac din cei ce obișnuiesc să-i lepede pe drumuri nenorociții, care nu-i pot hrăni. Nici nu e vreun copil suspect, din aceia ce se nasc misterios și pe ascuns, din bulendre necinstite. Este copil veritabil, din căsătorie legală și para-legală, născut cu toate regulile și dacă mamă-sa l-a părăsit la ușa unui armator, o face din afecțiune și dragoste deoarece o doare de copilul său și rog să aveți grijă și să-l creșteți corespunzător. Mama acestui copil e o fostă multimilionară aristocrată, de familie mare și dacă așa a vrut Dumnezeu a sărăcit, căci a dus o viață de risipă și monstruoase recepții și soare-uri mondene și bărbatul său aristocrat la fel, a jucat restul la bursă și a rămas pe drojdie precum zice poporul. Cu lacrimi ce-i umplu ochii, onorabila mamă vă încredințează prezentul copil și inima sa se sfîșie de tandrețe și eu știu cît mi-e dor de scumpul meu.

Rog călduros d-lor armatori să-l îngrijiți pentru că e aristocratic ca și domnia-voastră și alintat și învățat cu binele. Numele său este gata, căci m-am îngrijit să i-l stabilesc Kathrin și să-l botezați cum trebuie. Să-i serviți lăpticul de dimineața complet și să-i luați un cărucior aerodinamic și o bonă, să-l scoată la plimbare, — nu la Zapio și nici la Muzeu unde-și scot copiii bulendrele.

Și dacă vi-l predau din inima mea care plînge, sentimentelor voastre aristocratice, este că și voi sînteți aristocrați ca și mine și faceți un bine căci viața e o scară, unii urcă și alții coboară. Vreau ca și copilul meu — biata mea Kathrin — să primească mare învățătură, să-nvețe cinci limbi, luați-i vă rog profesoare și trimiteți-o sau la colegiu sau la seminar, afară de școala publică unde merg copii din popor. Și nu e de vină poporul dacă are copii prost crescuți și scîrboși și-i simpatizez pe tipii din popor,

însă le lipsește educația și de asta sufăr, căci eu din cauză de viață mondenă și de lux și de croitorese și de recepții, n-am apucat să-mi dezvolt capul și asta e foarte important.

Nu știu d-le armator cum e doamna voastră și fetele voastre — dacă n-aveți, Dumnezeu să vă dea — dar am cunoscut multe doamne și domnișoare din lumea bună toante și nesărate și numai fandoseală și dedesubt aiureală și de rîsul lumii.

Deci. Nu vreau să ajungă așa copilul meu, nici să-l las să coboare scara vieții, unde în prezent m-a condamnat soarta mizerabilă. Cînd va crește puțin să-l duceți cu mașina la școală. Vara să-l trimiteți în vilegiatură, fie la Mykonos, fie la Portaria și, cînd o fi ceva mai mare, rog călătorii în străinătate, mă-nțelegeți, Paris, Londra, Berlin și altele și n-o trimiteți în America, unde merge lumea săracă. Cînd va ajunge la vîrsta de măritat, mă rog, s-o măritați după toate regulile, ca ocupație a mirelui prefer ambasador. Și cînd veți muri d-le armator — să avem *bardon* și fără înțelegere greșită, dar sîntem oameni și moartea e omenească și amuzant lucru — să-i lăsați mă rog moștenire un palat, să trăiască demn și să cinstească memoria mamei sale care s-a îngrijit să-i asigure toate cele și s-o facă om și nu ceva buleandră și Bythuliotă.

Acestea și nimic altceva n-am să vă prescriu, cu salutări și respecte și mare recunoștință.

Îndurerata mamă".

Era noapte. Panaiotakis se pregătea de culcare, cînd la ușă se auziră bătăi discrete. Și-a pus pe umeri o haină și a alergat :

— Cine e ?

Tăcere.

— Cine e ?

Nimic.

— Cine e ? a strigat el mai tare.

Și atunci s-a auzit o voce înceată și cunoscută :

— Eu, Panaiotaki.

Mirat, a deschis uşa şi, cînd a văzut-o pe Sousou în faţa lui, i-au scăpărat ochii :

— Tu ? Zargana mea ?

— Ce faci ?

— Eu sînt bine, Sousou. Tu ce faci ? Cum de ţi-ai adus aminte de mine la ora asta ? Poftim ! Vino în bojdeuca mea, măi zarganã, căci te-am dorit ! Poftim înăuntru !

Sousou a păşit cu capul sus. S-a întors, a aruncat o privire împrejur şi, în timp ce Panaiotakis tremura de emoţie, a murmurat :

— Am venit, Panaiotaki.

— Adică ? Cum ?

— Soarta îţi rezervă o mare cinste, săracul de tine ! Madam Sousou revine în braţele tale ! Însă, să nu fiu deranjată de săracime şi Bythulioţi.

Nebun de bucurie, Panaiotakis a strîns-o la piept, pentru că o aşteptase mereu. Cît despre Vuthula, a doua zi a răsunat din nou şi a sărbătorit evenimentul. Numai Jorj, bărbierul, aflînd de falimentul acelei mari stăpîne, a izbucnit în rîs şi a spus filozofic :

— Toate sînt abur !...

Lector : FLORIN CHIRIȚESCU
Tehnoredactor : V.E. UNGUREANU

Bun de tipar : 13.07.1982. Coli tipar 16.

Comanda nr. 20 265
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Lei 13,50

editura UNIVERS